

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

ΙΒ΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Α΄

Συνεδρίαση 7^{ης} Ιουλίου 2022

Ωρα έναρξης: 4.10 μ.μ.

Αρ. 36

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(ANNITA ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ)

Καλό απόγευμα!

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής. Παρακαλώ τους γραμματείς να διαπιστώσουν αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, έντιμη κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα ήθελα να αναφέρω προ ημερησίας διατάξεως ότι υποβλήθηκε αίτημα από την κοινοβουλευτική ομάδα ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις να πραγματοποιηθεί ψηφοφορία τόσο κατά τη σημερινή συνεδρία όσο και κατά την επόμενη, τελευταία συνεδρία, που είναι την επόμενη Πέμπτη, 14 Ιουλίου, διά ανατάσεως χειρός και όχι ηλεκτρονικά, επειδή έχει παρουσιαστεί κάποιο ζήτημα με την ηλεκτρονική ψηφοφορία, όπως επίσης να ενημερώσω το σώμα ότι ανάλογη επιστολή στάλθηκε και από τον πρόεδρο του Δημοκρατικού Κόμματος τον κ. Νικόλα Παπαδόπουλο. Θα επανέλθουμε με την ηλεκτρονική ψηφοφορία κατά τη νέα σύνοδο τον ερχόμενο Σεπτέμβρη, εφόσον γίνουν οι αναγκαίες δοκιμές και βεβαιωθούμε ότι όλα βαίνουν καλώς κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Οπότε, σήμερα και την ερχόμενη εβδομάδα, αγαπητοί κύριοι γραμματείς, θα πρέπει να καταμετράτε τις ψήφους δια ανατάσεως χειρός.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Προ ημερησίας διατάξεως θα ήθελα να αναφερθώ σε τρία τραγικά δυστυχήματα που συγκλόνισαν τη χώρα μας και βύθισαν σε πένθος την Εθνική Φρουρά.

Την περασμένη Κυριακή τελέστηκε σε κλίμα βαθύτατου πένθους η κηδεία του συμβασιούχου οπλίτη Παναγιώτη Γιαννιού, ο οποίος τραυματίστηκε σοβαρά πριν από μερικές μέρες στο πλαίσιο προγραμματισμένης εκπαιδευτικής δραστηριότητας και απεβίωσε την τρίτη μέρα της νοσηλείας του. Ο άτυχος καταδρομέας τραυματίστηκε κατά την πραγματοποίηση άλματος από ελικόπτερο σε θαλάσσια περιοχή στη Λάρα. Ο Παναγιώτης Γιαννιός προσλήφθηκε το 2016 στην Εθνική Φρουρά ως συμβασιούχος οπλίτης με τον βαθμό του Δεκανέα Καταδρομών. Υπηρετούσε στον Λόχο Ειδικών Επιχειρήσεων της Διοίκησης Καταδρομών. Οι γονείς του αδικοχαμένου ΣΥΟΠ προχώρησαν στη δωρεά οργάνων του γιου τους, δίνοντας έτσι ζωή σε άλλους συνανθρώπους μας και τιμούμε αυτούς τους ανθρώπους και τις οικογένειές τους.

Να θυμίσω ότι περίπου δύο μήνες πριν θρηνήσαμε τον χαμό ακόμη μίας ΣΥΟΠ, της Νάταλι Νεοφύτου, η οποία υπέκυψε στα τραύματά της, όταν ανατράπηκε το όχημα τύπου τζίπ στο οποίο επέβαινε η νεαρή οπλίτρια μαζί με δόκιμο έφεδρο αξιωματικό και κληρωτό οπλίτη. Η εικοσιεπτάχρονη υπηρέτησε ως χειρίστρια τεθωρακισμένου οχήματος μάχης στη 2^η Ίλη της 28^{ης} Επιλαρχίας Τεθωρακισμένων Οχημάτων Μάχης στον Κόρνο για σχεδόν δύο μήνες.

Δυστυχώς, ο κατάλογος είναι μακρύς. Έναν χρόνο πριν ο λοχαγός Μηχανικού Ξάνθος Κυριάκου, τριάντα δύο ετών, έχασε τη ζωή του εν ώρα υπηρεσίας κατά τη διάρκεια προγραμματισμένης εκπαιδευτικής άσκησης σε περιοχή της Τροοδίτισσας, όταν κόπηκε το σχοινί με το οποίο ήταν προσδεμένος, κόβοντας και το νήμα της ζωής του. Ο Ξάνθος Κυριάκου αποφοίτησε από τη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων το 2010 με τον βαθμό του

Ανθυπολοχαγού Μηχανικού. Υπηρέτησε ως διμοιρίτης και διοικητής λόχου στο 70^ο Τάγμα Μηχανικού, υποδιοικητής του 20^{ου} Λόχου Μηχανικού και διμοιρίτης της Διμοιρίας Εκκαθάρισης Ναρκών Ξηράς. Φοίτησε στο βασικό σχολείο του όπλου του Μηχανικού και παρακολούθησε εκπαιδεύσεις σχετικές με την ειδικότητά του. Λίγο πριν το μοιραίο προήχθη στον βαθμό του Λοχαγού.

Οι δύο νέοι και η νεαρή, η οπλίτρια, διακρίνονταν για τη φιλοπατρία, το ήθος και τον επαγγελματισμό τους. Κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των καθηκόντων τους επέδειξαν ζήλο και υψηλό αίσθημα ευθύνης. Οι κηδείες τους τελέστηκαν δημοσία δαπάνη και με στρατιωτικές τιμές.

Στο σημείο αυτό να αναφέρω ότι το θέμα της ασφάλειας του προσωπικού της Εθνικής Φρουράς και το επίπεδο φύλαξης, συντήρησης και ελέγχου οπλικών συστημάτων και άλλου υλικού απασχολούν επισταμένως την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Άμυνας.

Εύχομαι να είναι η τελευταία φορά που θρηνούμε τον θάνατο συνανθρώπων μας εν ώρα καθήκοντος, πόσω μάλλον νέων ανθρώπων.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Συμπληρώνονται φέτος έντεκα χρόνια από την ανειπίτη τραγωδία της 11^{ης} Ιουλίου 2011, που συγκλόνησε την Κύπρο, όταν στη ναυτική βάση «Ευάγγελος Φλωράκης» στο Μαρί, όπου φυλασσόταν φορτίο πυρομαχικών, προκλήθηκε ολέθρια έκρηξη, η οποία στοίχισε τη ζωή σε δεκατρείς ήρωες της Εθνικής Φρουράς, της Πυροσβεστικής και της ΕΜΑΚ.

Ο πλοίαρχος, ο αντιπλοίαρχος, οι υπαξιωματικοί, οι εθνοφρουροί και οι πυροσβέστες, που οδηγήθηκαν στον θάνατο εν καιρώ ειρήνης εξαιτίας τραγικών και απαράδεκτων κρατικών παραλείψεων, υπηρέτησαν την Κύπρο και τον λαό της, περιφρουρώντας τη δημόσια ασφάλεια και προστασία με υψηλό αίσθημα ευθύνης και επαγγελματισμό.

Ως Βουλή των Αντιπροσώπων εκφράζουμε την ολόψυχη συμπάραστασή μας προς τους οικείους των αδικοχαιμένων ανδρών, που με αλtruισμό, ηρωισμό και αυταπάρνηση αφήφισαν τον θανάσιμο κίνδυνο και τίμησαν τη στολή, τον βαθμό και την πατρίδα τους, παραμένοντας αφοσιωμένοι στο καθήκον μέχρι τέλους. Ταυτόχρονα, τονίζουμε πως συλλογικά και συντεταγμένα επιβάλλεται να εργαστούμε σκληρά για ένα κράτος ευνομούμενο και προνοητικό, για να μην επαναληφθούν στο μέλλον παρόμοια τραγικά συμβάντα με οδυνηρό απολογισμό και υλικές καταστροφές.

Συναδέλφισσες, συνάδελφοι,

Με θλίψη θυμόμαστε αυτές τις μέρες μια ακόμη τραγωδία που έπληξε την Εθνική Φρουρά στις 10 Ιουλίου του 2002, όταν, ξημερώματα και πάλι, η Κύπρος ξύπνησε στο άκουσμα της πτώσης του ελικοπτέρου Bell-206 στα Κούκλια της Πάφου. Από την πτώση του ελικοπτέρου βρήκαν τραγικό θάνατο ο Αρχηγός της Εθνικής Φρουράς αντιστράτηγος Ευάγγελος Φλωράκης, ο διοικητής της Αεροπορίας ταξίαρχος Στυλιανός Δεμέναγας, ο σμηναγός Πάρης Αθανασιάδης, ο υποπλοίαρχος Νικόλας Γεωργίου και ο υποσμηναγός Μιχάλης Σιακαλλής, οι οποίοι μετέβαιναν στην αεροπορική βάση «Ανδρέας Παπανδρέου» στην Πάφο, για να παρακολουθήσουν από κοντά άσκηση της Εθνικής Φρουράς.

Ο Αρχηγός Ευάγγελος Φλωράκης και οι τέσσερις αξιωματικοί, υπεραμυνόμενοι του όρκου τους έναντι της πατρίδας, όπως τους υπαγόρευε η συνείδησή τους, έπεσαν εν ώρα καθήκοντος, προκαλώντας συγκλονισμό, απέραντη θλίψη και πόνο. Η θυσία τους και η ανιδιοτελής προσφορά τους προς την πατρίδα τους καθιστούν λαμπρό υπόδειγμα φιλοπατρίας και αυταπάρνησης, καθώς και σύμβολα αγωνιστικότητας και ακούραστης προσήλωσης στο εθνικό χρέος.

Διερμηνεύοντας τα αισθήματα όλων, σας καλώ να τηρήσουμε μονόλεπτη σιγή στη μνήμη των ηρώων συμπατριωτών μας της φονικής έκρηξης στο Μαρί και της πτώσης του ελικοπτέρου της Εθνικής Φρουράς καθώς και στη μνήμη των τριών νέων μας.

(Τήρηση μονόλεπτης σιγής)

Αιωνία τους η μνήμη!

Επίσης, αγαπητές συναδέλφισσες, αγαπητοί συνάδελφοι, προτού προχωρήσουμε στην αναφορά για τις διεθνείς δραστηριότητες της Βουλής, θα ήθελα και από το βήμα να συγχαρώ τη συναδέλφισσα Ειρήνη Χαραλαμπίδου για την επανεκλογή της στη θέση της Αντιπροέδρου της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του ΟΑΣΕ. Η κ. Χαραλαμπίδου, Αντιπρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης για την Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη και επικεφαλής της κυπριακής αντιπροσωπίας, επανεξελέγη στη θέση της Αντιπροέδρου μέχρι το 2025, συγκεντρώνοντας τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης κατά την τελευταία συνεδρία της ολομέλειας του οργανισμού, της 29ης Ετήσιας Συνόδου στο Μπέρμιγχαμ, γεγονός που τιμά τόσο την ίδια όσο βεβαίως και το κοινοβούλιό μας.

Συγχαρητήρια στην κ. Χαραλαμπίδου! Καλή θητεία!

Παρακαλώ πολύ τον κ. Γεωργίου να αναγνώσει τις αναφορές για τις διεθνείς δραστηριότητες της Βουλής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Η κ. Ειρήνη Χαραλαμπίδου, ως επικεφαλής, καθώς και ο κ. Κυριάκος Χατζηγιάννης και ο κ. Χρίστος Σενέκης, ως μέλη της κυπριακής αντιπροσωπίας στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΚΣ ΟΑΣΕ), συμμετείχαν στις εργασίες της 29ης Ετήσιας Συνόδου της Συνέλευσης, η οποία διεξήχθη μεταξύ 2 και 6 Ιουλίου 2022 στο Μπέρμιγχαμ του Ηνωμένου Βασιλείου.

Σε εκλογές που διεξήχθησαν για την ανάδειξη των νέων αξιωματούχων της Συνέλευσης, η Αντιπρόσωπος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του ΟΑΣΕ για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς κ. Ειρήνη Χαραλαμπίδου επανεξελέγη στη θέση της Αντιπροέδρου της Συνέλευσης μέχρι το 2025, λαμβάνοντας τις περισσότερες ψήφους μεταξύ των συνυποψηφίων της.

Σε παρέμβασή της κατά τη συνεδρία της Γενικής Επιτροπής Πολιτικών Θεμάτων και Ασφάλειας η κ. Χαραλαμπίδου εξέφρασε έντονη ανησυχία για την κλιμάκωση της κρίσης στην Ουκρανία, υπογραμμίζοντας ότι ο αναθεωρητισμός και οι παραβιάσεις του Διεθνούς Δικαίου, είτε αφορούν την Κριμαία, το Ντονμπάς, είτε αφορούν προκλήσεις στο Αιγαίο ή το Βαρώσι, αποτελούν απειλή για τη διεθνή τάξη και πρέπει να αντιμετωπιστούν με την ίδια αποφασιστικότητα. Επίσης, κατά τη συζήτηση επί του κειμένου των τροπολογιών η κ. Χαραλαμπίδου έφερε ένσταση σε τροπολογία της τουρκικής αντιπροσωπίας για απάλειψη του δικαίου της θάλασσας από το κείμενο του ψηφίσματος, τονίζοντας ότι ο πραγματικός στόχος της τουρκικής πλευράς είναι η υποβάθμιση των νομικά δεσμευτικών προνοιών της Σύμβασης του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας. Η εν λόγω τροπολογία απορρίφθηκε με μεγάλη πλειοψηφία. Εξάλλου, κατά τη συνεδρία της Γενικής Επιτροπής Οικονομικών Θεμάτων, Επιστημών, Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος η κ. Χαραλαμπίδου παρουσίασε πρόταση ψηφίσματος το οποίο αφορά την υιοθέτηση κώδικα δεοντολογίας για τα μέλη της ΚΣ ΟΑΣΕ. Το ψήφισμα υιοθετήθηκε ομόφωνα και αποτελεί μέρος της Τελικής Διακήρυξης της Ετήσιας Συνόδου.

Σε παρέμβασή του κατά τη συνεδρία της Γενικής Επιτροπής Πολιτικών Θεμάτων και Ασφάλειας ο κ. Σενέκης επισήμανε ότι η Άγκυρα επικαλείται το Διεθνές Δίκαιο κατά το δοκούν, όπως στην περίπτωση της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, ενώ αρνείται να ευθυγραμμιστεί με τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν στη Ρωσία και παραβιάζει κατάφωρα το Διεθνές Δίκαιο στην Κύπρο εδώ και σαράντα οκτώ χρόνια. Σε παρέμβασή του κατά τη συνεδρία της Γενικής Επιτροπής Οικονομικών Θεμάτων, Επιστημών, Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος ο κ. Σενέκης υπογράμμισε ότι οι ενεργειακές πηγές στην Ανατολική Μεσόγειο, περιλαμβανομένων και αυτών εντός της κυπριακής ΑΟΖ, μπορούν να αποτελέσουν σημαντική εναλλακτική πηγή για τον ενεργειακό εφοδιασμό της Ευρώπης.

Στο πλαίσιο της συνεδρίας της Επιτροπής για τη Δημοκρατία, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τα Ανθρωπιστικά Θέματα σε παρέμβασή του ο βουλευτής κ. Κυριάκος Χατζηγιάννης, σημείωσε ότι στις αρνητικές επιπτώσεις που επέφερε σε ολόκληρη την υφήλιο η πανδημία της νόσου COVID-19 προστέθηκαν οι ανθρωπιστικές επιπτώσεις της συνεχιζόμενης ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, με αποτέλεσμα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες να απειλούνται άμεσα. Εξάλλου, κατά τις συνεδρίες της Επιτροπής Πολιτικών Θεμάτων και Ασφάλειας και της Επιτροπής για τη Δημοκρατία, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και Ανθρωπιστικά Θέματα ο κ. Κυριάκος Χατζηγιάννης υπέβαλε τροπολογίες σχετικά με την αποτροπή της χρήσης πυρηνικών όπλων, τη συνεργασία μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών στον τομέα της κατάσβεσης πυρκαγιών, την καταδίκη της δημιουργίας συνθηκών σε ορισμένα συμμετέχοντα κράτη του ΟΑΣΕ που δυσχεραίνουν υπέρμετρα τη λειτουργία μη κυβερνητικών οργανισμών και τη σημασία της διεξαγωγής αποστολών παρακολούθησης εκλογών και παρακολούθησης των συμπερασμάτων που εξάγονται από τις εν λόγω αποστολές.

Τα μέλη της αντιπροσωπίας συμμετείχαν στις εργασίες της ολομέλειας της Συνέλευσης. Η κ. Χαραλαμπίδου, ως η Ειδική Αντιπρόσωπος για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, και ο κ. Χατζηγιάννης, ως ο Ειδικός Αντιπρόσωπος για τη Συμμετοχή της Κοινωνίας των Πολιτών, παρουσίασαν στα μέλη της Συνέλευσης εκθέσεις με τις πρόσφατες δραστηριότητές τους. Επιπρόσθετα, ο κ. Χατζηγιάννης, ως ο Ειδικός Συντονιστής της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του ΟΑΣΕ για παρακολούθηση των πρόσφατων εκλογών στη Σερβία παρουσίασε στην ολομέλεια τα κύρια συμπεράσματα της έκθεσης από την επίβλεψη της εκλογικής διαδικασίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πάρα πολύ!

Προχωρούμε τώρα στο Πρώτο Κεφάλαιο της αναθεωρημένης ημερήσιας διάταξης, που είναι η νομοθετική εργασία. Όλες οι εκθέσεις θεωρούνται αναγνωσθείσες.

Το πρώτο θέμα είναι εξ αναβολής και πιλοφορείται «Ο περί της Εικοστής Δεύτερης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος του 2019».

Καλωσορίζουμε στην αίθουσα της ολομέλειας τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, όπως και την Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως.

Παρακαλώ τον γραμματέα να αναγνώσει τον σκοπό.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σκοπός του υπ' αριθμόν 1 θέματος είναι η τροποποίηση του Συντάγματος για τη μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό της δομής και της λειτουργίας των δικαστηρίων με την επαναλειτουργία των δύο ανώτατων δικαστηρίων που προβλέπονται στο Σύνταγμα της Δημοκρατίας, ήτοι του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου και του Ανωτάτου Δικαστηρίου, την απονομή σε αυτά πρόσθετης δικαιοδοσίας τρίτου βαθμού, καθώς και με την ίδρυση και λειτουργία Εφετείου για την εκδίκαση των εφέσεων, ρύθμιση η οποία προτείνεται με τα νομοσχέδια που τιτλοφορούνται «Ο περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2019» και «Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2019».

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως για το νομοσχέδιο «Ο περί της Εικοστής Δεύτερης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος του 2019»

Παρόντες:

Φωτεινή Τσιρίδου, αναπλ. πρόεδρος	Ανδρέας Πασιουρτίδης
Νίκος Γεωργίου	Σωτήρης Ιωάννου
Άριστος Δαμιανού	Χαράλαμπος Θεοπέμπτου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως εξέτασε το υπό συζήτηση νομοσχέδιο σε πέντε συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 15 Σεπτεμβρίου 2021 και στις 2 Φεβρουαρίου, 6 και 13 Απριλίου, καθώς και στις 4 Μαΐου 2022. Στο πλαίσιο της συζήτησης κλήθηκαν και κατέθεσαν τις απόψεις τους ενώπιον της επιτροπής ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, η Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και ο πρόεδρος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου. Η Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, παρ' όλο που κλήθηκε, δεν παρευρέθηκε στις συνεδρίες της επιτροπής, διαβίβασε ωστόσο γραπτώς τις απόψεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης του νομοσχεδίου παρευρέθηκαν επίσης ο πρόεδρος της επιτροπής κ. Νίκος Τορναρίτης και τα μέλη της επιτροπής κ. Γιώργος Κουκουμάς, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, Πανίκος Λεωνίδου και Κωστής Ευσταθίου.

Το υπό αναφορά νομοσχέδιο, που αποτελεί μέρος ευρύτερων νομοθετικών ρυθμίσεων με τις οποίες επιδιώκεται η δικαστική μεταρρύθμιση, κατατέθηκε και συζητήθηκε κατά την προηγούμενη βουλευτική περίοδο μαζί με δύο άλλα νομοσχέδια, που τιτλοφορούνται «Ο περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2019» και «Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2019».

Σκοπός του υπό συζήτηση νομοσχεδίου είναι η τροποποίηση του Συντάγματος, ώστε να καταστεί δυνατή η μεταρρύθμιση και ο εκσυγχρονισμός της δομής και της λειτουργίας των δικαστηρίων με την επαναλειτουργία των δύο ανωτάτων δικαστηρίων που προβλέπονται στο σύνταγμα της Δημοκρατίας, ήτοι του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου και του Ανωτάτου Δικαστηρίου, την απονομή στα δύο αυτά δικαστήρια πρόσθετης δικαιοδοσίας τρίτου βαθμού, καθώς και με την ίδρυση και λειτουργία Εφετείου για την εκδίκαση των εφέσεων, ρύθμιση η οποία προτείνεται με τα δύο προαναφερόμενα νομοσχέδια.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην εισηγητική έκθεση που συνοδεύει τη δέσμη των τριών μεταρρυθμιστικών νομοσχεδίων, αυτά ετοιμάστηκαν κατόπιν αξιολόγησης των προβλημάτων που αντιμετωπίζει το σύστημα απονομής της δικαιοσύνης και βασίστηκαν τόσο στην έκθεση του Ανωτάτου Δικαστηρίου του 2016 για τις λειτουργικές ανάγκες των δικαστηρίων όσο και στην έκθεση των Ιρλανδών εμπειρογνομόνων του 2018 αναφορικά με τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, της κατάθεσης των νομοσχεδίων προηγήθηκε εντατική διαβούλευση του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως με το Ανώτατο Δικαστήριο, τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο.

Όπως αναφέρεται στο προοίμιο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, η συγχώνευση της δικαιοδοσίας των δύο ανωτάτων δικαιοδοτικών οργάνων του Συντάγματος και η αποκλειστική άσκηση της δικαιοδοσίας τους από το σημερινό Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο καθιέρωθηκε με τον περί της Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) Νόμο (Ν. 33 του 1964) κατ' επίκληση του δικαίου της ανάγκης, έχει συν τω χρόνω δυσχεράνει το έργο του δικαστηρίου αυτού και δε συμβάλλει στην ταχεία απονομή της δικαιοσύνης και στην αποφυγή καθυστερήσεων. Ως εκ τούτου, δικαιολογείται η επίκληση του δικαίου της ανάγκης, καθότι με τις προτεινόμενες νομοθετικές ρυθμίσεις επιδιώκεται η διασφάλιση πραγματικά αποτελεσματικής απονομής της δικαιοσύνης, η οποία συνιστά ουσιώδη λειτουργία ενός σύγχρονου κράτους δικαίου. Περαιτέρω, σύμφωνα με το προοίμιο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, επειδή εξακολουθούν να υφίστανται τα γεγονότα που κατέστησαν αδύνατη τη λειτουργία του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου και του Ανωτάτου Δικαστηρίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Συντάγματος, εξακολουθεί να δικαιολογείται από το δίκαιο της ανάγκης κάθε νομοθετική ρύθμιση αποκλίνουσα από τις συνταγματικές διατάξεις για τα εν λόγω δικαστήρια. Στο προοίμιο του νομοσχεδίου επεξηγούνται περαιτέρω οι λόγοι που δικαιολογούν την επίκληση του δικαίου της ανάγκης για την τροποποίηση

των άρθρων 144, 146 και 155 του Συντάγματος, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στα θεμελιώδη άρθρα του Συντάγματος, που δε δύναται καθ' οιονδήποτε τρόπο να τροποποιηθούν ή καταργηθούν.

Οι προτεινόμενες με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο ρυθμίσεις είναι απόρροια των τροποποιήσεων που προτείνονται με το νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2019», με το οποίο προτείνονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Η επαναλειτουργία των δύο ανώτατων δικαιοδοτικών οργάνων του Συντάγματος, ήτοι του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου και του Ανωτάτου Δικαστηρίου, στα οποία χορηγείται, πέραν της προβλεπόμενης στο σύνταγμα δικαιοδοσίας τους, ανώτατη δευτεροβάθμια δικαιοδοσία και δικαιοδοσία τρίτου βαθμού σε συγκεκριμένες περιπτώσεις που καθορίζονται στο νομοσχέδιο.
2. Η ίδρυση Εφετείου που θα υπάγεται στο Ανώτατο Δικαστήριο και θα έχει δικαιοδοσία να εκδικάζει όλες τις εφέσεις κατά αποφάσεων οποιουδήποτε δικαστηρίου, εκτός των αποφάσεων του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου και του Ανωτάτου Δικαστηρίου και των εφέσεων που θα παραπέμπονται στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο και το Ανώτατο Δικαστήριο στο πλαίσιο της ανώτατης δευτεροβάθμιας δικαιοδοσίας τους.
3. Η επαναλειτουργία των δύο Δικαστικών Συμβουλίων που προβλέπονται στις διατάξεις των άρθρων 133.8 και 153.8 του Συντάγματος, τα οποία θα αποφασίζουν επί της αποχώρησης, της απόλυσης ή του με οιονδήποτε τρόπο τερματισμού της υπηρεσίας των δικαστών του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου και του Ανωτάτου Δικαστηρίου.
4. Η διεύρυνση της σύνθεσης του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, ώστε, πέραν των μελών του Ανωτάτου Δικαστηρίου, τα οποία σήμερα απαρτίζουν το εν λόγω συμβούλιο, να συμμετέχουν σε αυτό και άλλα μέλη του δικαστικού σώματος, καθώς και μέλη του δικηγορικού σώματος.

Ειδικότερα, στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο, όπως αυτό αρχικά κατατέθηκε από την εκτελεστική εξουσία, προβλέπονται τα ακόλουθα:

1. Η εισαγωγή πρόνοιας στα άρθρα 146 και 155 του Συντάγματος με την οποία εξουσιοδοτείται η διά νόμου ρύθμιση της δικαιοδοσίας του Εφετείου, καθώς και της ανώτατης δευτεροβάθμιας δικαιοδοσίας και της τριτοβάθμιας δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου και του Ανωτάτου Δικαστηρίου, αντίστοιχα.
2. Η τροποποίηση του άρθρου 144 του Συντάγματος, ώστε εγειρόμενο περί αντισυνταγματικότητας ζήτημα να αποφασίζεται από το δικαστήριο που εκδικάζει την υπόθεση στην οποία αυτό εγείρεται και παραπομπή τέτοιου ζητήματος στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο να επιτρέπεται μόνο από το Εφετείο ή από το Ανώτατο Δικαστήριο, εφόσον το εγειρόμενο περί αντισυνταγματικότητας ζήτημα είναι μείζονος δημόσιου συμφέροντος ή γενικής δημόσιας σημασίας. Σε περίπτωση δε παραπομπής, ως ανωτέρω, θα αναστέλλεται η ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου διαδικασία, μέχρις ότου το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο αποφασίσει επί τούτου.

Σημειώνεται ότι το νομοσχέδιο εξετάστηκε από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών της προηγούμενης βουλευτικής περιόδου σε μεγάλο αριθμό συνεδριάσεων της και ως εκ τούτου η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως υπό τη νέα κατά την παρούσα βουλευτική περίοδο σύνθεσή της έκρινε σκόπιμο να αξιοποιήσει τη μακρά και ενδελεχή εξέτασή του και να προχωρήσει με την εξέταση του τελευταίου αναθεωρημένου κειμένου του, το οποίο υποβλήθηκε στην τότε επιτροπή από τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως.

Σημειώνεται επίσης ότι στο πλαίσιο της συζήτησης που διεξήχθη κατά την προηγούμενη βουλευτική περίοδο απασχόλησαν μεταξύ άλλων την τότε επιτροπή τα ακόλουθα ζητήματα:

1. Ο χρόνος έναρξης λειτουργίας του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου και του Ανωτάτου Δικαστηρίου.
2. Η ανάγκη εξεύρεσης υποδομών για τα νέα δικαστήρια και η ανάγκη ρύθμισης της εθιμοταξίας ανάμεσα στους δικαστές των δύο ανώτατων δικαστηρίων.
3. Η ανάγκη τροποποίησης, επιπροσθέτως, του άρθρου 136 του Συντάγματος, το οποίο ορίζει ότι το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο έχει την αποκλειστική δικαιοδοσία που καθορίζεται σε συγκεκριμένα άρθρα του Συντάγματος, ώστε να περιληφθεί στο εν λόγω άρθρο πρόνοια βάσει της οποίας να επιτρέπεται η διά νόμου ρύθμιση της δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου επί άλλων θεμάτων, προκειμένου η ρύθμιση της δικαιοδοσίας του εν λόγω δικαστηρίου, όπως αυτή προτείνεται με το νομοσχέδιο που τροποποιεί τον περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) Νόμο, να μην εκφεύγει του πλαισίου της υπό αναφορά συνταγματικής διάταξης.
4. Η δυνατότητα που παρέχεται με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις για διαφοροποίηση της δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου και του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου με νόμο που ψηφίζεται με απλή πλειοψηφία των παρόντων και ψηφιζόντων βουλευτών.

Στο πλαίσιο της περαιτέρω συζήτησης επί του νομοσχεδίου κατά την παρούσα βουλευτική περίοδο, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως προχώρησε στην εκ νέου αναθεώρηση του κειμένου αυτού, λαμβάνοντας υπόψη σχετικές απόψεις και εισηγήσεις που προέκυψαν από νέο κύκλο διαβούλευσης της Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως με τους εμπλεκόμενους φορείς, καθώς και εισηγήσεις που υποβλήθηκαν στη βάση της συζήτησης ενώπιον της επιτροπής.

Στο τελευταίο αναθεωρημένο κείμενο, το οποίο αποτέλεσε αντικείμενο συζήτησης ενώπιον της επιτροπής, προβλέπονται κυρίως τα ακόλουθα:

1. Η παροχή δικαιώματος σε διάδικο να εγείρει ζήτημα αντισυνταγματικότητας νόμου, απόφασης ή διάταξης αυτών το οποίο είναι ουσιώδες για τη διάγνωση της εκκρεμούσας ενώπιον του δικαστηρίου υπόθεσης.
2. Η παροχή δυνατότητας σε πρωτόδικο δικαστήριο και στο Εφετείο ενώπιον του οποίου εγείρεται ζήτημα αντισυνταγματικότητας νόμου ή αποφάσεως ή διατάξεως αυτού το οποίο είναι ουσιώδες για την έκβαση της ενώπιόν του υπόθεσης να παραπέμψει αυτό, ως νόμος ήθελε ορίσει, ενώπιον του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου.
3. Η επιβολή υποχρέωσης στο Ανώτατο Δικαστήριο, σε περίπτωση που εγείρεται ενώπιόν του ζήτημα αντισυνταγματικότητας νόμου ή αποφάσεως ή διατάξεως αυτού το οποίο είναι ουσιώδες για την έκβαση της ενώπιόν του υπόθεσης, να παραπέμψει αυτό στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο και να αναστείλει την πρόοδο της ενώπιόν του διαδικασίας, μέχρις ότου αποφανθεί επί αυτού το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο.
4. Η διαγραφή της πρόνοιας που είχε εισαχθεί στο νομοσχέδιο σύμφωνα με την οποία για την ψήφιση νόμου με τον οποίο ορίζονται θέματα δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου απαιτείται πλειοψηφία δύο τρίτων του αριθμού των βουλευτών.
5. Η προσθήκη μεταβατικής διάταξης σύμφωνα με την οποία το υφιστάμενο Ανώτατο Δικαστήριο συνεχίζει να ασκεί τη δικαιοδοσία του, μέχρι να προβλεφθεί διαφορετικά διά νόμου, ώστε να αποφευχθεί τυχόν κενό δικαιοδοσίας.

Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο της συζήτησης που διεξήχθη κατά την παρούσα βουλευτική περίοδο την επιτροπή απασχόλησαν μεταξύ άλλων το ζήτημα της επίκλησης του δικαίου της ανάγκης, ώστε να δικαιολογηθεί η απόκλιση της προτεινόμενης δικαστικής μεταρρύθμισης από τα προβλεπόμενα στο Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας και η ανάγκη άμεσης και εκ βάθρων αναδιάρθρωσης της πρωτοβάθμιας δικαιοδοσίας του συστήματος απονομής της δικαιοσύνης και λήψης επιπρόσθετων μέτρων, πέραν των προτεινόμενων ρυθμίσεων, για την περάτωση των δικαστικών υποθέσεων σε εύλογο χρόνο.

Η Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε επιστολή της, ημερομηνίας 15 Σεπτεμβρίου 2021, προς τον πρόεδρο της επιτροπής επανέλαβε τη θέση του Ανωτάτου Δικαστηρίου όπως αυτή εκφράστηκε ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών κατά την προηγούμενη βουλευτική περίοδο, η οποία περιλαμβάνεται σε γραπτή δήλωσή της, στην οποία προέβη στις 7 Απριλίου 2021, ήτοι ότι τα τρία νομοσχέδια με τα οποία επιδιώκεται δικαστική μεταρρύθμιση έχουν κατ' επανάληψη συζητηθεί στο Ανώτατο Δικαστήριο και επί αυτών έχουν εκφραστεί διάφορες και διαφορετικές σκέψεις και θέσεις, οι οποίες τέθηκαν ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων. Όπως περαιτέρω αναφέρεται στην εν λόγω δήλωση, οποιοιδήποτε προβληματισμοί και σκέψεις που δημοκρατικά αναπτύχθηκαν δεν αναιρούν, με δεδομένες τις θέσεις των μελών του Ανωτάτου Δικαστηρίου, την επιθυμία και αποφασιστικότητα του Ανωτάτου Δικαστηρίου να προωθηθεί η ήδη καθυστερημένη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης. Τέλος, σύμφωνα με την πιο πάνω δήλωση, το Ανώτατο Δικαστήριο δε θεωρεί ορθό να τοποθετηθεί περαιτέρω στο κατά πόσο συμφωνεί ή διαφωνεί με την ψήφιση των συγκεκριμένων νομοσχεδίων, δεδομένου ότι τούτο εμπίπτει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα της Βουλής των Αντιπροσώπων η οποία αποτελεί το κυρίαρχο νομοθετικό σώμα της πολιτείας.

Συναφώς, σημειώνεται ότι σε υπόμνημα που κατατέθηκε από την Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου στο πλαίσιο της μελέτης των υπό αναφορά νομοσχεδίων κατά την προηγούμενη βουλευτική περίοδο καταγράφονται οι θέσεις της πλειοψηφίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου επί συγκεκριμένων θεμάτων που ρυθμίζονται με τα εν λόγω νομοσχέδια και ειδικότερα επί της προτεινόμενης επαναλειτουργίας των δύο ανώτατων δικαιοδοτικών οργάνων του Συντάγματος, του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου και του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Οι θέσεις της πλειοψηφίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου όπως διατυπώνονται στο εν λόγω υπόμνημα είναι οι ακόλουθες:

1. Η διατήρηση του ενιαίου σχήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου αναμφίβολα εξυπηρετεί την ορθή και εύρυθμη απονομή της δικαιοσύνης.
2. Η λειτουργία του ενιαίου Ανωτάτου Δικαστηρίου επί 57 και πλέον έτη υπήρξε σε κάθε περίπτωση καθοριστική στην ορθή απονομή της δικαιοσύνης και την κατάρχηση του κράτους δικαίου, αποτελεί δε αταλάντευτο εχέγγυο για την περαιτέρω διασφάλισή τους.
3. Με τη συνέχιση του ενιαίου σχήματος του υφιστάμενου Ανωτάτου Δικαστηρίου θα αποφευχθεί το πολύ σοβαρό ενδεχόμενο τα δύο νέα ανώτατα δικαστήρια να εμπλακούν σε ατέρμονες διαδικασίες αναφορικά

με τη νομιμότητά τους στο πλαίσιο επιδίωξης από διαδίκους των ιδιαίτερων σκοπών τους, με αποτέλεσμα την παρεμπόδιση του έργου τους για εύρυθμη απονομή της δικαιοσύνης.

4. Η αιτιολόγηση για μια τόσο δραστική μεταβολή του δικαστηριακού συστήματος της Κύπρου στο ανώτατο επίπεδο με τη δημιουργία δύο ξεχωριστών δικαστηρίων προϋποθέτει τη διεξαγωγή σοβαρής και εμπειριστατωμένης μελέτης, με την οποία πρέπει να τεκμηριώνεται με αδιάσειστα στοιχεία ότι η διατήρηση του ενιαίου Ανωτάτου Δικαστηρίου είναι η αιτία της πρόκλησης αξεπέραστων προβλημάτων στην απονομή της δικαιοσύνης, ότι η προαναφερόμενη προτεινόμενη λύση είναι η πλέον ενδεδειγμένη, καθώς και ότι εξ αυτής δε θα προκληθούν οποιαδήποτε προβλήματα στον πρωταρχικό σκοπό της δικαστικής λειτουργίας, ήτοι στην απονομή της δικαιοσύνης. Στην προκειμένη περίπτωση ουδέποτε έγινε οποιαδήποτε μελέτη, η δε προτεινόμενη λύση συνιστά μείζονα μεταβολή της σημερινής κατάστασης με άδηλα αποτελέσματα. Το ενιαίο του σχήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν αποτέλεσε ποτέ την αιτία για την πρόκληση καθυστερήσεων, ενώ στην έκθεση των εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2018 ουδεμία εισήγηση περιλήφθηκε για τον διαχωρισμό του Ανωτάτου Δικαστηρίου.
5. Είναι δεδομένη η ανάγκη άμεσης επίλυσης των προβλημάτων που έχουν αναγνωριστεί από τις εκθέσεις που αφορούν στη λειτουργία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, τα οποία συνιστούν την πραγματική αιτία για τις καθυστερήσεις που επιστημαίνονται στην έκθεση των εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην εν λόγω έκθεση τίθεται επιτακτικά η ανάγκη για ίδρυση Εφετείου με δευτεροβάθμια δικαιοδοσία, μεταφορά της πρωτόδικης δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στα πρωτόδικα δικαστήρια και μετατροπή του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε τριτοβάθμιο δικαστήριο, κατά το πρότυπο του Supreme Court του Ηνωμένου Βασιλείου.

Στο εν λόγω υπόμνημα καταγράφεται επίσης η θέση της μειοψηφίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία, όπως αναφέρεται, υπό τις συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί και λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των δεδομένων, προκρίνεται η πλησιέστερη προς το σύνταγμα δομή, ήτοι η καθιέρωση Ανωτάτου Δικαστηρίου και Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, θεωρώντας ότι η λύση ενός ενιαίου Ανωτάτου Δικαστηρίου οδηγεί σε υπερσυγκέντρωση εξουσιών και δυσλειτουργία και ως εκ τούτου δε δύναται να ανταποκριθεί στο βασικό ζητούμενο του αλληλοελέγχου και της διαφάνειας, στοιχεία καθοριστικά για τον αποτελεσματικό και εναρμονισμένο με τα ευρωπαϊκά πρότυπα εκσυγχρονισμό της δικαιοσύνης. Σύμφωνα με τη θέση της μειοψηφίας, η σύσταση δύο ανώτατων δικαστικών σωμάτων διασφαλίζει την αποκέντρωση εξουσιών, την ευέλικτη λειτουργία και εξειδίκευση και τον αμοιβαίο δικαστικό έλεγχο των δύο δικαστηρίων από τα αντίστοιχα συμβούλια, κατά τα διαλαμβανόμενα στα άρθρα 133.8 και 153.8 του Συντάγματος. Επιπλέον, διασφαλίζει τον έλεγχο του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου χωρίς να αφήνει περιθώρια πρόκλησης οποιωνδήποτε εύλογων αμφιβολιών, ιδίως στους πολίτες, ως προς τα εχέγγρα διαφάνειας.

Η Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως ενημέρωσε την επιτροπή για τα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί και θεθεί σε εφαρμογή για τη βελτίωση της απονομής της δικαιοσύνης, περιλαμβανομένης της σύστασης του Διοικητικού Δικαστηρίου και του Διοικητικού Δικαστηρίου Διεθνούς Προστασίας, για την επικείμενη εφαρμογή του συστήματος «e-justice», καθώς και για τον κύκλο διαβουλεύσεων που διεξήγαγε επί της προτεινόμενης μεταρρύθμισης, άμα τη αναλήψει των καθηκόντων της, με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Αναφερόμενη στη συγκρότηση Ανωτάτου Δικαστηρίου και Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, η υπουργός τόνισε την ανάγκη για δημιουργία δύο τριτοβάθμιων δικαστηρίων, αφού με τον διαχωρισμό της δικαιοδοσίας τους κατά τον τρόπο που προτείνεται θα ενισχυθεί η διαφάνεια και θα εγκαθιδρυθεί σύστημα αμοιβαίου ελέγχου (checks and balances), θα επιτευχθεί αποκέντρωση των εξουσιών του υφιστάμενου Ανωτάτου Δικαστηρίου και θα παρασχεθεί δυνατότητα εξειδίκευσης των μελών των προτεινόμενων δικαστηρίων.

Τέλος, η Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως ενημέρωσε την επιτροπή ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη Δημοκρατία διά του Νόμου, γνωστή ως «Επιτροπή Βενετίας», μετά από αίτημα της Δημοκρατίας για διαβούλευση, υιοθέτησε γνωμάτευση στην 129^η ολομέλειά της, που πραγματοποιήθηκε στις 10 και 11 Δεκεμβρίου 2021, στην οποία τοποθετείται θετικά ως προς τη σύσταση Ανωτάτου Δικαστηρίου και Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου.

Ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας εξέφρασε την άποψη ότι η ποιότητα απονομής της δικαιοσύνης στη Δημοκρατία βρίσκεται σε εξαιρετικά επίπεδα λόγω της ανεξαρτησίας των λειτουργών της δικαιοσύνης και της πολυεπίπεδης μόρφωσής τους. Ωστόσο, όπως ανέφερε ο ίδιος, η ποιότητα της δικαιοσύνης που απονέμεται επισκιαζεται από τη σημαντική και αναντίλεκτη καθυστέρηση που παρατηρείται στην εκδίκαση των υποθέσεων σε όλες τις βαθμίδες. Σχετικά με τη δημιουργία δύο ανώτατων δικαστικών οργάνων, ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας δήλωσε ότι η ύπαρξη ενός μόνο ανώτατου δικαστικού σώματος και η συγκέντρωση σε αυτό του συνόλου των εξουσιών επί ζητημάτων ελέγχου και πειθαρχικών κυρώσεων των μελών του δε διασφαλίζει τα εχέγγρα ορθοκρίσιμης και αμεροληψίας, ενώ η παράλληλη λειτουργία Ανωτάτου Δικαστηρίου και Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου θα επιτρέψει σε αμφοτέρω να λειτουργούν πιο ευέλικτα και να υπόκεινται σε σύστημα αμοιβαίου ελέγχου.

Τοποθετούμενος αναφορικά με τους προβληματισμούς περί αντισυνταγματικότητας συγκεκριμένων προνοιών των μεταρρυθμιστικών νομοσχεδίων, περιλαμβανομένων των προνοιών του υπό συζήτηση

νομοσχεδίου, που αφορούν στον διαχωρισμό της δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε Ανώτατο Δικαστήριο και σε Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο, ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας ανέφερε ότι την τελική κρίση επί του θέματος αυτού θα εκφέρει το αρμόδιο με βάση το σύνταγμα δικαστήριο, αλλά εξέφρασε την άποψη ότι δεν υφίσταται έκδηλη αντισυνταγματικότητα.

Επιπροσθέτως των πιο πάνω θέσεων που εκφράστηκαν προφορικά ενώπιον της επιτροπής από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, από πλευράς της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας εκφράστηκαν σε επιστολή προς την επιτροπή, ημερομηνίας 13 Απριλίου 2022, επιπλέον οι ακόλουθες απόψεις:

1. Λόγω των γεγονότων του 1963, με τον περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) Νόμο του 1964 (Ν. 33/1964) καθιέρωθηκε το υφιστάμενο Ανώτατο Δικαστήριο προς άσκηση της δικαιοδοσίας και των εξουσιών των εκ του Συντάγματος καθιερούμενων Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου και Ανωτάτου Δικαστηρίου, τα οποία κατέστησαν ανενεργά εξαιτίας των προαναφερόμενων γεγονότων.
2. Το επιτρεπτό της καθίδρυσης του υφιστάμενου Ανωτάτου Δικαστηρίου επικροτήθηκε από το ίδιο το Ανώτατο Δικαστήριο, αρχής γενομένης με την υπόθεση *Attorney General of the Republic v. Mustafa Ibrahim and Others* [(1964) CLR 195], όπου κρίθηκε ότι ο προρρηθείς νόμος ήταν επιτρεπτός βάσει του δικαίου της ανάγκης.
3. Το γεγονός ότι το δίκαιο της ανάγκης, το οποίο συνεχίζει να εφαρμόζεται, επειδή συνεχίζει να υφίσταται η έκρυθμη κατάσταση που προέκυψε από τα γεγονότα του 1963 και 1974, επέτρεψε τη συγκρότηση του υφιστάμενου Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν αποκλείει την εφαρμογή του δικαίου της ανάγκης, ώστε να επιτραπεί η αναθεώρηση του συγκεντρωτικού δικαστικού μοντέλου το οποίο θέσπισε ο πιο πάνω αναφερόμενος νόμος. Απόδειξη τούτου συνιστά η απόφαση της ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ημερομηνίας 4 Απριλίου 2018, επί της έφεσης κατά της Απόφασης του Διοικητικού Δικαστηρίου αρ. 99/2016, με την οποία επικροτήθηκε η βάσει του δικαίου της ανάγκης θέσπιση του περί Διοικητικού Δικαστηρίου Νόμου [Ν. 131(Ι)/2015], με τον οποίο μεταφέρθηκε στο Διοικητικό Δικαστήριο μέρος της δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου την οποία αρχικώς ασκούσε το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο. Στην απόφαση αυτή το Ανώτατο Δικαστήριο επικρότησε την αναθεώρηση του δικαστικού μοντέλου το οποίο αρχικώς θεσμοθετήθηκε διά του περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) Νόμου, στόχος της οποίας ήταν η εύρυθμη λειτουργία της δικαιοσύνης. Τα τρία νομοσχέδια για την προτεινόμενη δικαστική μεταρρύθμιση προωθούνται για τον ίδιο σκοπό και με τον ίδιο τρόπο, ήτοι διά της παράλληλης τροποποίησης του Συντάγματος και της ψήφισης κοινών νόμων.
4. Δεδομένου ότι το δίκαιο της ανάγκης επιβάλλει όπως η βάσει αυτού νέα ρύθμιση είναι κατά το δυνατόν εγγύτερα στην αρχική συνταγματική ρύθμιση από την οποία υπάρχει η ανάγκη εκτροπής, η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας εκτιμά ότι το δικαστικό μοντέλο το οποίο τα εν λόγω νομοσχέδια προτάσσουν είναι ακόμη πιο αναλογικό από το υφιστάμενο δικαστικό μοντέλο, το οποίο νομολογιακά κρίθηκε επιτρεπτό βάσει του εν λόγω δικαίου. Το προτεινόμενο δικαστικό μοντέλο προβλέπει τον διαχωρισμό του υφιστάμενου Ανωτάτου Δικαστηρίου σε Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο και Ανώτατο Δικαστήριο, τα οποία δεν είναι μεν εκείνα που έχουν καθιερωθεί από το σύνταγμα λόγω διαφορετικής συγκρότησης και δικαιοδοσίας, αλλά υπέχουν ίδια χαρακτηριστικά και πλεονεκτήματα, ήτοι:
  - α. τη θεματική εξειδίκευση, υπό την έννοια ότι το ένα δικαστήριο δε θα επιλαμβάνεται της δικαιοδοσίας του άλλου,
  - β. την ταχύτερη εκδίκαση που συνεπάγεται η εξειδίκευση, υπό την έννοια ότι δε θα επιλαμβάνονται του ίδιου θέματος όλοι οι δικαστές αμοτέρων των δικαστηρίων,
  - γ. την επιστροφή στον πειθαρχικό έλεγχο των δικαστών του ενός δικαστηρίου από το άλλο διακριτό δικαστήριο, ως προβλέπουν εξ υπαρχής το άρθρο 133.8 και το άρθρο 153.8 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας.
5. Επιπροσθέτως, ο διαχωρισμός του υφιστάμενου δικαστηρίου σε δύο δικαστήρια εξυπηρετεί τη συμμόρφωση της Δημοκρατίας προς συστάσεις διεθνών οργανισμών, ώστε το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο να ενεργεί ως δευτεροβάθμιο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, το οποίο θα ελέγχει τις αποφάσεις των δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου που συνέρχονται ως πρωτοβάθμιο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, χορηγώντας έτσι ένδικο μέσο σε δικαστές ή υποψήφιους δικαστές που επιθυμούν να προσβάλουν απόφαση του πρωτοβάθμιου Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου που τους επηρεάζει δυσμενώς, οι οποίοι επί του παρόντος δεν απολαμβάνουν τέτοιου ένδικου μέσου.
6. Το προτεινόμενο δικαστικό μοντέλο προβλέπει επιπροσθέτως την καθίδρυση Εφετείου ως τρίτου δικαστηρίου, το οποίο δεν προβλέπεται στο σύνταγμα, και προτείνεται συναφώς η τροποποίηση του Συντάγματος κατά τρόπο που να εξουσιοδοτεί τη διά νόμου καθίδρυσή του, προκειμένου να μην τεθεί βάσιμο θέμα αντισυνταγματικότητας.
7. Για τους πιο πάνω λόγους, η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας εκτιμά ότι τα προτεινόμενα μεταρρυθμιστικά νομοσχέδια είναι επιτρεπτό να ψηφιστούν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων κατ'

επίκληση του δικαίου της ανάγκης και στην παράλληλη βάση της τροποποίησης του Συντάγματος η οποία προτείνεται.

Ο Πρόεδρος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου ενημέρωσε την επιτροπή για την ομόφωνη θέση του συμβουλίου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου επί της συγκρότησης δύο δικαστηρίων, του Ανωτάτου Δικαστηρίου και του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, αφού με τον διαχωρισμό αυτό επιτυγχάνεται εξειδίκευση εκάστου εξ αυτών, που θα έχει ως αποτέλεσμα την αναβάθμιση της ποιότητας και της ταχύτητας της απονομής δικαιοσύνης, τη διασφάλιση του αμοιβαίου ελέγχου (checks and balances) μεταξύ των δύο δικαστηρίων, περιλαμβανομένου του ελέγχου των αποφάσεων του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου αναφορικά με διορισμούς και προαγωγές δικαστών, και την απάμβλυνση του προβλήματος της καθυστέρησης στην εκδίκαση υποθέσεων στα δικαστήρια, το οποίο σύμφωνα με την έκθεση των εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη συγκέντρωση εξουσιών στο Ανώτατο Δικαστήριο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί του νομοσχεδίου κατά τη συζήτησή του στην ολομέλεια του σώματος.

Σημειώνεται ότι, σε περίπτωση ψήφισης του νομοσχεδίου σε νόμο, θα τροποποιηθεί ο τίτλος του, ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί της Δέκατης Έβδομης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος του 2022».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ωραία!

Λοιπόν, υπάρχει μια κοινή τροπολογία του βουλευτή κ. Πανίκου Λεωνίδου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος, του βουλευτή κ. Κωστή Ευσταθίου εκ μέρους του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ, του βουλευτή κ. Νίκου Τορναρίτη εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού και του βουλευτή κ. Άριστου Δαμιανού εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, καθώς και μία επιπρόσθετη τροπολογία του κ. Δαμιανού εκ μέρους της κοινοβουλευτικής του ομάδας.

Θα προχωρήσουμε με τους ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής. Θέλω να ανακοινώσω ότι στη Σύσκεψη Αρχηγών έχει οριστεί χρόνος για το κάθε κοινοβουλευτικό πολιτικό κόμμα, ο οποίος έχει διαμοιραστεί και κοινοποιηθεί. Οπότε, έχουμε ενώπιόν μας τους χρόνους που, αναλόγως των ομιλητών, θα διαμοιραστούν, για να μπορέσουμε να τελειώσουμε εγκαίρως, αφού, αντιλαμβάνεστε, έχουμε αρκετά θέματα και θα πρέπει να είμαστε ουσιαστικοί και λακωνικοί.

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός και το ΑΚΕΛ έχουν από τριάντα λεπτά στη διάθεσή τους, το Δημοκρατικό Κόμμα έχει είκοσι ένα λεπτά, τα κόμματα ΕΛΑΜ, ΕΔΕΚ και ΔΗΠΑ έχουν δεκαπέντε λεπτά, οι Οικολόγοι δώδεκα λεπτά και βεβαίως ο ανεξάρτητος βουλευτής έχει οκτώ λεπτά στη διάθεσή του, εάν και εφόσον επιθυμεί να έχει τον λόγο.

Ναι, κύριε Λουκαΐδη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Λόγω του βεβαρημένου του προγράμματος της σημερινής ατζέντας, η δική μας η πρόθεση είναι να μην εξαντλήσουμε, τουλάχιστον αυτή είναι η πρόθεση, τα λεπτά που έχουμε στη διάθεσή μας. Και κάνουμε έκκληση, αν υπάρχει δυνατότητα, και στους υπόλοιπους συναδέλφους να πράξουν το ανάλογο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Λουκαΐδη.

Ο κύριος Σιζόπουλος.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ:

Κυρία Πρόεδρε, θεωρώ ότι ο χρόνος που έχει καθοριστεί είναι πάρα πολύ μεγάλος. Εγώ εισηγούμαι ο χρόνος να μοιραστεί στο 50% για όλα τα κόμματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ!

Κύριε Παπαδόπουλε.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Καταλαβαίνω τζιαι κατανοώ τες ανησυχίες που εκφράζονται, αλλά, επειδή θα τροποποιήσουμε το Σύνταγμα, νομίζω πρέπει να δοθεί επαρκής χρόνος, για να εξηγήσουμε κάποια πράγματα, γιατί δεν είναι μια απλή αλλαγή, δεν είναι μια απλή τροπολογία. Πιστεύω ότι ο χρόνος που έχει καθοριστεί είναι επαρκής, για να εξηγήσουμε κάποια πράγματα, προτού προχωρήσουμε με αυτή την αλλαγή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Παπαδόπουλε.

Ο κ. Τορναρίτης.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Απλώς, να πω ότι για πολύ μικρότερης σημασίας θέματα τούτο το κοινοβούλιο συζητούσε για ώρες. Πραγματικά διερωτώμαι, κυρία Πρόεδρε, εάν, αυτή την ώρα που μαζευτήκαμε εδώ, για να τροποποιήσουμε τον υπέρτατο νόμο της Δημοκρατίας, πρέπει να βάλουμε όρια στους εαυτούς μας. Προσέξτε! Πρόκειται για μια μεταρρύθμιση η οποία συζητείται στο κοινοβούλιο εδώ και τρία χρόνια και στην κοινωνία εδώ και είκοσι πέντε χρόνια. Έχω την εντύπωση -ταπεινά το λέω- ότι πολύ ταπεινοί είναι και οι χρόνοι που δόθηκαν και πρέπει ο κάθε συνάδελφος ο οποίος έχει κάτι να πει να το πει, γιατί τροποποιούμε το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, επειδή έχω την εντύπωση ότι θα συζητούμε περισσότερη ώρα για τα διαδικαστικά παρά για την ουσία, σας είπα και ανέφερα προηγουμένως ότι είναι απόφαση της Σύσκεψης Αρχηγών. Θεωρώ ότι είναι άπλετος ο χρόνος -όχι, άπλετος δεν είναι, αλλά ικανοποιητικός για κάθε κόμμα- υπάρχει μια έκκληση, αν και εφόσον μπορούμε, να είμαστε ακόμα πιο σύντομοι και σύντομες. Καλώς, αυτό θα ακολουθηθεί και μπαίνουμε ευθύς αμέσως στη συζήτηση και στην ουσία.

Θα ξεκινήσουμε από τα μικρότερα προς τα μεγαλύτερα κόμματα. Έχει ήδη γίνει μια συνεννόηση, οπότε αν ενημερώνετε από τις υπηρεσίες αν υπάρχει διαφοροποίηση, γιατί δεν το έχω μπροστά μου. Θα ξεκινήσει βεβαίως πρώτος ο πρόεδρος της Επιτροπής Νομικών ο κ. Τορναρίτης, που θα καθορίσει και το πλαίσιο.

Οφείλω από το βήμα αυτό, κύριε Τορναρίτη, να δώσω συγχαρητήρια στη δική σας επιτροπή, σε όλους τους συναδέλφους και συναδέλφισσες. Γνωρίζω πόση δουλειά, επίπονη, έχει παραχθεί όλο αυτό το διάστημα, για να είναι σήμερα ενώπιον του σώματος μια πολύ σημαντική τροποποίηση και είμαι σίγουρη ότι θα επεξηγήσετε λεπτομερέστατα το τι ακριβώς εμπερικλείεται.

Στη συνέχεια να ετοιμάζεται ο πρόεδρος των Οικολόγων ο κ. Θεοπέμπτου.

Ευχαριστώ πολύ.

Ελάτε.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κυρία Πρόεδρε.

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Πρώτα και πάνω από όλα, να μου επιτρέψετε να καλωσορίσω στην αίθουσα, με τη σειρά μου, τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και την Υπουργό Δικαιοσύνης.

Σήμερα είναι μια ιστορική ημέρα για το κοινοβούλιό μας, αφού, μετά από τρία χρόνια εντατικών συζητήσεων στην επιτροπή Νομικών της Βουλής και δεκάδες χρόνια πριν εκεί έξω στην κοινωνία, η μεταρρύθμιση της ανώτατης βαθμίδας της δικαιοσύνης βρίσκεται επιτέλους ολοκληρωμένη ενώπιόν μας.

Καλούμαστε, αγαπητοί συνάδελφοι, σήμερα και την ερχόμενη Πέμπτη να ψηφίσουμε τα νομοσχέδια, για να κάνουμε ένα σημαντικότερο βήμα μπροστά, ώστε να δώσουμε στους πολίτες ένα γρήγορο, ποιοτικό και αποτελεσματικότερο σύστημα απονομής της δικαιοσύνης.

Καλούμαστε σήμερα να αφήσουμε πίσω μας ένα σύστημα άκαμπτο, δυσλειτουργικό, που έχει επιφέρει τεράστιες καθυστερήσεις, όπως επιβεβαιώνουν και οι ευρωπαϊκοί δείκτες, που μας τοποθετούν στον πάτο όσον αφορά τον χρόνο εκδίκασης των υποθέσεων. Και καταθέτω στη γραμματεία την τελευταία έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

(Στο σημείο αυτό ο κ. Νίκος Τορναρίτης καταθέτει στη γραμματεία το προαναφερθέν έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο Αρχείο της Βουλής.)

Ένα σύστημα που αποτελεί κοινή παραδοχή όλων μας ότι έχει καταρρεύσει.

Αντιλαμβάνεστε πως, όταν το ίδιο το Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας μάς καλεί να προχωρήσουμε άμεσα στην ψήφιση της μεταρρύθμισης, γιατί το σύστημα απονομής της δικαιοσύνης καταρρέει, όταν σύσσωμος ο δικηγορικός κόσμος διά των αντιπροσώπων του μας καλεί να προχωρήσουμε με τη μεταρρύθμιση, όταν οι πολίτες, που εμείς όλοι αντιπροσωπεύουμε, αγανακτούν, όταν οι εμπειρογνώμονες που καλέσαμε ως κράτος τάσσονται ξεκάθαρα υπέρ της συγκεκριμένης μεταρρύθμισης, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δεν έχουμε καμία απολύτως άλλη επιλογή. Είναι πλέον ξεκάθαρη η υποχρέωσή μας να προχωρήσουμε άμεσα στην ψήφιση των

νομοσχεδίων, κάνοντας αρχή σήμερα με αυτό που έχουμε μπροστά μας και αφορά την τροποποίηση του Συντάγματος.

Οφείλω σε αυτό το σημείο ως Πρόεδρος της Επιτροπής Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως της Βουλής να ευχαριστήσω όλους όσοι συνέβαλαν με τον δικό τους τρόπο, για να βρισκόμαστε σήμερα σε αυτό ακριβώς το σημείο. Να μου επιτρέψετε να ευχαριστήσω τον πρώην Υπουργό Δικαιοσύνης κ. Ιωάνη Νικολάου, που κατέθεσε πρώτος τα νομοσχέδια, τη διάδοχό του την κ. Έμιλυ Γιολίτη, η οποία έκανε τις δικές της προσπάθειες, τον διάδοχο της κ. Γιολίτη τον κ. Γιώργο Σαββίδη, νυν Γενικό Εισαγγελέα, ο οποίος επίσης εργάστηκε με υπευθυνότητα για την προαγωγή αυτού ακριβώς του οράματος, τους λειτουργούς του Υπουργείου Δικαιοσύνης και της Γενικής Εισαγγελίας. Θέλω επίσης να ευχαριστήσω τον πρώην πρόεδρο της επιτροπής Νομικών της Βουλής, τον συνάδελφό μας τον Γιώργο τον Γεωργίου. Θέλω να ευχαριστήσω από καρδιάς τη Φωτεινή την Τσιρίδου, τον Νίκο τον Γεωργίου, τον Άριστο τον Δαμιανού, τον Ανδρέα τον Πασιουρτίδη, τον Γιώργο τον Κουκουμά, τη Χριστιάνα την Ερωτοκρίτου, τον Πανίκο τον Λεωνίδου, τον Κωστή Ευσταθίου, τον Χαράλαμπο Θεοπέμπτου, τον Σωτήρη Ιωάννου. Θέλω να ευχαριστήσω τους λειτουργούς και τους γραμματείς της Βουλής των Αντιπροσώπων. Μα, πάνω απ' όλα θέλω να ευχαριστήσω την Υπουργό Δικαιοσύνης, τη Στέφη Δράκου, για την ξεχωριστή συνεργασία που είχαμε, για την αποτελεσματικότητά της στην παραγωγή και τη σύνθεση των πολιτικών. Και βεβαίως, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ευχαριστώ και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος, σε μια στιγμή που τα πράγματα δεν πήγαιναν και τόσο καλά, είχε συγκαλέσει σύσκεψη στο Προεδρικό και μέσα από μια ώριμη συζήτηση και κατάθεση προτάσεων από όλα τα κόμματα είμαστε εδώ, για να ψηφίσουμε σήμερα την τροποποίηση του Συντάγματός μας για την ανώτατη βαθμίδα της δικαιοσύνης, αλλά και με την υπόσχεση ότι θα προχωρήσουμε μπροστά για άλλα βήματα που αφορούν και την πρωτοβάθμια δικαιοσύνη και άλλως πως.

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Όποτε το κοινοβούλιο καλείται να τροποποιήσει το Σύνταγμα, τον υπέρτατο νόμο του κράτους μας, είναι από μόνο του ένα ιστορικό γεγονός και γι' αυτό πρέπει να γίνεται με φειδώ εκεί και όπου οι συνθήκες το επιβάλλουν, εκεί και όπου το κράτος δικαίου το απαιτεί, πόσω δε μάλλον όταν μια τέτοια τροποποίηση αφορά στον εκσυγχρονισμό του κατεξοχήν κυττάρου μιας ευνομούμενης πολιτείας, της δικαιοσύνης μας, η οποία, όπως ο Αριστοτέλης όρισε, «αποτελεί συστατικό στοιχείο της πόλης».

Όπως η κοινωνία μας εξελίσσεται και οι ανάγκες της μεταλλάσσονται, έτσι και το Σύνταγμα μας πρέπει να τροποποιείται, για να ανταποκρίνεται στις νέες πραγματικότητες και να εξυπηρετεί το συμφέρον των πολιτών. Άλλωστε, «η ευημερία του λαού είναι ο υπέρτατος νόμος» και πρέπει να είναι ο υπέρτατος νόμος της πολιτείας.

Κυρίες και κύριοι βουλευτές,

Η μεταρρύθμιση της ανώτατης βαθμίδας της δικαιοσύνης, που έχουμε σήμερα ενώπιόν μας, δεν αφορά μόνο στη γρήγορη εκδίκαση των εφέσεων, όπως ακούω εκεί έξω, αποσκοπεί στην προώθηση της διαφάνειας, της εξειδίκευσης και στον αλληλοέλεγχο των δικαστών. Θα γίνω πιο συγκεκριμένος. Με τα τρία νομοσχέδια δημιουργείται ο τρίτος βαθμός δικαιοδοσίας. Θα δημιουργηθεί το Εφετείο, με δεκαέξι δικαστές, το νέο Ανώτατο Δικαστήριο και το νέο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο, με επτά και εννέα δικαστές, αντίστοιχα. Με τον τρόπο αυτό, όπως αντιλαμβάνεστε, σίγουρα θα αντιμετωπιστούν οι καθυστερημένες εφέσεις, ενώ θα επιτύχουμε την ποιοτικότερη απονομή της δικαιοσύνης, χάρη στην εξειδίκευση που θα αποκτήσουν οι δικαστές μας. Δε θα ασχολούνται πλέον όλοι οι δικαστές με όλες τις υποθέσεις.

Παράλληλα, προνοείται η σύσταση ενός νέου Γνωμοδοτικού Δικαστικού Συμβουλίου, που θα εισηγείται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας υποψήφιους δικαστές για διορισμό στις θέσεις των δικαστών των ανωτάτων δικαστηρίων.

Επιπλέον, εμπλουτίζεται η σύνθεση του νέου Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, που μέχρι τώρα αποτελείται μόνο από τους δικαστές του σημερινού Ανωτάτου, με εξωδικαστικούς, όπως τον Γενικό Εισαγγελέα, τον πρόεδρο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου και -μετά την εισήγηση του ΑΚΕΛ, την οποία έχουμε ήδη αποδεχθεί- δύο ακόμη εγνωσμένου κύρους και υπόληψης νομικούς.

Επιπλέον, με τη σύσταση του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου θα υπάρξει η δυνατότητα προσφυγής κατά της απόφασης του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου από υποψήφιους δικαστές που δεν έχουν διοριστεί ή προαχθεί. Προσέξτε! Φανταστείτε ότι μέχρι και σήμερα το δικαίωμα που έχει ο κάθε πολίτης να προσφεύγει στο δικαστήριο, γιατί δεν έχει διοριστεί και θεωρεί ότι αδικήθηκε σε μια δημόσια θέση, δεν το έχουν οι δικαστές μας. Με την ψήφιση των νομοσχεδίων αυτό θα παύσει να υφίσταται. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η διαφάνεια κατά τον διορισμό και προαγωγή των δικαστών μας. Δημιουργούνται επίσης δικαστικά συμβούλια εντός των δύο ανωτάτων δικαστηρίων με στόχο τον αλληλοέλεγχο. Σήμερα, οι ίδιοι οι δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου, προσέξτε, καλούνται να ελέγξουν τους «αδελφούς» τους δικαστές, πράγμα που κατά την ταπεινή μου άποψη -και όχι μόνο τη δικιά μου, αλλά και της Επιτροπής της Βενετίας και του κοινού νου, θα έλεγα- είναι ανεπίτρεπτο.

Με τη μεταρρύθμιση που κάνουμε σήμερα οι δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου θα ελέγχουν τους δικαστές του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου και το αντίστροφο. Με τον τρόπο αυτό, αγαπητοί κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επιτυγχάνεται ο αλληλοέλεγχος, τα checks and balances, όπως θα έλεγαν κάποιои.

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Όπως ανέφερα και πιο πριν, η μεταρρύθμιση της ανώτατης βαθμίδας της δικαιοσύνης δε θα βοηθήσει μόνο στη γρηγορότερη απονομή της δικαιοσύνης. Η μεταρρύθμιση προωθεί τη διαφάνεια, τον αλληλοέλεγχο και την εξειδίκευση. Άλλωστε η δικαιοσύνη δεν πρέπει να είναι μόνο γρήγορη, πρέπει να είναι και ποιοτική, πρέπει να είναι και διαφανής και πρέπει να δημιουργεί το αίσθημα της εμπιστοσύνης στον πολίτη. Και πραγματικά πιστεύω ότι σήμερα θέτουμε γερά θεμέλια προς αυτή ακριβώς την κατεύθυνση, την ανάκτηση της χαμένης εμπιστοσύνης των πολιτών προς το σύστημα της δικαιοσύνης στον τόπο μας. Επιπλέον, ας μην ξεχνάμε ότι, όταν μιλάμε για μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, δεν αναφερόμαστε μόνο στα νομοσχέδια που έχουμε σήμερα ενώπιόν μας. Κομμάτι της μεταρρύθμισης αποτελεί η ίδρυση ειδικών δικαστηρίων. Πριν λίγες εβδομάδες εμείς οι ίδιοι ψηφίσαμε την ίδρυση του Εμπορικού Δικαστηρίου και του Ναυτοδικείου. Τα προηγούμενα χρόνια ψηφίσαμε την ίδρυση του Διοικητικού Δικαστηρίου και του Διοικητικού Δικαστηρίου Διεθνούς Προστασίας.

Η μεταρρύθμιση λοιπόν είναι μια διαρκής διαδικασία. Γνωρίζουμε ότι μπαίνει σιγά σιγά η τεχνολογία στα δικαστήριά μας με το i-justice και το e-justice, με τα οποία θα επιτρέπεται η ηλεκτρονική καταχώριση και διαχείριση δικαστικών υποθέσεων. Προχωρά η μετάβαση από τη στενογραφία στη στενοτύπηση και στη συνέχεια στην ακουστική ψηφιακή καταγραφή πρακτικών συνεδριάσεων δικαστηρίου. Γνωρίζουμε ότι το Ανώτατο Δικαστήριο έχει προχωρήσει στην υλοποίηση ενός εξαιρετικού έργου με τους νέους θεσμούς πολιτικής δικονομίας, με τους οποίους θα απλοποιηθούν, ελπίζουμε, και θα επιταχυνθούν οι δικαστικές διαδικασίες των επαρχιακών δικαστηρίων. Ήδη σε κάθε επαρχία έχουν οριστεί δικαστές που ασχολούνται κατ' αποκλειστικότητα με την εκδίκαση των υποθέσεων. Μέσα απ' όλα αυτά τα νομοσχέδια και τις δράσεις που γίνονται τα τελευταία χρόνια και από το ίδιο το Ανώτατο Δικαστήριο και από την εκτελεστική εξουσία και από εμάς εδώ στη Βουλή, γιατί όλοι έχουμε συνεισφέρει στη μεγάλη αυτή προσπάθεια που γίνεται, θα επιτύχουμε τον κοινό για όλους μας στόχο, που δεν είναι άλλος από τη γρήγορη και αποτελεσματική δικαιοσύνη.

Κυρία Πρόεδρε,

Δεν ισχυρίζομαι ότι με την ψήφιση αυτών των νομοσχεδίων που έχουμε σήμερα μπροστά μας θα επιλυθεί αυτόματα το τεράστιο πρόβλημα των καθυστερήσεων στο σύστημα απονομής της δικαιοσύνης μας. Συγκεκριμένα, αναμένεται η κατάθεση νομοσχεδίου στη Βουλή για τη σύσταση Δικαστηρίου Επίλυσης Μικροδιαφορών. Ήταν μια εισήγηση του προέδρου του Δημοκρατικού Κόμματος, του Νικόλα Παπαδόπουλου, την οποία υποστηρίξαμε και εμείς, αγάλιασε η υπουργός, όρισε επιτροπές, υπάρχει συζήτηση και, κυρία υπουργέ, μας ακούτε, το ξέρετε πολύ καλά, το συντομότερο δυνατό πρέπει να οδηγήσετε και το συγκεκριμένο νομοσχέδιο ενώπιον της Βουλής.

Η καθίερωση και η ενίσχυση του θεσμού του διαμεσολαβητή, η υλικοτεχνική αναβάθμιση των υποδομών όλων των δικαστηρίων, ειδικότερα του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας. Δεν μπορεί να συνεχίσει να υφίσταται η κατάσταση πραγμάτων που υφίσταται. Πρέπει εχτές να ευρευθεί άλλος αξιοπρεπής χώρος, ο οποίος θα φιλοξενήσει το επαρχιακό δικαστήριο της πρωτεύουσας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Επίσης αναμένουμε από τη Νομική Υπηρεσία να αποσταλεί στην επιτροπή μας και η επιτροπή μας θα το διαχειριστεί άμεσα.

Απολογούμαι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αν σε κάποιους φαίνομαι βαρετός, αλλά θεωρώ ότι τούτα που διαβάζω είναι πολύ σοβαρά -πέρα πολύ σοβαρά και πιστέψτε με- διότι οι συμπολίτες μας υποφέρουν, πιστέψτε με.

Λοιπόν, αναμένουμε, έλεγα, από τη Νομική Υπηρεσία, στην οποία απεστάλησαν εκ πλευράς Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως τα νομοσχέδια του Οικογενειακού Δικαίου και η υπόσχεση όλων των μελών της επιτροπής Νομικών είναι ότι, μόλις τα έχουμε στα χέρια μας, θαβάλουμε όσες συνεδρίες χρειάζονται, για να τα διεξέλθουμε.

Κυρίες και κύριοι βουλευτές, ως εκλεγμένοι αντιπρόσωποι του λαού έχουμε βαριά ευθύνη να διασφαλίσουμε την ισοπολιτεία, την ισονομία και τη χρηστή διοίκηση, καθώς και την προάσπιση των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του πολίτη από κάθε μορφή αυθαιρεσίας και κατάχρησης εξουσίας. Οι πολίτες ζητούν πλέον συγκεκριμένες πράξεις και αποτελέσματα. Μόνον με πράξεις και αποτελέσματα θα μπορέσουμε συλλογικά ως θεσμοί να ξαναχτίσουμε τη χαμένη σχέση εμπιστοσύνης με τους πολίτες.

Οι σημερινές μεταρρυθμίσεις αποτελούν αδιαμφισβήτητα ένα θετικό βήμα προς τα μπρος, ένα βήμα προς ένα καλύτερο σύστημα απονομής της δικαιοσύνης. Αυτό χρωστούσαμε, αυτό χρωστάμε στους πολίτες του σήμερα, αλλά και στους πολίτες που δεν έχουν γεννηθεί ακόμη.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Τορναρίτη.

Και τώρα θα συνεχίσουμε με τον κ. Θεοπέμπτου. Έχετε δύο ομιλητές, έτσι; Θα μιλήσει και στη συνέχεια η κ. Αιταλίδου μετά που θα ξανακάνουμε τον γύρο.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα. Θα είστε ο μοναδικός ομιλητής;

ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Όχι, θα παρακαλούσα να διευκρινίσετε αυτή τη διαδικασία, διότι, σεβόμενοι απόλυτα τις ρυθμίσεις των κομμάτων, διαφοροποιεί μια διευθέτηση που έχουμε κάνει ως κοινοβουλευτική ομάδα. Δηλαδή, θα είναι ομιλητές ο ένας μετά τον άλλο από την ίδια κοινοβουλευτική ομάδα; Θα κάνετε δεύτερο κύκλο με την ίδια σειρά, όπως κάμνετε τώρα; Τι από τα δύο θα γίνει;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα γίνει ανάλογα από το μικρότερο στο μεγαλύτερο κόμμα και βεβαίως ήταν και εισήγηση του κ. Λουκαΐδη στη σύσκεψη αρχηγών να μην τους βάλουμε συνεχόμενους από το κάθε πολιτικό κόμμα. Και βεβαίως επειδή ένας ομιλητής θα είναι από εσάς, θα σας αφήσω στο τέλος.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Όχι, εκ των πραγμάτων επιφύλασσομαστε για το ποιος θα κάνει δεύτερη ομιλία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ενημερώστε με, πολύ ευχαρίστως.

Ευχαριστώ, κύριε Δαμιανού.

Ο κ. Θεοπέμπτου έχει τον λόγο.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΘΕΟΠΕΜΠΤΟΥ:

Ευχαριστώ, Πρόεδρε.

Σήμερα φτάνουμε στο τέλος μιας πορείας πολλών χρόνων συζητήσεων και μελετών που αφορούν τη μεταρρύθμιση των δικαστηρίων. Η μεταρρύθμιση αφορά μόνο τα δικαστήρια στην ανώτατη βαθμίδα. Τώρα, εάν η μεταρρύθμιση των δικαστηρίων οδηγήσει στη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, που είναι το ζητούμενο, αυτό θα το καταδείξει η δικαστική πρακτική.

Κύρια στοιχεία της μεταρρύθμισης που έχουμε σήμερα είναι, πρώτον, η επαναλειτουργία του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου, που έπαψε να λειτουργεί από το 1964, και η δημιουργία Εφετείου με αρκετούς δικαστές να εκδικάζουν εφέσεις. Αυτό αναμένεται να μειώσει τον χρόνο εκδίκασης των εφέσεων στα τρία χρόνια, σύμφωνα με τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο. Επίσης, δεύτερον, είναι ο διαχωρισμός του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε Ανώτατο Δικαστήριο και Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο. Η δικαστική εξουσία, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, η Νομική Υπηρεσία και ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος συμφώνησαν τα κείμενα. Η Επιτροπή Βενετίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το κράτος δικαίου και η Επιτροπή της GRECO έχουν συμφωνήσει στη μεταρρύθμιση αυτή και αυτό το λαμβάνουμε σοβαρότατα υπόψη.

Οι διεθνείς και ευρωπαϊκές αυτές επιτροπές συστήνουν να μην υπάρχει κανένα δικαστήριο που να απολαμβάνει τόσο υψηλό βαθμό ανεξαρτησίας και να περιλαμβάνει τόσο μεγάλο εύρος δικαιοδοσίας. Επιτυγχάνεται με το νομοσχέδιο μια μορφή αλληλοελέγχου στην ανώτατη βαθμίδα της δικαιοσύνης μεταξύ του Ανωτάτου Δικαστηρίου και Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου και αυτό είναι θεμιτό.

Η δημιουργία Εφετείου, που θα λειτουργεί ως δευτεροβάθμιος βαθμός απονομής δικαιοσύνης, αδιαμφισβήτητα είναι θετικό και βρίσκει όλους σύμφωνους, ακόμα και τους έγκριτους νομικούς που κατακρίνουν το μεταρρυθμιστικό νομοσχέδιο. Θεμιτή και η θέσπιση τρίτου βαθμού δικαιοδοσίας, που θα διασφαλίσει ασφάλεια δικαίου, καθώς θα έχουμε επιτέλους ενιαία ερμηνεία του νόμου και συνοχή της νομολογίας. Θέλω να αναφέρω επίσης ότι ως Κίνημα Οικολόγων είχαμε θέσεις κυρίως όσον αφορά τη σύνθεση του Δικαστικού Συμβουλίου όπου προτείναμε τη συμμετοχή και άλλων προσώπων που δεν είναι δικαστές, όπως συμβαίνει και σε άλλες χώρες. Ωστόσο, σεβαστήκαμε τον συμβιβασμό που επιτεύχθηκε μεταξύ Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου και Ανωτάτου και δεν προχωρήσαμε στην υποβολή σχετικής τροπολογίας, για να μην υπάρξει ο κίνδυνος το Ανώτατο Δικαστήριο να το κηρύξει αντισυνταγματικό, με τη δικαιολογία της παραβίασης της αρχής της διάκρισης των εξουσιών. Αναφέρουμε επίσης ότι ως Κίνημα Οικολόγων θα συνεχίσουμε την προσπάθεια υποβοήθησης εξεύρεσης λύσεων και στην πρωτοβάθμια δικαιοσύνη.

Τέλος, και λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη την ανακοίνωση του Ανωτάτου Δικαστηρίου η οποία αναφέρει ότι τυχόν καταψήφιση των νομοσχεδίων της μεταρρύθμισης θα οδηγήσει στην ολοκληρωτική κατάρρευση, το Κίνημα Οικολόγων θα υπερψηφίσει την τροποποίηση του Συντάγματος.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ και εγώ πάρα πολύ.

Και προχωράμε τώρα στη Δημοκρατική Παράταξη.

Από την ΕΔΕΚ θα μιλήσετε και ο κ. Ευσταθίου και ο κ. Σιζόπουλος;

Πολύ ωραία!

Άρα, θα προχωρήσουμε στη Δημοκρατική Παράταξη.

Να ξεκινήσουμε από εσάς, κύριε Καρογιάν;

Ωραία, ο πρόεδρος της Δημοκρατικής Παράταξης στο βήμα.

ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΡΟΓΙΑΝ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Έχουμε ενώπιόν μας μία ιδιαίτερα σημαντική τροποποίηση του Συντάγματος, με την οποία αλλάζει ο υφιστάμενος σχεδιασμός και η λειτουργία του δικαστικού συστήματος.

Βέβαια, θα πρέπει πρώτα απ' όλα να θέσουμε κάποια ερωτήματα, κατά πόσο δηλαδή ήταν επιβεβλημένη η τροποποίηση του Συντάγματος σε σχέση με τη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης. Ρωτώ: Το υφιστάμενο σύστημα ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις ανάγκες των πολιτών και μιας σύγχρονης εποχής; Εξυπηρετείται η αρχή της δίκαιης, αποτελεσματικής και έγκαιρης δικαιοσύνης; Έχουμε την εντύπωση πως όχι- όχι τουλάχιστον στον βαθμό που θα θέλαμε. Πέρα από τις διακηρύξεις, πέρα από τα ευχολόγια, η θέση μας είναι ξεκάθαρη. Ο κόσμος αλλάζει, οι συνθήκες αλλάζουν, οι κοινωνίες αλλάζουν, οι ανάγκες των πολιτών αλλάζουν. Όμως, δεν μπορεί το ίδιο το σύστημα, οι θεσμοί να μένουν στάσιμα.

Η τροποποίηση του Συντάγματος σήμερα και η ψήφιση ακολούθως των νομοσχεδίων αφορούν μια μεταρρύθμιση σε έναν ιδιαίτερα ευαίσθητο τομέα. Και βέβαια, για την κοινωνία μας αποτελεί μια αδήριτη ανάγκη. Η εμπιστοσύνη προς τους θεσμούς είναι θεμελιώδης για τη λειτουργία της δημοκρατίας. Θεωρείται μάλιστα μια από τις κύριες μεταβλητές που μετρούν την απόσταση στις σχέσεις πολιτών-πολιτικής και σχετίζεται άμεσα με τη λειτουργία του πολιτικού συστήματος και την ποιότητα της δημοκρατίας. Η χαμηλή εμπιστοσύνη στο πολιτικό σύστημα, στους πολιτικούς ή στους θεσμούς του, υποδεικνύει ότι κάποιο ή κάποια από τα συστατικά του στοιχεία λειτουργεί αναποτελεσματικά, λειτουργεί εσφαλμένα.

Τι είναι η δικαιοσύνη; Είναι το έσχατο καταφύγιο των πολιτών. Και δυστυχώς, μια μεγάλη μερίδα των συμπολιτών μας αποφεύγει να προσφεύγει στη δικαιοσύνη, γιατί ακριβώς το νομικό σύστημα πάσχει. Και είναι λογικό. Εδώ και δεκαετίες γίνονται συζητήσεις για τη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης. Εδώ και δεκαετίες γίνονται συζητήσεις για το τι πρέπει να αλλάξει, όμως τα πράγματα έμεναν στάσιμα. Αυτό δεν τιμά ούτε το σύστημά μας, δεν τιμά ούτε την κοινωνία μας, δεν τιμά ούτε και το κράτος. Γιατί... Τι αναμέναμε, να φτάσει στο απροχώρητο; Να προειδοποιεί το Ανώτατο Δικαστήριο ότι, αν συνεχίσουμε με την πεπατημένη, το σύστημα δικαιοσύνης θα χρεοκοπήσει. Άρα λοιπόν, έπρεπε να κλαίουμε επί ερειπίων; Έπρεπε δηλαδή να φτάσουμε στο απροχώρητο, για να υπάρξει πολιτική βούληση να προχωρήσουμε τάχιστα σε αυτές τις τομές, αυτές τις μεταρρυθμίσεις, αυτά που είναι προαπαιτούμενα σε άλλες σύγχρονες κοινωνίες;

Οι αδυναμίες, τα κοινά, οι αγκυλώσεις ήσαν και είναι έκδηλες. Οι αδικαιολόγητες και μακροχρόνιες καθυστερήσεις, η χρήση ξεπερασμένων τεχνολογικών μέσων, κτηριακών εγκαταστάσεων, που πραγματικά δεν τιμούν μια χώρα στον εικοστό πρώτο αιώνα ούτε μπορούν οι λειτουργοί της δικαιοσύνης να δουλέψουν μέσα σε ανθρωπινό περιβάλλον, πόσω μάλλον όμως οι πολίτες, η ταλαιπωρία τους... Και τι εικόνα δίνει το κράτος μας, ένα σύγχρονο κράτος, όπως εμείς θέλουμε να το θεωρούμε, όταν γινόμαστε ουσιαστικά περίγελος; Όλα αυτά δεν έπρεπε να μας προβληματίζουν; Έπρεπε δηλαδή να φτάσουμε στην υστάτη, για να κάνουμε το επόμενο βήμα;

Είναι γεγονός ότι η σημερινή λειτουργία του δικαστικού συστήματος μπάζει και είναι προβληματική και το σύστημα οφείλει πάραυτα να διορθωθεί.

Βέβαια, ένα άλλο σημαντικό στοιχείο, θα πρέπει να υπάρχουν τα περιβόητα «checks and balances», αυτά που υπάρχουν σε άλλα κράτη. Να υπάρχουν οι μηχανισμοί ελέγχου που να διασφαλίζουν την αρχή της αποτελεσματικής προστασίας ανεξάρτητα και αμερόληπτα και να θεμελιώνουν τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Επιπρόσθετα, λεν «είμαστε μια σύγχρονη χώρα». Και πώς είναι δυνατό η Κύπρος να θέλει να προσελκύει ξένους επενδυτές, να προσελκύει ανθρώπους σοβαρούς που θέλουν να βοηθήσουν στην οικονομία, όταν για μια φιλονικία ή για μια αγωγή ή για διαδικασίες των οποίων πρέπει να επιληφθεί το δικαστήριο κάνουν έξι και εφτά και οχτώ χρόνια; Γιατί να επιλέγουν την Κύπρο; Προς τι;

Η βαθμίδα, όπως είπε ο πρόεδρος της επιτροπής πριν λίγο... Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κάνει μια βαθμίδα, μια βαθμολογία. Η Κυπριακή Δημοκρατία και το σύστημά της εδώ και χρόνια βρίσκονται στις τελευταίες θέσεις! Μας τιμά;

Υπάρχει η ποιότητα και δικαστών και λειτουργών της δικαιοσύνης και ανθρώπων που εμπλέκονται. Όμως, αυτό δεν είναι αρκετό. Χρειάζεται να υπάρχει μια διαφάνεια, χρειάζεται κράτος δικαίου και οι δικαστικές αρχές να λειτουργούν με δημοκρατικό και αποτελεσματικό τρόπο. Να υπάρχει κι έξωθεν καλή μαρτυρία.

Επιπρόσθετα, διερωτώνται οι πολίτες τι είδους δικαιοσύνη είναι τούτη, όταν ο πολίτης προσφεύγει ασκώντας τα δικά του δικαιώματα στη δικαιοσύνη και περιμένει να πάρει απόφαση ή απάντηση ή ετυμηγορία του δικαστηρίου μετά από έξι, επτά ή οχτώ χρόνια. Είναι δικαιοσύνη αυτή; Δεν είναι ακόμη μια επιπρόσθετη κρίση αξιοπιστίας των θεσμών, που εμφανίζονται καταρρακωμένοι στην αντίληψη του κόσμου, αλλά δυστυχώς και εκτός, στο εξωτερικό; Και αυτό είναι επικίνδυνο.

Γι' αυτό τον λόγο λοιπόν, είναι η ώρα που πρέπει όλες οι πολιτικές δυνάμεις, οι θεσμοί αυτού του κράτους, το οποίο εμείς θέλουμε να θεωρούμε κανονικό, σύγχρονο κράτος -και ελπίζω έτσι να 'ναι- καλούμαστε να κερδίσουμε ένα στοίχημα. Και το στοίχημα δε θα το κερδίσουμε για τους εαυτούς μας, θα το κερδίσουμε για τον τόπο μας, για το κράτος μας, για τον κάθε πολίτη.

Γι' αυτό τον λόγο λοιπόν, η Δημοκρατική Παράταξη σε όλη αυτή τη διαδικασία, συνεργασία, είχε υποβάλει και στην Υπουργό Δικαιοσύνης και στους προηγούμενους υπουργούς, στον Γενικό Εισαγγελέα, τον νυν Γενικό Εισαγγελέα σειρά προτάσεων. Αντιλαμβανόμαστε ότι δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές όλες οι εισηγήσεις και οι προτάσεις, υπάρχουν και άλλα κόμματα, άλλες πολιτικές δυνάμεις που έχουν τη δική τους οπτική γωνία. Έγινε μια σύνθεση. Επιχειρήσαμε να βρούμε την κοινή συνισταμένη. Ελπίζω αυτή η λογική να επικρατήσει και σε άλλους σημαντικούς τομείς αυτού του τόπου, γιατί η Κύπρος χρειάζεται αλλαγές, χρειάζεται μεταρρυθμίσεις, απαιτούνται τομές, χρειάζεται να κάνουμε το επόμενο βήμα.

Η Δημοκρατική Παράταξη-Συνεργασία θα υπερψηφίσει την τροποποίηση του Συντάγματος, παρ' όλο ότι είχαμε πάντοτε μια σταθερά που έλεγε ότι δύσκολα... Δεν προσφέρεται το Σύνταγμα για μεγάλες αλλαγές, όμως δεν μπορούμε να λειτουργούμε με αυτό τον τρόπο, θα πρέπει να γίνει. Το δίκαιο της ανάγκης μετά από τόσα πολλά χρόνια σε αυτό τον τομέα θα πρέπει να εκλείψει. Γι' αυτό τον λόγο εμείς θα υπερψηφίσουμε αυτή την τροπολογία. Και ελπίζω με τη σημερινή μέρα να κάνουμε ένα σημαντικό βήμα σε αυτό που όλοι θέλουμε, τον εκσυγχρονισμό της δικαιοσύνης, αλλά και την εμπέδωση θεσμών που θα δίνουν την αίσθηση και στους πολίτες και στην κοινωνία και στο εξωτερικό ότι είμαστε ένα σύγχρονο κανονικό κράτος.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ κι εγώ πάρα πολύ, κύριε Καρογιάν.

Να συνεχίσουμε με την ΕΔΕΚ.

Κύριε Σιζόπουλε, πρόεδρε της ΕΔΕΚ.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ:

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Πάρα πολύ σύντομα από τη θέση μου.

Να τονίσω ότι ακριβώς η μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης είναι μια αναγκαιότητα, η οποία, έστω και με μεγάλη καθυστέρηση, τίθεται σήμερα ενώπιον του κοινοβουλίου προς ψήφιση.

Είναι κοινά παραδεκτό ότι υπάρχει μεγάλη καθυστέρηση όσον αφορά την εκδίκαση υποθέσεων που βρίσκονται ενώπιον της δικαιοσύνης. Και σε πάρα πολλές περιπτώσεις αυτή η καθυστέρηση αποβαίνει σε βάρος κυρίως των πολιτών και κυρίως πολιτών που προέρχονται από τις ευάλωτες και τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.

Η απονομή της δικαιοσύνης θα πρέπει να ξεκαθαρίσω ότι πρέπει να είναι άμεση και τυφλή, αν θέλουμε να 'μαστε σωστοί, που δυστυχώς δεν το έχουμε προσέξει σε όλες τις περιπτώσεις. Και επειδή ακριβώς τέθηκε το ζήτημα ότι ψηφίσαμε, για να συσταθούν πάρα πολλά ειδικά δικαστήρια, όπως το ναυτοδικείο, όπως το οικογενειακό δικαστήριο, που το αναμένουμε, θα πω όμως ότι η πλειοψηφία αυτής της Βουλής δεν ψήφισε το πιο σημαντικό τμήμα, αυτό του ειδικού δικαστηρίου, που θα αφορά ακριβώς τη δυνατότητα προσφυγής των δανειοληπτών στις αυθαιρεσίες των τραπεζιτών, όσον αφορά τις άδικες εκποιήσεις και όσον αφορά τις άδικες υπερχρεώσεις, με αποτέλεσμα για ακόμα μία φορά να αφήσουμε τους δανειολήπτες, κυρίως αυτούς που προέρχονται από τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, εντελώς απροστάτευτους.

Και αφού τίθεται το συγκεκριμένο ζήτημα, θα πούμε ότι η συγκεκριμένη πρόταση, πέραν του ότι καταψηφίστηκε, να μη συζητηθεί στις είκοσι δύο του περασμένου Απριλίου, από τον περασμένο Σεπτέμβριο είναι κατατεθειμένη από κοινού με το ΔΗΚΟ, για να ξανασυζητηθεί, και μέχρι σήμερα δεν έχει τεθεί καν για συζήτηση!

Και διερωτώμαι πραγματικά πού αποσκοπεί όλη αυτή η καθυστέρηση. Εγώ κατανοώ πού αποσκοπεί η καθυστέρηση. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι συγκεκριμένο τραπεζικό ίδρυμα τον Ιούνιο πώλησε δύο πακέτα μη εξυπηρετούμενων δανείων και τον Οκτώβριο πούλησε και το τρίτο και τελευταίο. Και είναι προφανές ότι η

καθυστέρηση αυτή κατά κύριο λόγο θέλει να ευνοήσει ή ευνόησε τραπεζικά συστήματα.

Γι' αυτό η παράκλησή μου είναι ότι, όπως και στην περίπτωση που θα συζητήσουμε το θέμα του νομοσχεδίου που έχει σχέση με το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, που αφορά ακριβώς το θέμα της δυνατότητας πρόσβασης των εταιρειών αγοράς δανείων στα προσωπικά δεδομένα των δανειοληπτών και των εγγυητών, άμεσα θα πρέπει να ψηφιστεί και το ειδικό τμήμα του δικαστηρίου, των επαρχιακών δικαστηρίων, από τη στιγμή μάλιστα που έχουν ήδη διοριστεί δικαστές στα επαρχιακά δικαστήρια, για να αναλάβουν αυτή την υπόθεση, και υπήρχε και η σύμφωνη γνώμη του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Από την πλευρά της ΕΔΕΚ, τονίζουμε ότι εμείς θα υπερψηφίσουμε την τροποποίηση του Συντάγματος, αλλά από εκεί και πέρα περιμένουμε άμεσες και δραστικές λύσεις στο θέμα το οποίο ανέφερα προηγουμένως.

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ κι εγώ πάρα πολύ.

Και έναν ομιλητή έχει το ΕΛΑΜ, έτσι; Τον κ. Ιωάννου.

Περιμένετε ή έχετε δύο; Έναν ομιλητή έχετε;

Και από το ΔΗΚΟ βλέπω τρεις ομιλητές, οπότε θέλετε να ξεκινήσουμε με εσάς, κύριε Παπαδόπουλε, ή προτιμάτε να σας αφήσω στο τέλος;

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κανένα πρόβλημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να ξεκινήσουμε με εσάς, για να μείνει ένας ομιλητής του ΕΛΑΜ, ένας του ΑΚΕΛ, ένας του ΔΗΣΥ, να καταλήξουμε και να ολοκληρώσετε τις παρεμβάσεις και να ξαναξεκινήσουμε από την αρχή από τα μικρά κόμματα.

Ευχαριστώ.

Κύριε Παπαδόπουλε.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Έντιμε κύριε Γενική Εισαγγελέα,

Έντιμη κυρία υπουργέ,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Το Δημοκρατικό Κόμμα υποστηρίζει και θα υπερψηφίσει την προτεινόμενη μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης. Και θέλουμε να ευχαριστήσουμε τον πρόεδρο της επιτροπής Νομικών, τα υπόλοιπα μέλη της επιτροπής Νομικών, ως επίσης φυσικά και την έντιμη κ. υπουργό για τη σημαντική δουλειά που έχει διεκπεραιωθεί, για να φτάσουμε στο σημείο που έχουμε φτάσει σήμερα. Για τους λόγους που έχουν ήδη αναφερθεί -και δε θα τους επαναλάβω- συμφωνούμε και εμείς. Απαιτείται η δημιουργία ενός δευτεροβάθμιου εφετείου πριν την τελεσίδικη απόφαση ενός τρίτου Ανώτατου Δικαστηρίου ή Συνταγματικού Δικαστηρίου για την καλύτερη απονομή της δικαιοσύνης.

Και επί ζητήματος αρχής φυσικά συμφωνούμε με τον διαχωρισμό του Συνταγματικού και του Ανωτάτου Δικαστηρίου, έτσι ώστε να επιτευχθεί ο καλύτερος έλεγχος τόσο των δικαστών, για τους λόγους που έχει εξηγηθεί, όσο φυσικά και για την καλύτερη απονομή της δικαιοσύνης σε ό,τι αφορά την αξιολόγηση, εξέταση συνταγματικών ζητημάτων.

Φυσικά, οφείλουμε να καταθέσουμε μία συγκεκριμένη νομική ανησυχία που αφορά την επίκληση του δικαίου της ανάγκης, για να επανέλθουμε στο καθεστώς που υπήρχε με το Σύνταγμα, καθώς οφείλουμε να υπενθυμίσουμε, κυρία Πρόεδρε, ότι μετά την Τουρκανταρσία και μετά την απόφαση «Ibrahim» είναι με το δίκαιο της ανάγκης που συνενώθηκαν στην ουσία τα δικαστήρια και λειτουργούσε το Ανώτατο Δικαστήριο ως Συνταγματικό Δικαστήριο. Και οφείλουμε να καταθέσουμε την ανησυχία ότι ενδεχομένως αυτή η επαναφορά, επικαλούμενοι το δίκαιο της ανάγκης, για να υιοθετήσουμε ακριβώς το αντίθετο από αυτό που εφαρμόστηκε τότε, ενδεχομένως να αξιοποιηθεί αρνητικά από την τουρκική πλευρά.

Όμως, κυρία Πρόεδρε, οφείλουμε να καταθέσουμε ενώπιον του λαού και κάποιες άλλες ανησυχίες. Γιατί οφείλουμε να είμαστε ειλικρινείς για το τι ψηφίζουμε σήμερα. Για τους λόγους που έχουν εξηγηθεί επί ζητήματος αρχής, φυσικά και συμφωνούμε με τη δημιουργία ενός εφετείου, με τον διαχωρισμό του Συνταγματικού Δικαστηρίου. Όμως, οφείλουμε να είμαστε ειλικρινείς απέναντι στον λαό μας.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα της κυπριακής δικαιοσύνης δεν είναι οι προαγωγές των δικαστών ή ο έλεγχος των δικαστών. Το μεγαλύτερο πρόβλημα της κυπριακής δικαιοσύνης, όπως ελέχθη και προηγουμένως, είναι η τεράστια καθυστέρηση στην εκδίκαση των υποθέσεων. Είμαστε οι τελευταίοι της Ευρώπης! Αυτό που θα ψηφίσουμε σήμερα και τα νομοσχέδια που ενδεχομένως να ψηφίσει η ολομέλεια την ερχόμενη εβδομάδα δε θα κάνουν απολύτως τίποτε, για να αντιμετωπίσουν αυτό το μεγαλύτερο της κυπριακής δικαιοσύνης. Κατ' ακρίβειαν, αυτά που θα ψηφίσουμε θα επιδεινώσουν το πρόβλημα της καθυστέρησης της εκδίκασης των υποθέσεων. Σκεφτείτε πάρα πολύ απλά πόσο επιπρόσθετο χρόνο θα χρειάζεται, για να ολοκληρωθεί μια δικαστική διαδικασία, όταν δε θα υπάρχει μόνο ένα δευτεροβάθμιο όργανο εξέτασης της υπόθεσης, αλλά θα υπάρχει δευτεροβάθμιο και τριτοβάθμιο. Σκεφτείτε τον κάθε κατηγορούμενο που θα αντιμετωπίζει ποινική υπόθεση και, πριν να προχωρήσει η υπόθεσή του, για να κερδίσει χρόνο ή για να κερδίσει εκείνα που πιστεύει ότι θα κερδίσει, κάθε κατηγορούμενος θα κάμνει αίτηση, προσφυγή, στο Συνταγματικό Δικαστήριο, γιατί θα ισχυρίζεται ότι παραβιάζονται τα συνταγματικά του δικαιώματα. Το ίδιο και κάθε εναγόμενος που θα θέλει να καθυστερήσει η εκδίκαση της υπόθεσης εναντίον του. Όλα αυτά τα επιπρόσθετα διαδικαστικά βήματα θα επαυξήσουν τον χρόνο εκδίκασης των υποθέσεων, δε θα τον μειώσουν. Εάν δε γίνει κάτι άλλο δραματικό, θα έχουμε πολύ μεγαλύτερο πρόβλημα σε ό,τι αφορά την εκδίκαση των υποθέσεων από αυτό που έχουμε σήμερα. Και οφείλουμε να τονίσουμε, κυρία Πρόεδρε, ότι το μεγάλο μας πρόβλημα δεν είναι οι τέσσερις χιλιάδες υποθέσεις που εκκρεμούν αυτή τη στιγμή ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Το μεγάλο πρόβλημα στην Κύπρο είναι οι 50 000 υποθέσεις των επαρχιακών δικαστηρίων. Τίποτε από ό,τι θα ψηφίσουμε σήμερα και την άλλη εβδομάδα δεν αντιμετωπίζει αυτό το πρόβλημα. Τίποτε απολύτως! Δεν κάνουμε απολύτως τίποτε γι' αυτό το μεγάλο πρόβλημα.

Επομένως, ένα εύλογο ερώτημα των πολιτών είναι: «Καλά, γιατί ψηφίζετε, αφού αναγνωρίζετε ότι θα υπάρξει αυτό το τεράστιο πρόβλημα;». Εξήγησα τους λόγους αρχής που πιστεύουμε ότι πρέπει να ακολουθήσουμε σε ό,τι αφορά τη δημιουργία Εφετείου και τον διαχωρισμό του Συνταγματικού Δικαστηρίου. Επιπρόσθετα όμως, ως Δημοκρατικό Κόμμα, αναγνωρίζουμε ότι μαζί με αυτές τις εισηγήσεις θα υπάρξει μία άλλη πάρα πολύ σημαντική αλλαγή σε ό,τι αφορά το νομικό καθεστώς σήμερα: η τροπολογία μιας σημαντικής διάταξης του Συντάγματος, έτσι ώστε πλέον να εξετάζονται επί της ουσίας οι αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων. Να αντιμετωπίσουμε την τυπολατρία που αυτή τη στιγμή παρουσιάζεται σε αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου, να υπάρχει καλύτερη λογοδοσία επί της ουσίας για τις αποφάσεις της κυβέρνησης, της διοίκησης. Αυτός είναι ένας σημαντικός λόγος.

Ο δεύτερος σημαντικός λόγος που υπερψηφίζουμε αυτές τις συνταγματικές ρυθμίσεις είναι επειδή έχουν γίνει αποδεκτές εισηγήσεις και προτάσεις του Δημοκρατικού Κόμματος για περαιτέρω μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται για τη βελτίωση της κατάστασης των επαρχιακών δικαστηρίων. Η έντιμη κυρία υπουργός έχει αποδεχθεί αυτές τις εισηγήσεις με επιστολή της που έχει αποστείλει στο Δημοκρατικό Κόμμα στις 5 Ιουλίου 2022, με τις οποίες ακριβώς έχει δεχθεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός δικαστηρίου επίλυσης μικροδιαφορών. Το 80% των υποθέσεων των επαρχιακών δικαστηρίων είναι τέτοιες μικροδιαφορές. Γιατί να μη γίνει ένα ειδικό δικαστήριο εκδίκασης αυτών των υποθέσεων χωρίς δικηγόρους, χωρίς δικόγραφα με άμεση έκδοση απόφασης από την έδρα, για να μπορεί ο κόσμος να λαμβάνει τις αποφάσεις του χωρίς καθυστέρηση. Επιπρόσθετα, έχουν γίνει αποδεκτές οι εισηγήσεις μας για διαδικτυακές ακροάσεις, για την ηλεκτρονική καταχώριση δικογράφων, για την ενίσχυση του θεσμού της διαιτησίας και πολλά άλλα.

Πιστεύουμε ότι όλα αυτά θα υλοποιηθούν; Δε γνωρίζω, κυρία Πρόεδρε. Έχουμε αποδεχθεί την καλή διάθεση και πρόθεση της κ. υπουργού να προωθήσει αυτές τις εισηγήσεις. Θα αναμένουμε να δούμε... Μακάρι να προχωρήσουν, γιατί πιστεύουμε ότι αυτές οι εισηγήσεις είναι που θα βοηθήσουν τον απλό κόσμο. Εάν δεν προχωρήσουν, η δική μας υπόσχεση προς τον κυπριακό λαό είναι ότι σε οκτώ μήνες, εάν τιμήσει ο λαός με την ψήφο του τον Νίκο Χριστοδουλίδη, η δική του διακυβέρνηση ένα από τα πρώτα πράγματα που θα κάμει θα είναι να προωθήσει αυτές ακριβώς τις εισηγήσεις: δημιουργία δικαστηρίου μικροδιαφορών, δημιουργία δικαστηρίου για τους δανειολήπτες και όλα τα άλλα που έχω αναφέρει, για να υπάρξει πραγματική δικαιοσύνη στην Κύπρο.

Ευχαριστώ πάρα πολύ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Ευχαριστώ, κύριε Παπαδόπουλε.

Τώρα έχετε ακόμα δύο ομιλητές από το Δημοκρατικό Κόμμα. Για να μη βάλουμε όμως συνεχόμενα τους ομιλητές και ομιλήτριες από το Δημοκρατικό Κόμμα, θα μας βοηθήσει η κ. Ατταλίδου, η οποία, ωστόσο ετοιμαστεί...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΤΤΑΛΙΔΟΥ:

Εντάξει, είμαι έτοιμη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είστε έτοιμη;

Ωραία.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΤΤΑΛΙΔΟΥ:

Ναι, ναι.

Ο ελληνικός πολιτισμός και ο ρωμαϊκός είναι οι βάσεις για αυτό που γνωρίζουμε σήμερα ως δυτικό πολιτισμό. Η εδραίωσή τους είναι το αίτημα για δικαιοσύνη που είχαν οι λαοί αυτοί. Σήμερα δικαιοσύνη σημαίνει ισονομία, ανθρώπινα δικαιώματα, ατομικές ελευθερίες για όλους και δημοκρατικό πολίτευμα.

Δυστυχώς, τις προηγούμενες δεκαετίες, και στον τόπο μας, πήραμε τη δικαιοσύνη και τη δημοκρατία ως δεδομένο και γι' αυτό και δεν ήταν στο επίκεντρο της κοινωνίας και δεν αποτελούσαν αντικείμενο συζήτησης, αναζήτησης και βελτίωσης. Ίσως γι' αυτό φτάσαμε στη σημερινή κρίση αξιών, στην άνοδο του λαϊκισμού, της παραπληροφόρησης, της απαξίωσης της πολιτικής διαδικασίας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την ποιότητα της δημοκρατίας.

Συνεπώς, το ζητούμενο είναι να έχουμε επιτέλους αποτελεσματικό κράτος δικαίου, όπου η δικαιοσύνη θα σημαίνει πολιτική ισότητα και δημοκρατία με την έννοια της κοινωνικής συμμετοχής στη λήψη των αποφάσεων και στη θέσπιση των νόμων, αλλά και στον έλεγχο της ίδιας της εξουσίας. Σήμερα γίνεται ένα μεγάλο βήμα για τον εκσυγχρονισμό ενός από τους πυλώνες του κράτους δικαίου που αποτελεί απαίτηση των πολιτών και των οργανωμένων συνόλων της κοινωνίας, αφού ο μέσος όρος που απαιτείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, για να υπάρξει τελεσιδικία σε μια υπόθεση, είναι οκτώ μήνες, ενώ στην Κύπρο χρειάζεται πέραν των ογδόντα μηνών. Δικαιοσύνη που καθυστερεί δεν είναι δικαιοσύνη και χωρίς δικαιοσύνη δεν υπάρχει κράτος δικαίου. Η κατάσταση φυσικά αυτή εξηγείται, αφού η Κύπρος κατατάσσεται τελευταία σε ό,τι αφορά το ποσοστό του ΑΕΠ που ξοδεύεται για τη λειτουργία των δικαστηρίων με 0,12%, ενώ ο μέσος όρος της Ευρώπης είναι 0,32%, σχεδόν τριπλάσιος. Επίσης, η Κύπρος σε ό,τι αφορά τον δείκτη του αριθμού δικαστών ανά εκατό χιλιάδες κατοίκους διαθέτει δώδεκα δικαστές την ώρα που στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο μέσος όρος ανέρχεται σε είκοσι. Γι' αυτό πέρα από τη μεταρρύθμιση χρειάζεται και η οικονομική στήριξη, η εξειδίκευση των δικαστών και η εισαγωγή της τεχνολογίας, για να έχουμε τη δικαιοσύνη που αρμόζει σε ένα ευρωπαϊκό κράτος και που μας αξίζει.

Σήμερα εκφράζουμε την ευαρέσκειά μας για τη δουλειά που έγινε στην επιτροπή Νομικών υπό την προεδρία του κ. Τορνάρη και τη θετική συμβολή της Υπουργού Δικαιοσύνης της κ. Δράκου, την οποία ευχαριστούμε πολύ, γι' αυτό ψηφίζουμε το νομοσχέδιο, γιατί στόχος μας είναι η ισονομία των πολιτών που έχει νόημα μόνο με την έγκαιρη απονομή της δικαιοσύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κυρία Ατταλίδου.

Και θα μου επιτρέψετε τώρα να δώσω τον λόγο στον κ. Λεωνίδα, από το Δημοκρατικό Κόμμα, για να μπορέσουμε στη συνέχεια να μείνει ένας ομιλητής από το Δημοκρατικό Κόμμα και να κλείσουμε τον κύκλο της συζήτησης.

ΠΑΝΙΚΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ:

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και εγώ ευχαριστώ.

Έχετε δεκατρία λεπτά. Χρησιμοποίησε οκτώ ο κ. Παπαδόπουλος και πρέπει να αφήσετε και κάποια λεπτά για την κ. Ερωτοκρίτου.

ΠΑΝΙΚΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ:

Θα προσπαθήσω να είμαι στον χρόνο.

Κυρία Πρόεδρε,

Έντιμε κύριε Γενικό Εισαγγελέα,

Έντιμη κυρία υπουργέ,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κυρίες και κύριοι,

Μετά από πολλά χρόνια συζητήσεων, διαφωνιών και ενστάσεων τόσο σε πολιτικό όσο και σε νομικό επίπεδο βρίσκεται σήμερα ενώπιον της ολομέλειας για ψήφιση η τροποποίηση του Συντάγματος, η οποία, μαζί με τα άλλα δυο νομοσχέδια που θα τεθούν προς ψήφιση την ερχόμενη βδομάδα, καθορίζει το περιεχόμενο της δικαστικής μεταρρύθμισης.

Είναι κοινή διαπίστωση ότι το δικαστικό σύστημα στην Κύπρο χρειάζεται σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις που αφορούν από τη μία την αντιμετώπιση του μεγάλου προβλήματος της καθυστέρησης στην εκδίκαση των υποθέσεων και από την άλλη την ποιότητα στην απονομή της δικαιοσύνης.

Αντιλαμβανόμενοι λοιπόν τα προβλήματα που υπάρχουν και αφουγκραζόμενοι την απαίτηση της κοινωνίας, προχωρήσαμε στην καταγραφή όλων των παρατηρήσεων διεθνών οργανισμών, οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ανεξάρτητων θεσμών και συμμετείχαμε σε μια μεγάλη συζήτηση όλων των θεμάτων με γνώμονα πάντοτε την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος.

Είναι γεγονός ότι σε ένα σύγχρονο δημοκρατικό κράτος, που είναι ιδιαίτερα ενταγμένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο σεβασμός της αρχής του κράτους δικαίου είναι ουσιώδους σημασίας για το ίδιο το κράτος, αλλά και για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το κράτος δικαίου αποτελεί μια από τις θεμελιώδεις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 2 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελεί επίσης βασική προϋπόθεση για την προστασία των άλλων θεμελιωδών αξιών της Ένωσης.

Ο πυρήνας του κράτους δικαίου, όπως η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης χαρακτηρίζει, είναι η αποτελεσματική δικαστική προστασία, η οποία απαιτεί την ανεξαρτησία, την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης.

Αυτές τις μέρες καλούμαστε να αποφασίσουμε κατά πόσο θα οδηγήσουμε τη δικαστική εξουσία του τόπου μας σε μια μεταρρύθμιση η οποία θα επιτελεί τον βασικό της σκοπό που είναι η δίκαιη και έγκαιρη απονομή της δικαιοσύνης και να διασφαλίσουμε ότι θα λειτουργεί ως εγγυητής των ατομικών δικαιωμάτων και θεματοφύλακας τήρησης του Συντάγματος.

Υπάρχει ευτυχώς από όλους η πεποίθηση ότι η δικαιοσύνη θα πρέπει να υποβληθεί σε σημαντικές αλλαγές και σε σημαντικές μεταρρυθμίσεις, με επιδιωκόμενους στόχους την ουσιαστική βελτίωση των απαράδεκτων καθυστερήσεων που παρατηρούνται στην εκδίκαση των δικαστικών υποθέσεων, αλλά και στην ενίσχυση του συστήματος με στόχο την πλήρη κατοχύρωση της αρχής του κράτους δικαίου.

Το Δημοκρατικό Κόμμα όλα τα προηγούμενα χρόνια συνεργάστηκε εποικοδομητικά με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς: Υπουργείο Δικαιοσύνης, Εισαγγελία, Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο, αλλά και με το Ανώτατο Δικαστήριο, στον βαθμό βεβαίως που επιτρέπεται και επιβάλλεται.

Με γνώμονα το καλό της δικαιοσύνης πετύχαμε να ενσωματώσουμε αρκετές προτάσεις μας, έτσι που να διαμορφωθεί ένα -κατά την άποψή μας- ορθολογιστικό νομοθετικό πλαίσιο το οποίο να θέτει τα θεμέλια της εφαρμογής, όπως έχω αναφέρει, του κράτους δικαίου, αλλά και να ανακόπτει την ολοκληρωτική κατάρρευση του δικαστικού συστήματος στην Κύπρο. Αυτό επιτυγχάνεται με την ψήφιση της σημερινής τροποποίησης του Συντάγματος, η οποία ουσιαστικά διαχωρίζει το Ανώτατο Δικαστήριο σε Ανώτατο Συνταγματικό και Ανώτατο Δικαστήριο με τη δημιουργία Εφετείου, νέου Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου και Γνωμοδοτικού Συμβουλίου.

Με τον τρόπο αυτό καθιερώνεται, όπως έχει λεχθεί και προηγουμένως, ο αυτοέλεγχος των δικαστών, η συμμετοχή δικηγόρων στους διορισμούς και στις προαγωγές δικαστών, ελέγχεται η νομιμότητα των διορισμών - υπήρχε παντελής απουσία συστήματος διαδικασίας και στις προαγωγές- στα δευτεροβάθμια και πρωτοβάθμια δικαστήρια μέσω προσφυγών στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο.

Το νέο σύστημα που θα διαμορφωθεί θα εκσυγχρονίσει τη δικαιοσύνη και θα διασφαλίσει τον αποτελεσματικό έλεγχο και την προστασία των ατομικών συνταγματικών δικαιωμάτων και ελευθεριών στο επίπεδο του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, όπως συμβαίνει σε όλα τα σύγχρονα ευρωπαϊκά κράτη.

Δυστυχώς, η δικαστική μεταρρύθμιση, όπως αποτυπώνεται στις διατάξεις των τριών νομοσχεδίων, δεν επιλύει όλα τα προβλήματα της δικαιοσύνης ούτε παρεμβαίνει στη λειτουργία των κατώτερων δικαστηρίων και ούτε δίνει άμεσες λύσεις ή καθορίζει τομείς αντιμετώπισης των απαράδεκτων καθυστερήσεων εκδίκασης υποθέσεων στα πρωτόδικα δικαστήρια.

Το Δημοκρατικό Κόμμα, όπως έχει αναφέρει και ο πρόεδρος Νικόλας Παπαδόπουλος πριν από λίγο, ύστερα από συζήτηση στην κοινοβουλευτική του ομάδα, απέστειλε επιστολή στην έντιμη Υπουργό Δικαιοσύνης με την οποία επιστολή καταθέσαμε μια σειρά από ζητήματα που θεωρούσαμε ότι θα συμβάλουν στην εύρυθμη λειτουργία του δικαστικού συστήματος και τα οποία δεν περιλαμβάνονταν στις προτεινόμενες ρυθμίσεις της κυβέρνησης.

Συγκεκριμένα, επικεντρωθήκαμε σε τρεις άξονες: Πρώτον, στην εύρυθμη λειτουργία των επαρχιακών δικαστηρίων. Δεύτερον, στην επέκταση της δικαιοδοσίας των διοικητικών δικαστηρίων και σε άλλα είδη διοικητικών διαφορών ουσίας. Τρίτον, στη θέσπιση νομοθεσίας που αφορά στη μη συμμόρφωση των διοικητικών οργάνων με τις αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων.

Δε θα αναφερθώ σε λεπτομέρειες στα θέματα της εύρυθμης λειτουργίας των επαρχιακών δικαστηρίων, γιατί έχει αναφερθεί ο πρόεδρος πριν από λίγο, όμως έχουμε εισηγηθεί και κάποια ζητήματα που έχουν άμεση

σχέση με τον τρόπο που λειτουργούν και την έκταση της δικαιοδοσίας των διοικητικών δικαστηρίων και εδώ θα σταθώ λίγο περισσότερο, καθότι και η τροπολογία μας αναφέρεται σε αυτό το ειδικό ζήτημα.

Σήμερα η αρμοδιότητα των διοικητικών δικαστηρίων περιορίζεται σε υποθέσεις ουσίας, εκτός βέβαια από την ακυρωτική διαδικασία για έλεγχο νομιμότητας των διοικητικών πράξεων και αναφέρεται, αφορά σε φορολογικά ζητήματα και σε διαφορές επί θεμάτων διεθνούς προστασίας. Δηλαδή, για τους αιτητές πολιτικού ασύλου, εάν θέλει να κάνει προσφυγή, θα εξεταστεί και η ουσία της υπόθεσης, όχι μόνο η νομιμότητα, αλλά και η ουσία.

Είναι η άποψή μας ότι η ρύθμιση αυτή θα συμβάλει στην εύρυθμη λειτουργία της απονομής της δικαιοσύνης, στην άρση των καθυστερήσεων και στην επιτάχυνση όλων των διαδικασιών.

Εισηγούμαστε ακόμα όπως εντός προκαθορισμένου χρονικού πλαισίου ολοκληρωθεί και ψηφισθεί η νομοθεσία που αφορά τη μη συμμόρφωση των διοικητικών οργάνων με τις αποφάσεις του Διοικητικού Δικαστηρίου, θέμα το οποίο συζητείται και ενώπιον της Επιτροπής Νομικών.

Για τις πλείστες εισηγήσεις μας, αλήθεια, με ειλικρίνεια θέλω να διαβεβαιώσω το σώμα ότι είχαμε μια άριστη συνεργασία και επικοινωνία τόσο με την έντιμη Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, την κ. Στέφη Δράκου, όσο και με τον Γενικό Εισαγγελέα της Κυπριακής Δημοκρατίας, τον κ. Γιώργο Σαββίδη, με τους οποίους συζητήσαμε όλους τους προβληματισμούς που αναφέρονται τόσο στο ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο δίκαιο και πραγματικά βρήκαμε μεγάλη ανταπόκριση, με αποτέλεσμα σήμερα να νιώθουμε ασφαλείς ότι θα προχωρήσουν και οι επόμενες, αν θέλετε, διαβεβαιώσεις, οι οποίες μπορούν να γίνουν νομοθεσίες σε πάρα πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, και θα είμαστε εδώ να τις συζητάμε, για να βελτιώσουμε ακόμη περισσότερο το όλο ζήτημα της μεταρρύθμισης.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Είναι αλήθεια ότι η μεταρρύθμιση των δικαστηρίων είναι ιδιαίτερα δύσκολο και σοβαρό εγχείρημα. Έχουν ακουστεί αρκετές απόψεις και διαφωνίες για τον διαχωρισμό, ειδικότερα του Ανωτάτου Δικαστηρίου, και στην επάνοδο ουσιαστικά στις πριν από το 1964 πρόνοιες του Συντάγματος.

Ιδιαίτερα, έχουν ακουστεί ισχυρισμοί ότι με τον διαχωρισμό θα καταστραφεί το δίκαιο της ανάγκης και θα εξανεμιστεί η βαρύτητα και το κύρος της απόφασης «Ibrahim». Εμείς θεωρούμε ότι μέχρι την επίλυση του Κυπριακού το περιεχόμενο της εν λόγω απόφασης θα αποτελεί και θα συνεχίζει να αποτελεί βασική αρχή του Συντάγματος και του συνταγματικού μας δικαίου.

Κατά την άποψή μας, η έλλειψη ειδικού Συνταγματικού Δικαστηρίου στην Κύπρο και οι αδυναμίες, κύριε Κουλία, του υφιστάμενου Δικαστικού Συμβουλίου δε συνέβαλαν στην ενίσχυση και στον βαθμό που θα έπρεπε της διασφάλισης των συνταγματικών και ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών που προβλέπονται από το ίδιο το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά και που είναι κατοχυρωμένα από την ΕΣΔΑ.

Δεν μπορεί, βεβαίως, κανένας να μη συμφωνήσει και με τις διαπιστώσεις του διακεκριμένου νομικού κ. Πόλυ Πολυβίου, που πηγάζουν από το βιβλίο του «Διοίκηση και Δικαιοσύνη». Επιστημάνσεις που αναφέρονται στα κενά τόσο της νομοθεσίας όσο και της ερμηνείας των συνταγματικών διατάξεων περί του τρόπου και της έκτασης λειτουργίας ορισμένων διοικητικών οργάνων του κράτους, όπως η ΕΠΑ, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και ο ΟΑΥ, προσθέτω εγώ, η λειτουργία των οποίων, όπως έχει διαμορφωθεί, δεν είναι σύμφωνη με το άρθρο 6.1 της ΕΣΔΑ ούτε και με το άρθρο 30.2 του Συντάγματός μας, παραβιάζοντας προφανώς τη θεμελιώδη αρχή για δίκαιη δίκη από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο.

Αυτά τα κενά, τα οποία είναι πολλά, δεν επιχείρησε κανένας μέχρι σήμερα να τα επιλύσει σε πρακτικό επίπεδο. Η ΕΠΑ και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν είναι σήμερα που έχουν δημιουργηθεί, έχει αρκετά χρόνια. Κανένας όμως δεν ετόλμησε να αγγίξει τα όρια της εξουσίας αυτών των οργάνων όπως και άλλων νομοθετικών θεσμών.

Δώστε μου τρία λεπτά, γιατί είναι πολύ σημαντικό, κυρία Πρόεδρε, το σημείο. Θα μου τα εκχωρήσει ο κ. Τορναρίτης από τη δική του ομιλία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συνεχίστε, κύριε Λεωνίδου.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Νίκο Τορναρίτη)

Όχι, όχι, μη διακόπτετε!

Συνεχίστε, απλώς δε θα μείνει χρόνος για την κ. Ερωτοκρίτου.

ΠΑΝΙΚΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ:

Ευχαριστώ.

Με τη λειτουργία λοιπόν ξεχωριστού Συνταγματικού Δικαστηρίου και την επέκταση των αρμοδιοτήτων του Διοικητικού Δικαστηρίου σε διαφορές ουσίας, τέτοιου είδους ζητήματα, όπως αυτά που έχω αναφέρει προηγουμένως, αναμφίβολα θα αποτελέσουν θέματα προς επίλυση.

Θα αναφερθώ ένα λεπτό στην τροπολογία που καταθέσαμε και βρίσκεται σήμερα ενώπιον της ολομέλειας, η οποία έχει συζητηθεί πάρα πολύ με τον αγαπητό συνάδελφο κ. Κωστή Ευσταθίου, ο οποίος είναι πολύ καλός γνώστης του δημοσίου δικαίου, αλλά και με τους εκλεκτούς συναδέλφους Άριστο Δαμιανού και τον πρόεδρο της επιτροπής, τον οποίο να μου επιτρέψετε να ευχαριστήσω για τη στάση, τη συνολική του στάση απέναντι στα μέλη της επιτροπής και γενικότερα στη διαδικασία, για να φτάσουμε μέχρι εδώ. Ήταν η στάση του πάρα πολύ επικοινωνιακή, όπως και των άλλων συναδέλφων της επιτροπής. Θεωρούμε ότι με την ψήφιση αυτής της τροπολογίας θα οδηγήσουμε τα πράγματα με μεγάλα άλματα στον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση της δημοκρατικής αρχής.

Θέλω να εκφράσω κι εγώ τις θερμές μου ευχαριστίες και να υπομνήσω τη σημαντική συμβολή των τριών προγενέστερων υπουργών, του προηγούμενου προέδρου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, του κ. Δώρου Ιωαννίδη, του Χρίστου του Κληρίδη, του νυν προέδρου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, των μελών της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος που με στήριξαν σε όλη αυτή την προσπάθεια, του προέδρου και ιδιαίτερα της Χριστιάνας, που είναι μέλος της επιτροπής, αλλά και πάλι θέλω να τονίσω τη σημαντική συμβολή της κ. υπουργού, του Γενικού Εισαγγελέα, των συνεργατών τους και των συνεργατών τους στο υπουργείο και των συνεργατών μας στη Βουλή.

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Λεωνίδου.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Τρυφωνίδης.

Ή δε θέλετε να μιλήσετε, κύριε Τρυφωνίδη;

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Αλέκο Τρυφωνίδη)

Βεβαίως, ελάτε, ελάτε στο βήμα!

ΑΛΕΚΟΣ ΤΡΥΦΩΝΙΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κύριε Γενικέ Εισαγγελέα,

Κυρία υπουργέ,

Κύριοι συνάδελφοι,

Μια σύγχρονη, γερασμένη, δυσκίνητη και εσωστρεφής δικαιοσύνη βασανίζει την κυπριακή νομική και δικαστική πραγματικότητα, αλλά και την κυπριακή κοινωνία.

Όπως γνωρίζουμε όλοι, υπάρχει μια τεράστια δυσκολία στην απονομή της δικαιοσύνης και μια τεράστια χρονοκαθυστέρηση, που εκθέτει τον τόπο μας και ως κοινωνία και ως κράτος.

Με τη σημερινή αλλαγή του Συντάγματος και τα μεταρρυθμιστικά νομοσχέδια γίνεται η αρχή για μια γρήγορη, διαφανή, αλλά και ποιοτική δικαιοσύνη, που θα αρχίσει να εμπνέει εμπιστοσύνη στην κυπριακή κοινωνία.

Σε συνέχεια της ομιλίας του προέδρου μας, θα συνεχίσω από εκεί που τέλειωσε για το τι πρέπει να γίνει από εδώ και πέρα, ψηφίζοντας τόσο την αλλαγή του Συντάγματος, αλλά και τα μεταρρυθμιστικά νομοσχέδια.

Επιβάλλεται η δημιουργία των ειδικών δικαστηρίων για εκδίκαση των οικονομικών διαφορών μεταξύ των πολιτών, αλλά και των τραπεζών. Όλοι ξέρετε πόσο ταλανίζει αυτό το θέμα με τις διαφορές που υπάρχουν με τους Κυπρίους πολίτες που έχουν δανειστεί, τον σφαγισμό που γίνεται από τις τράπεζες και τις εταιρείες διαχείρισης δανείων, τα δυσβάσταχτα επιτόκια, τις τιμωρητικές, αν θέλετε, επιβαρύνσεις και άλλα πολλά, αλλά την ίδια ώρα δεν μπορεί ο Κύπριος πολίτης να αποταθεί σε ειδικό δικαστήριο, για να βρει το δικαίό του.

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να δημιουργηθούν... Τα ειδικά δικαστήρια θα πρέπει να εκδικάζουν μικροϋποθέσεις κάτω των €10.000 με συνοπτικές ακροαματικές διαδικασίες. Διαιτητικά δικαστήρια, τα οποία θα εκδικάζουν υποθέσεις κάτω των €10.000 εντός έξι μηνών, στα οποία θα διορίζονται και δικηγόροι με δωδεκαετή πείρα για άμεση εκδίκαση των υποθέσεων. Εκδίκαση αυτόφωρων αδικημάτων μέσα σε δέκα εργάσιμες ημέρες.

Στις υποθέσεις τραπεζικής φύσεως οποιασδήποτε μορφής να είναι υποχρεωτική η συμμετοχή της Κεντρικής Τράπεζας είτε υπό καθεστώς ειδικού συμβούλου του δικαστηρίου είτε ακόμα και του τριτοδικείου. Με τον τρόπο αυτό η εκδίκαση των υποθέσεων θα είναι ακριβοδίκαιη και θα εμπνέει εμπιστοσύνη στην κοινωνία.

Η μείωση των χαρτοσήμων είναι απόλυτα επιβεβλημένη, αφού αποτελούν τροχοπέδη για τον πολίτη, για να διεκδικήσει τα δικά του.

Στον τομέα του οικογενειακού δικαστηρίου απαιτείται άμεση υιοθέτηση απλουστευμένων διαδικασιών, κυρίως στα θέματα του συναινετικού διαζυγίου χωρίς ακρόαση ενώπιον κοινού. Είναι τόσο αναχρονιστικό το σύστημα που ισχύει και ουσιαστικά καταπατεί κάθε έννοια προσωπικών δεδομένων και καταντά διαδικασία χλευασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Η αριθμοποίηση των υποθέσεων, για να γνωρίζει ο πολίτης ποια είναι η σειρά του στη συγκεκριμένη ημερομηνία και ακριβή ώρα. Απαγόρευση εκδίκασης υποθέσεων από δικαστές που συνδέονται άμεσα σε πρώτο ή δεύτερο βαθμό συγγένειας με τράπεζες ή έναν εκ των αντιδίκων. Δικαίωμα επιλογής διαμεσολαβητού από τους διαδίκους. Αποποινικοποίηση των οφειλών προς τις κοινωνικές ασφαλίσεις, ΦΠΑ και φόρου εισοδήματος. Με την παρούσα νομοθεσία, αν κάποιος πολίτης δεν πληρώσει τα οφειλόμενα προς το κράτος, απλά φυλακίζεται, με συνέπεια το κράτος να μην εισπράττει τίποτα και επιπλέον η πολιτεία να επιβαρύνεται τα έξοδα.

Και όμως, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μπορούμε να πετύχουμε ακριβώς το αντίθετο αποτέλεσμα με τον εξής απλούστατο τρόπο. Στο δικαστήριο, που εκδίδει οποιοδήποτε ποσό με διάταγμα αποπληρωμής με μηνιαίες δόσεις, τώρα ισχύει μόνο για συνολικές οφειλές μέχρι €6.000. Το memo, το εμπόδιο στα περιουσιακά στοιχεία του ποσού οφειλής. Φυλάκιση για χρέη στην κατοικία με χρήση βραχιολιού, ώστε να εργάζεται και να συνεισφέρει στην οφειλή του. Δυνατότητα εκ συμφώνου απόφασης μεταξύ εισαγγελίας και κατηγορούμενου για την ποινή.

Θα υπάρξει, με όλα αυτά, οικονομία δικαστικού χρόνου. Κίνητρο για διαλεύκανση άλλων αδικημάτων, ίσως και σοβαρότερων. Άμεση διεκπεραίωση ανακριτικού έργου και δικαστικής διαδικασίας.

Κύρια Πρόεδρε,

Κύριε Γενικέ Εισαγγελέα,

Κυρία υπουργέ,

Κύριοι συνάδελφοι,

Δεν μπορώ να μην αναφερθώ σε ένα πράγμα που αποτελεί ντροπή για όλους μας, για το δικαστικό σώμα, για τους λειτουργούς της δικαιοσύνης, για όλο το κυπριακό κράτος, την κατάσταση των επαρχιακών δικαστηρίων Λευκωσίας, που και εσείς ομολογουμένως τη διαπιστώνετε. Παίρνονται κάποια μέτρα για καλύτερευση της κατάστασης, όμως δεν μπορεί η πρωτεύουσα να μείνει χωρίς καινούρια υποδομή των δικαστηρίων Λευκωσίας, που να υπάρχει ο στοιχειώδης σεβασμός και να παρέχουμε τα ελάχιστα στους δικαστικούς λειτουργούς, αλλά και στους πολίτες που πηγαίνουν καθημερινά. Η ποινή που έχει αναλυθεί και ο Γενικός Ελεγκτής προσπάθησε να μειώσει την ποινή στο ήμισυ, όλα αυτά είναι χρονοβόρες διαδικασίες. Πρέπει να βρούμε άμεσους τρόπους και κάποτε πρέπει να αποφασίζουμε και για λόγους εθνικού δημοσίου συμφέροντος οι διαδικασίες μας να είναι πιο κινητικές, ούτως ώστε να παρέχουμε όλα τα αναγκαία που πρέπει να παρέχουμε. Και πιστεύω, κύριε υπουργέ, κύριε γενικέ, θα κινείστε και θα κινηθείτε καλύτερα, ούτως ώστε να έχουμε νέα επαρχιακά δικαστήρια στην πρωτεύουσα, για να φύγει αυτή η ντροπή από όλους μας.

Ευχαριστώ όλους και, όπως είπε και ο πρόεδρος της παράταξης, θα υπερψηφίσουμε τη συνταγματική μεταρρύθμιση, καθώς και τα νομοσχέδια και τις τροπολογίες που προτείνονται από τους συναδέλφους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Τρυφωνίδη.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Κωστής Ευσταθίου από την ΕΔΕΚ.

ΚΩΣΤΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Καταρχάς, να καλωσορίσω με ευχαρίστηση και την Υπουργό Δικαιοσύνης και τον Γενικό Εισαγγελέα, των οποίων η συμβολή στη διαμόρφωση των τελικών κειμένων ήταν όντως καταλυτική και τους ευχαριστώ.

Έχω ακούσει την ομιλία του προέδρου της επιτροπής Νομικών, του αγαπητού μου Νίκου Τορναρίτη, με την οποία συμφωνώ. Και με την ευκαιρία θα ήθελα και αυτού να του δώσω τα εύσημα και για τη δουλειά που κάνει, αλλά και για τον τρόπο που έχει να μας πείθει πολλές φορές να προχωρούμε με συναίνεση, προκειμένου να καταλήξουμε σε έναν στόχο, όταν ο στόχος αυτός είναι και απαραίτητος αλλά και αναγκαίος. Θα συγχαρώ οπωσδήποτε και τους συναδέλφους μου και θα προχωρήσω στην ομιλία μου με μία μικρή ένσταση σ' αυτά τα οποία έχουμε ακούσει.

Δε θεωρώ ότι θα λύσουν τα προβλήματα της δικαιοσύνης τα νομοσχέδια και οι νόμοι που θα ψηφίσουμε. Έχει απόλυτο δίκαιο και ο Νικόλας ο Παπαδόπουλος, αλλά και η πρακτική και η κατάσταση, όπως έχει... Και θα εξηγήσω τους λόγους αμέσως μετά. Με τον προτεινόμενο νόμο, ο οποίος τροποποιεί ουσιαστικά το Σύνταγμα, επιτυγχάνουμε τον διπλό, τον διάχυτο και τον συγκεντρωτικό έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων, κάτι το οποίο είναι απαραίτητο και απόδειξη ότι ζούμε σε μια δημοκρατική κοινωνία. Τα δύο δικαστήρια, τα οποία είναι

απαραίτητα, προβλέπονται εξάλλου στο Σύνταγμα του 1960. Το γεγονός ότι συγκεντρώθηκαν όλες οι εξουσίες και των δύο δικαστηρίων σε ένα δικαστήριο είναι αυτό το οποίο έχει περιγράψει ο κ. Θεοπέμπτου, είναι πολύ... Ήταν ένας από τους λόγους της αδυναμίας της δικαιοσύνης στην Κύπρο. Όπου υπάρχει συγκέντρωση, υπερσυγκέντρωση εξουσιών σε οποιοδήποτε όργανο, και αν αυτό είναι δικαστικό ή είναι διοικητικό, εκεί υπάρχει πρόβλημα, είτε πρόβλημα κατάχρησης είτε πρόβλημα εσφαλμένης, πολλές φορές, άσκησης της δικαιοδοσίας.

Το Σύνταγμα του 1960, αν και δοτό, απαράδεκτο, το οποίο δόθηκε, επιβλήθηκε ουσιαστικά, στον κυπριακό λαό, είναι το σωσίβιό μας και είναι η βάρκα μέσα στην οποία προχωρούμε μέσα στον ωκεανό αυτό που ονομάζεται διεθνής πολιτική. Μπάζει, έχει τις τρύπες του, βάζει νερά, αλλά είναι το μόνο το οποίο μας έμεινε, διότι αλλιώς, χωρίς αυτή τη βάρκα τη σωσίβια, θα βουλιάζουμε και θα πάμε και εμείς στα βάραθρα και θα εξαφανιστούμε ως λαός, όπως πολλοί λαοί έχουν εξαφανιστεί στο διάβα της ιστορίας.

Επομένως, με τον προτεινόμενο νόμο, με τη ρύθμιση, προσπαθούμε να επανέλθουμε στη συνταγματική τάξη, όσο μπορούμε, του 1960. Το δίκαιο της ανάγκης, πρέπει να ξεκαθαρίσουμε, δεν είναι ουσιαστικό δίκαιο. Είναι το μέσο. Είναι το μέσο μέσα από το οποίο λειτουργούν και τα συνταγματικά και τα δικαστικά και τα διοικητικά όργανα, ακόμα και αυτή η Βουλή. Δεν είναι επομένως ουσιαστική διάταξη δικαίου. Είναι το μέσο, είναι ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί το κράτος. Επομένως, με το να ξαναπάμε πίσω στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο, δεν κινδυνεύει το κράτος μας από τη μη εξασφάλιση του δικαίου της ανάγκης.

Θέλω να πω όμως κάποια πράγματα τα οποία ελλοχεύουν και σήμερα. Σήμερα τα δικαστήριά μας δεν μπορούν να ανταποκριθούν στο καθήκον τους και στο έργο τους για πάρα πολλούς λόγους. Ένας απ' αυτούς είναι η υπερσυγκέντρωση. Ας δούμε έναν επαρχιακό δικαστή. Ο επαρχιακός δικαστής σήμερα, σε οποιαδήποτε πόλη, είναι και ειρηνοδίκης και πταισματοδίκης, είναι και δικαστής παραπομπών απαλλοτρίωσης, είναι και δικαστής ενταλμάτων, είναι και δικαστής διαχειρίσεων και διαθηκών και προχωρεί στην έκδοση διαταγμάτων και προχωρεί και στην έκδοση ενταλμάτων σύλληψης ή έρευνας. Όλα αυτά μπορούσαν να αποφεύγονται και είναι γι' αυτό οι προτάσεις της ΕΔΕΚ οι οποίες κατά καιρούς έχουν εμφανιστεί και τις οποίες θα παρουσιάσουμε εκ νέου μετά την υπερψήφιση του νομοσχεδίου. Αυτό το οποίο χαιρετίζουμε είναι η αποδοχή από μέρους της υπουργού της θέσης για τα δικαστήρια μικρών διαφορών. Για να είμαστε ειλικρινείς, αυτή η πρόταση ξεκίνησε πριν πολλά χρόνια, όταν η ΕΔΕΚ διαμόρφωσε μαζί με τον Γιώργο τον Λιλλήκα το πρόγραμμα διακυβέρνησης του Γιώργου Λιλλήκα στις προεδρικές εκλογές. Ήταν τότε που είχαμε προτείνει, και προτείνουμε έκτοτε βεβαίως, τα δικαστήρια μικρών διαφορών, στον βαθμό και στο πρότυπο που λειτουργούν τα ειρηνοδικεία στις άλλες χώρες, στην Ελλάδα, στη Γαλλία, στη Γερμανία. Απλοποιημένες διαδικασίες, ξεταστικό σύστημα, όπως ξεταστικό σύστημα θα έπρεπε να λειτουργεί σε πολλές από τις περιπτώσεις που εκδικάζονται υποθέσεις στην Κύπρο. Γι' αυτό μόνο με τομές στα δικαστήριά μας μπορούμε να πετύχουμε αυτό το οποίο θέλουμε. Και θέλω να τελειώσω με δύο πολύ σοβαρές τροπολογίες.

Καταρχάς, θα πρέπει να πούμε ευθύς εξαρχής ότι συμφωνούμε απόλυτα με την τροπολογία του ΑΚΕΛ. Και συμφωνούμε απόλυτα και για έναν άλλο λόγο. Δεν μπορεί τα προνομιακά εντάλματα να τα εκδικάζει δικαστήριο κατώτερο από το δικαστήριο το συνταγματικό, το οποίο θα εφαρμόσει σε τελική ανάλυση τον νόμο και μια απόφαση. Επομένως, είναι σοφή η τροπολογία και μας βρίσκει απόλυτα σύμφωνους.

Πάμε στη δεύτερη τροπολογία, την τροπολογία την οποία ουσιαστικά επεξεργάστηκε ο φίλτατός μου εξαιρετικός Πανίκος Λεωνίδου με τη συνδρομή και τη δική μου, αλλά και των υπόλοιπων συναδέλφων. Τι λέει; Ξέρετε, το μεγάλο πρόβλημα στην Κύπρο, το οποίο αντιμετωπίζουμε από τη δεκαετία του '60, είναι η μη συμμόρφωση της διοίκησης προς τις αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων. Γιατί; Διότι ακριβώς είναι ακυρωτικές. Τι λέμε ακυρωτικές; Δεν μπαίνει ποτέ στην ουσία. Ακυρώνω τον διορισμό, την προαγωγή, του Κωστή του Ευσταθίου, διότι εκείνη την ημέρα δεν τηρούνταν σωστά πρακτικά. Ακυρώνω τον διορισμό, την προαγωγή, του Νίκου του Κέττηρου, διότι εκείνη την ημέρα δεν είχαν υπόψη τους ότι το τάδε μέλος δεν εδικαιούτο να συμμετάσχει στη σύνθεση. Επομένως, κατά την επανεξέταση πολλές φορές η διοίκηση, εμμένοντας και από έναν ψευτοπατριωτισμό στην απόφασή της, καταλήγει στην ίδια εσφαλμένη απόφαση. Μόνο με την εκδίκαση των διοικητικών διαφορών επί της ουσίας τους μπορεί το δικαστήριο να διατάξει «να, ο άλφα είναι καλύτερος από τον βήτα, ο οποίος τελικώς επιλέχθηκε, γι' αυτό τον λόγο, τον άλφα, τον βήτα και τον γάμα». Αυτό επιτυγχάνεται με την τροπολογία και σας καλώ όλους να την ψηφίσουμε. Χαίρομαι ιδιαίτερω που σε αυτό τον δρόμο συναντηθήκαμε και με τον Νίκο τον Τορναρίτη και με τον Άριστο τον Δαμιανού, ακριβώς για να προχωρήσουμε στη μεγαλύτερη για μένα τομή, την εισαγωγή του θεσμού της εκδίκασης των διοικητικών διαφορών ουσίας.

Θέλω να τελειώσω και με κάποια παρατήρηση που πολύ εύστοχα έκαμε ο πρόεδρος του κινήματος. Είναι πολύ καλά γνωστό ότι η δικαιοσύνη θα πρέπει να απονέμεται ακριβώς τον χρόνο που πρέπει να απονέμεται. Τα ειδικά δικαστήρια απονομής της δικαιοσύνης, στα οποία θα έπρεπε από καιρό να προσφεύγουν οι δανειολήπτες, προκειμένου να αμφισβητήσουν το ποσό της οφειλής, το οποίο εμφανίζει η τράπεζα όπως θέλει, όποτε θέλει και όπως το θέλει, να αμφισβητήσει λοιπόν καλόπιστα και την αξία της υποθήκης και του χρέους και του δανείου και να διεκδικήσει ή να πει στο δικαστήριο «ξέρετε, να μη μου πουληθεί το σπίτι, γιατί ακριβώς, όταν μου πουληθεί το σπίτι, χάνω την εστία μου και αντί αυτού προτείνω το άλφα, το βήτα το οποίο η τράπεζα από μόνη της και καταχρηστικά δεν αποδέχτηκε», αυτή την απλή διαδικασία δεν μπορεί ο Κύπριος πολίτης να απολαμβάνει, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στον κόσμο.

Επομένως, η δικαιοσύνη θα έχει νόημα, εάν επιτέλους ψηφιστεί η νομοθεσία για τη δημιουργία του ειδικού δικαστηρίου στο οποίο να προσφεύγουν οι δανειολήπτες, ο καθένας ο οποίος μπορεί να... Στο κάτω κάτω δεν είναι όλοι απατεώνες όσοι τα βάζουν με τις τράπεζες. Μάλλον το αντίθετο. Επομένως, έχουν σημασία οι μεταρρυθμίσεις, όταν αυτές καταλήγουν στο να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής και πρόσβασης στα δικαστήρια του απλού καθημερινού πολίτη.

Και τελειώνω με τα έξοδα. Όπως πάει η δικαιοσύνη, αν δεν την προσέξουμε, θα είναι δικαιοσύνη για τους πολύ ολίγους. Δεν μπορεί για απλές αγωγές να υπάρχουν έξοδα τετραπλάσια από το ποσό της οποιασδήποτε αξίωσης. Καταλήγουμε σ' αυτό στο οποίο έχουν καταλήξει δυστυχώς και στην Αγγλία- τα δικαστήρια να είναι δικαστήρια της ελίτ. Θα πρέπει ο κάθε άνθρωπος, ο κάθε πολίτης να έχει πρόσβαση στα δικαστήρια. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο προτείνουμε, εδώ και χρόνια ως ΕΔΕΚ, αυτά τα δικαστήρια των μικρών διαφορών, τα ειρηνοδικεία, με τις απλούστατες διαδικασίες, ώστε ο καθένας να μπορεί να βρίσκει το δίκαιό του και βεβαίως να προχωρεί η υπόθεση προς τα πάνω, προς τα ανώτατα δικαστήρια, σε ένα κράτος δικαίου.

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστούμε και εμείς, κύριε Ευσταθίου.

Προχωράμε με τον επόμενο ομιλητή. Είναι ο κ. Ιωάννου του ΕΛΑΜ.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Έχουν ακουστεί πάρα πολλά τις τελευταίες δύο ώρες. Δε χρειάζεται να επαναλάβουμε αυτά τα οποία έχουν ακουστεί. Θα σταθώ στα πιο σημαντικά, τα οποία οφείλουμε και εμείς με τη σειρά μας να τονίσουμε.

Ως ΕΛΑΜ, καταρχήν θα υποστηρίξουμε την τροποποίηση του Συντάγματος και οφείλουμε και εμείς να παραδεχτούμε με τη σειρά μας ότι πρόκειται για πολυβασιανισμένα νομοσχέδια. Η μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης αποτέλεσε κατά γενική ομολογία μια μεγάλη ανάγκη για την Κύπρο. Και είναι γνωστά σε όλους τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι, από το δικαστικό σύστημα μέχρι τους πολίτες που οδηγούνται εκεί για δικές τους προσωπικές υποθέσεις. Αυτά θα λυθούν στην ολότητά τους από τη μια μέρα στην άλλη και θα δούμε δικαστήρια αγγελικά πλασμένα, να λειτουργούν όλα ρολόι; Εμείς λέμε πως όχι. Αυτό για το οποίο όμως είμαστε πεπεισμένοι είναι ότι η κατάσταση θα βελτιωθεί σε σημαντικό βαθμό, γιατί σήμερα δεν είναι δυνατόν ο χρόνος εκδίκασης μίας έφεσης να είναι επτά χρόνια! Δεν είναι δυνατόν το ΕΔΑΔ να επιδικάζει προστίματα εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας λόγω καθυστέρησης στην έγκαιρη διάγνωση αστικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των διαδίκων και στην έγκαιρη έκδοση αποφάσεων των δικαστηρίων, κάτι το οποίο καταγράφει και ο Γενικός Ελεγκτής στην έκθεσή του. Μεγάλες καθυστερήσεις λοιπόν, οι οποίες, σύμφωνα με την έκθεση των εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οφείλονται σε μεγάλο αλλά όχι αποκλειστικό βαθμό στη συγκέντρωση εξουσιών στο Ανώτατο Δικαστήριο. Κρατούμε ότι μέσα από αυτά τα νομοσχέδια επιτυγχάνονται συγκεκριμένα ζητήματα, τα θεσμικά αντίβαρα.

Ευελξία και ενδυνάμωση της λειτουργικότητας της ανώτατης βαθμίδας. Εξειδίκευση. Κάτι που θα φέρει ενίσχυση της ποιότητας της δικαιοσύνης. Δυστυχώς, η μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης είναι ένα ακόμη μείζον ζήτημα του τόπου μας που πέρασε από τη δίνη των μικροπολιτικών σκοπιμοτήτων, κάτι που είχε ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση αρκετών μηνών στην ψήφιση των νομοσχεδίων. Φτάσαμε στο σημείο να υπάρχει ανησυχία για το μέλλον και την επιβίωση του κυπριακού συστήματος δικαιοσύνης και να εκφράζονται φόβοι για την πλήρη κατάρρευσή του, με όλες τις επακόλουθες συνέπειες που θα μπορούσαν να υπάρξουν.

Κυριότερος παράγοντας για τη λήψη της απόφασης που λάβαμε ως ΕΛΑΜ είναι η συμφωνία των συλλόγων και ανθρώπων που εκπροσωπούν όσους βρίσκονται καθημερινά στα δικαστήρια και αντιμετωπίζουν από πρώτο χέρι τα διάφορα προβλήματα που προκύπτουν. Είναι ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος, είναι το Ανώτατο Δικαστήριο, είναι η Γενική Εισαγγελία και σε γενικότερο βαθμό η Επιτροπή της Βενετίας, αλλά και άλλοι.

Κλείνοντας, κυρία Πρόεδρε, οι προκλήσεις στο δικαστικό σύστημα της Κύπρου μεγαλώνουν καθημερινά, είναι γενικά παραδεκτό. Όσο συνεχίζεται όμως η απάθεια και η αναβλητικότητα, η κατάσταση θα χειροτερεύει. Θέλουμε δικαιοσύνη ταχύτερη, ευέλικτη, αποτελεσματική. Είναι πλέον στο χέρι των αρμοδίων, και εκεί βρίσκεται η μπάλα, να αξιοποιήσουν τα νομοθετικά όπλα που τους δίνουμε και να αντιστρέψουν την κατάσταση.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ και εγώ πάρα πολύ, κύριε Ιωάννου.

Στη συνέχεια θα μιλήσει η κ. Ερωτοκρίτου. Σύντομα, σας παρακαλώ, γιατί εξαντλήθηκε ήδη ο χρόνος του Δημοκρατικού Κόμματος.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Τρία λεπτά το πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τρία λεπτά, ωραία. Σας ακούμε.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δε θα επεκταθώ στο πόσο θα βοηθήσει ή δε θα βοηθήσει αυτή η μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης, αυτά είναι θέματα τα οποία θα συζητηθούν την ερχόμενη Πέμπτη, όταν θα τεθούν ενώπιον της ολομέλειας τα άλλα δύο νομοσχέδια.

Σήμερα ενώπιόν μας έχουμε τροποποίηση του Συντάγματος. Η τροποποίηση του Συντάγματος είναι η κορυφαία πράξη που ένας βουλευτής θα κληθεί να αποφασίσει ενώπιον της κοινωνίας και ενώπιον του σώματος. Είναι γι' αυτό τον λόγο, κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, που δεν μπορώ να υπερψηφίσω την τροποποίηση του Συντάγματος.

Η διάσωση της Δημοκρατίας είναι ο υπέρτατος νόμος. Αυτό είπε το Ανώτατο Δικαστήριο το 1964 στην υπόθεση «Ibrahim». Η προσπάθεια που έγινε από την πλευρά των Τουρκοκυπρίων για την κατάρρευση των δομών της Δημοκρατίας, περιλαμβανομένου και του θεσμού της δικαιοσύνης, κατέληξε στην κορυφαία απόφαση του δικαστηρίου, την «Ibrahim», «Γενικός Εισαγγελέας v. Mustafa Ibrahim and Others», το 1964, σύμφωνα με την οποία το δίκαιο της ανάγκης καθιστούσε ορθό, δίκαιο, σύννομο και συνταγματικό τον περί Απονομής της Δικαιοσύνης Νόμο του 1964, σύμφωνα με τον οποίο οι δύο αρμοδιότητες του δικαστηρίου εξασκούνταν από ένα σώμα, το Ενιαίο Ανώτατο Δικαστήριο.

Οτιδήποτε μπορεί έστω και απομακρυσμένα να θέσει σε αμφιβολία την ισχύ, το εύρος, την επίδραση και την ορθότητα της απόφασης «Ibrahim», η βάση της οποίας επέτρεψε στην Κυπριακή Δημοκρατία να επιβιώσει το 1963 και το 1974, κατά τη δική μου κρίση δεν πρέπει να γίνει.

Και ακριβώς επειδή η ίδια η απόφαση, η οποία είναι ο λόγος που διεσώθη η Κυπριακή Δημοκρατία, η ίδια η απόφαση μας δίνει την κατευθυντήρια γραμμή, για να αποφασίσουμε... Και σήμερα και απολογούμαι που θα μιλήσω στην αγγλική, αλλά το απόσπασμα είναι από την αγγλική, από την εν λόγω απόφαση, το είπα σε μετάφραση στα ελληνικά, αλλά το 1964 το Ανώτατο Δικαστήριο -ξέρετε πολύ καλά ποιοι ήταν οι σπουδαίοι νομικοί που είχαμε τότε- είπε: «The salvation of the Republic should be the Supreme Law». Εγώ λέω σήμερα ότι η διάσωση και η διαφύλαξη της Κυπριακής Δημοκρατίας πρέπει να είναι ο υπέρτατος οδηγός μας, όταν αποφασίζουμε για την τροποποίηση του Συντάγματος

Και πάω και ένα βήμα παρακάτω, κυρία Πρόεδρε, και λέω ότι η μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης όπως έχει κατατεθεί, η φιλοσοφία της οποίας με βρίσκει σύμφωνη, θα μπορούσε να επιτευχθεί χωρίς τον διαχωρισμό του τριτοβάθμιου δικαστηρίου σε Ανώτατο Δικαστήριο και σε Ανώτατο Συνταγματικό. Δεν υπάρχει ουσιαστικός λόγος για τον οποίο πρέπει να προχωρήσουμε στον διαχωρισμό του τριτοβάθμιου και άρα να ρισκάρουμε το υπόβαθρο της απόφασης «Ibrahim». Το Εφετείο -το οποίο πολύ ορθά δημιουργείται, είναι νομοσχέδια που θα δούμε την επόμενη βδομάδα- το δευτεροβάθμιο, το οποίο παρεμβάλλεται μεταξύ των πρωτόδικων δικαστηρίων και του τριτοβάθμιου, έχει τρεις δικαιοδοσίες: Αστικό, Ποινικό, Διοικητικό, ένα ενιαίο δευτεροβάθμιο δικαστήριο με τρία τμήματα. Ένα ενιαίο τριτοβάθμιο έπρεπε να έχουμε με δύο τμήματα: Αστικό, Ανώτατο, και Συνταγματικό. Θα μπορούσαν οι ιδιότητες, δηλαδή να εξασκηθούν από το ίδιο σώμα.

Γι' αυτό το λόγο, κυρία Πρόεδρε, ενώ τα νομοσχέδια που αφορούν τη μεταρρύθμιση που θα τεθούν ενώπιόν μας την επόμενη εβδομάδα είναι σωστά και είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, για τους λόγους που έχω εξηγήσει δεν μπορώ να υπερψηφίσω την τροποποίηση του Συντάγματος.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ, κυρία Ερωτοκρίτου.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Άριστος Δαμιανού.

Σας ακούμε.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Συζητούμε σήμερα ένα πάρα πολύ σημαντικό ζήτημα, την έκταση και την εμβέλεια του οποίου πιθανόν να μην μπορούμε να κατανοήσουμε εκ πρώτης όψεως, αλλά προοπτικά υπάρχουν προεκτάσεις, προκλήσεις,

ζητήματα τα οποία θα πρέπει να απαντηθούν, αλλά και βεβαίως δυνατότητες που πρέπει να αξιοποιηθούν.

Προτού μπω στο βασικό κορμό της τοποθέτησής μου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής μας ομάδας όμως, κυρία Πρόεδρε, να πω ότι, επειδή οι καλοί συνάδελφοι και πρόεδροι κομμάτων δεν απέφυγαν την προεδρολογία, τάζοντας το πώς θα συμπεριφερθούν οι υποψήφιοί τους ως Πρόεδροι της Δημοκρατίας από την 1^η Μαρτίου, πολύ ταπεινά θα πω ότι, ανεξαρτήτως του κατά πόσο τη δεύτερη Κυριακή μαζί με τον Ανδρέα Μαυρογιάννη θα βρίσκεται ο original, το πρωτότυπο, ή το true copy, το πιστό αντίγραφο, εμείς θα είμαστε εκεί, για να δώσουμε έντιμα και δημοκρατικά τη μάχη. Για να μιλήσω και με όρους νομικούς τζιόλας!

(Αστειευόμενος)

Όταν, κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ξεκινούσε με την παρούσα μορφή της στην επιτροπή Νομικών η συζήτηση το 2019, τα δεδομένα ήταν πάρα πολύ διαφορετικά. Και αν είναι κάτι το οποίο εκ προοιμίου θέλω να σημειώσω με ικανοποίηση, είναι το γεγονός ότι ιδιαίτερα μετά το 2020 ή από το 2020 και εντεύθεν -και, επειδή τυγχάνει να είναι και παρόντες και παρούσα σήμερα, με τότε υπουργό τον κ. Σαββίδη και σήμερα την κ. Δράκου- οι αλλαγές, οι βελτιώσεις, οι προσαρμογές, ο εμπλουτισμός που υπήρξαν στα νομοσχέδια είναι τέτοια που έχουν καθορίσει εν πολλοίς και τον τρόπο που σήμερα η δική μας κοινοβουλευτική ομάδα θα τοποθετηθεί.

Και, επειδή συνηθίζουμε να μοιράζουμε ευχαριστίες σε εαυτούς και αλλήλους, είναι αυτονόητη η αναγνώριση της προσφοράς του συνόλου της επιτροπής Νομικών της Βουλής και του προέδρου της σε αυτή την προσπάθεια, και του τέως προέδρου. Θέλω να κάμω ειδική μνεία στο Γιώργο τον Γεωργίου, γιατί αφιερώσαμε ώρες ατέλειωτες, αλλά αυτό που έχουμε σήμερα ενώπιόν μας, με τα υπέρ, τα κατά, τις αδυναμίες, τα ελλείμματα, αλλά και τις θετικές δυνατότητες, είναι αποτέλεσμα εργασίας που έγινε μέσα από κοπιακή προσπάθεια, όπως εξάλλου θα έπρεπε να είναι. Και, αν είναι κάτι το οποίο καυτηριάσαμε σε πρώτο χρόνο, ήταν το γεγονός ότι στα αρχικά στάδια, ενδεχομένως στην πίεση του να κατατεθούν νομοσχέδια από τον τότε υπουργό, δεν είχε προηγηθεί ο δημόσιος διάλογος. Και μάλιστα να υπενθυμίσω ότι ο τότε Γενικός Εισαγγελέας, το 2019 και ο τότε πρόεδρος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου κατήγγειλαν δημόσια ότι είχαν μείνει εκτός των διαβουλεύσεων.

Σεμνυνόμαστε ότι και με τη δική μας διεκδίκηση στο κοινοβούλιο και με τη σύμφωνο γνώμη και της εκτελεστικής εξουσίας διευρύνθηκε ο διάλογος σε τρεις κύκλους προβληματισμών και εντός της Βουλής και εκτός της Βουλής, για να είμαστε σήμερα εδώ, για να υπερψηφίσουμε αυτό που είναι σήμερα ενώπιόν μας. Και θα πω εκ προοιμίου ότι αυτό που έχουμε σήμερα ενώπιόν μας δεν είναι μια συνολική μεταρρύθμιση, δεν είναι μια μεταρρύθμιση της εμβέλειας της μεταρρύθμισης που έγινε πριν μερικούς μήνες στην τοπική αυτοδιοίκηση, είναι μια μερική μεταρρύθμιση. Είναι μια δυνατότητα η οποία πρέπει να αξιοποιηθεί, πάνω στην οποία πρέπει να κτίσουν όλοι οι επόμενοι, για να ολοκληρωθεί το κενό που υπάρχει αυτή τη στιγμή, στο οποίο θα αναφερθώ στη συνέχεια.

Τον Σεπτέμβριο του 2020, κυρία Πρόεδρε, όχι πρόσφατα, αλλά τον Σεπτέμβριο του 2020, ανταποκρινόμενο το ΑΚΕΛ στην προσπάθεια να είμαστε δημιουργικοί ως κόμμα αντιπολίτευσης... Ειρήσθω εν παρόδω, εδώ να πω και να ευχηθώ από τον Μάρτιο του '23 και εντεύθεν... Μακάρι και ο Δημοκρατικός Συναγερμός και άλλοι να επιδείξουν τη σοβαρότητα, τη δημιουργικότητα, την υπευθυνότητα και τη στάση εν γένει αρχών που τηρεί το ΑΚΕΛ ενώπιον σημαντικών αλλαγών που πρέπει να περάσουν και από το κοινοβούλιο. Και να βάζουν και άλλοι πλάτες γερές πολιτικές, όπως το ΑΚΕΛ και η κοινοβουλευτική μας ομάδα σε περίοδο που είμαστε αντιπολίτευση, για να περάσουν τέτοιες μεταρρυθμίσεις, για τις οποίες πιστώνεται ασφαλώς και ο Νίκος Αναστασιάδης και η κυβέρνησή του, όπως είναι το ΓΕΣΥ, όπως είναι η τοπική αυτοδιοίκηση, όπως είναι η μερική ρύθμιση που θα γίνει σήμερα, πάνω στην οποία πρέπει να κτίσουμε για το μέλλον.

Τότε, κυρία Πρόεδρε, από το 2020, είχαμε σημειώσει στην υπουργό κ. Γιολίτη ότι στα νομοσχέδια υπήρχε έλλειψη, άρα και ανάγκη δημιουργίας αποτελεσματικών μηχανισμών και δομών διαφάνειας και δημόσιου ελέγχου για τις διαδικασίες πρόσληψης και προαγωγών στο δικαστικό σώμα, ότι απουσίαζαν από τα νομοσχέδια διαδικασίες θεσμοθέτησης μετρήσιμων και αξιολογημένων αποφάσεων. Μέχρι σήμερα το μόνο διορίζον όργανο στη Δημοκρατία του οποίου οι αποφάσεις δεν ελέγχονται δικαστικά είναι η δικαστική εξουσία και δεν έχει ο πολίτης νομικό διάβημα, για να διεκδικήσει το δίκαιό του. Είναι μία καινοτομία που διεκδικήσαμε, βελτιώσαμε και ενσωματώθηκε στα νομοσχέδια που θα ψηφιστούν αυτή και την επόμενη βδομάδα.

Είχαμε σημειώσει μέσω επιστολής του Άντρου Κυπριανού την αδυναμία συγκρότησης ενός Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, που δε θα εξαντλείται μόνο σε δικαστές και κάποιες μονάδες δικηγόρων, αλλά θα είναι ανοικτό στην ευρύτερη κοινωνία με τη συμπερίληψη νομικών εγνωσμένου κύρους, άλλων ανθρώπων εγνωσμένου κύρους και αξίας στην κυπριακή κοινωνία, που θα διαπρέπουν και θα εμπλουτίζουν το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο.

Αυτό εν μέρει το έχουμε πετύχει με τα κείμενα και θα το ολοκληρώσουμε ψηφίζοντας -θέλω να πιστεύω υπερψηφίζοντας- την τροπολογία της κοινοβουλευτικής μας ομάδας για την περαιτέρω διεύρυνση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου και του Γνωμοδοτικού με δύο νομικούς εγνωσμένου κύρους, που θα προσθέτουν με τις γνώσεις, την εμπειρία, την αξιοσύνη τους, μαζί και δίπλα από τους δικαστές, χωρίς να παρεμβαίνουν σε δικαστική

ύλη, αλλά να έχουν δικαίωμα λόγου και συμμετοχής ουσιαστικής σε όλα τα υπόλοιπα που αφορούν τη δικαστική εξουσία, όχι την άσκηση δικαστικής αρμοδιότητας.

Σταθήκαμε ιδιαίτερα τότε στον κίνδυνο αποψίλωσης και αποδόμησης των επαρχιακών δικαστηρίων με δεδομένη την αξιοποίηση των προέδρων των επαρχιακών δικαστηρίων στο υπό δημιουργία Εφετείο. Για αυτό τον κίνδυνο είχαμε προτείνει μια σειρά από μέτρα με τα οποία θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί, μεταξύ των οποίων η κατάργηση της άτυπης ανομολόγητης επετηρίδας, με βάση την οποία όλοι οι δικαστές αναμένουν ότι στην πορεία του χρόνου θα βρεθούν βαθμηδόν μέχρι και το Ανώτατο Δικαστήριο, και η αξιοποίηση ικανών δικηγόρων που ασκούν δικηγορία, εμπλουτίζοντας με τις γνώσεις και την εμπειρία τους την έδρα, το δικαστικό σώμα.

Και βεβαίως το πιο σημαντικό, που είχαμε σημειώσει τότε ως το προεξάρχον στις ενστάσεις μας, ήταν το γεγονός ότι υπήρχε απουσία ολοκληρωμένης πολιτικής για την αντιμετώπιση των απαράδεκτων καθυστερήσεων στην πρωτοβάθμια δικαιοσύνη, εκεί που, όπως υπογραμμίζαμε, ταλαιπωρείται η μεγάλη μάζα της κοινωνίας, αλλά και των εργαζομένων και των λειτουργών της δικαιοσύνης. Επείγει, λέγαμε, ο εκσυγχρονισμός των δικονομικών κανόνων, η απλοποίηση διαδικασιών, η δημιουργία δικαστηρίου μικρών διαφορών, η επίλυση του κτιριακού προβλήματος και ιδιαίτερα στη Λευκωσία και η αναθεώρηση των υφιστάμενων τελών, που είναι απαγορευτικά για μια μεγάλη μάζα των πολιτών, για να προσφύγουν στη δικαιοσύνη. Σημειώναμε την ανάγκη τότε -ήταν στην περίοδο που η κορύφωση της πανδημίας δεν είχε δείξει τα δόντια της και στη δικαιοσύνη- την ανάγκη εισαγωγής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης και μια σειρά από άλλες προτάσεις, που χαιρόμαστε να πούμε ότι με την πάροδο της τριετίας σχεδόν αρκετά από τα μέτρα τα οποία είχαμε προτείνει έχουν δρομολογηθεί, κάποια έχουν εφαρμοστεί, είτε υβριδικά είτε πλήρως, αλλά εν πάση περιπτώσει η άπνοια του 2019 έχει μετατραπεί σε μια κινητικότητα στον τομέα της δικαιοσύνης και αυτό πρέπει να καταγραφεί.

Έχουμε το προνόμιο όσοι μιλούμε τελευταίοι να μπορούμε να αναφερθούμε σε αναφορές που προηγήθηκαν για εξοικονόμηση χρόνου και προς όφελος της ολομέλειας συνολικά. Πρέπει να πω ότι, ως προς την περιγραφή της μεταρρύθμισης, υιοθετούμε πλήρως την περιγραφή που έκαμε εξάλλου εκ μέρους της επιτροπής ο κ. Τορναρίτης, του οποίου τη συνδρομή θέλω να επαναλάβω. Σε αυτή την προσπάθεια εξάλλου ο ρόλος των προέδρων των επιτροπών είναι να συνθέτουν. Και η εμπειρία μου, κυρία Πρόεδρε, και όλων είναι ότι, εκεί και όπου οι πρόεδροι είναι δεκτικοί σε εισηγήσεις, παρατηρήσεις, προβληματισμούς και ελιγμούς συλλογικά, αυτό αποβαίνει προς όφελος του συνόλου της Βουλής των Αντιπροσώπων και ειδικά στην επιτροπή Νομικών, που κατά τεκμήριο τα θέματα δεν έχουν αυστηρά πολιτικό χαρακτήρα, αλλά, όταν μιλούμε για τη δικαιοσύνη με εξαιρέσεις, θα πρέπει να εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον. Ασφαλώς υπάρχουν και τα ζητήματα που πρέπει και καταγράφονται διαφορετικές απόψεις, εκεί και όπου θεωρούμε ότι υπάρχουν ζητήματα πολιτικών διαφωνιών.

Οι βασικοί μας προβληματισμοί, κυρία Πρόεδρε, σε ό,τι αφορά στη μεταρρύθμιση. Οι αλλαγές που θα επέλθουν σήμερα και την ερχόμενη βδομάδα δεν αντιμετωπίζουν τον πυρήνα των προβλημάτων που αφορούν τις καθυστερήσεις στην εκδίκαση υποθέσεων, κυρίως σε επίπεδο επαρχιακό και ορισμένων ειδικών δικαστηρίων, όπου χρειάζονται σήμερα περίπου επτά χρόνια, για να τελεσιδικήσει, να εκδικαστεί σε πρωτοβάθμιο βαθμό μία υπόθεση και βεβαίως διπλασιάζεται ο χρόνος, για να τελεσιδικήσει και η κατ' έφεση. Και αυτό είναι απαράδεκτο, δεν περιποιεί τιμή, διότι πλήττει καίρια το κράτος δικαίου. Και αυτή η διάσταση είναι πολύ σημαντική, πρέπει να προσεχθεί, ούτως ώστε τα γνήσια, πιστεύω, «δεσμεύομαι» της Υπουργού Δικαιοσύνης αναφορικά με αιτήματα κομμάτων στην πορεία να μετατραπούν σε προτάσεις και, επειδή, κακά τα ψέματα, θα μπορούμε σε μια περίοδο μερικούς μήνες πριν από τις προεδρικές εκλογές, εκτιμούμε ότι αυτά τα ζητήματα είναι διακυβεύματα και ανοικτά ζητήματα προς διεκδίκηση και από τις επόμενες κυβερνήσεις, όποιες και αν είναι αυτές.

Έχω πει ότι αναγνωρίζουμε ότι έχουν επέλθει αλλαγές προς την κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού, είτε αρχικά με την ενδιάμεση ηλεκτρονική δικαιοσύνη είτε υβριδικά, έστω με προβλήματα, με την εισαγωγή της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης είτε με τα ζητήματα στενοτύπησης είτε με μια σειρά από άλλα θέματα, που έχουν απარიθμηθεί, να μην τα επαναλάβω. Είναι και αυτά βήματα μπροστά, που μειώνουν το πρόβλημα που εντοπίσαμε αρχικά, ότι, αντί η μεταρρύθμιση τούτη να ξεκινήσει από τη βάση της πυραμίδας, που είναι τα επαρχιακά δικαστήρια, ξεκινούσε από την κορυφή, που είναι το Ανώτατο Δικαστήριο, που σε κάποιες περιπτώσεις, λυτούμαι να πω, είναι και η κορυφή του παγόβουνου.

Και να υπενθυμίσω εδώ ότι κάποια κόμματα δυστυχώς δικαιωθήκαμε στην πορεία του χρόνου, όταν ήταν οι συζητήσεις για τη δημιουργία του Διοικητικού Δικαστηρίου, που λέγαμε με έντονη επιφύλαξη ότι η επιχειρηματολογία πως η δημιουργία του Διοικητικού Δικαστηρίου και η αφαίρεση του άρθρου 146 του Συντάγματος από τις αρμοδιότητες του Ανωτάτου Δικαστηρίου και η μεταφορά στο Διοικητικό δε θα μείωνε τον όγκο υποθέσεων. Όπως τότε μας έλεγε και το Ανώτατο και ο τότε Υπουργός Δικαιοσύνης, τότε μας παρουσίαζαν κάποιους υπολογισμούς μαθηματικούς, λυτούμαι να παρατηρήσω, πρόχειρους. Η ζωή έχει αποδείξει δυστυχώς ότι όχι μόνο δε μειώθηκε ο όγκος υποθέσεων στο Διοικητικό, όχι μόνο δε μειώθηκε ο όγκος υποθέσεων στο Ανώτατο, αλλά σήμερα είμαστε μπροστά στο ίδιο έργο θεατές για την ανάγκη διαχωρισμού, την ανάγκη μεταφοράς στο Εφετείο πέραν των 3 000 υποθέσεων. Που είναι ορθό βήμα και η δημιουργία του Εφετείου, υιοθετώντας εισήγηση των Ιρλανδών εμπειρογνομόνων, αλλά θέλουμε να πιστεύουμε ότι τούτη τη φορά θα μάθουμε από τα λάθη του παρελθόντος. Και είμαστε εδώ, για να κρίνουμε στην πορεία του χρόνου.

Μία τρίτη βασική αδυναμία, πέραν του ότι δεν έχει τεκμηριωθεί η επιτάχυνση των διαδικασιών, πέραν του ότι αποδεδειγμένα θα δημιουργηθούν προβλήματα στα επαρχιακά δικαστήρια, είναι μια καθαρά νομική διάσταση, με μια πολιτική προέκταση που έχει αναφερθεί. Και εδώ θεσμικά εγκυβόλουμε -με την καλή έννοια- τον Γενικό Εισαγγελέα, ο οποίος έχει γνωματεύσει διά λειτουργιών του ότι δε θα διασαλευθεί το δίκαιο της ανάγκης, διότι κατ' επανάληψη στην επιτροπή Νομικών είχαμε εκφράσει ανησυχίες με το εξής σκεπτικό: Ως αποτέλεσμα της αποχώρησης των Τουρκοκυπρίων από το κοινό κράτος το '63 με '64, στην πορεία του χρόνου, κατ' επίκληση του δικαίου της ανάγκης, επήλθε συνένωση των δύο δικαστηρίων. Σήμερα, κατ' επίκληση του ίδιου δικαίου της ανάγκης, επέρχεται ένας διαχωρισμός, που αναγνωρίζουμε ότι δεν είναι εκείνος του '60, αλλά επανέρχεται ο διαχωρισμός σε Ανώτατο Δικαστήριο και Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι οι γνωματεύσεις που κατατέθηκαν στην επιτροπή Νομικών θα υπερισχύσουν σε ενδεχόμενες υποθέσεις προσβολής της συνταγματικότητας αυτής ενώπιον δικαστηρίων.

Και εδώ οφείλω να πω για λόγους ιστορικής αλήθειας, γιατί ήταν βασικός μας προβληματισμός τουλάχιστον ως κοινοβουλευτικής ομάδας, ό,τι και αν λέχθηκε μεταγενέστερα, ότι και το ίδιο το Ανώτατο Δικαστήριο... Έχω εδώ τρεις επίσημες τοποθετήσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου, της πλειοψηφίας του, ενώπιον της επιτροπής Νομικών, που ήγειρε ζητήματα ενδεχόμενης συνταγματικότητας και νομιμότητας και αναγνωρίζουμε ότι στην πορεία του χρόνου μάς είπαν «ανεξαρτήτως των θέσεων που καταθέσαμε για τα ζητήματα αυτά, για το Ανώτατο Δικαστήριο η μεγάλη εικόνα είναι η μεταρρύθμιση, γι' αυτό, κυρίες και κύριοι βουλευτές, σας παρακαλούμε να προχωρήσετε». Πλην όμως, την ώρα που εμείς θα υπερψηφίζουμε, στο πίσω μέρος του μυαλού μας θα υπάρχει η ανησυχία, ο μη γένοιτο, προσβολής της συνταγματικότητας αυτής της αλληλεγγύης. Και επίσης γνωρίζω ότι με αφορμή το Διοικητικό Δικαστήριο έχει κριθεί το ζήτημα της δημιουργίας του Διοικητικού Δικαστηρίου, πλην όμως αυτό που γίνεται σήμερα είναι κάτι πολύ διαφορετικό. Το ίδιο το Ανώτατο αποσυντίθεται περίπου όπως ήταν το 1960. Και θέλουμε να πιστεύουμε ότι θα σταθεί αυτή η αλλαγή και δε θέλουμε να είμαστε μάντιες κακών μηνυμάτων.

Οι βελτιώσεις που επήλθαν, κυρία Πρόεδρε, κατά τη συζήτηση των νομοσχεδίων, η υπερψήφιση ήδη κάποιων άλλων ειδικών νομοσχεδίων, για τη Σχολή Δικαστών, συζήτηση που αφορά και τις κλίμακες, όλα αυτά τα οποία και εγώ και οι άλλοι συνάδελφοι έχουμε απαριθμήσει ως προσθήκες της μεταρρύθμισης στην πορεία του χρόνου, αλλά και η εκτίμησή μας, που είναι και η εκτίμηση του Ανωτάτου Δικαστηρίου σχεδόν εδώ και μια δεκαετία, ότι το σύστημα απονομής δικαιοσύνης βρίσκεται υπό κατάρρευση ήταν αρκούντως σοβαρά κριτήρια, για να μας οδηγήσουν ως κοινοβουλευτική ομάδα στην πολιτική απόφαση, για να υπερψηφίσουμε τη μεταρρύθμιση. Γιατί για μας η μεγάλη εικόνα είναι να δημιουργηθούν αυτές οι δυνατότητες και μέσω του νέου Εφετείου, του δεκαεξαμελούς νέου Εφετείου, της δημιουργίας πραγματικά δευτεροβάθμιας δικαιοδοσίας, της δυνατότητας που δημιουργείται στο νέο Ανώτατο Δικαστήριο και Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο και βεβαίως του εμπλουτισμού των επαρχιακών δικαστηρίων και σε ανθρώπινο δυναμικό και σε νέους δικονομικούς κανόνες, αλλά και σε νέες τεχνολογίες, προαπαιτούμενα που έχουμε κι εμείς θέσει από το 2020 και τα οποία έχουν μπει σε μια πορεία υλοποίησής.

Επομένως, οι επιμέρους επιφυλάξεις, ενστάσεις και προβληματισμοί μας τίθενται σε δεύτερη μοίρα μπροστά στην ανάγκη να επέλθει αυτή η αλλαγή, για να δοθούν ακριβώς οι δυνατότητες στη δικαστική εξουσία, η οποία αυτή τη φορά, με όλο τον σεβασμό στη διάκριση εξουσιών, πρέπει να λάβει κάποια μηνύματα. Ό,τι και αν λέγεται, ό,τι και αν γράφεται, όποιοι ισχυρισμοί και αν υπάρχουν έξω από την αίθουσα αυτή ή από τη Βουλή συνολικά, δεν είναι οι βουλευτές που δικάζουν· είναι οι δικαστές που δικάζουν. Τα κενά, οι αδυναμίες, τα προβλήματα στην άσκηση δικαστικής αρμοδιότητας είναι ευθύνη της δικαστικής εξουσίας. Εμείς σήμερα σε συνεργασία με την εκτελεστική δίνουμε εργαλεία, εργαλεία μάλιστα τα οποία διεκδίκησε με αποφασιστικότητα η δικαστική εξουσία, γι' αυτό, σεβόμενοι απολύτως τη διάκριση εξουσιών, θέλουμε να πιστεύουμε ότι τούτη τη φορά, σε μερικά χρόνια από σήμερα, όποιοι κι αν θα είναι σε αυτά τα έδρανα, θα είναι σε θέση να κάνουν καλύτερες διαπιστώσεις από ό,τι κάμνουμε εμείς σήμερα για τις προηγούμενες αλλαγές που επήλθαν για το Διοικητικό Δικαστήριο, το οποίο είναι χρήσιμο, είναι σωστή αυτή η διαδικασία που ακολουθήθηκε, αλλά, εκ του αποτελέσματος κρινόμενο, η πλημμυρίδα των υποθέσεων έχει πολλαπλασιαστεί, με αποτέλεσμα ο διαχωρισμός που έγινε αφ' εαυτού να μην τεκμηριώνει ότι αυτόματα ένας διαχωρισμός δημιουργεί και συνθήκες ταχύτερης εκδίκασης υποθέσεων.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Όλα αυτά τα χρόνια, μακριά από μεγάλα λόγια, φανφάρες, λαϊκισμούς, δημόσιες τοποθετήσεις βαρύγδουπες, ως κοινοβουλευτική ομάδα και εντός της επιτροπής Νομικών και στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και στις συσκέψεις με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, όπως και άλλα κόμματα -και το αναγνωρίζουμε- είχαμε μια πυξίδα, να ενισχύσουμε τα νομοσχέδια, να τα εμπλουτίσουμε, να διαφοροποιήσουμε δημιουργικά εκείνα τα σημεία στα οποία είχαμε σοβαρές ενστάσεις. Ένα μόνο παράδειγμα θα δώσω. Τα αρχικά νομοσχέδια αφαιρούσαν σημαντικά δικαιώματα πρόσβασης στη δικαιοσύνη. Το έχουμε ανατρέψει. Δεν είναι απρόσκοπτη, είναι υπό όρους σε κάποιες περιπτώσεις εφέσεων, πλην όμως το δικαίωμα έχει κατοχυρωθεί πλήρως σε σύγκριση με τα αρχικά νομοσχέδια, πέραν των άλλων αλλαγών που επήλθαν, των βελτιώσεων, για τις οποίες θέλουμε να εκφράσουμε την ικανοποίησή μας.

Γι' αυτό, κυρία Πρόεδρε, επειδή έχουμε ως γνώμονα τη διαφύλαξη και εδραίωση του κράτους δικαίου στην Κυπριακή Δημοκρατία, επειδή η δικαιοσύνη είναι κριτήριο της ποιότητας της δημοκρατίας μας, εμείς υπερψηφίζουμε σήμερα. Θα παρακολουθούμε τις εξελίξεις, θα παρεμβαίνουμε εκεί και όπου μπορούμε και βεβαίως, προϊόντος του χρόνου, θα δούμε ποιες άλλες αλλαγές θα πρέπει να δρομολογηθούν, ούτως ώστε τα επόμενα χρόνια να ολοκληρωθεί αυτό το πρότζεκτ, το οποίο θα πρέπει να αγγίξει γερά και τα επαρχιακά δικαστήρια, ούτως ώστε επιτέλους οι πολίτες να νιώσουν ότι κάτι αλλάζει σ' αυτό τον τόπο.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ κι εγώ, κύριε Δαμιανού.

Τελευταίος ομιλητής ο κ. Τορναρίτης για δύο λεπτά.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Ανδρέα Θεμιστοκλέους)

Θέλετε να μιλήσετε;

Περιμένετε, κύριε Τορναρίτη.

Απολογούμαι, δεν επικοινωνήσα μαζί σας, για να γνωρίζω ότι θέλατε να μιλήσετε. Μπορείτε, ναι!

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Δε χάθηκε ο κόσμος! Θα ήθελα να θέσω ένα τεράστιο ερώτημα, το οποίο απασχόλησε τις ανθρώπινες κοινωνίες από τα βάθη της ιστορίας μέχρι και σήμερα. Ποιοι θα μας γλυτώσουν από τη δίκαιη εφαρμογή άδικων νόμων; Και ποιοι θα μας δικαιώσουν από νόμους άδικους που εφαρμόζονται δίκαια; Από τους άδικους νόμους οι βουλευτές θα σώσουν την κοινωνία, εάν σώζεται! Από την άδικη εφαρμογή δίκαιων νόμων θα μας σώσουν οι υπουργοί, κυρία Δράκου!

Η λέξη-κλειδί είναι ο λειτουργός της δικαιοσύνης, όποιος και αν είναι αυτός! Αν ο λειτουργός της δικαιοσύνης δεν είναι έντιμος, τίμιος, αξιόπιστος, ειλικρινής, φιλαλήθης, που ξέρει να δικάζει ανθρώπους, ό,τι και να κάνουμε θα πάει λάθος. Έχει πει ο κ. Παπαδόπουλος -και συμφωνώ απόλυτα μαζί του- ότι η ρίζα του προβλήματος είναι δηλητηριασμένη, φτάνει σε μεγάλο βάθος και είναι οι καθυστερήσεις στα επαρχιακά δικαστήρια.

Έχει γίνει λόγος για την αρχαία Αθήνα. Στην αρχαία Αθήνα, όταν ξεκινούσε μια δίκη, ξεκινούσε από το χάραμαν του φου και έπρεπε πάση θυσία καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας να τελειώσει. Δεν επιτρεπόταν το πήγαινε-έλα πέντε, έξι χρόνια, δέκα χρόνια, έπρεπε να ολοκληρωθεί. Έχει λεχθεί από τον κ. Κωστή Ευσταθίου μια άλλη φράση-κλειδί: «Η δικαιοσύνη θα είναι μόνο για τους ολίγους, τους εκλεκτούς, που έχουν και αντέχουν»; Αν αυτή είναι η δικαιοσύνη που θέλουμε, δε θα έχουμε δημοκρατικό πολίτευμα. Διότι το δημοκρατικό πολίτευμα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επινοήθηκε από μία μεγάλη ανάγκη, να προστατευτούν οι πολίτες από τις αυθαιρεσίες της όποιας εξουσίας, εκτελεστικής, θρησκευτικής, οικονομικής, στρατιωτικής. Αυτή ήταν η σκέψη του μακαρίτη του Κλεισθένη το 508 π.Χ.

Άρα, για να διασφαλίσουν το δημοκρατικό πολίτευμα -όπως πολύ σωστά έχει πει ο κ. Άριστος Δαμιανού- θα πρέπει ο πυλώνας ο βασικός, το θεμέλιο ενός δημοκρατικού πολιτεύματος, που είναι η δικαιοσύνη, να διασφαλιστεί πλήρως. Θα υπερψηφίσω τα νομοθετήματα όλα, και αυτά που έγιναν πριν και τις σημερινές τροποποιήσεις του Συντάγματος, αν και είμαι της αντίληψης ότι πάνω στο Σύνταγμα δεν πρέπει να αγγίζουμε τόσο συχνά-πυκνά, όπως παρατηρήθηκε τους τελευταίους δεκαοκτώ, δεκαέξι, πόσους μήνες που είμαστε στη Βουλή. Πρέπει να είμαστε πολύ φειδωλοί με τις συνταγματικές τροποποιήσεις.

Θα κλείσω, κυρία Πρόεδρε, αυτή τη σύντομη παρέμβασή μου με το εξής: Οι εντιμότατοι φίλοι μας, οι δικαστές, πάσης βαθμίδας, θα πρέπει να κατανοήσουν ότι σ' αυτό τον τόπο «ιερές αγελάδες» δεν υπάρχουν και ότι το Σύνταγμά μας απαγορεύει την απονομή προνομίων, όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες όπως η Αγγλία. Δεν υπάρχουν αυτοί οι τίτλοι ευγενείας. Άρα, άνθρωποι είναι και οι δικαστές που πληρώνονται από τον κυπριακό λαό και δεν μπορεί κανένας να θέλει να τους εξαιρέσει είτε από τον αυτοέλεγχο που θα έπρεπε να είχαν είτε από οποιοδήποτε έλεγχο θα ήθελε, ας πούμε, ο κ. Λεωνίδου μαζί με το ΔΗΚΟ να ασκήσει πάνω τους.

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Ζαχαρία Κουλία)

Την τροπολογία σας, κύριε Κουλία, θα την ψηφίσω, όπως και τις υπόλοιπες τροπολογίες.

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ κι εγώ.

Κύριε Τορναρίτη, να κλείσετε αυτό τον κύκλο ομιλητών, σας παρακαλώ, σύντομα.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Δεν έχω καμία απολύτως πρόθεση ανεβαίνοντας στο βήμα να σχολιάσω, να κρίνω ή να επικρίνω ή να διαφωνήσω εκεί που διαφωνώ αυτή την ώρα με τοποθετήσεις συναδέλφων. Αν ανέβηκα σε τούτο το βήμα τούτη ακριβώς τη στιγμή, είναι για να σας πω ότι είμαι συγκινημένος, για να σας πω ένα πελώριο ευχαριστώ και να επιστρέψω τα δικά σας τα ευχαριστώ, που απευθύνετε στις ομιλίες σας σε εμένα, πίσω σε εσάς, τα επιστρέφω πίσω στην κ. Δράκου, στον κ. Σαββίδη, στους λειτουργούς της Βουλής και στους Κύπριους πολίτες, που πρέπει να αισθάνονται ότι σε λίγο θα υπάρχει ένα περισσότερο κράτος δικαίου, για το οποίο πρέπει να είναι περήφανοι!

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ κι εγώ, κύριε Τορναρίτη.

Έχουμε ολοκληρώσει με τις αγορεύσεις των βουλευτών, βουλευτριών και θα προχωρήσουμε αμέσως στην ψήφιση αυτής της τόσο σημαντικής ρύθμισης.

Θέλετε να μιλήσετε, κύριε Τρυφωνίδη;

Όχι. Κλείστε το μικρόφωνό σας.

Προχωρούμε τώρα με την τροπολογία των κ. Λεωνίδου, Ευσταθίου, Τορναρίτη και Δαμιανού. Παρακαλώ τον κ. Γεωργίου να μας αναγνώσει την τροπολογία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προτεινόμενη τροπολογία των κ. Πανίκου Λεωνίδου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος, Κωστή Ευσταθίου εκ μέρους του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ, Νίκου Τορναρίτη εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού και Άριστου Δαμιανού εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις για το νομοσχέδιο «Ο περί της Εικοστής Δεύτερης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος του 2019»

Γίνεται εισήγηση για τροποποίηση του άρθρου 4 του νομοσχεδίου, ώστε να προστεθεί, αμέσως μετά την παράγραφο (α) αυτού, η ακόλουθη νέα παράγραφος και να αναριθμηθεί η υφιστάμενη παράγραφος (β) σε παράγραφο (γ):

«(β) με την αντικατάσταση της υποπαραγράφου (δ) της παραγράφου 4 αυτού με την ακόλουθη παράγραφο:

“(δ) να τροποποιήσει εν όλω ή εν μέρει την απόφαση ή την πράξη, ως νόμος ήθελε ορίσει, νοουμένου ότι αυτή αφορά φορολογικό ζήτημα ή είναι απόφαση ή πράξη αφορώσα σε διαδικασία διεθνούς προστασίας κατά το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή αφορώσα σε οποιοδήποτε άλλο θέμα ως νόμος ήθελε ορίσει.”».

Σημειώσεις:

α. Με την προτεινόμενη τροπολογία εισάγεται συνταγματικά η δυνατότητα της άσκησης ελέγχου ουσίας από διοικητικό δικαστήριο επί πάσης προσφυγής ασκουμένης δυνάμει του Άρθρου 146 του Συντάγματος, ο οποίος ήδη ασκείται για φορολογικά ζητήματα και ζητήματα διεθνούς προστασίας κατά το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

β. Να γίνουν οι συνακόλουθες νομοτεχνικές διορθώσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ωραία!

Ψηφίζουμε. Έχετε ζητήσει να γίνεται δι' ανατάσεως της χειρός, οπότε ψηφίζουμε όχι ηλεκτρονικά, αλλά δι' ανατάσεως της χειρός.

Παρακαλώ, πόσοι, πόσες ψηφίζουν υπέρ;

Είναι ομόφωνο.

Μετρήστε, παρακαλώ, πόσα άτομα βρίσκονται στην αίθουσα της ολομέλειας.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Παρόντες πενήντα δύο. Υπέρ πενήντα δύο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πενήντα δύο υπέρ.

Εναντίον;
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς, καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άρα, με πενήντα δύο ψήφους υπέρ, καμία ψήφο εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωράμε στην επόμενη προτεινόμενη τροπολογία, που είναι από τον κ. Άριστο Δαμιανού, εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

Παρακαλώ, κύριε Γεωργίου, να τη διαβάσετε.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προτεινόμενη τροπολογία του κ. Άριστου Δαμιανού εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις για το νομοσχέδιο «Ο περί της Εικοστής Δεύτερης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος του 2019»

Γίνεται εισήγηση για διαγραφή της παραγράφου (γ) του άρθρου 5 του νομοσχεδίου.

Σημειώσεις:

- α. Με την προτεινόμενη τροπολογία σκοπείται η διατήρηση της αποκλειστικής δικαιοδοσίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου να εκδίδει εντάλματα της φύσεως του habeas corpus, mandamus, prohibition, quo warranto και certiorari.
- β. Να γίνουν οι συνακόλουθες νομοτεχνικές διορθώσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα!

Ναι.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

(Γελώντας)

Θέλω περίπου δέκα λεπτά, για να εξηγήσω τα προνομιακά εντάλματα, αν θέλετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Γελώντας)

Ευχαριστούμε που μας κρατάτε σε εγρήγορση, αγαπητέ συνάδελφε, και είμαι σίγουρη ότι εκτιμάται δεόντως.

Ψηφίζουμε; Είμαστε έτοιμοι;

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ της τροπολογίας του κ. Δαμιανού, όπως ακριβώς έχει αναγνωστεί;

Δεν είναι ομόφωνο, προσέξτε, μετρήστε!

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Πενήντα δύο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πενήντα δύο υπέρ.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς, καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Είναι ομόφωνο. Με πενήντα δύο ψήφους υπέρ, καμία ψήφο εναντίον και καμία αποχή, η τροπολογία εγκρίνεται.

Προχωράμε τώρα στη δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προοίμιο. Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του Άρθρου 136 του Συντάγματος. Άρθρο 2.

Τροποποίηση του Άρθρου 144 του Συντάγματος. Άρθρο 3.

Τροποποίηση του Άρθρου 146 του Συντάγματος. Άρθρο 4.

Τροποποίηση του Άρθρου 155 του Συντάγματος. Άρθρο 5.

Μεταβατική διάταξη. Άρθρο 6.

Έναρξη της ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρο 7.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ των άρθρων;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Υπέρ πενήντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς, καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με πενήντα μία ψήφους υπέρ, καμία ψήφο εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 έως 7 εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Κυρία Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Δεν μπορεί κάποιος να έχει...

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ΚΩΣΤΑΣ ΚΩΣΤΑ)

Όι, όι, έσειι έναν που έν' εναντίον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει...

Κυρία Ερωτοκρίτου...

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Α, γι' αυτό! Είναι εναντίον η κ. Ερωτοκρίτου. Πενήντα ένας υπέρ και μία ψήφος εναντίον.

Ρώτησα για εναντίον, όμως δε σηκώσατε το χέρι, μπορεί να μη θέλατε. Έχει δικαίωμα ο βουλευτής να είναι στην αίθουσα και να μη θέλει να ψηφίσει, αλλά, έχει δίκαιο ο κ. Θεμιστοκλέους, είναι πενήντα δύο οι παρόντες.

Με πενήντα μία ψήφους υπέρ, μία ψήφο εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 έως 7 εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί της Δέκατης Έβδομης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία! Αντιλαμβάνομαι, με την ίδια ακριβώς αναλογία. Ψηφίστε, παρακαλώ, για το νομοσχέδιο.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Πενήντα δύο παρόντες. Πενήντα ένας υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Μία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σωστό.

Πενήντα δύο παρόντες. Πενήντα ένας υπέρ, μία εναντίον, καμία αποχή.

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με πενήντα μία ψήφους υπέρ, μία ψήφο εναντίον και καμία αποχή, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

Θα προχωρήσουμε τώρα με τα θέματα με τους αριθμούς 26 και 27, τα οποία είναι εξ αναβολής, έχουν κοινή έκθεση και τιτλοφορούνται «Ο περί Ποινικού Κώδικα (Τροποποιητικός) (Αρ. 5) Νόμος του 2021» και «Ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022». Αφορούν και τα δύο προτάσεις νόμου της υποφαινόμενης και παρακαλώ τον γραμματέα να αναγνώσει τους σκοπούς.

Παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα, ώστε να θεσπισθεί το αδίκημα της γυναικοκτονίας, το οποίο να επισύρει την ποινή της φυλάκισης διά βίου.

Τροποποίηση του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου με τον οποίο έχει τεθεί σε ισχύ ειδικό νομοθετικό πλαίσιο για σκοπούς καλύτερης εφαρμογής των διατάξεων της κυρωθείσας διά νόμου Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας («Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης»), ώστε να θεσπισθεί το ιδιώνυμο αδίκημα της γυναικοκτονίας, το οποίο να επισύρει την ποινή της φυλάκισης διά βίου.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών για τις προτάσεις νόμου «Ο περί Ποινικού Κώδικα

(Τροποποιητικός) (Αρ. 5) Νόμος του 2021» και «Ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Φωτεινή Τσιρίδου, αναπλ. πρόεδρος

Ανδρέας Πασιουρτίδης

Νίκος Γεωργίου

Σωτήρης Ιωάννου

Άριστος Δαμιανού

Χαράλαμπος Θεοπέμπτου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως μελέτησε τις πιο πάνω προτάσεις νόμου, οι οποίες κατατέθηκαν στη Βουλή από την κ. Αννίτα Δημητρίου, Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, η πρώτη στις 7 Οκτωβρίου 2021 και η δεύτερη στις 3 Μαρτίου 2022, σε έξι συνεδρίες της που πραγματοποιήθηκαν στο διάστημα μεταξύ 3^{ης} Νοεμβρίου 2021 και 1^{ης} Ιουνίου 2022.

Στο πλαίσιο της συζήτησης της πρώτης πρότασης νόμου, η οποία έλαβε χώρα σε δύο συνεδρίες της επιτροπής, ημερομηνίας 3 Νοεμβρίου 2021 και 2 Φεβρουαρίου 2022, αντίστοιχα, κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, της Αστυνομίας Κύπρου, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, η Επίτροπος Ισότητας των Φύλων, η Σύμβουλος του Υπουργείου Εξωτερικών για Θέματα Φύλου, εκπρόσωποι του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, του Συνδέσμου για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια (ΣΠΑΒΟ), της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια, του Γυναικείου Κινήματος ΠΟΓΟ, της Παγκύπριας Κίνησης ΙΣΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ - ΙΣΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ, της Γυναικείας Κίνησης Οικολόγων (ΓΥΚΟ), του Μεσογειακού Ινστιτούτου Μελετών Κοινωνικού Φύλου, των οργανώσεων ΤΙΣΙΜ-ΔΕΟΚ, ΤΕΠΑΚ, ΦΗΜΟΝΟΗ και ΓΟΔΗΣΥ. Παρευρέθηκε επίσης ο Αναπληρωτής Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Δικαίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης και ο Αναπληρωτής Καθηγητής Ποινικού Δικαίου στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Χαράλαμπος Παπαχαραλάμπος.

Στο πλαίσιο της συζήτησης της δεύτερης πρότασης νόμου, η οποία έλαβε χώρα σε τέσσερις συνεδρίες της επιτροπής, ημερομηνίας 8 και 23 Μαρτίου και στις 25 Μαΐου και 1^η Ιουνίου 2022, και που λόγω της φύσεως και της σημασίας του θέματος συζητήθηκε κατά προτεραιότητα δυνάμει του Κανονισμού 40Α του Κανονισμού της Βουλής, κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, της Αστυνομίας Κύπρου, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, του Γραφείου Επιτρόπου για την Ισότητα των Φύλων και του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου. Παρευρέθηκε επίσης ο Αναπληρωτής Καθηγητής Ποινικού Δικαίου στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Χαράλαμπος Παπαχαραλάμπος, ενώ ο Αναπληρωτής Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Δικαίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης και η Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Νοσηλευτικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Χριστιάνα Κούτα κλήθηκαν, αλλά δεν παρευρέθηκαν.

Στο στάδιο της συζήτησης και των δύο προτάσεων νόμου παρευρέθηκαν η Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων κ. Αννίτα Δημητρίου, ο πρόεδρος της επιτροπής κ. Νίκος Τορναρίτης, και τα μέλη της επιτροπής κ. Γιώργος Κουκουμάς, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου και Πανίκος Λεωνίδου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται με την πρώτη πρόταση νόμου είναι η τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα, ώστε να θεσπισθεί το αδίκημα της γυναικοκτονίας, το οποίο θα επισύρει την ποινή της φυλάκισης διά βίου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται με τη δεύτερη πρόταση νόμου, η οποία σημειωτέον κατατέθηκε στη Βουλή σε χρόνο μεταγενέστερο της κατάθεσης της πρώτης πρότασης νόμου, είναι η τροποποίηση του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου [Αρ. Ν. 115(Ι) του 2021] με τον οποίο έχει τεθεί σε ισχύ ειδικό νομοθετικό πλαίσιο για σκοπούς καλύτερης εφαρμογής των διατάξεων της κυρωθείσας διά νόμου Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (εφεξής «Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης»), ώστε να θεσπισθεί το ιδιώνυμο αδίκημα της γυναικοκτονίας, το οποίο να επισύρει την ποινή της φυλάκισης διά βίου.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει την πρώτη πρόταση νόμου, η προτεινόμενη τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα για σκοπούς θέσπισης του αδικήματος της γυναικοκτονίας ως διακριτού εγκλήματος σε σχέση με το αδίκημα της ανθρωποκτονίας κρίνεται αναγκαία προς αντιμετώπιση του παλαιού μεν αλλά συνεχώς εντεινόμενου εγκληματολογικού και ανθρωπολογικού φαινομένου της «γυναικοκτονίας» (femicide), για την εξάλειψη του οποίου διεθνείς συμφωνίες και συμβάσεις καλούν τα κράτη να υιοθετήσουν αποτελεσματικές θεσμικές αλλαγές. Ειδικότερα, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα των Ηνωμένων Εθνών, τα οποία κυρώθηκαν με τον υπ' Αρ. 14 του 1969 Νόμο, η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών των Ηνωμένων Εθνών (CEDAW) και το Προαιρετικό αυτής Πρωτόκολλο, το οποίο κυρώθηκε με

τον υπ' Αρ. 1 (III) του 2002 Νόμο, καθώς και η Γενική Σύσταση Αριθ. 19 της Επιτροπής CEDAW για τη Βία κατά των Γυναικών, η Διακήρυξη του Πεκίνου και η Πλατφόρμα Δράσης που εγκρίθηκε στο Πεκίνο στις 15 Σεπτεμβρίου 1995 από την Τέταρτη Παγκόσμια Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη Γυναίκα (Δράση για Ισότητα, Ανάπτυξη και Ειρήνη), η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία κυρώθηκε με τον υπ' Αρ. 243 του 1990 Νόμο και τα Προαιρετικά αυτής Πρωτόκολλα, τα οποία κυρώθηκαν με τους υπ' Αρ. 6 (III) του 2006 και 13 (III) του 2017 Νόμους, καλούν τα συμβαλλόμενα μέρη να προχωρήσουν στην υιοθέτηση ολοκληρωμένων θεσμικών ρυθμίσεων προς εξάλειψη εκείνων των εμποδίων που αποστερούν τις γυναίκες και τα κορίτσια από την πλήρη απόλαυση των δικαιωμάτων τους. Συνεπώς, κρίνεται ότι επέστη ο χρόνος θέσπισης διακριτού αδικήματος ως απάντησης στο συνεχώς διογκούμενο αυτό φαινόμενο, του οποίου η νοηματοδότηση ως το έγκλημα της «γυναικοκτονίας» (femicide), ήτοι η θανατηφόρα άσκηση βίας από άνδρες εναντίον γυναικών και κοριτσιών, ακριβώς ως εκδήλωση μισογυνισμού και/ή καταφρόνησης προς το γυναικείο φύλο, αναμένεται ότι θα προσδώσει νέα διάσταση στην ευρύτερη προσπάθεια της πολιτείας να πατάξει αποτελεσματικά την έμφυλη διακριτική μεταχείριση.

Εισάγοντας ενώπιον της επιτροπής την πρώτη πρόταση νόμου, η εισηγήτρια αυτής Πρόεδρος της Βουλής κ. Αννίτα Δημητρίου, επισήμανε ότι η γυναικοκτονία ως εγκληματική πράξη οφείλεται στις πλείστες των περιπτώσεων σε ενδοοικογενειακή και σεξουαλική βία. Συναφώς, όπως ανέφερε, γίνεται πλέον ευρέως αποδεκτό ότι η διάπραξη της γυναικοκτονίας συνιστά ουσιαστικά μία μορφή διάκρισης, η οποία πλήττει τη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας, είναι δε γι' αυτούς τους λόγους που κρίνεται, μεταξύ άλλων, επιβεβλημένη η θέσπιση διακριτού αδικήματος, γεγονός το οποίο θα συμβάλλει αφενός στην παραδειγματική τιμωρία του δράστη και αφετέρου στην εκρίζωση της εδραιωμένης αντίληψης ότι η βία κατά των γυναικών αποτελεί φαινόμενο κοινωνικά αποδεκτό ή/και αναπόφευκτο.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει τη δεύτερη πρόταση νόμου, της οποίας, όπως έχει ήδη αναφερθεί, η κατάθεση ακολούθησε χρονικά την κατάθεση της πρώτης πρότασης νόμου, η δολοφονία γυναικών συνιστά την πιο ακραία μορφή έμφυλης βίας, η οποία, αναντίλεκτα, στις πλείστες των περιπτώσεων αφορμάται από την πλήρως αποδεκτή στις στερεοτυπικές και πατριαρχικές κοινωνίες άσκηση ελέγχου από τον άνδρα στο σώμα και στις επιλογές της γυναίκας, όπως και του νεαρού κοριτσιού κάτω των δεκαοκτώ (18) ετών, εν τη εννοία που αποδίδεται στον όρο αυτό από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.

Υπό το φως των πιο πάνω και δεδομένου του ότι ο όρος «γυναικοκτονία» και η χρησιμότητα καθορισμού ξεχωριστού εγκλήματος κατά τρόπο που να νοηματοδοτεί τη δολοφονία της γυναίκας από άνδρα εξαιτίας του φύλου, μεταξύ άλλων, για σκοπούς αποτελεσματικής διερεύνησης και προσαγωγής ενώπιον της δικαιοσύνης των ανδρών θυτών σε εγκλήματα μισογυνισμού κατά των γυναικών έχει από πολλούς επισημανθεί, περαιτέρω δε με την υπογραφή της Διακήρυξης της Βιέννης για τη «γυναικοκτονία», με βάση την οποία κατέστη σαφές ότι η γυναικοκτονία ως έγκλημα δεν τυγχάνει ορθής διερεύνησης και ότι ένα τέτοιο έγκλημα επ' ουδενί καθίσταται ορατό ως φαινόμενο έμφυλης βίας, αλλ' ως έγκλημα του κοινού Ποινικού Δικαίου, κρίνεται ότι επέστη ο χρόνος θέσπισης ξεχωριστού ιδιώνυμου εγκλήματος.

Σύμφωνα με την κ. Αννίτα Δημητρίου, εισηγήτρια και της δεύτερης πρότασης νόμου, η θέσπιση του εγκλήματος της γυναικοκτονίας ως ξεχωριστού ιδιώνυμου αδικήματος εντεταγμένου στις διατάξεις του ειδικού νόμου για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας κρίνεται εν τέλει ως πλέον δόκιμη αντί της τροποποίησης του Ποινικού Κώδικα. Όπως η ίδια η εισηγήτρια ανέφερε, ο επιδιωκόμενος σκοπός επιτυγχάνεται εν τέλει καλύτερα με την τροποποίηση του οικείου ειδικού νόμου, συμβάλλοντας στην καλλιέργεια της αναγκαίας ενσυνείδησης, όπως και στην προσπάθεια της πολιτείας να εξαλείψει όλα τα εμπόδια που αποστερούν τις γυναίκες από την ισότιμη απόλαυση των δικαιωμάτων τους. Καθιστά, επίσης, το πολύ παλαιό μεν αλλά συνεχώς διογκούμενο φαινόμενο της γυναικοκτονίας απολύτως ορατό, επιτυγχάνοντας δε εν τέλει πλήρη συμμόρφωση της Κυπριακής Δημοκρατίας προς τις διεθνείς συμβατικές υποχρεώσεις της χώρας, δεδομένου ότι στην επεξηγηματική έκθεση της κυρωθείσας Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης απαντά συγκεκριμένη αναφορά στον όρο «γυναικοκτονία». Ο υπό αναφορά όρος απαντά ειδικότερα στη Σύσταση 1861 του Συμβουλίου της Ευρώπης με τίτλο «Γυναικοκτονία», γεγονός το οποίο καταδεικνύει αφ' εαυτού ότι η χρήση του όρου «γυναικοκτονία» επιτάσσει όπως το έγκλημα αυτό ενταχθεί στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο εφαρμογής της υπό αναφορά σύμβασης, η οποία επιβάλλει στα κράτη την υποχρέωση να λάβουν ειδικά μέτρα προς πρόληψη, ευαισθητοποίηση, εκπαίδευση, ενημέρωση, καταγραφή και τήρηση στατιστικών αναφορικά με τους αριθμούς των διαπραττόμενων γυναικοκτονιών. Περαιτέρω, η προτεινόμενη νομοθεσία συνάδει με την ανάγκη αποδοχής από τις σύγχρονες κοινωνίες της αντίληψης ότι η χρήση του όρου «γυναικοκτονία» από τις εθνικές έννομες τάξεις καθίσταται πλέον αναγκαία, αφού τοιουτοτρόπως καθίσταται ορατή η βία ανδρών προς τις γυναίκες και τα κορίτσια, ενσωματώνοντας στο δίκαιο την έμφυλη διάσταση των εγκλημάτων που διαπράττονται με θύματα γυναίκες και νεαρά κορίτσια, εξαιτίας ακριβώς του φύλου τους και ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, μισογυνισμού, θρησκευτικών πεποιθήσεων, ενδοοικογενειακής βίας, σχέσης εξάρτησης ή εκμετάλλευσης ευάλωτης θέσης ή για λόγους τιμής.

Εν κατακλείδι, με την προτεινόμενη τροποποίηση, σύμφωνα με την Πρόεδρο της Βουλής, νοηματοδοτείται και καθίσταται πλέον ορατή η θανατηφόρα άσκηση βίας από άνδρα προς τη γυναίκα ως έκφραση κτητικότητας και/ή καταφρόνησης προς το γυναικείο φύλο, βρίσκοντας την έκφρασή της στο ιδιώνυμο αδίκημα της γυναικοκτονίας ως εγκλήματος κατά της γυναίκας και/ή του κοριτσιού, ακριβώς λόγω του φύλου του θύματος.

Παράλληλα, με την ένταξη του υπό αναφορά αδικήματος στην οικεία ειδική νομοθεσία και τις συνθήκες τέλεσης του εγκλήματος να καθίστανται επιβαρυντικές περιστάσεις προσμετρώμενες κατά την επιβολή της ποινής κρίνεται ότι ολοκληρώνεται το νομικό πλαίσιο προστασίας των γυναικών και κοριτσιών σε σχέση με την εναντίον τους άσκηση βίας ή ενδοοικογενειακής βίας.

Στο στάδιο της συζήτησης του όλου θέματος και ειδικότερα της πρώτης πρότασης νόμου, ενώ ως θέμα αρχής όλοι οι κληθέντες είχαν εκφράσει τη σύμφωνη γνώμη τους με την ανάγκη θέσπισης του διακριτού αδικήματος της γυναικοκτονίας ως απάντησης στην έμφυλη βία, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας εξέφρασε επιφυλάξεις ως προς την αποτελεσματική επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού μέσω τροποποίησης του Ποινικού Κώδικα και θέσπισης του αδικήματος της γυναικοκτονίας υπό την προτεινόμενη μορφή, σύμφωνα με την οποία η θανάτωση γυναίκας ως αποτέλεσμα συγκεκριμένων προνοούμενων με την υπό αναφορά πρόταση νόμου περιπτώσεων και συνθηκών άσκησης βίας θα συνιστά το αδίκημα της γυναικοκτονίας. Συναφώς, υποστήριξε ότι η δεδομένη πρόταση διαφοροποιεί μεν τη θανάτωση γυναίκας από το κοινό αδίκημα της ανθρωποκτονίας, νοσηματοδοτώντας την ειδική αυτή περίπτωση διάπραξης τέτοιου εγκλήματος ως αποτέλεσμα έμφυλων διακρίσεων, δημιουργεί όμως πρόσθετα προβλήματα στην αποδεικτική διαδικασία του νέου αυτού εγκλήματος, η οποία καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολη, αφού στην αντικειμενική υπόσταση αυτού (actus reus) προστίθενται ουσιαστικά νέα συστατικά στοιχεία, τα οποία θα δυσχεράνουν αντί να διευκολύνουν την απόδειξη ενός τέτοιου εγκλήματος.

Σημειώνεται ότι με την ως άνω θέση συμφώνησε και ο εκπρόσωπος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.

Συναφώς, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας προς επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού εισηγήθηκε όπως αντί τροποποίησης του Ποινικού Κώδικα τροποποιηθεί το οικείο ειδικό νομοθετικό πλαίσιο με το οποίο έχει υλοποιηθεί η εφαρμογή της κυρωθείσας διά νόμου σύμβασης, ήτοι της Σύμβασης του Συμβουλίου για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, γνωστής ως Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και την τροποποίηση του οικείου Νόμου [Αρ. Νόμου 115(Ι) του 2021], κατά τρόπο που οι προνοούμενες στην υπό αναφορά πρώτη πρόταση νόμου περιπτώσεις θανάτωσης γυναίκας ως αποτέλεσμα άσκησης βίας να καταστούν επιβαρυντικές περιστάσεις προσμετρώμενες κατά την επιβολή της ποινής.

Υπό το φως του πιο πάνω προβληματισμού και επιφυλάξεων, η Πρόεδρος της Βουλής κ. Αννίτα Δημητρίου και εισηγήτρια της πρώτης πρότασης νόμου επανήλθε με την κατάθεση στη Βουλή της δεύτερης υπό αναφορά πρότασης νόμου, με την οποία προτείνεται η τροποποίηση του ανωτέρω αναφερόμενου νόμου, ήτοι του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου, ώστε οι προνοούμενες περιπτώσεις θανάτου γυναίκας ως αποτέλεσμα άσκησης βίας λόγω φύλου, ως αυτές επακριβώς προνοούνται στην πρώτη πρόταση νόμου, να καταστούν αντί συστατικά στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος, επιβαρυντικές περιστάσεις κατά την επιβολή της ποινής για την πρόκληση θανάτου γυναίκας με παράνομη πράξη ή παράλειψη, συνιστώντας το αδίκημα της γυναικοκτονίας. Το εν λόγω αδίκημα θα περιληφθεί τοιουτοτρόπως στον πίνακα του υπό αναφορά Νόμου, στον οποίο παρατίθεται ως μέρος του ειδικού αυτού Νόμου σειρά αδικημάτων, τα οποία για σκοπούς του υπό αναφορά νόμου λογίζονται ως αδικήματα βίας κατά γυναίκας, γεγονός το οποίο αφ' εαυτού σηματοδοτεί και την ουσία ύπαρξης του ειδικού αυτού νόμου ως αποτόκου της κυρωθείσας Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Ειδικότερα, με τη δεύτερη υπό συζήτηση πρόταση νόμου το δικαστήριο, πέραν των ήδη προβλεπόμενων στην ειδική νομοθεσία για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών επιβαρυντικών περιστάσεων, κατά την επιβολή της ποινής για το αδίκημα της γυναικοκτονίας θα λαμβάνει υπόψη επιπρόσθετους επιβαρυντικούς παράγοντες, ήτοι ότι ο θάνατος επήλθε ως αποτέλεσμα:

1. άσκησης βίας από ερωτικό σύντροφο·
2. βασανισμού ή άσκησης βίας λόγω μισογυνισμού·
3. άσκησης ενδοοικογενειακής βίας·
4. άσκησης βίας για λόγους τιμής·
5. άσκησης βίας για λόγους θρησκευτικών πεποιθήσεων·
6. άσκησης βίας λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου·
7. διάπραξης του αδικήματος του ακρωτηριασμού γυναικείων γεννητικών οργάνων, κατά τις διατάξεις του άρθρου 233Α του Ποινικού Κώδικα·
8. άσκησης βίας με σκοπό ή στο πλαίσιο σεξουαλικής εκμετάλλευσης και/ή της εμπορίας προσώπων και/ή της διακίνησης ναρκωτικών και/ή του οργανωμένου εγκλήματος·
9. άσκησης βίας προς επίτευξη παράνομης συνουσίας· και
10. στοχευμένης άσκησης βίας εναντίον γυναικών, στο πλαίσιο ένοπλων συγκρούσεων.

Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι, σύμφωνα με την προτεινόμενη νομοθεσία, στην έννοια του όρου «ερωτικός σύντροφος», ο οποίος θα είναι εν δυνάμει κατηγορούμενος για το θεσπισθησόμενο αδίκημα της γυναικοκτονίας, προτείνεται να περιληφθεί και ο πρώην ή νυν σύζυγος και/ή σύντροφος, ανεξαρτήτως αν αυτός έχει μοιραστεί ή μοιράζεται την ίδια κατοικία με το θύμα, κατ' επιταγήν του ορισμού που αποδίδεται στον όρο αυτό από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, απαντώντας τοιουτοτρόπως στην ανάγκη κάλυψης με την προτεινόμενη νομοθεσία όλων των πτυχών και πεδίων πιθανής άσκησης βίας από άνδρα προς γυναίκα ένεκα του φύλου της.

Όλες οι πλευρές οι οποίες παρέστησαν κατά τη συζήτηση του θέματος συμφώνησαν ότι οι επιδιωκόμενοι στόχοι και σκοποί επιτυγχάνονται καλύτερα με την ένταξη του αδικήματος της γυναικοκτονίας ως ιδιώνυμου αδικήματος στο ισχύον ειδικό νομοθετικό πλαίσιο, με το οποίο τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις της κυρωθείσας διά νόμου Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, αντί στον Ποινικό Κώδικα. Συναφώς, η θέσπιση του αδικήματος της γυναικοκτονίας ως διακριτού αδικήματος και η ένταξή του σε ειδική νομοθεσία συνάδει επίσης με τα χαρακτηριστικά ενός ιδιώνυμου αδικήματος, το οποίο ως τέτοιο εντάσσεται σε ειδικό ποινικό νόμο διακρινόμενο από τις γενικότερες κατηγορίες ανάλογων ποινικών αδικημάτων. Περαιτέρω, το γεγονός ότι το προτεινόμενο ιδιώνυμο αδίκημα της γυναικοκτονίας δε διαφοροποιείται ως προς την επιβλητέα ποινή από το αδίκημα της ανθρωποκτονίας του κοινού Ποινικού Δικαίου το οποίο τιμωρείται, επίσης, με την ποινή της φυλάκισης διά βίου ουδόλως υποβαθμίζει τη χρησιμότητα και/ή αναγκαιότητα θέσπισης ξεχωριστού αδικήματος, στο πλαίσιο, μεταξύ άλλων, της ανάγκης αποτελεσματικής διερεύνησης και συνακόλουθα προσαγωγής ενώπιον της δικαιοσύνης των ανδρών θυτών σε εγκλήματα μισογυνισμού κατά των γυναικών. Όπως σχετικά είχε τονισθεί το 2012 ενώπιον του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), σε ειδικό συμπόσιο με αντικείμενο το ζήτημα του καθορισμού του όρου «γυναικοκτονία», τέτοια εγκλήματα σπανίως τυγχάνουν της ορθής διερεύνησης και σε παγκόσμια κλίμακα σπανιότερα φτάνουν ενώπιον της δικαιοσύνης, κυρίως λόγω έλλειψης στοιχείων, αφού τέτοιας φύσεως εγκλήματα στις πλείστες των περιπτώσεων διαπράττονται στον οικογενειακό χώρο ως φαινόμενα αποδεκτά από τις τοπικές κοινωνίες.

Σημειώνεται ότι ο Αναπληρωτής Καθηγητής Ποινικού Δικαίου στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Χαράλαμπος Παπαχαράλαμπος, παρότι ως θέμα αρχής τάχθηκε υπέρ της ανάγκης θέσπισης διακριτού αδικήματος για την περίπτωση θανάτωσης γυναίκας από άνδρα συνεπεία του φύλου της ως μορφής ακραίας άσκησης βίας, δήλωσε ενώπιον της επιτροπής ότι η «γυναικοκτονία» ως διακριτό έγκλημα νοηματοδοτείται καλύτερα, εάν αντί στον οικείο ειδικό νόμο ενταχθεί στον Ποινικό Κώδικα, δηλώνοντας ταυτόχρονα ότι η πολιτεία ως θέμα αρχής οφείλει να προχωρήσει στη θέσπιση του σχετικού αδικήματος της «γυναικοκτονίας», στο πλαίσιο ενός Ποινικού Δικαίου ανθρώπινων δικαιωμάτων, χωρίς, σύμφωνα με τον ίδιο, το θέμα της θέσπισης ή μη τοιούτου αδικήματος να πρέπει να εστιασθεί στην αποδεικτική διαδικασία, η οποία εν πάση περιπτώσει ακολουθεί την πορεία της βάσει του ισχύοντος αποδεικτικού δικαίου.

Ο Αναπληρωτής Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Δικαίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης, εκφράζοντας, όπως ανέφερε, την πτυχή του θέματος που αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμφώνησε με τον σκοπό της πρώτης πρότασης νόμου και υποστήριξε ότι η προτεινόμενη νομοθεσία συνάδει απόλυτα με τις υποχρεώσεις της Δημοκρατίας που απορρέουν από διεθνείς συμβάσεις για την εξάλειψη των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών. Παράλληλα, δήλωσε ότι με την προτεινόμενη νομοθεσία θα διευκολυνθεί η καταγραφή εγκλημάτων γυναικοκτονίας, συμβάλλοντας στην ίδρυση παρατηρητηρίου, το οποίο αποτελεί εισήγηση του ΟΗΕ. Συμπλήρωσε δε ότι η ειδική εισηγήτρια του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των γυναικών έκανε αναφορά σε «πανδημία γυναικοκτονιών», όπως και στην ανάγκη καταγραφής ειδικότερων χαρακτηριστικών που να νοηματοδοτούν το υπό αναφορά έγκλημα ως παραβίαση ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Σύμφωνα με τον ίδιο, διεθνείς συμβάσεις, όπως η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών των Ηνωμένων Εθνών (Cedaw) και η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, καλούν τα κράτη να αναλάβουν δράσεις που θα διαφοροποιούν τις κοινωνικές και πολιτισμικές αντιλήψεις και θα αλλάξουν τη νοοτροπία της κοινωνίας.

Η εκπρόσωπος του Μεσογειακού Ινστιτούτου Μελετών Κοινωνικού Φύλου αναφέρθηκε στην αναγκαιότητα συμπερίληψης του αδικήματος της γυναικοκτονίας στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, αφού οι υφιστάμενες διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για την ανθρωποκτονία δεν αντικατοπτρίζουν την έμφυλη διάσταση του φαινομένου αυτού, τα χαρακτηριστικά του οποίου συνδέονται με τις έμφυλες διακρίσεις και την ανισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών. Περαιτέρω, η ίδια εκπρόσωπος επισήμανε ότι με τη θέσπιση του αδικήματος της γυναικοκτονίας καθίσταται ορατή η πιο ακραία εκδήλωση έμφυλης βίας και δυνατή η συστηματική συλλογή δεδομένων για σκοπούς εκτίμησης και αξιολόγησης του κινδύνου και πρόληψης του φαινομένου της γυναικοκτονίας.

Στο στάδιο της συζήτησης της δεύτερης πρότασης νόμου εγέρθηκαν επίσης από βουλευτές μέλη της επιτροπής επιμέρους ζητήματα, τα οποία εστιάζονται στον τρόπο διάκρισης του θεσπισθησόμενου αδικήματος από το ήδη προβλεπόμενο στον Ποινικό Κώδικα κακούργημα της ανθρωποκτονίας, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το έγκλημα διαπράττεται υπό περιστάσεις μη εμπόπτουσες στην έννοια του όρου «γυναικοκτονία», ως αυτός έχει ανωτέρω αναλυθεί. Συναφώς, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας ανέφερε ότι

εάν πρόσωπο επέφερε τον θάνατο γυναίκας με παράνομη πράξη ή παράλειψη, στο πλαίσιο ή υπό περιστάσεις που δε δικαιολογούν τη διάπραξη του αδικήματος της «γυναικοκτονίας», στο σχετικό κατηγορητήριο θα περιλαμβάνεται κατηγορία για το προβλεπόμενο στον Ποινικό Κώδικα κακούργημα της ανθρωποκτονίας, πάντοτε κατά την κρίση της κατηγορούσας αρχής. Τέτοια είναι η περίπτωση της θανάτωσης γυναίκας κάτω από τυχαίες περιστάσεις.

Σημειώνεται ότι μετά τη λήξη της κυρίως συζήτησης επί του θέματος, το μέλος της επιτροπής κ. Κωστής Ευσταθίου υπέβαλε στην επιτροπή νέα πρόταση τροποποίησης του υπό συζήτηση ειδικού νόμου υπό μορφή προτεινόμενης τροπολογίας, με την οποία προτείνει τη διαγραφή των όρων «γυναίκα» και «γυναικοκτονία» όπου αυτοί απαντούν και την αντικατάστασή τους από τον όρο «άλλο πρόσωπο». Ταυτόχρονα, με την εν λόγω τροπολογία το ίδιο μέλος της επιτροπής προτείνει την αναδιάταξη των προβλεπόμενων με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου επιβαρυντικών περιστάσεων και/ή τη διαγραφή ορισμένων ήδη προβλεπόμενων, αλλά και την τροποποίηση άλλων, ώστε με την υπό αναφορά τροπολογία να επέλθουν οι ακόλουθες τροποποιήσεις στο αρχικό κείμενο της υπό συζήτηση πρότασης νόμου:

1. Εκτός από τη βία κατά των γυναικών στο πλαίσιο ή κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων να υπεισέλθουν στο αδίκημα τα παιδιά, οι άμαχοι και το μη στρατιωτικό προσωπικό, έτσι ώστε το αδίκημα να μην περιορίζεται σε γυναίκες.
2. Να προστεθεί στον επιβαρυντικό παράγοντα που αφορά την άσκηση βίας για λόγους τιμής η άσκηση βίας για λόγους θρησκευτικούς, πολιτικούς ή κοινωνικών πεποιθήσεων του θύματος.
3. Να προστεθεί νέος επιβαρυντικός παράγοντας, ο οποίος συνίσταται στην άσκηση βίας κατά προσώπου το οποίο τελεί σε σχέση εξάρτησης ή κατά προσώπου ευάλωτου λόγω σωματικής ή πνευματικής αναπηρίας κατά τρόπο που το θεσπισθησόμενο αδίκημα να μην αφορά μόνο θύματα γυναίκες, αλλά ευρύτερα σε κάθε πρόσωπο το οποίο τελεί σε ανάλογη κατάσταση.
4. Να εισαχθεί περαιτέρω επιβαρυντικός παράγοντας, ο οποίος συνίσταται στην άσκηση ενδοοικογενειακής βίας από πρόσωπο το οποίο τελεί σε σχέση εξουσίας ή υπεροχής έναντι του θύματος, περιλαμβανομένου συζύγου ή ερωτικού συντρόφου ή προσώπου διαμένοντος με αυτό.
5. Να διαφοροποιηθεί ο ήδη προβλεπόμενος με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου επιβαρυντικός παράγοντας που αφορά στην άσκηση βίας με σκοπό ή στο πλαίσιο σεξουαλικής εκμετάλλευσης και/ή της εμπορίας προσώπων, ώστε να αφαιρεθεί η άσκηση βίας στο πλαίσιο διακίνησης ναρκωτικών και/ή του οργανωμένου εγκλήματος.
6. Να διαφοροποιηθεί ο προβλεπόμενος με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου επιβαρυντικός παράγοντας, ώστε να αναφέρεται αντί σε βασανισμό ή άσκηση βίας λόγω μισογυνισμού σε βασανισμό ή άσκηση βίας λόγω μίσους προς το θύμα.
7. Να αφαιρεθεί από την προτεινόμενη νομοθεσία ο προβλεπόμενος με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου επιβαρυντικός παράγοντας της άσκησης βίας λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.

Σύμφωνα με τη δοθείσα επεξήγηση σε σχέση με την υπό αναφορά τροπολογία στο αδίκημα της ανθρωποκτονίας πρέπει να εισαχθεί, μεταξύ άλλων, ως επιβαρυντικός παράγοντας κατά την επιμέτρηση της ποινής η σχέση θύματος και δράστη και οι ιδιάζουσες προσωπικές περιστάσεις του θύματος. Ταυτόχρονα, προτείνεται η απλοποίηση ορισμένων εννοιών, ώστε, όπως αναφέρεται, να μην υφίσταται πρόβλημα ερμηνείας ή εφαρμογής ποινικού νόμου, σε περίπτωση που το θύμα της ανθρωποκτονίας είναι πρόσωπο ευάλωτο το οποίο τελεί σε σχέση εξάρτησης με τον δράστη, περιλαμβανομένων των παιδιών και γυναικών.

Στο στάδιο της συζήτησης επί του σκοπού της προτεινόμενης τροπολογίας το μέλος της επιτροπής κ. Κωστής Ευσταθίου, επεξηγώντας περαιτέρω την πρότασή του για τροπολογία επί της δεύτερης πρότασης νόμου, ανέφερε ότι από το πεδίο του προτεινόμενου με την υπό συζήτηση πρόταση νόμου αδικήματος της γυναικοκτονίας εξαιρείται η περίπτωση της θανάτωσης παιδιού, ατόμου με αναπηρία ή η περίπτωση θανάτωσης γυναίκας από γυναίκα θύτη, κατ' επέκταση δε εξαιρείται κάθε πρόσωπο το οποίο τελεί σε κατάσταση εξάρτησης προς τον θύτη ή είναι ευάλωτο. Συναφώς, υποστήριξε ότι, πέραν της γυναίκας ως θύματος, υπάρχουν και άλλες ομάδες ευάλωτων προσώπων που χρίζουν της ίδιας προστασίας και αυτός είναι και ο λόγος υποβολής της συγκεκριμένης τροπολογίας.

Σχολιάζοντας τα πιο πάνω, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, χωρίς να απορρίπτει την ευρύτερη αντίληψη περί της ανάγκης προστασίας και άλλων ευάλωτων προσώπων έναντι της άσκησης βίας ή ενδοοικογενειακής βίας, επισήμανε ότι η προτεινόμενη με τη δεύτερη πρόταση νόμου τροποποίηση αφορά στην ειδική νομοθεσία με την οποία εφαρμόζονται στην πράξη οι διατάξεις της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, η οποία αποτελεί την πιο ολοκληρωμένη διεθνή σύμβαση για τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία.

Σε συνάφεια με τα λεχθέντα της εκπροσώπου της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, τονίζεται στο σημείο αυτό ότι, σύμφωνα με τους αντίστοιχους ορισμούς που απαντούν στην εν λόγω σύμβαση, ως «βία κατά των γυναικών» ορίζονται οι πράξεις βίας λόγω φύλου, δηλαδή η βία που στρέφεται εναντίον μίας γυναίκας επειδή

είναι γυναίκα ή που επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες και που έχει ως αποτέλεσμα ή ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα τη σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική ζημιά ή ταλαιπωρία για τη γυναίκα, περιλαμβανομένων των απειλών για τέτοιες πράξεις, τον εξαναγκασμό ή την αυθαίρετη στέρηση της ελευθερίας, είτε επισυμβαίνει στη δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή. Περαιτέρω, «ενδοοικογενειακή βία», όπως ορίζεται στην ίδια σύμβαση, συνιστούν όλες οι πράξεις σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας που επισυμβαίνουν εντός της οικογένειας ή της ενδοοικογενειακής μονάδας ή μεταξύ πρώην ή τρεχόντων συζύγων ή συντρόφων, ανεξαρτήτως του αν ο δράστης μοιράζεται ή έχει μοιραστεί ή όχι την ίδια κατοικία με το θύμα.

Η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας επισήμανε ότι η προτεινόμενη από το μέλος της επιτροπής κ. Κωστή Ευσταθίου τροπολογία θα μπορούσε να μελετηθεί για σκοπούς τροποποίησης άλλης νομοθεσίας ή του Ποινικού Κώδικα, καθότι στον ορισμό του όρου «ενδοοικογενειακή βία» δεν εμπίπτει το παιδί υπό την έννοια του θύματος, η δε περίληψη των όρων «παιδί» και «μέλος της οικογένειας» στην ειδική νομοθεσία αποσκοπούσε να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις που δυνατόν να έχει επί των μελών της οικογένειας η άσκηση βίας κατά γυναίκας στην παρουσία τους.

Από την πλευρά του, κληθείς να σχολιάσει την ουσία της προτεινόμενης τροπολογίας, ο Αναπληρωτής Καθηγητής του Ποινικού Δικαίου στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Χαράλαμπος Παπαχαράλαμπος ανέφερε ότι το πνεύμα των ρυθμίσεων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (ratio legis) είναι η προστασία των γυναικών που βρίσκονται σε ευάλωτη θέση έναντι του δράστη και που υπόκεινται σε ενδοοικογενειακή βία.

Ο εκπρόσωπος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, αναφερόμενος στην τροπολογία που υπέβαλε ο κ. Κωστής Ευσταθίου, δήλωσε ότι η όποια νομοθετική ρύθμιση πρέπει να παραμείνει εντός της φιλοσοφίας της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και του ειδικού νόμου [Αρ. Νόμου 115(I) του 2021], τονίζοντας ταυτόχρονα ότι η προτεινόμενη θέσπιση του ιδιώνυμου αδικήματος της γυναικοκτονίας εμπλουτίζει το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο και συνιστά απάντηση στη γυναικοκτονία ως την πλέον ακραία μορφή βίας κατά των γυναικών.

Ο ίδιος πιο πάνω εκπρόσωπος τόνισε ότι η ενδοοικογενειακή βία ως ξεχωριστός επιβαρυντικός παράγοντας δεν προσθέτει οτιδήποτε στο συνολικό πλαίσιο, καθότι ήδη στο άρθρο 11 του οικείου νόμου και ειδικότερα στην παράγραφο (γ) αυτού προβλέπεται ότι κατά την επιβολή της ποινής, εφόσον δεν αποτελεί ήδη συστατικό στοιχείο του αδικήματος, λαμβάνεται υπόψη ότι το αδίκημα διαπράχθηκε εναντίον προσώπου το οποίο τελεί σε ευάλωτη θέση, συνεπεία διανοητικής ή σωματικής αναπηρίας ή κατάστασης εξάρτησης, ή κατά γυναίκας η οποία εγκυμονούσε κατά τον χρόνο διάπραξης του αδικήματος ή που τελούσε υπό άλλες ειδικές συνθήκες.

Περαιτέρω, ο ίδιος εκπρόσωπος τόνισε ότι το αδίκημα της παιδοκτονίας προβλέπεται ήδη από το άρθρο 209 του Ποινικού Κώδικα, ενώ με την προτεινόμενη τροποποίηση του οικείου ειδικού νόμου για τη θέσπιση του ιδιώνυμου αδικήματος της γυναικοκτονίας αντί τροποποίησης του Ποινικού Κώδικα διασφαλίζεται ότι δεν τίθεται θέμα άνισης μεταχείρισης του δράστη σε αδίκημα της γυναικοκτονίας σε σχέση με τον δράστη του αδικήματος της ανθρωποκτονίας του Ποινικού Κώδικα, αφού το άρθρο 4 του ειδικού νόμου το οποίο θεσπίζει τις αρχές επί των οποίων βασίζεται η εφαρμογή των διατάξεών του είναι σαφές σε σχέση με την ανάγκη προώθησης μέτρων προστασίας των δικαιωμάτων των θυμάτων βίας κατά γυναικών και ενδοοικογενειακής βίας, παρέχοντας έτσι ικανή νομιμοποιητική βάση θέσπισης του εν λόγω αδικήματος για σκοπούς νοσηματοδότησης της βίας κατά των γυναικών ένεκα φύλου.

Επιπροσθέτως των πιο πάνω, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, απαντώντας σε διάφορες παρατηρήσεις μελών της επιτροπής, οι οποίες εστιάστηκαν στη μη κάλυψη από το θεσπισθησόμενο αδίκημα της «γυναικοκτονίας» και του φόνου εκ προμελέτης γυναίκας από άνδρα, όπως και του ενδεχομένου δράστη τέτοιου εγκλήματος να επιδιώκει να καλύψει την πράξη του υπό τον μανδύα του «μισογυνισμού», έτσι που εν τέλει να αποτρέψει την επιβολή της ποινής της διά βίου φυλάκισης που επισύρει ο φόνος εκ προμελέτης, απάντησε τα εξής:

1. Ορθά από το θεσπισθησόμενο αδίκημα της γυναικοκτονίας εξαιρείται ο φόνος εκ προμελέτης, ο οποίος επισύρει την ποινή της φυλάκισης διά βίου, καθότι η «προμελέτη» συνιστά ένα στοιχείο το οποίο ερμηνεύεται νομολογικά και για το οποίο η κατηγορούσα αρχή κατά τη σύνταξη του κατηγορητηρίου πρέπει να πεισθεί, για να κατηγορηθεί ο δράστης για φόνο εκ προμελέτης. Εφόσον ο δράστης κατηγορηθεί για φόνο εκ προμελέτης, το στοιχείο του «μισογυνισμού» δεν προσθέτει οτιδήποτε ούτε στην αντικειμενική ούτε στην υποκειμενική υπόσταση του υπό απόδειξη εγκλήματος ούτε συνιστά ελαφρυντικό παράγοντα. Περαιτέρω, ουδεμία προβλεπόμενη διά νόμου ή/και άλλη επιβαρυντική περίπτωση αποτελεί μέρος των συστατικών στοιχείων του εγκλήματος ή λαμβάνεται υπόψη κατά τη λήψη απόφασης από το δικαστήριο περί της ενοχής ή μη του κατηγορουμένου.
2. Δεν υφίσταται οποιαδήποτε διαφορά σε σχέση με την υποκειμενική υπόσταση του αδικήματος της ανθρωποκτονίας από την υποκειμενική υπόσταση (mens rea) του προτεινόμενου να θεσπισθεί αδικήματος της γυναικοκτονίας, αλλά με τη θέσπιση ιδιώνυμου αδικήματος γυναικοκτονίας νοσηματοδοτείται η θανάτωση της γυναίκας ως η πιο ακραία μορφή άσκησης βίας λόγω φύλου.
3. Νομολογικά κρίθηκε ότι βασανισμός επί μέρες γυναίκας πριν από τη θανάτωσή της δε σημαίνει απαραίτητα ότι υπήρξε σχεδιασμός. Εν πάση περιπτώσει, το εκδικάζον δικαστήριο δύναται να

εφαρμόσει το άρθρο 29 του Ποινικού Κώδικα, σύμφωνα με το οποίο, εφόσον κάποιο αδίκημα τιμωρείται με ποινή φυλάκισης διά βίου, το δικαστήριο δύναται να επιβάλει ποινή φυλάκισης λιγότερου χρόνου.

4. Το κριτήριο βάσει του οποίου ο δράστης δύναται να κατηγορηθεί για φόνο εκ προμελέτης, σύμφωνα με τη νομολογία, όπως αυτολεξεί αναφέρεται, είναι:

«...αν κάτω από το φως όλων των περιστάσεων της υποθέσεως ο δράστης είχε αρκετή ευχέρεια μετά που σχημάτισε την πρόθεση να σκοτώσει, να ξανασκεφτεί με σκοπό να αποφασίσει αν θα σκοτώσει ή όχι και ότι αποφάσισε να σκοτώσει σαν αποτέλεσμα αυτής της σκέψης. Με άλλα λόγια, η δολοφονία πρέπει να είναι αποτέλεσμα αυτού του αναλογισμού και όχι κάτι το ξαφνικό... Τα μέσα που χρησιμοποιούνται και η επιμονή του δράστη στο να επιφέρει τον θάνατο είναι στοιχεία αποκαλυπτικά των προθέσεων του που μπορεί να συνεκτιμηθούν για την εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με την ύπαρξη προμελέτης». [*Ανδρέας Κ. Αριστοδήμου, άλλως Γιουρούκκης vs της Δημοκρατίας*] (1990) 2.Α.Α.Δ 402].

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα κατατέθηκαν ενώπιόν της, αποφάσισε να υποβάλει την παρούσα έκθεσή της για σκοπούς λήψης τελικής απόφασης επί της δεύτερης πρότασης νόμου στην ολομέλεια του σώματος, επιφυλάσσοντας τις θέσεις όλων των πλευρών της στο στάδιο αυτό. Σημειώνεται ότι, σε περίπτωση ψήφισης της υπό αναφορά πρότασης νόμου σε νόμο, η πρώτη πρόταση νόμου υπό τον τίτλο «Ο περί Ποινικού Κώδικα (Τροποποιητικός) (Αρ. 5) Νόμος του 2021», με τη σύμφωνη γνώμη της εισηγήτριάς της, θα αποσυρθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ποιος ζητεί τον λόγο;

Ναι, ο κ. Κωστής Ευσταθίου. Πρέπει να πω, πριν δώσω στον καλό συνάδελφο τον λόγο, ότι αποσύρεται η τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα και μένουμε μόνο στην τροποποίηση του νόμου για τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.

Κύριε Θεμιστοκλέους, παρακαλώ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Κυρία Πρόεδρε, να ξεκαθαρίσουμε κάπως τη διαδικασία. Στη δική μου αντίληψη ο πρώτος ομιλητής σήμερα είναι ο εισηγητής της τροποποίησης του νόμου. Αυτός πρέπει να είναι ο πρώτος ομιλητής και ο τελευταίος ομιλητής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό θα γίνει, έχετε δίκιο. Και θα σας προλάβω, νομίζω θα σας ικανοποιήσω, ο κ. Κωστής είναι για την τροπολογία του, που με έχει ενημερώσει από πριν, και θέλει να ανακοινώσει στο σώμα την απόφασή του. Επί της ουσίας θα είμαι η πρώτη ομιλήτρια και όποιος άλλος συνάδελφος ή συναδέλφισσα επιθυμεί θα μιλήσει αργότερα. Πολύ σωστά το θέσατε!

Κύριε Ευσταθίου, έχετε τον λόγο επί της τροπολογίας σας.

ΚΩΣΤΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

Επειδή δεν πρόκειται να ξαναμιλήσω, θα πω μόνο ότι ασφαλώς και -φαντάζομαι, θα περιγράψετε τις προτάσεις νόμου- δε θα μιλήσω για σας. Διατηρώ τη θέση ότι ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της γυναικοκτονίας ισχύουν και για θύματα ανθρωποκτονιών όπου χαρακτηρίζονται τα θύματα ότι είναι ευάλωτα και αδύναμα μπροστά στον θύτη. Δεν είναι μόνο οι γυναίκες, ασφαλώς είναι οι γυναίκες, είναι όμως και ο άρρωστος συνάνθρωπός μας εναντίον του οποίου ασκεί βία είτε γυναίκα είτε άντρας, είναι ένα παιδί το οποίο είναι αδύναμο σε μια κατάσταση της οποίας κατάληξη είναι ο θάνατος, είναι γενικά όλοι οι συνάνθρωποί μας οι οποίοι βρίσκονται σε μία σχέση εξάρτησης από τον θύτη. Άρα, δεν είναι μόνο οι γυναίκες.

Ήταν αυτός ο λόγος που προχώρησα στην κατάθεση τροπολογίας. Όμως, για να μη θεωρηθεί ότι υπάρχει μία αντιπαράθεση και ότι δεν επιθυμούμε να προχωρήσουμε στη διάγνωση, ότι, ναι, οι γυναίκες είναι κατεχογήν ευάλωτα θύματα σε μία σχέση, θα αποσύρω την τροπολογία και βεβαίως διατηρώ το δικαίωμα να καταθέσω πρόταση νόμου για τροποποίηση του σχετικού άρθρου του Ποινικού Κώδικα στην ανθρωποκτονία, ώστε να λαμβάνονται υπόψη ως επιβαρυντικοί παράγοντες στο αδίκημα της ανθρωποκτονίας, όχι βεβαίως εις τον φόνο εκ προμελέτης, η σχέση εξάρτησης, η σχέση υποταγής, η σχέση του δυνατού με τον αδύνατο, είτε αυτός έν' άντρας είτε γυναίκα, παιδί, άρρωστος, ευάλωτος συνάνθρωπός μας. Υπ' αυτή την έννοια, αποσύρω την τροπολογία...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ.

ΚΩΣΤΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ:

...για να προχωρήσουμε στην υπερψήφιση όλοι μαζί της θαυμάσιας πρότασής σας, να φαίνονται δηλαδή

στις περιπτώσεις της ανθρωποκτονίας, να λαμβάνονται υπόψη και να διαγιγνώσκονται η σχέση εξάρτησης ή η σχέση υποταγής μεταξύ θύτη και θύματος.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πάρα πολύ, συνάδελφε.

Θα είμαι η πρώτη ομιλήτρια.

Να παρακαλέσω τον κ. Κουλία να έρθει στο προεδρείο, για να μπορέσω να κατέβω στο βήμα.

Και θα ήθελα, παρακαλώ, να γίνει κατάλογος ομιλητών, ομιλητριών.

Κύριε Χρίστου, θέλετε να μιλήσετε επί του θέματος αρχής ή διαδικαστικό;

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε, πριν ξεκινήσετε για το εν λόγω θέμα τζαι υπεισεέλθουμε στην ουσία του θέματος, η παρέμβασή μου αφορά το εξής: Έξω από το κτίριο της Βουλής είναι σε εξέλιξη μια διαμαρτυρία. Υπάρχουν τρεις εκλεγμένοι κοινοτάρχες οι οποίοι ζητούν να επιδώσουν ένα ψήφισμα σε κάποιον αντιπρόσωπο της Βουλής και ζητώ την παρέμβασή σας, για να επιλυθεί αυτό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, το έχουμε συζητήσει ήδη στη Σύσκεψη Αρχηγών και ήδη η κ. Ιερωνυμίδου είναι έξω να παραλάβει το ψήφισμα. Δεν μπορεί να διακόπτει τις διεργασίες της η ολομέλεια φυσικά και νομίζω είναι γνωστή η ώρα που συνεδριάζει η ολομέλεια του σώματος. Δικαίωμα του καθενός να διαμαρτυρηθεί, δικαίωμά του να καταθέσει υπόμνημα στη Βουλή, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να διακοπούν οι διεργασίες της ολομέλειας, για να βγει ο όποιος βουλευτής, βουλευτρια έξω, όπως επίσης και η Πρόεδρος του σώματος. Οπότε, η κ. Ιερωνυμίδου εκ μέρους της...

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ:

Εμείς, Πρόεδρε, απλώς να διευκρινίσω ότι δεν ήμασταν στη Σύσκεψη Αρχηγών σήμερα, επομένως δεν υιοθετούμε αυτή την απόφαση την οποία έχετε λάβει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εντάξει, δικαίωμά σας. Δικαίωμά μας και εμάς να τηρούμε τους κανονισμούς και να τηρείται απρόσκοπτα η λειτουργία του σώματος. Έτσι τιμάται ο θεσμός. Η κ. Ιερωνυμίδου θα παραλάβει το ψήφισμα.

Και συνεχίζουμε με τη συζήτηση.

Κατάλογο ομιλητών, κύριε Γεωργίου, παρακαλώ.

Και ευχαριστώ τον κ. Κουλία που έχει έρθει εδώ.

(Στο σημείο αυτό την Πρόεδρο της Βουλής αντικαθιστά στην έδρα ο κ. Ζαχαρίας Κουλίας.)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΚΟΥΛΙΑΣ)

Ψηλώστε τα χέρια ποιοι θέλετε να δηλώσετε, κύριοι.

Γράψε τους, κύριε Γεωργίου.

Ένας, δύο, τρεις... Κρατάτε τα χέρια, μέχρι να σας σημειώσει ο συνάδελφος.

Τον λόγο έχει η Πρόεδρος.

Κυρία Πρόεδρε.

ANNITA ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Ευχαριστώ πολύ.

Θέλω να ξεκαθαρίσω, προτού προχωρήσω στην ομιλία μου, ότι δεν αγγίζουμε τον Ποινικό Κώδικα, που ήταν η πρώτη κατεχοχήν, η πρώτη καταρχήν, συγγνώμη, ρύθμιση η οποία είχε κατατεθεί, αλλά, μετά ακριβώς που ακούσαμε όλους τους στοχασμούς, όλες τις συμβουλές από συναδέλφους, από τη Γενική Εισαγγελία, από τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο, από μη κυβερνητικές οργανώσεις, αποφασίστηκε η τροποποίηση του νόμου της βίας προς τις γυναίκες, που είναι η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, η συμπερίληψη ενός ιδιώνυμου αδικήματος, που είναι η γυναικοκτονία, και με αυτό τον τρόπο ο/η νομοθέτης να προσδώσει ορατότητα σε μια κοινωνική πραγματικότητα, την οποία εκτιμώ ότι όλοι και όλες αντιλαμβανόμαστε ότι υπάρχει.

Και αισθάνομαι λοιπόν έντονα την ανάγκη να παραθέσω τα τελευταία στοιχεία: Εννέα το 2019, πέντε το 2020, πέντε το 2021, μία το 2022 και η χρονιά δεν έχει κλείσει ακόμη. Κάθε αριθμός αντιστοιχεί σε έναν άνθρωπο και συγκεκριμένα σε μία γυναίκα. Κοινός παρονομαστής στην εξίσωση το στίγμα του εγκλήματος, το οποίο έχει έμφυλη διάσταση ως αποτέλεσμα της κλιμακούμενης βίας προς τις γυναίκες. Γιατί επιμένουμε στη σημαντικότητα του όρου «γυναικοκτονία»; Γιατί πολύ απλά κωδικοποιεί, νοσηματοδοτεί και ονοματίζει την πιο ακραία μορφή έμφυλης βίας και οφείλουμε να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους, ότι η δολοφονία μίας γυναίκας, επειδή είναι γυναίκα, είναι γυναικοκτονία.

Όλες έχασαν τη ζωή τους, επειδή ήταν γυναίκες. Όλες δολοφονήθηκαν από άντρες που εμπιστεύτηκαν, τις περισσότερες φορές μάλιστα του στενού οικογενειακού τους κύκλου, πρώην και νυν συζύγους, συντρόφους, αδερφούς, πατεράδες, που τις θεώρησαν κτήμα τους, που ασκούσαν εξουσία πάνω τους, που είχαν την πεποίθηση ότι εκείνοι μπορούν να αποφασίζουν για τη ζωή τους, για το πώς σκέπτονται, τι φοράνε, πώς μιλάνε, ποιον αγαπάνε. Ακόμη και για το πόσο θα ζήσουν.

Το φαινόμενο της αφαίρεσης ζωής -που συνιστά καταπάτηση του βασικότερου ανθρωπίνου δικαιώματος- λόγω φύλου τρέφεται και θειρεύει μέσα από τα στερεοτυπικά κάταλοιπα της πατριαρχίας, της ανισότητας, της προκατάληψης, που έχουν ριζώσει βαθιά και έχουν διαβρώσει τον κοινωνικό ιστό. Είναι παραδεκτό ότι η έξαρση φαινομένων ενδοοικογενειακής και σεξουαλικής βίας λόγω του εγκλεισμού που έφερε ο Covid 19 έχει πάρει διεθνώς διαστάσεις μιας παράλληλης πανδημίας με γεωμετρική αύξηση των περιστατικών. Το θύμα βρίσκεται εγκλωβισμένο στα δίχτυα του θύτη, με αποκορύφωμα της κατοποίησης τη γυναικοκτονία. Ο όρος δεν αναιρεί την ανθρωποκτονία, αλλά επιδρά συμπληρωματικά και ενισχυτικά.

Τώρα, γιατί υπάρχει ανάγκη νομικού διαχωρισμού; Τι περισσότερο -θα μπορούσε κάποιος να ερωτήσει- προσφέρει η θέσπιση ενός ιδιωνύμου αδικήματος, που ονομάζεται «γυναικοκτονία», έναντι του εγκλήματος του κοινού Ποινικού Δικαίου της ανθρωποκτονίας; Η απάντηση, την οποία κάθε σύγχρονη κοινωνία καλείται να δώσει, είναι ότι τα θύματα της ενδοοικογενειακής και σεξουαλικής βίας, τα θύματα μισογυνισμού, τα θύματα άσκησης βίας από ερωτικό σύντροφο, τα θύματα εγκλημάτων τιμής ή και για θρησκευτικές πεποιθήσεις είναι σε αυτές τις περιπτώσεις γυναίκες και όχι άντρες.

Είναι γι' αυτό τον λόγο που η αναγνώριση του όρου «γυναικοκτονία» και η ένταξή του στην έννομη τάξη της χώρας μας καθίσταται σήμερα περισσότερο παρά ποτέ επιτακτική, γιατί δίνει έμφαση στην ένταση, στην προέλευση και στην αιτία του εγκλήματος, κάτω από τις συνθήκες που έχουν προαναφερθεί. Έτσι, αποτυπώνεται δυναμικά και η βούληση της κοινωνίας να αντιταχθεί στη βίαιη συμπεριφορά προς τις γυναίκες εξαιτίας του φύλου τους, συμβάλλοντας αποφασιστικά στην εξάλειψη των πατριαρχικών στερεοτύπων, ώστε μαζί με τις πολιτικές ισότητας των φύλων να δώσει έμφαση στην ενδυνάμωση των γυναικών. Και παράλληλα προστίθεται στην εργαλειοθήκη για την εξάλειψη του φαινομένου μια πολύτιμη παράμετρος. Μας δίνει τη δυνατότητα καταγραφής των γυναικοκτονιών, που δεν υπήρχε μέχρι τώρα.

Η θέσπιση λοιπόν της γυναικοκτονίας ως ιδιωνύμου αδικήματος ενσωματωμένου στον ειδικό νόμο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας προς τις γυναίκες και της ενδοοικογενειακής βίας, τον νόμο δηλαδή με τον οποίο εφαρμόστηκε στην πράξη η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, γνωστό ως «νόμο βίας προς τις γυναίκες», θα συμβάλει αναμφισβήτητα στην ανάπτυξη της αναγκαίας ενσυναίσθησης και στην προσπάθεια της πολιτείας να εξαλείψει όλα τα εμπόδια που αποστερούν τις γυναίκες από την ισότιμη απόλαυση των δικαιωμάτων τους, καθιστώντας το φαινόμενο ορατό στο πλαίσιο, όπως πολύ ορθά έχει τονιστεί και στην ειδική συνεδρία της Επιτροπής Νομικών, ενός Ποινικού Δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με στόχο την προστασία των γυναικών που βρίσκονται σε ευάλωτη θέση και υπόκεινται σε ενδοοικογενειακή βία έναντι του άντρα/δράστη σε ισχυρότερη θέση.

Αντιλαμβάνομαι ότι στο θεσμικό δίκαιο και δη στον Ποινικό Κώδικα η γυναίκα και το κορίτσι κάτω των δεκαοχτώ ετών δεν καταλαμβάνουν ορατή θέση, αφού γενικά η σύνδεση της γυναίκας με το δίκαιο και/ή η έμφυλη διάσταση στο δίκαιο είναι ανύπαρκτη. Ένα όμως δίκαιο που δεν είναι ικανό να συμβάλει στην πρόοδο μίας κοινωνίας, που δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες όλων των πολιτών και δε συμβάλλει στην απάλειψη των διαχρονικά άنيσων σχέσεων μεταξύ ανδρών και γυναικών, των σχέσεων που σηματοδοτούν τη βία προς αυτές δεν μπορεί παρά να είναι ένα δίκαιο παρωχημένο και μονομερές.

Είναι σημαντικό να τονίσω ότι το ζήτημα αναλύθηκε σε βάθος όσον αφορά τη νομική και αποδεικτική του πλευρά στην αρμόδια επιτροπή. Θέλω να ξεκαθαρίσω για ακόμα μια φορά, δεν πρόκειται για νέα συστατικά στοιχεία, που ενδεχόμενα να δημιουργούσαν πρόβλημα ή δυσκολία στο δίκαιο της απόδειξης, αλλά για συγκεκριμένους επιβαρυντικούς παράγοντες που θα προσμετρούνται και γι' αυτό συμπεριλαμβάνεται στον νόμο της βίας προς τις γυναίκες και όχι σε τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα. Άρα, δεν πρόκειται, το επαναλαμβάνω, για νέα συστατικά στοιχεία αλλά για καθορισμένες από τον νόμο επιβαρυντικές περιστάσεις, οι οποίες θα προσμετρώνται κατά την επιβολή της ποινής για πρόκληση θανάτου γυναίκας με παράνομη πράξη ή παράλειψη, ως απάντηση στην έκρηξη του φαινομένου.

Πρέπει να πω επίσης ότι ο όρος «γυναικοκτονία» χρονολογείται ήδη από το 1976, όταν τότε πρώτη η κοινωνιολόγος Ράσελ τον είχε για πρώτη φορά χρησιμοποιήσει. Και δεν πρέπει επίσης να αγνοείται το γεγονός ότι το 2012, ενώπιον του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για το ζήτημα του ορισμού του όρου «γυναικοκτονία»,

κατέληξαν στην υπογραφή της Διακήρυξης της Βιέννης και τονίστηκε ότι οι γυναικοκτονίες σπάνια τυγχάνουν της ορθής διερεύνησης και σπανιότερα φτάνουν ενώπιον της δικαιοσύνης λόγω έλλειψης στοιχείων, αφού τέτοιας φύσεως εγκλήματα διαπράττονται στον οικογενειακό χώρο, πολλές φορές ως φαινόμενα απολύτως αποδεκτά από τις τοπικές κοινωνίες και μάλιστα σε πλείστες των περιπτώσεων συγκαλύπτονται.

Καλούμαστε σήμερα εμείς λοιπόν ως Βουλή να προχωρήσουμε ένα βήμα μπροστά, να αποδείξουμε ότι θέλουμε η έμφυλη διάσταση να διαποτίσει το δίκαιο της χώρας μας, ότι θέλουμε να σπάσουμε την ένοχη σιωπή που καλύπτει τις βαθιά στερεοτυπικές κοινωνίες, ότι η Κύπρος δεν είναι μια κοινωνία στερεοτυπική αλλά μία κοινωνία προοδευτική, που δεν αγκυλώνεται σε παρωχημένες αντιλήψεις και που θέλει να ενσωματώσει στο δίκαιο τις αξίες και ανάγκες των ευάλωτων γυναικών, σηματοδοτώντας την απαρχή μιας νέας προσέγγισης ισότητας, που θα εμποτίσει πολυεπίπεδα τη νομική σκέψη και την κοινωνία. Και κάθε βήμα που μας φέρνει πιο κοντά στην αποκλιμάκωση της έμφυλης βίας οφείλουμε να το τολμούμε, οφείλουμε να προλαβαίνουμε, να σηκώνουμε ασπίδες προστασίας απέναντι σε κάθε θύτη και μπροστά από το κάθε εν δυνάμει θύμα. Έτσι αντιμετωπίζουμε μια κοινωνική πραγματικότητα, έτσι αντιμετωπίζουμε ένα φαινόμενο το οποίο έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις. Έτσι οφείλουμε να πράξουμε για όλες αυτές τις γυναίκες που βασανίστηκαν και κακοποιήθηκαν μέχρι θανάτου, γιατί απλώς ήταν γυναίκες.

Θέλω κλείνοντας να ευχαριστήσω από καρδιάς όλες και όλους που συνέβαλαν σε αρκετές συζητήσεις στην Επιτροπή Νομικών, τους αγαπημένους μου συναδέλφους και τις αγαπημένες μου συναδέλφισσες, γιατί πραγματικά αφιέρωσαν πάρα πολύ χρόνο, για να μπορέσουμε να καταλήξουμε σε αυτό το πλαίσιο. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στη Γενική Εισαγγελία, η οποία συμφωνεί με την πρόταση, και συγκεκριμένα θα μου επιτρέψετε να αναφέρω την κ. Δέσποινα Κυπριανού για τις πολλές ώρες τις οποίες αφιέρωσε, για να βρίσκεται κοντά μας, όχι μόνο στην επιτροπή, αλλά και εκτός, τον πρόεδρο της Επιτροπής Ποινικού Δικαίου του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου κ. Μιχάλη Πική, που επίσης αφιέρωσε αρκετές ώρες και συναινεί στην πρόταση, τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, που βρίσκονται πάντοτε δίπλα μας σε αυτή την προσπάθεια, και βεβαίως ξανά τους συναδέλφους, τις συναδέλφισσες, γιατί κατανοούν, κατανοούμε και βεβαίως φιλτράρουν όλα αυτά που ακούγονται, για να έχουμε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για τη νομική εργαλειοθήκη της Κύπρου μας και για να μπορέσουμε να προσδώσουμε ορατότητα σε αυτό το έγκλημα το οποίο συντελείται και με αυτό τον τρόπο να επενδύσουμε στην πρόληψη.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστούμε την Πρόεδρο για την παρέμβαση.

Τον λόγο έχει ο συνάδελφος Ανδρέας Θεμιστοκλέους.

(Στο σημείο αυτό η Πρόεδρος της Βουλής επανέρχεται στην έδρα.)

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Η λέξη «γυναικοκτονία» θα είχε κάποιο νόημα, εάν, αντί του όρου «ανθρωποκτονία», είχαμε τον όρο «ανδροκτονία», οπότεν κάποιος νουνεχής και μυαλωμένος άνθρωπος για λόγους καθαρά ισότητας θα απαιτούσε την εισαγωγή της λέξεως «γυναικοκτονία».

Όταν δολοφονείται ένα παιδί, ένας ηλικιωμένος, ένας γέρος, ένας πλούσιος ή ένας φτωχός ή ένας ΛΟΑΤΚΙ, οποιουδήποτε προσανατολισμού σεξουαλικού, όλες οι κοινωνίες και όλα τα κράτη το καταδικάζουν. Το καταδικάζουν, διότι απλώς είναι ανθρωποκτονία. Και μάλιστα τιμωρείται η αφαίρεση ζωής από άνθρωπο, που αφαιρεί τη ζωή από άλλο άνθρωπο, από τη χειρότερη, την αυστηρότερη όλων των ποινών.

Η αφαίρεση της ζωής μιας γυναίκας δεν προκαλεί περισσότερο πόνο, περισσότερα δάκρυα, περισσότερη θλίψη και απελπισία από την αφαίρεση ζωής ενός άντρα. Η ζωή μιας γυναίκα και ενός άντρα είναι η ζωή ενός ανθρώπου, που αξίζουν το ίδιο, πρέπει να προστατεύονται το ίδιο, και η δολοφονία ενός ανθρώπου πρέπει να τιμωρείται το ίδιο, ανεξαρτήτως εάν το θύμα είναι άνδρας ή γυναίκα. Γυναίκες και άνδρες και δολοφονούν και δολοφονούνται. Και, είτε σκοτώνουν είτε σκοτώνονται, η «ανθρωποκτονία» είναι ο όρος που καλύπτει πλήρως και τα θύματα και τους θύτες.

Ασφαλώς, συχνά-πυκνά χρησιμοποιούμε όρους όπως «μητροκτόνος», «πατροκτόνος», «αδελφοκτόνος», «παιδοκτόνος», αλλά, προσέξτε, αυτοί όλοι οι όροι δεν έχουν να κάνουν με το φύλο ούτε του θύτη ούτε του θύματος. Αυτοί όλοι οι όροι έχουν να κάνουν με την εξ αίματος ή την εξ αγχιστείας συγγένεια του θύτη με το θύμα.

Συζυγοκτόνος είναι το άτομο, άντρας ή γυναίκα, που αφαιρεί τη ζωή του ή της συζύγου, αδελφοκτόνος το άτομο που αφαιρεί τη ζωή της αδελφής ή του αδελφού του. Ομοίως και ο πατροκτόνος, ο μητροκτόνος. Υπάρχουν ασφαλώς άνδρες εγκληματίες που δολοφόνησαν τις συζύγους, τις συντρόφους ή τις ερωμένες τους, όπως υπάρχουν επίσης και γυναίκες που έπραξαν το ίδιο. Όποιος ή όποια δεν μπορεί να δεχθεί αυτή τη σκληρή, ωμή, πικρή αλήθεια, τότε δεν έχει καμία σχέση με την πραγματικότητα και ούτε βεβαίως με την ισότητα.

Ασφαλώς, υπάρχουν και εγκλήματα που γίνονται λόγω φύλου, αλλά στην περίπτωση μας, για να είχε νόημα η γυναικοκτονία, θα έπρεπε στο δικαστήριο ο δράστης να επικαλεστεί αυτούς τους λόγους ή το δικαστήριο να αποδείξει ότι ήταν μισογύνης και σκότωσε. Κάτι που αμφιβάλλω αν θα ήταν προς το συμφέρον του τόπου και της πραγματικής απονομής της δικαιοσύνης.

Το δεύτερο είναι ότι, για να γίνει ανεκτή, για να παραδεχτούμε ότι υπάρχει γυναικοκτονία, όπως λέει και ο ορισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να δεχτούμε ότι η κοινωνία μας κάπου περίπου τα επιτρέπει αυτά τα πράγματα. Καμία κοινωνία δεν τα επιτρέπει. Αντίθετα, η κυπριακή ειδικά κοινωνία τα καταδικάζει και τα καταδικάζει εδώ και αιώνες.

Πριν από ενάμιση περίπου χρόνο μια νεαρή γυναίκα στην Αθήνα έριξε βιτριόλι στο πρόσωπο μιας άλλης γυναίκας, πιστεύοντας ότι ξελόγιασε τον εραστή της, και με το βιτριόλι αυτό σακάτεψε τη γυναίκα. Η ερώτηση είναι απλή. Σύμφωνα με όσα κυκλοφορούν στην περιρρέουσα ατμόσφαιρα της Κυπριακής Δημοκρατίας, δεν ήταν προσπάθεια γυναικοκτονίας. Γιατί; Διότι δράστης ήταν γυναίκα και, άμα ο δράστης είναι γυναίκα εναντίον γυναίκας, δεν υπάρχει γυναικοκτονία. Ποιος το λέει αυτό; Το λέει το νομοθέτημα που έχετε μπροστά σας, το λέει η έκθεση. Τι λέει δηλαδή η έκθεση;

Διαβάζω αυτολεξεί: «[...] γυναικοκτονία, η θανατηφόρα άσκηση βίας από άνδρες εναντίον γυναικών και κοριτσιών ως εκδήλωση μισογυνισμού ή και καταφρόνησης προς το γυναικείο φύλο». Δηλαδή, όταν γυναίκες σκοτώνουν γυναίκες, δεν υπάρχει γυναικοκτονία. Μα είναι ωραίοι που είμαστε μες σε τούτον τόπο! Έχω εδώ... Ζήτησα τις ανθρωποκτονίες τις τελευταίες δεκαετίες, από το 2010 έως το 2021, αλλά ως το 2018 μου απέστειλαν, διότι μέχρι εκεί είχαμε τα στοιχεία. Είχαμε εκατό δέκα δολοφονίες συνολικά αυτή τη δεκαετία. Εξήντα πέντε ήταν άνδρες θύματα και τριάντα γυναίκες, έχουμε και δεκαπέντε που δεν έχουμε στοιχεία. Δηλαδή τα περισσότερα θύματα στον τομέα των ανθρωποκτονιών είναι άνδρες. Δεν άκουσα κανέναν σ' αυτό τον τόπο να μιλήσει ποτέ για ανδροκτονία. Και ούτε ήταν σωστό να μιλήσει.

Παρεμπιπτόντως, οι μισοί δράστες είναι αλλοδαποί, στοιχείο από τον ίδιο πίνακα της Στατιστικής Υπηρεσίας, η οποία, ειρήσθω εν παρόδω, είναι μια από τις καλύτερες υπηρεσίες που διαθέτει ο τόπος σε ό,τι αφορά την αξιοπιστία και την αντικειμενικότητά της.

Υπάρχουν και δύο άλλα περίεργα. Περίπου θέλουμε να καταργήσουμε τα φύλα, να επιφέρουμε την ισότητα απέναντι στους νόμους, απέναντι στο Σύνταγμα, στη ζωή και πάμε μετά θάνατον να τα ξεχωρίσουμε οξέως, σαφώς και πάρα πολύ διακεκριμένως. Δηλαδή υπάρχουν άνθρωποι -σεβαστή η άποψή τους- που πιστεύουν ότι με τα νομοθετήματα τούτα θα περιορίσουν τις γυναικοκτονίες. Εγώ λέω ότι κανένας δεν μπορεί να περιορίσει ή να υπολογίσει πού θα ππέσει κεραυνός τον Οκτώβρη. Η άσκηση βίας ενδοοικογενειακής δεν εξαρτάται από νομοθεσίες. Από την ώρα που ο άλλος αναγνωρίζει ότι θα πάει φυλακή ισόβια και προχωρεί σε ανθρωποκτονία, υπάρχει άλλη ποινή. Θα τον ενοχλήσει, επειδή εμείς δαμάι θα τον αποκαλέσουμε γυναικοκτόνο; Υπάρχει κανένας λογικός άνθρωπος, καλέ, που πιστεύει αυτό το πράγμα; Ο άνθρωπος φτάνει στο σημείο... Όπως πρόσφατα στη Λεμεσό πήγε με το σφυρί και σκότωσε τη σύζυγό του. Δηλαδή, αν είναι περασμένος ο νόμος και μιλά για τη γυναικοκτονία, ήταν να πει «α, ξέρετε εννά της τη χαρίσω, διότι μπορεί να με πει ο Θεμιστοκλέους γυναικοκτόνο»;

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτή)

Θα τελειώσω με μια μικρή, θλιβερή, πικρή ιστορία που έχω την εντύπωση ότι κανένας σας δεν την ξέρει. Το 1925 παντρεύτηκε μία κοπέλα σε ένα χωριό της ορεινής Λευκωσίας. Η φτώχεια και η ένδεια τότε και η τοκογλυφία ήταν σε τόσο μεγάλη έξαρση, που έμενε όλη η οικογένεια σε ένα-δύο δωμάτια. Η πεθερά αυτής της κοπέλας ζήλευε τρομερά τη νύφη και η νύφη αποφάσισε το 1925 να σιωπήσει την πεθερά για πάντα. Άρπαξε έναν ζαυλό 'πού την τσιμινιά και με τη βοήθεια δύο άλλων συγχωριανών γυναικών εμπήξαν της το στο στόμα και πέθανε. Παντρεμένη γυναίκα με ένα μωρό. Έφυγε, όπως ήταν φυσιολογικό επακόλουθο, από το χωριό, κατέβηκε στην πόλη. Ο γάμος διαλύθηκε. Η γυναίκα, μη έχοντας πού αλλού να πάει, βρήκε κάποιον τρόπο να στείλει τον γιο της να σπουδάσει. Ο γιος της πήγε στην Αγγλία. Ήταν ωραίος νέος -απ' ό,τι λένε οι γραφές- και ερωτεύτηκε ένα μοντέλο από τη Γερμανία, την οποία και παντρεύτηκε. Η γυναίκα από την Κύπρο ακολούθησε τον γιο της. Όταν επήγαν εκεί, ενώ στην Κύπρο ως νύφη εσκότωσαν την πεθερά, στο Λονδίνο σαν πεθερά εσκότωσαν τη νύφη. Και μάλιστα περίπου διά της ίδιας μεθόδου. Εμπούκκωσέν της ένα ολόκληρο κομμάτι ρούχο μέσα στον λαιμό. Ο γιος της, αφού εσκοτώθηκε η γυναίκα του, είπε να μη χάσει τη μάνα του. Μαζί με τους δικηγόρους, τους οποίους ακριβοπλήρωσε, Λονδρέζους δικηγόρους, επροσπαθούσαν να πείσουν τη γυναίκα αυτή να παραδεχτεί ότι περίπου ήταν μια πελλη, μια μισόπελλη. Η γυναίκα όμως για λόγους γοήτρου και αξιοπρέπειας είπε στο δικαστήριο: «Όχι, όχι, ούτε πελλη είμαι ούτε μισόπελλη. Εγώ θέλω να με δικάσετε για τη δολοφονία». Εδικάστηκε και το 1954 -η δολοφονία έγινε το 1953- καταδικάστηκε σε θάνατο και κρεμάστηκε και, ως τελευταία χάρη που απονέμεται στον κάθε καταδικασμένο σε θάνατο, εξήτησαν απλά να της βάλουν έναν σταυρό μες στο δωμάτιο που θα γινόταν η εκτέλεση. Η γυναίκα αυτή, που, επαναλαμβάνω, ως νύφη εσκότωσαν την πεθερά και ως πεθερά εσκότωσαν τη νύφη, αυτή η γυναίκα δε χαρακτηρίζεται γυναικοκτόνος. Εδώ ήθελα να καταλήξω. Βάσει αυτού που έχετε μπροστά σας, της έκθεσης και του προτεινόμενου νόμου, αυτή η γυναίκα δε θα κρινόταν ποτέ ότι διέπραξε γυναικοκτονία. Όμως, το όνομα της κυρίας αυτής, της μακαρίτισσας, ήταν Στυλλού Παντοπίου Χριστοφή.

Μπορεί να φτάνει και χωριανή με κάποιους 'πού σας τους Λευκωσιάτες, κύριε Παπαδόπουλε!
(Γέλια στην αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας παρακαλώ, ολοκληρώστε, κύριε Θεμιστοκλέους!

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Ολοκληρώνω, κυρία Πρόεδρε.

(Θόρυβος στην αίθουσα)

Θα ολοκληρώσω με το εξής, κυρία Πρόεδρε: Ο όρος «γυναικοκτονία» στον Ποινικό μας Κώδικα παραπέμπει συνειρμικά και οδηγεί την κοινή γνώμη σε δύο μεγάλα, άδικα, εσφαλμένα συμπεράσματα. Περίπου το πρώτο συμπέρασμα... Γυναικοκτόνος, ναι. Ε, πάει, ετέλειωσεν. Είναι καταδικασμένος ό,τι και να γίνει. Χάνει το ιερό τεκμήριο της αθωότητας. Το χάνει. Άμα χαρακτηριστεί γυναικοκτόνος, πάει, ετέλειωσεν.

Και το δεύτερο είναι ότι... Ξέρετε, όταν γυναίκα δολοφονεί άνδρα, περίπου θα είχε κάποιους λόγους σοβαρούς η γυναίκα αυτή...

ΜΑΡΙΝΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ:

Κάτι θα έγινε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Κάτι θα έγινε! Περίπου «αυτός ο τύπος ήταν κουρούπετος, για να τον σκοτώσει η γυναίκα του». Αυτά όμως που δεσπάζουν της δημόσιας ζωής του τόπου δεν οδηγούν παρά μόνο σε εσφαλμένες, επηρεασμένες δικαστικές αποφάσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ.

Ολοκληρώσατε, κύριε Θεμιστοκλέους;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Όχι, απλά ο κ. Λουκαΐδης έχει την τάση να κάμνει τον κηπουρό κάθε φορά που μιλώ.

(Γέλια)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας παρακαλώ, ολοκληρώστε.

Τελειώσατε;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Για να κλείσουμε το θέμα μας, αναφέρομαι στους άνδρες. Κάθε άνδρας αγαπά τις «γυναίκες» του, τον αγαπούν οι «γυναίκες» του, η μάνα του, οι αδελφές του, η γυναίκα του, οι κόρες του. Και δε διανοούμενους κανένα άνδρα από όλους εσάς, αν, ο μη γένοιτο, κάποιος άλλος αφαιρούσε ζωή από οποιαδήποτε αγαπημένη του γυναίκα, κόρη, μάνα, κτλ., ότι δε θα του έβγαίνουν οι αυτόνομες εκδικητικές τάσεις, για να τιμωρήσει τον ένοχο. Άρα, ουσιαστικά αυτό που θέλω να σας πω, κανένας άνδρας δεν είναι στη βάση των πραγμάτων μισογύνης. Αγαπά τις γυναίκες ένας πραγματικός άνδρας. Και από την κατάφαση της ζωής, της ανθρώπινης ζωής, προκύπτει ένα χρέος, το χρέος της ανύψωσης, της υπεράσπισης και της προστασίας της, είτε είναι γυναίκα είτε είναι άνδρας είτε είναι παιδί είτε φτωχός είτε πλούσιος.

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα. Να προχωρήσουμε...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, κύριε Λουκαΐδη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Δεν εκατάλαβα τι είπτε ο κ. Θεμιστοκλέους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πείτε μου, κύριε Λουκαΐδη...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Κάτι για δικηγόρους, κηπουρούς... Εν εκατάλαβα τι ελάλεν.

Η αλήθεια είναι ότι ενημέρωσα και τα άλλα κόμματα ότι εμείς πρέπει η ώρα οκτώ να αποχωρήσουμε. Έχουμε υποχρέωση και θα είναι πολύ δύσκολο να παραμείνουμε. Και, επειδή δυστυχώς δεν έχουμε ακόμα καθορίσει τον τρόπο συνεδρίασης της ολομέλειας με χρονικούς περιορισμούς, όπως υπάρχουν στα κοινοβούλια που λειτουργούν με μια στοιχειώδη σοβαρότητα, η εισήγηση είναι τούτη, κυρία Πρόεδρε: Να δούμε μέχρι και τις οκτώ, αν μπορούμε και αν συμφωνούν και τα υπόλοιπα κόμματα, ποια θέματα πρέπει να ψηφιστούν σήμερα, να τους δώσουμε προτεραιότητα και τα υπόλοιπα να έρθουμε όση ώρα χρειαστεί, αν χρειαστεί, και δεύτερη μέρα, πριν να ολοκληρώσει τις εργασίες της η ολομέλεια, για να τελειώσουμε, με την ελπίδα βέβαια, κυρία Πρόεδρε, ότι θα καθορίσουμε ένα πλαίσιο για τον τρόπο συνεδρίασης της ολομέλειας, για να μην έχουμε ανάλογα φαινόμενα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Λουκαΐδη, δε συμβαίνει σε αυτή την ολομέλεια κάτι διαφορετικό από ό,τι συνέβαινε σε άλλες κοινοβουλευτικές θητείες. Έχει οριστεί και έχει κλείσει η λίστα των ομιλητών. Δεν μπορώ από το βήμα να διακόψω. Παρακαλώ πάντοτε υπό μορφή παρότρυνσης. Δεν μπορώ να διακόψω συνάδελφο ή συναδέλφισσα και έχουμε ακόμα πέντε ομιλητές.

Αντιλαμβάνομαι και κατανοώ και σέβομαι ότι θα πρέπει να αποχωρήσετε. Να είμαστε όλοι σύντομοι και σύντομες όσο περισσότερο μπορούμε, αλλά έχω την εντύπωση ότι, επειδή ακούστηκαν πάρα πολλά από αυτό εδώ το βήμα, πρέπει να δοθούν απαντήσεις. Για εμάς πλέον είναι ζήτημα συνειδήσεως και δικαίου. Και είμαι σίγουρη ότι θα θέλουν πάρα πολλοί και πολλές να απαντήσουν σε πολλά θέματα τα οποία θα τεθούν, γιατί αντιλαμβάνεστε ότι απασχόλησε πάρα πολύ ειδικά το συγκεκριμένο ζήτημα την επιτροπή Νομικών και σίγουρα από αυτό το σώμα δεν πρέπει να βγαίνουν λανθασμένα μηνύματα προς τα έξω. Οπότε, να είμαστε όσο πιο σύντομοι μπορούμε, γιατί έχει δίκαιο ο συνάδελφος.

Είμαστε στο δεύτερο θέμα και η ώρα είναι επτά και έχουν υποχρεώσεις στη συνέχεια και οι συνάδελφοι, όμως δεν μπορούμε να έρθουμε και άλλη μέρα από την άλλη Πέμπτη, που είναι η τελευταία συνεδρία. Σύντομα, παρακαλώ.

Λοιπόν, τον λόγο έχει η κ. Ατταλίδου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΤΤΑΛΙΔΟΥ:

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Πριν από πάρα πολλά χρόνια, όταν ήμουν περίπου είκοσι χρόνων, έγινε μία δολοφονία, της Έστερ της Χιλιανής, την οποία τρεις φορές επιτέθηκε ο άντρας της, της έκοψε και κάποια κομμάτια, μέχρι που κατέφυγε σε ένα γηροκομείο στη Λευκωσία, για να γλιτώσει, και τη βρήκε και τη σκότωσε με τριάντα επτά μαχαίριές.

Η γυναικοκτονία, αγαπητοί συνάδελφοι, είναι ανθρωποκτονία γυναικών από πρόθεση, επειδή είναι γυναίκες, γι' αυτό αποτελεί την πιο ακραία εκδήλωση έμφυλης βίας κατά των γυναικών, αλλά και την πιο βίαια εκδήλωση έμφυλης διάκρισης και ανισότητας και γι' αυτό είναι στο επίκεντρο όλων των κινήσεων για την ισότητα των φύλων.

Με βάση τα ποσοτικά δεδομένα που συλλέχθηκαν σε έρευνα για τη γυναικοκτονία στην Κύπρο στο πλαίσιο του προγράμματος FEM-United, το οποίο συντονίζει το Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου, και παρουσιάστηκαν από τη δρ Χριστιάνα Κούτα, αναπληρώτρια καθηγήτρια του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου για την πρόληψη της γυναικοκτονίας στην Ευρώπη, τα βασικά χαρακτηριστικά της γυναικοκτονίας στην Κύπρο είναι, πρώτον, ότι η πλειοψηφία των γυναικοκτονιών διαπράχθηκαν στο πλαίσιο συντροφικής ενδοοικογενειακής βίας, δεύτερον, ότι όλοι οι δράστες ήταν άντρες, τρίτον, ότι η πλειοψηφία των θυμάτων ήταν γυναίκες με μεταναστευτικό υπόβαθρο ή καθεστώς, τέταρτον, ότι η πλειοψηφία των δράστών ήταν Κύπριοι υπήκοοι και, πέμπτον, ότι, παρά το ιστορικό βίας από στενό σύντροφο, δεν υπήρχε καμία παρέμβαση από τις αρχές πριν από τις γυναικοκτονίες.

Με την αναγνώριση των δολοφονιών γυναικών και κοριτσιών στο νομοθετικό πλαίσιο της έμφυλης βίας ως γυναικοκτονίες αναγνωρίζεται επίτελος και σε πολιτικό και πρακτικό επίπεδο η ανάγκη για τα ακόλουθα: Πρώτον, τη συστηματική συλλογή στατιστικών δεδομένων για τη βία κατά των γυναικών και τη γυναικοκτονία για καλύτερο σχεδιασμό και εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών και μέτρων πρόληψης. Τη βελτίωση των διαδικασιών και εργαλείων αξιολόγησης του κινδύνου, αναγνωρίζοντας και αντιμετωπίζοντας τους παράγοντες κινδύνου που σχετίζονται με την έμφυλη βία, λαμβάνοντας υπόψη την καταναγκαστική και ελεγκτική συμπεριφορά. Την ενίσχυση της συνεργασίας και του συντονισμού όλων των εμπλεκόμενων φορέων για τη διασφάλιση αποτελεσματικών παρεμβάσεων παροχής στήριξης και προστασίας στις γυναίκες, καθώς και

παρακολούθησης των δραστην. Λήψη μέτρων για την αποτελεσματική διερεύνηση υποθέσεων βίας κατά γυναικών και κοριτσιών, συμπεριλαμβανομένης της γυναικοκτονίας, καθώς και την ποινική δίωξη και τιμωρία των δραστην. Εφαρμογή υποχρεωτικής και συστηματικής εκπαίδευσης για όλους τους επαγγελματίες πρώτης γραμμής, συμπεριλαμβανομένης και της εκτίμησης του κινδύνου, καθώς και των επιβλαβών, σεξιστικών στάσεων, συμπεριφορών και στερεοτύπων που πολλές φορές βλέπουμε και στην αίθουσα αυτή. Προώθηση της ισότητας των φύλων και καταπολέμηση των σεξιστικών συμπεριφορών και των έμφυλων στερεοτύπων που δυσχεραίνουν τη βία κατά των γυναικών μέσω της εκπαίδευσης, αλλά και ενημέρωσης και συνεργασίας με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Τέλος, την προώθηση και στήριξη εξειδικευμένων υπηρεσιών στήριξης και προστασίας των γυναικών θυμάτων μέσω επαρκούς και βιώσιμης χρηματοδότησης των μη κυβερνητικών οργανώσεων που ασχολούνται με το θέμα και εδώ θα σταθώ και θα δώσω συγχαρητήρια στις γυναικείες οργανώσεις και σε όλες τις ΜΚΟ οι οποίες για χρόνια αγωνίζονται ενάντια στη βία κατά των γυναικών και τις ευχαριστούμε πάρα πολύ.

Η σημερινή πρόταση είναι ένα μεγάλο και θετικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση, γι' αυτό και ευχαριστώ και συγχαίρω την Πρόεδρο της Βουλής για την πρωτοβουλία της και γι' αυτό θα έχει και τη θετική μας ψήφο.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ και ευχαριστώ για την αναφορά σας, κυρία Ατταλίδου.

Προχωρούμε τώρα με τον κ. Σωτήρη Ιωάννου.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε,

Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των δύο φύλων είναι τα ίδια και αυτό σε καμία περίπτωση κατά τη δική μας εκτίμηση δεν πρέπει να διαταράσσεται στον ποινικό μας κώδικα, στο Σύνταγμα ή στη νομοθεσία με οποιονδήποτε τρόπο. Σε αυτό είμαστε ξεκάθαροι.

Το ΕΛΑΜ προασπίζεται και υπερασπίζεται την ισότητα των φύλων. Αυτό το έχουμε αποδείξει και με προτάσεις νόμου, αλλά και με συγκεκριμένες πράξεις. Σε αυτό το ζήτημα θέλουμε επίσης να είμαστε ξεκάθαροι. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η πρόταση νόμου του ΕΛΑΜ...

(Θόρυβος στην αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ, ησυχία!

Έχετε δίκαιο, έχετε δίκαιο.

Συνάδελφε, σας ακούμε. Έχετε δίκαιο.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

Όπως είπα λοιπόν, κυρία Πρόεδρε, το ΕΛΑΜ προασπίζεται και υπερασπίζεται την ισότητα των φύλων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η πρόταση νόμου την οποία έχουμε καταθέσει για απαγόρευση της ισλαμικής μαντήλας στους δημόσιους χώρους της Κύπρου και τα δημόσια εκπαιδευτήρια. Πολλοί γελάνε, κάποιοι ίσως και να εκνευρίζονται, αλλά δεν επικαλούνται, όπως κάνουν συνήθως, τις αποφάσεις άλλων ευρωπαϊκών κοινοβουλίων. Η ισλαμική μαντίλα για όσους δεν το γνωρίζουν αποτελεί προϊόν καταπίεσης, συμβολίζει την υποταγή των γυναικών, τη μειονεκτική θέση στην οποία, σύμφωνα με τους μουσουλμανικούς νόμους, πρέπει να βρίσκονται με τον άντρα και προσβάλλει τη γυναικεία αξιοπρέπεια.

Το δεύτερο που θέλουμε να τονίσουμε είναι η ανυπαρξία που υπάρχει αυτή τη στιγμή στην Κύπρο αναφορικά με την προστασία των γυναικών στις διάφορες ανάγκες που προκύπτουν για την επιβίωσή τους μαζί με την οικογένειά τους. Ορισμένα χαρακτηριστικά παραδείγματα: επίδομα τέκνου, επίδομα μονογονιού, ανεργίας, ασθενείας, μητρότητας. Αυτά είναι τα δικαιώματα των γυναικών που οφείλουμε να διασφαλίσουμε. Σε αυτά τα ζητήματα οι γυναίκες της Κύπρου σήμερα αντιμετωπίζουν βασικά προβλήματα, αλλά η κοινωνία δυστυχώς κωφεύει και κλείνει τα μάτια. Απέναντι σε αυτές ακριβώς τις προκλήσεις οφείλουμε ως Βουλή να κινητοποιηθούμε.

Όσον αφορά την πρόταση νόμου, εμείς θα την καταψηφίσουμε. Δε θεωρούμε ότι υπάρχει οποιοσδήποτε νομικός λόγος για εφαρμογή μιας τέτοιας νομοθεσίας. Το αδίκημα του φόνου είναι εξίσου ποινικά κολάσιμο και επισύρει τη μέγιστη ποινή, αυτήν της διά βίου φυλάκισης, άρα, πέρα από κάτι συμβολικό, δε θεωρούμε ότι η πρόταση νόμου θα επιλύσει τα κοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η Κύπρος. Όπως ακούστηκε και στην επιτροπή, ουσία είναι η ύπαρξη του αδικήματος και όχι το πώς ακούγεται η λέξη. Δε βρίσκουμε λοιπόν νομικό επιχειρήμα για εισαγωγή της λέξης «γυναικοκτονία».

Κλείνοντας, τονίζουμε ξανά τον απεριόριστό μας σεβασμό προς τη γυναίκα, τη μητέρα, την αδελφή, τη σύζυγο, τη σύντροφο. Στην Κύπρο όμως αυτό που χρειαζόμαστε σήμερα είναι περισσότερες πράξεις και λιγότερους συμβολισμούς. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο ως ΕΛΑΜ, αντί αυτής της πρότασης, λέμε ένα μεγάλο «ναι», «ναι» στην προστασία των γυναικών από την πραγματική βία, «ναι» σε σοβαρότερες ποινές για κακοποίηση γυναικών, που να φτάνουν μέχρι και τον χημικό ευνουχισμό των βιαστών και των παιδεραστών, «ναι» στον περιορισμό της καθόδου ατόμων στην Κύπρο που προέρχονται από πολιτισμούς που θεωρούν τις γυναίκες λιγότερο ίσες και τις αντιμετωπίζουν ως σκεύος ηδονής, «ναι» στην πλήρη διασφάλιση των δικαιωμάτων των γυναικών που σκοπό έχουν την επιβίωσή τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Τρυφωνίδης. Έτσι σύντομα, σας παρακαλώ.

ΑΛΕΚΟΣ ΤΡΥΦΩΝΙΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Σήμερα καλούμαστε να ψηφίσουμε έναν νόμο ο οποίος βάζει σε πλαίσιο τις δολοφονίες γυναικών λόγω του φύλου τους. Σύμφωνα με στοιχεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ογδόντα μία χιλιάδες γυναίκες και κορίτσια έχουν δολοφονηθεί από τους συντρόφους τους ή μέλος της οικογένειάς τους. Αυτό αντιστοιχεί σε μια γυναικοκτονία κάθε έντεκα λεπτά. Στη χώρα μας έχουν διαπραχθεί περίπου σαράντα γυναικοκτονίες τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας έχουν πολλαπλασιαστεί και ιδιαίτερα μετά την πανδημία υπήρξε μια ραγδαία αύξηση ανά τον κόσμο, χωρίς η χώρα μας να αποτελέσει εξαίρεση.

Η βία κατά των γυναικών και οι γυναικοκτονίες είναι αποτέλεσμα της πατριαρχίας και της άμεσης σχέσης εξουσίας μεταξύ γυναικών και αντρών, αποτέλεσμα παραδοσιακών προτύπων και στερεοτύπων. Είναι η ακραία έκφραση βίας που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες προερχόμενη από το στενό τους οικογενειακό περιβάλλον και συνήθως είναι αποτέλεσμα μιας μακροχρόνιας κακοποιητικής συμπεριφοράς. Η αύξηση των αριθμών των θυμάτων των γυναικών που δολοφονήθηκαν από άντρες εξαιτίας του φύλου τους θα έπρεπε να φέρει και μια πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου. Εντούτοις, πολλές περιπτώσεις δεν τυγχάνουν ορθής διερεύνησης και προσαγωγής ενώπιον της δικαιοσύνης.

Ως κοινωνία πρέπει να μην κρυβόμαστε πλέον πίσω από το δάχτυλό μας. Πρέπει να αναγνωρίσουμε και να αναδείξουμε το πρόβλημα, να παραδεχτούμε ότι τέτοια περιστατικά, όπως η θανατηφόρα άσκηση βίας από άντρα σε γυναίκα είτε λόγω κτητικότητας είτε καταφροσύνης προς το γυναικείο φύλο, είναι ορατά και καθημερινά φαινόμενα. Δυστυχώς, δεν είναι μεμονωμένα περιστατικά, αλλά μπορεί να συμβεί ανά πάσα στιγμή σε κάθε γυναίκα, είτε είναι η κόρη μας είτε είναι η αδελφή μας, η μάνα μας, η συγγενής, η φίλη μας.

Όμως η νομοθεσία δεν είναι αρκετή από μόνη της. Η διαφώτιση του κοινού για θέματα βίας θα βοηθήσει στην αποτροπή τέτοιων εγκλημάτων. Επίσης πρέπει να αλλάξει ο τρόπος παρουσίασης από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης των γυναικοκτονιών, με τίτλους που είτε εξισώνουν το θύμα με τον θύτη είτε του δίνουν ελαφρυντικά για τη διάπραξη τέτοιου εγκλήματος.

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Ως Δημοκρατική Παράταξη-Συνεργασία σας συγχαίρουμε για την πρωτοβουλία σας. Θα υπερψηφίσουμε τα νομοθετήματα και τονίζω ξανά ότι είμαστε κάθετα ενάντια σε κάθε μορφή βίας ενάντια στις γυναίκες. Θέλουμε ένα καλύτερο μέλλον για την κάθε γυναίκα της ζωής μας, αλλά και για τις μελλοντικές γενιές. Για τον λόγο αυτό, μαζί με την υπερψήφιση των νομοσχεδίων, θα πρέπει να εξαλείψουμε και άλλες μορφές που αδικούνται οι γυναίκες, που δεν είναι της ώρας σήμερα, αλλά θα επεκταθούμε, θα αναφερθούμε σε άλλες συνεδρίες.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ και εγώ, συνάδελφε. Ευχαριστώ και για την αναφορά σας.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Παντελίδης.

ΧΡΥΣΗΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ:

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Δε θα μπω στη νομική ανάλυση, η οποία έχει γίνει διεξοδικά στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή, καταγράφεται και στην έκθεση. Θέλω να επαναλάβω κάτι που είπα τον περασμένο Δεκέμβριο, μιλώντας στη συζήτηση για τους προϋπολογισμούς, ότι σύμφωνα με τα στοιχεία του Συνδέσμου για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια το 2020 στην Κύπρο είχαμε δύο χιλιάδες εκατό σαράντα επτά περιστατικά οικογενειακής και συντροφικής βίας. Οκτακόσιες ογδόντα γυναίκες κατήγγειλαν αύξηση της βίας

τους προηγούμενους τρεις μήνες, τετρακόσιες επτά κατήγγειλαν απειλή για θανάτωση, τριακόσιες είκοσι δύο κατήγγειλαν βία με χρήση αντικειμένου ή όπλου και εκατόν είκοσι εννέα γυναίκες κατήγγειλαν απόπειρα στραγγαλισμού τους.

Κυρίες και κύριοι,

Παρακαλώ να αναλογιστούμε ότι τα στοιχεία αυτά προέρχονται μόνο από τις γυναίκες θύματα που έχουν τολμήσει και έχουν μιλήσει και αναλογιστείτε πόσες άλλες γυναίκες θύματα επιλέγουν τη σιωπή.

Επομένως, θέλω να αξιοποιήσω και τη σημερινή ευκαιρία που δίνεται και να πω ότι η πρωτοβουλία, για την οποία σας αξίζουν συγχαρητήρια, κυρία Πρόεδρε, είναι ένα ακόμα βήμα, προκειμένου να συνειδητοποιήσουμε ότι η βία κατά των γυναικών δεν πρέπει να είναι πρόβλημα μόνο των γυναικών, αλλά είναι και πρόβλημα των αντρών. Για την ακρίβεια είναι πρόβλημα ολόκληρης της κοινωνίας που προκαλείται κυρίως από άντρες. Και θεωρώ τη σημερινή νομοθέτηση ένα ακόμα βήμα, προκειμένου να συνειδητοποιήσουμε και να αναγνωρίσουμε όλες και όλοι -κυρίως όλοι- το μέγεθος του προβλήματος, έτσι ώστε να στηρίξουμε τα θύματα που τόλμησαν και τολμούν να μιλήσουν, να ενθαρρύνουμε τα θύματα που δεν έχουν μιλήσει ακόμα και τέλος να εξαλείψουμε αυτό το φαινόμενο που στηρίζεται σε ξεπερασμένες, πατριαρχικές, στερεότυπες και κυρίως λανθασμένες αντιλήψεις αντρών.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κι εγώ ευχαριστώ.

Τον λόγο έχει τώρα...

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτή)

Πώς; Εντάξει. Έχω σημειωμένη και την κ. Ερωτοκρίτου, αλλά δεν είναι στην αίθουσα.

Ο κ. Πασιοурτιδης και μετά η κ. Σούπερμαν και τελευταία θα μου επιτρέψετε να δευτερολογήσω.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΣΙΟΥΡΤΙΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Χαιρετίζουμε την πρωτοβουλία αφύπνισης της κοινωνίας όσον αφορά το φαινόμενο της έμφυλης βίας, της βίας κατά των γυναικών και της θανάτωσης γυναικών λόγω φύλου ή λόγω άλλων κινήτρων τα οποία αναφέρονται ως επιβαρυντικοί παράγοντες στη νομοθεσία που πρόκειται να ψηφίσουμε σήμερα.

Πρέπει να διαχωρίσουμε τη συζήτηση στην κοινωνική και στη νομική της διάσταση. Θεωρώ ότι η ανάγκη αφύπνισης της κοινωνίας έχει κοινωνικό υπόβαθρο και όχι νομικό. Η ποινική νομοθεσία που υπάρχει σήμερα δε διαχωρίζει τον θάνατο και δεν τον τιμωρεί αναλόγως του φύλου, της ηλικίας, της εθνικότητας, της φυλής. Και πολύ σωστά η κυπριακή έννομη τάξη ζυγίζει το ίδιο οποιαδήποτε ανθρώπινη ζωή και γι' αυτό και τιμωρεί με τις ίδιες ποινές τη θανάτωση του οποιουδήποτε. Πρέπει να εστιάσουμε βέβαια -και γι' αυτό χαιρετίζουμε τα κίνητρα- σε ένα αυξανόμενο φαινόμενο που λέγεται «βία κατά των γυναικών». Αυτό θα γίνει μέσα από την τροποποίηση της νομοθεσίας για τη βία κατά των γυναικών και τη βία στην οικογένεια; Ίσως! Βάζω ένα ερωτηματικό και θα σας πω γιατί. Όμως, ίσως να είναι ένα όπλο στη φαρέτρα μας και γι' αυτό κι εμείς θα υπερψηφίσουμε, διότι θεωρούμε ότι οτιδήποτε κάνουμε προς την κατεύθυνση της ευαισθητοποίησης είναι καλό.

Έχουμε κάποιους προβληματισμούς -δε θα κρυφτούμε- κάποιους νομικούς προβληματισμούς, οι οποίοι αναφέρθηκαν και κατά τη συζήτηση. Θα σας πω κάποια παραδείγματα, για να καταλάβει και ο κόσμος. Αν αυτή η νομοθεσία ήταν ψηφισμένη, τον καιρό που ο Ορέστης σκότωσε τις επτά γυναίκες και τα δύο παιδιά...

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ:

Αλλοδαπές.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΣΙΟΥΡΤΙΔΗΣ:

...που ήταν και αλλοδαπές, ναι, διότι εκεί υπήρχαν και τα φυλετικά κίνητρα, αλλά και τα κίνητρα λόγω φύλου, δε θα καταγράφονταν ως γυναικοκτονίες, διότι ήταν φόνος εκ προμελέτης. Θα καταγράφονταν ως φόνος εκ προμελέτης. Άρα, ο σκοπός που πολύ σωστά επιδιώκεται, δηλαδή να κρατούμε στατιστικά στοιχεία των γυναικοκτονιών, που, επαναλαμβάνω, σημαίνει ότι υπάρχουν κίνητρα τα οποία αφορούν έμφυλη βία, φυλετικά, μισογυνισμό κ.λπ., δεν επιτυγχάνεται με αυτό το πράγμα. Και εδώ απευθύνομαι στις ανακριτικές και διωκτικές αρχές. Αν θα τους δώσουμε αυτό το εφόδιο, χωρίς να εκπαιδεύσουμε κατάλληλα τους ανακριτές, για να αναγνωρίζουν πότε μια ανθρωποκτονία ή πότε ένας φόνος εκ προμελέτης έχει ως κίνητρα αυτά τα οποία λέμε, τον μισογυνισμό και όλα τα υπόλοιπα, τότε απλώς δε θα μπορούσαμε να εξυπηρετήσουμε τον σκοπό για τον οποίο ψηφίζουμε. Εάν ο φόνος ή η θανάτωση γυναίκας τιμωρείται με πιο χαμηλή ποινή από τη θανάτωση ή τον φόνος οποιουδήποτε άντρα, τότε θα καταλάβαινα να αγγίζουμε νομικά το θέμα. Όμως -πολύ σωστά- στην Κύπρο

τιμωρείται το ίδιο. Πολύ σωστά όμως κι εσείς έχετε έρθει και έχετε αλλάξει την αρχική σας εισήγηση και πλέον αυτοί οι λόγοι θα λειτουργούν ως επιβαρυντικοί παράγοντες. Και, για να εξηγήσετε και στον κόσμο, σήμερα, εάν καταδικαστώ για φόνο εκ προμελέτης, πάω φυλακή ισόβια, δεν υπάρχει περιθώριο άλλο, το δικαστήριο καταδικάζει σε ισόβια κάθειρξη. Αν καταδικαστώ για ανθρωποκτονία όμως, είτε άντρα είτε γυναίκας είτε παιδιού, το δικαστήριο μπορεί να μου επιβάλει χαμηλότερη ποινή, όπως και κάνει, είτε είκοσι χρόνια είτε δεκαπέντε είτε είκοσι πέντε, ανάλογα με την περίπτωση. Και εδώ είναι που μπαίνει ο επιβαρυντικός παράγοντας, κυρία Πρόεδρε, που πολύ σωστά εισάγετε όλους αυτούς του λόγους.

Τι γίνεται όμως σήμερα, πριν οδηγηθούμε στο σημείο της γυναικοκτονίας; Θέλετε να πούμε για τις γυναίκες που πηγαίνουν στους αστυνομικούς σταθμούς και καταγγέλλουν και τες ρωτούν: «Θέλετε να κάνουμε αναφορά οξά να κάνουμε καταγγελία; Απλώς, να το γράψουμε τζιαι να μείνει στο βιβλίο, για να το έσιετε, ή να κάμουμε καταγγελία; Θέλετε να τον πκιάμεν ένα τηλεφώνω τζιαι να πάεις πίσω σπίτι τζιαι να δούμε αύριο»; Όλα αυτά είναι το στάδιο πριν να φτάσουμε στο σημείο του θανάτου και δυστυχώς στην Κύπρο πάσχει το σύστημα σ' αυτό το στάδιο. Δεν υπάρχουν ούτε οι υποδομές φιλοξενίας που να επαρκούν για όλες, δεν υπάρχει η υποστήριξη που πρέπει, ούτως ώστε να μη φοβηθούν να μιλήσουν και να φύγουν από το σπίτι, και αναγκάζεται η οποιαδήποτε γυναίκα να επιστρέψει και σταδιακά θα φτάσουμε ίσως στο σημείο δυστυχώς της γυναικοκτονίας. Άρα, για εμάς αυτό το υπαρκτό κοινωνικό φαινόμενο, που χρειάζεται να ευαισθητοποιηθούμε όλοι, πρέπει να αναδειχθεί στο στάδιο πριν φτάσουμε στη γυναικοκτονία και εκεί πρέπει να γίνει δουλειά.

Ξαναλέω όμως τι γίνεται σήμερα, για παράδειγμα, στα δικαστήρια; Ένα κατηγορητήριο θα έρχεται αύριο -και αυτοί είναι κάποιοι προβληματισμοί- και θα έχει πάνω γυναικοκτονία και φόνο εκ προμελέτης. Σήμερα γίνεται ανθρωποκτονία, φόνος εκ προμελέτης. Να σας πω τι κάνουν οι δικηγόροι. Κάνουν διαπραγμάτευση με τη Νομική Υπηρεσία: «Εάν φύγεις τον φόνο εκ προμελέτης, θα παραδεχτώ. Εάν μου αφήσεις τον φόνο εκ προμελέτης, θα δικάσω και να αποφασίσει το δικαστήριο». Και δημιουργείται ο εξής φόβος εδώ -και πάλι απευθύνομαι, όχι σε σας- στις ανακριτικές και δικτικές αρχές και στη Νομική Υπηρεσία- πολλοί θα θέλουν να αποδείξουν ότι είναι μισογύνηδες, για να πηγαίνουν δικαστήριο ως γυναικοκτόνοι και όχι για φόνο εκ προμελέτης. Και αυτός είναι ο φόβος. Θα θέλουν να πείσουν τις δικτικές αρχές ότι εμισούσαν τη γυναίκα τους και την εσκότωσαν. Για να μην πάσιν για φόνο εκ προμελέτης. Και αυτό με προβληματίζει και μας προβληματίζει. Όμως, ήρθε η Νομική Υπηρεσία και μας είπε να μην ανησυχούμε και υπάρχει ο τρόπος, ελπίζω. Γιατί; Διότι δε θέλουμε να δημιουργήσουμε περισσότερα προβλήματα μέσα από αυτή τη νομοθεσία και στο τέλος αυτό που θέλουμε να αναδείξουμε, που είναι η στατιστική πλευρά, που είναι η κοινωνιολογική πλευρά του φαινομένου, να θάβεται πίσω από νομικίστικα επιχειρήματα, για να μειώνεται η ποινή. Ελπίζω και εύχομαι να μας ακούν αυτή τη στιγμή εκείνοι που θα αναλαμβάνουν από την πρώτη στιγμή τον χειρισμό αυτών των υποθέσεων.

Κλείνω, κυρία Πρόεδρε, λέγοντας ότι υπάρχουν γκρίζα σημεία. Όπως, για παράδειγμα -και αυτή είναι ερώτηση που ούτε εγώ δεν μπόρεσα να απαντήσω ακόμα- εάν είμαι πατέρας και ο γιος μου κάνει αλλαγή φύλου και γίνει γυναίκα και εγώ σκοτώσω τον γιο μου που έγινε γυναίκα, είναι γυναικοκτονία; Αν γίνει το αντίστροφο; Αν η κόρη μου γίνει άντρας και την σκοτώσω/τον σκοτώσω, είναι γυναικοκτονία; Είναι κάποια πράγματα που τα λέω, όχι για να δημιουργήσω φόβο, αλλά για να δείξω ότι δεν είναι τόσο μέσα από την τροποποίηση της ποινικής νομοθεσίας που θα καταπολεμηθεί το φαινόμενο αλλά μέσα από εκπαίδευση, μέσα από ενημέρωση, μέσα από πρόληψη, σημεία στα οποία πάσχουμε. Θεωρώ ότι όσον αφορά την ποινική αντιμετώπιση δεν πάσχουμε. Όμως, ξαναλέω, η πρόταση που έχουμε ενώπιόν μας εύχομαι και ελπίζω, μέσα από τη σωστή εκπαίδευση αυτών που θα χειρίζονται τις υποθέσεις, να βοηθήσει στην πραγματική καταγραφή του φαινομένου από τη στατιστική του πλευρά, για να μπορέσουν οι αρμόδιες αρχές και υπηρεσίες να προλαβαίνουν τα φαινόμενα τα οποία πολύ σωστά θέλετε να αναδείξετε. Γι' αυτό κι εμείς, κυρία Πρόεδρε, θα υπερψηφίσουμε αυτή την πρόταση.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ κι εγώ.

Κυρία Ερωτοκρίτου, σύντομα, σας παρακαλώ.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Πολύ σύντομα, κυρία Πρόεδρε.

Είχα σκοπό να πω πολλά και διάφορα, πλην όμως εγώ θα αρκεστώ πρωτίστως να εκφράσω τη συμφωνία του δικού μου του κόμματος και να υιοθετήσω την επιχειρηματολογία σας, αυτή την οποία έχετε αναφέρει. Πλην όμως, θέλω να προσθέσω κάποια πράγματα, διότι άκουσα πολλά και διάφορα μέσα σε αυτή την αίθουσα, μια δόση ειρωνείας, μια δόση χλευασμού, αλλά διερωτώμαι πραγματικά αν όλα αυτά που ακούσαμε μέσα σε αυτή την αίθουσα όντως κάποιοι τα πιστεύουν. Κανονικά δεν έπρεπε να είχαμε ούτε τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, διότι η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης αφορά αποκλειστικά τη βία κατά των γυναικών. Αυτό σημαίνει ότι οι χώρες του Συμβουλίου της Ευρώπης συνασπίστηκαν, για να αναγάγουν τη βία γυναικών σε κάτι υπέρτερο από τη βία εναντίον των παιδιών ή εναντίον των αντρών;

Λοιπόν, αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς, πρέπει να αντιληφθούμε ότι η κοινωνία αλλάζει κάποιες φορές προς το καλύτερο, κάποιες φορές προς το χειρότερο και δυστυχώς η κοινωνία μας, σε αντίθεση με αυτά που

συνέβαιναν πριν από πενήντα χρόνια σε αυτό τον τομέα είναι σε χειρότερο σημείο. Ο νόμος πρέπει πάντοτε να εξελίσσεται και να προσαρμόζεται, για να αντιμετωπίζει τις ιδιάζουσες συνθήκες της εποχής που ζούμε. Και είναι γεγονός ότι η βία εναντίον των γυναικών, που κατά κανόνα είναι ενδοοικογενειακή και σεξουαλική, είναι μια μορφή διάκρισης, κυρία Πρόεδρε, η οποία πλήττει τη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας. Και στο κάτω κάτω αυτό που συζητούμε με αυτή την πολύ σωστή πρόταση νόμου την οποία έχετε υποβάλει είναι τον επιβαρυντικό παράγοντα. Οι επιβαρυντικοί παράγοντες σε πολλά και διάφορα αδικήματα που υπάρχουν είναι νομοθετικά κατοχυρωμένοι ως τέτοιοι, που τους λαμβάνει υπόψη το δικαστήριο κατά την επιμέτρηση της ποινής. Αυτό γίνεται και με την παρούσα πρόταση και θεωρώ ότι, αν δεν υπήρχε αυτή η πρόταση, θα εξακολουθούσαν να υφίστανται δυσμενή διάκριση οι γυναίκες και τα θύματα βίας συνεπεία του φύλου τους ή συνεπεία της σχέσης τους.

Οπότε, είναι πολύ σωστή η πρόταση νόμου, σας συγχαίρουμε, κυρία Πρόεδρε, κι εμείς θα την υποστηρίξουμε.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πάρα πολύ και για την αναφορά, κυρία Ερωτοκρίτου, και τελευταία ομιλήτρια η κ. Σούπερμαν.

ΡΙΤΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΟΥΠΕΡΜΑΝ:

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Εγώ θέλω απλώς να απαντήσω το ερώτημα αν υπάρχει σοβαρός λόγος, για να ρυθμιστεί διαφορετικά το αδίκημα της γυναικοκτονίας, το έγκλημα της γυναικοκτονίας. Ο λόγος βασικά πρέπει να αναζητηθεί στα κίνητρα του δράστη, όπως και στα εγκλήματα της ξενοφοβίας, της μισαλλοδοξίας, κατά της εθνικής και εθνοτικής καταγωγής, του σεξουαλικού προσανατολισμού και όλα τα άλλα.

Οι υποθέσεις σήμερα καταγράφονται, αλλά τι τους λείπει; Τα ποιοτικά τους χαρακτηριστικά, που θα βοηθήσουν στην κατηγοριοποίησή τους. Αυτό λείπει. Ο σκοτεινός αριθμός αυτών των περιπτώσεων είναι πάρα πολύ μεγάλος. Και θέλω να πω ότι η νομική, αλλά και η εγκληματολογία είναι υποχρεωμένες να ταξινομήν τις παραμέτρους των εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένου και του κινήτρου, το οποίο είναι αναπόσπαστο στοιχείο της επιμέτρησης της ποινής.

Το ζήτημα της δολοφονίας γυναικών δεν είναι ζήτημα που αφορά φεμινισμό, όπως πολλοί βιάζονται να πουν, αλλά αφορά σε βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, τα οποία πρέπει να απολαμβάνουν και οι άντρες και οι γυναίκες και είναι όλοι ίσοι προς αυτά. Ο χαρακτηρισμός της δολοφονίας των γυναικών ως «γυναικοκτονία» συνιστά πράξη αντίστασης στην απόκρυψη μιας κοινωνικής πραγματικότητας και ξεσκεπάζει τη συνενοχή των σεξιστικών κοινωνιών. Γι' αυτό πρόκειται τελικά. Ειδικά τώρα μας νοιάζει περισσότερο, γιατί η γυναικοκτονία και τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας έχουν αυξηθεί παγκοσμίως επί πανδημίας.

Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και εγώ ευχαριστώ, συναδέλφισσα.

Δευτερολογία, κύριε Θεμιστοκλέους;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σύντομα, σας παρακαλώ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Αν ετέλειωσεν ο κατάλογος...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ετέλειωσεν, ναι.

Θέλει κάποιος άλλος, κάποια άλλη να πρωτολογήσει;

Όχι.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Κυρία Πρόεδρε,

Με τα όσα έχω ακούσει είμαι αναγκασμένος να επανέλθω στο ίδιο ερώτημα: Δηλαδή, όταν άνδρας εκ προθέσεως δολοφονεί μία γυναίκα, ας υποθέσουμε ότι είναι γυναικοκτονία. Θέλω απάντηση! Όταν μια γυναίκα δολοφονεί γυναίκα, γιατί να μην είναι γυναικοκτονία;

Και το δεύτερο ερώτημα: Άλλο το να εξετάζουμε το θέμα πώς θα χαρακτηρίσουμε την άσκηση βίας εναντίον των γυναικών, που εκεί πρέπει πράγματι ο δικαστής να επιμετρήσει ποιος ήταν ο κυρίαρχος στο σπίτι, στη σχέση, αν ήταν αδύναμος σωματικά, πνευματικά, αν είχε δεσπόζουσα επιρροή πάνω στο θύμα. Ωραία, εκεί να το δεχτούμε. Αλλά μιλούμε για τις δολοφονίες τωρά. Και η απορία μου, κυρία Πρόεδρε, είναι ότι, από την ώρα που ο Ποινικός μας Κώδικας -πολύ καλά μάλιστα- προνοεί ότι, όταν γίνεται φόνος εκ προθέσεως, η τιμωρία ασχέτως του φύλου του θύματος και του θύτη είναι μία, τα ισόβια, άρα εδώ τι κάνουμε απόψε, τωρά; Τι συζητούμε, ας πούμε; Ότι, ξέρετε, πρέπει να επινοήσουμε μια άλλη ποινή, βαρύτερη και χειρότερη από τη διά βίου φυλάκιση;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πολύ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Η επόμενη ποινή, κυρία Πρόεδρε, η χειρότερη από τη διά βίου φυλάκιση να υπενθυμίσω στο σώμα ότι είναι η κρεμάλα! Εν έσειι άλλη!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Θέλει κάποιος άλλος να δευτερολογήσει;

Ο κ. Κουλίας λείπει.

Κύριε Θεοπέμπτου, να 'ρθείτε, σας παρακαλώ, να μπορέσω να κατεβώ στο βήμα;

(Στο σημείο αυτό την Πρόεδρο της Βουλής αντικαθιστά στην έδρα ο κ. Χαράλαμπος Θεοπέμπτου.)

ANNITA ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ:

Θα προσπαθήσω να είμαι σύντομη και θα προσπαθήσω να συγκρατηθώ, γιατί, αν έμπαιναν κάποιοι στη θέση να 'ρθούνε στην επιτροπή, θα έβλεπαν ότι όλα αυτά έχουν απαντηθεί και έχουν συζητηθεί λεπτομερώς. Και δεν ξέρω με αυτά, με κάποια μάλλον που έχω ακούσει αν πρέπει να κλάψω ή να γελάσω. Δεν είμαι απόλυτα σίγουρη. Γιατί έχουμε ευθύνη, κυρίες και κύριοι, σε αυτό το σώμα, έχουμε ευθύνη πρώτα απ' όλα να αναγνωρίσουμε τι συμβαίνει σε αυτή την κοινωνία των πολιτών, πώς προλαβαίνουμε καταστάσεις και πώς αντιμετωπίζουμε πράγματα τα οποία βγάζουν μάτι. Και βγάζουν μάτι κάποιοι αριθμοί, κάποια ονόματα και κάποια δεδομένα. Δεν είχα πρόθεση να αναφερθώ, αλλά θα το κάμω. Το είχα βάλει στην αρχή και είπα δε θα το πράξω. Θα το πράξω.

Σοφία Ζήνωνος, είκοσι έξι ετών, πυροβολήθηκε από τον πρώην σύντροφό της. Γκάντα Ανούρι, τριάντα ενός ετών, μαχαιρώθηκε μέχρι θανάτου από τον σύζυγό της μπροστά στα μάτια της κόρης της. Μαρία Χάρπα, είκοσι ενός, πυροβολήθηκε από τον αδελφό της. Νίκη Σιεφταλή, σαράντα τεσσάρων ετών, νεκρή από το κυνηγετικό του πρώην συντρόφου της. Γκιουγιέν, σαράντα έξι ετών, μαχαιρώθηκε από τον σύντροφό της. Ειρήνα Χούρκουβα, τριάντα έξι ετών, στραγγαλίστηκε από τον πρώην σύντροφό της. Ναταλία, τριάντα οκτώ ετών, στραγγαλίστηκε από τον πρώην σύντροφό της. Ανδρούλα Αβραζίδου, πενήντα δύο ετών, δολοφονήθηκε μαζί με τον γιο της Στέλιο από τον σύζυγό της. Μαρία, τριάντα τριών ετών, και Χαγιάτ, σαράντα δύο, πυροβολήθηκαν εξ επαφής. Γιωργούλλα Χαράλαμπους, ογδόντα δύο ετών -αναφέρθηκε προηγουμένως- δολοφονήθηκε με σφυρί από τον σύντροφό της.

Όλες αυτές, γιατί κάποιοι πίστευαν ότι είναι κτήμα τους. Το είπα και θα το ξαναπώ: Δεν αλλάζουμε τον Ποινικό Κώδικα. Το είπα και θα το ξαναπώ: Δεν αλλάζουν οι ποινές. Δε θα μετρά ισόβια, επειδή ήταν γυναίκα, και θα είναι λιγότερο ισόβια, γιατί ήταν άντρας. Αναφέρεται σε πρόσωπο η έκθεση, όχι σε άντρα που δολοφονεί γυναίκα. Τα είπαμε, τα συζητήσαμε. Και ξέρετε τι είναι η γυναικοκτονία; Είναι η πιο ακραία μορφή, είπαμε, έμφυλης βίας. Είναι το αποκορύφωμα της ενδοοικογενειακής βίας. Διαφορετικά, δεν είναι γυναικοκτονία, είναι ανθρωποκτονία. Ξεκινά συνήθως από το οικογενειακό περιβάλλον και επιδεινώνεται και καταλήγουμε σε αυτά τα τραγικά τα οποία έχουν ακουστεί. Δολοφονία γυναίκας από πρόθεση.

Και, αφού δεν υπάρχει ζήτημα και όλα είναι όμορφα και ωραία, για ποιο λόγο κυρώσαμε τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης; Για ποιο λόγο έχουμε τον νόμο της βίας προς τις γυναίκες; Αλλά προφανώς κάτι δεν ξέρουν ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, το Συμβούλιο της Ευρώπης, όλες αυτές οι συμβάσεις, η Γενική Εισαγγελία, η οποία έχει συναινέσει, ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος, όλες αυτές οι ΜΚΟ. Αλλά τι ξέρουν αυτές, τι ξέρουν αυτοί και πόσα πολύ περισσότερα γνωρίζουμε εμείς; Πιστέψτε με, δεν υπάρχει καμία πρόθεση να δημιουργηθεί πρόβλημα και ειδικά στην απόδειξη.

Γι' αυτό τον λόγο στον νόμο που είναι για τη βία προς τις γυναίκες συμπεριλαμβάνεται ως ιδιώνυμο αδίκημα η γυναικοκτονία και προσδίδει ορατότητα σε μια κοινωνική πραγματικότητα για την οποία δεν έχουμε καν στοιχεία για όλα αυτά τα χρόνια. Μόνο για τα τελευταία τρία είναι αυτά που είπα, για όσους φαίνονται σκληρές αυτές οι καταστάσεις.

Είναι γι' αυτό τον λόγο λοιπόν που χρειάζεται να προστατεύσουμε τις γυναίκες, τα θύματα, τα εν δυνάμει θύματα. Και κυρίως να ενισχύσουμε το νομικό οπλοστάσιο της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά και κάθε κράτους που θέλει να σέβεται τον εαυτό του, γιατί με αυτό τον τρόπο βοηθάμε στην αντιμετώπιση και θα μετρά ως επιβαρυντικός παράγοντας και περίσταση. Δε θα χρειάζεται να το αποδείξουμε ότι είναι γυναικοκτονία. Πόσες φορές να το πούμε;

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θεωρώ ότι ο μόνος τρόπος να μπορέσεις να είσαι πραγματικά υπέρ είναι να απαντήσεις εμπράκτως με πρωτοβουλίες νομοθετικές, διαφορετικά δεν υπάρχει λόγος να βγαίνουμε μπροστά ούτε και υπάρχει λόγος να απαιτούμε από την κοινωνία των πολιτών να έρθει ενώπιον των ευθυνών της. Είναι δική μας η ευθύνη, εμάς των εκλεγμένων αντιπροσώπων του λαού, να αναλαμβάνουμε ευθύνη για όλα αυτά τα οποία πρέπει να γίνουν, εκτός και αν δε συμεριζόμαστε ότι υπάρχει πρόβλημα στην κοινωνία μας.

Εγώ θέλω να ευχαριστήσω ξανά, κλείνοντας, όλους και όλες τους συναδέλφους και συναδέλφισσες. Κατανώ και συμερίζομαι απόλυτα και τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς, γι' αυτό και τροποποιήθηκε ευθύς η πρόταση νόμου στην αρχή. Και στο τέλος δεν είναι δική μου πρόταση νόμου, είναι μια κοινή πρόταση όλων όσοι πραγματικά ήθελαν και θέλουν να προσδώσουν ορατότητα σε μια κοινωνική ανησυχητική κατάσταση. Και να είστε βέβαιοι ότι δε θα είναι η τελευταία, αλλά θα είναι μία σειρά από πολλές προτάσεις που πρέπει να γίνουν, για να ενισχύσουμε πραγματικά την ισότητα, γιατί μόνο με αυτό τον τρόπο αντιμετωπίζεται και μόνο έτσι αναλαμβάνουμε ευθύνες, ευθύνες τις οποίες φέρουμε αμέριτες και έτσι έχουμε και τα μούτρα στη συνέχεια να βγαίνουμε να ζητούμε και ανάλογες πολιτικές από την κοινωνία των πολιτών.

Σας ευχαριστώ.

(Στο σημείο αυτό η Πρόεδρος της Βουλής επανέρχεται στην έδρα.)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, προχωράμε στην ψήφιση.

Δεύτερη ανάγνωση της υπ' αριθμόν 27 πρότασης νόμου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 5 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

Τροποποίηση του βασικού νόμου με την προσθήκη του νέου άρθρου 10Α. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τριάντα οκτώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τέσσερις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα οκτώ ψήφους υπέρ, τέσσερις εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι, πόσες ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τριάντα οκτώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τέσσερις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με τριάντα οκτώ ψήφους υπέρ, τέσσερις εναντίον και καμία αποχή, η πρόταση νόμου ψηφίζεται σε νόμο.

Θα προχωρήσουμε τώρα... Αντιλαμβάνομαι μετά από...

Ναι, κύριε Θεμιστοκλέους.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Κυρία Πρόεδρε, αντιλαμβάνομαι ότι αρκετοί βουλευτές έχουν έντονες υποχρεώσεις, που πρέπει να...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτό θα έλεγα, επιτρέψτε μου ένα λεπτό, θα σας ανακοινώσω, και νομίζω θα σας ικανοποιήσω, επειδή αντιλαμβάνομαι ότι ήδη η ώρα είναι οκτώ -αντιλαμβάνομαι αυτό θα λέγατε- και θα πρέπει λόγω υποχρεώσεων να συντομεύσουμε. Ήδη κάποια θέματα -έχει γίνει μια προδιαβούλευση- μπορούμε να τα αφήσουμε για την ερχόμενη εβδομάδα, όμως...

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Δυο λεπτά, δεν ξέρω για ποια προδιαβούλευση μιλάτε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα τα πω ένα...

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

...με τον Δημοκρατικό Συναγερμό δεν έγινε καμία προδιαβούλευση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Θα κάνουμε τώρα.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Ξεκάθαρα πράγματα και έχω την εντύπωση το καθήκον μας είναι πρώτα η Βουλή και μετά οτιδήποτε άλλο!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν... Τώρα θα συζητούμε μία ώρα το διαδικαστικό, γιατί σας είπα προδιαβούλευση με τις υπηρεσίες! Δεν είπα ότι έγινε με άλλα κόμματα και δεν έγινε με τον Δημοκρατικό Συναγερμό! Επαγγελματικά και δεοντολογικά μπορούμε, νομίζω, να είμαστε λίγο συνεργάσιμοι, για να μπορέσουμε τουλάχιστον ως τες δώδεκα τα μεσάνυχτα να τελειώσουμε. Πάμε να κάμουμε μια πρωτοβουλία, αμέσως αντιδρούμε, πριν να δούμε την ουσία!

Πείτε μου, κύριε Λουκαΐδη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Επειδή συνεχώς αφήνονται σκιές, μπηχτές, εκάμαμεν έκκληση, όταν ξεκινούσε η συζήτηση της συνταγματικής αλλαγής, τροποποίησης, αν είναι δυνατόν, να συντομεύσουμε. Έκκληση. Και δεχθήκαμε παρατηρήσεις ότι περίπου δε μας ενδιαφέρει το θέμα τζιαι εν το θεωρούμε αρκετά σοβαρό τζιαι ετολμήσαμεν να καλέσουμε για συντόμευση. Για να ξέρει τζιαι ο κόσμος, επειδή είχαμε υπόψη μας ότι ήταν μεγάλη η ατζέντα με σοβαρά θέματα, εζητήσαμεν να ξεκινήσουμε η ώρα τρεις τη συνεδρία. Από κάποιους υπήρξε άρνηση.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτή)

Δεν ετολμήσαν καν να σας ζητήσουν προφανώς, κύριε Τορναρίτη. Εν ετολμήσαν καν να σας ζητήσουν!

Τώρα προφανώς μιλώ με όλα τα κόμματα σχεδόν, μιλώ και με τον Δημοκρατικό Συναγερμό. Έχουμε υποχρέωση. Θέλετε να απαριθμήσω πόσες φορές είχε υποχρεώσεις ο Δημοκρατικός Συναγερμός, κομματικές υποχρεώσεις, τις οποίες εμείς σεβαστήκαμεν; Τζιαι τώρα ο κ. Τορναρίτης μάς λέει ότι δε μας ενδιαφέρει το κοινοβουλευτικό έργο, γιατί έχουμε άλλες υποχρεώσεις. Τέτοιο σεβασμό επιδεικνύει! Είναι ντροπής πράγματα αυτά, πραγματικά δηλαδή! Είναι ντροπής πράγματα! Λίγος περισσότερος σεβασμός εν βλάφτει!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, δε χρειάζεται αυτό το κλίμα...

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Άκουσα δύο φορές το όνομά μου, εγώ δεν αναφέρθηκα σε κανέναν. Αλλά να πω ξεκάθαρα πρώτα, σεβόμενος και σεβόμενοι εδώ στον Δημοκρατικό Συναγερμό το αίτημα του ΑΚΕΛ να είμαστε σύντομοι -οι γραμματείς και οι δύο να το επιβεβαιώσουν ή να το διαψεύσουν- ο Δημοκρατικός Συναγερμός είχε τριάντα λεπτά για το πρώτο θέμα και χρησιμοποίησε δεκαεννέα λεπτά.

Άρα, κύριε Λουκαΐδη, δεν μπορείτε να μας κατηγορήσετε για το συγκεκριμένο. Με μας, είπα, δεν έχετε διαβουλευτεί. Δεν είπα κανένα ψέμα, είπα την...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Εμιλήσαμέν σου, κύριε Τορναρίτη;

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Εδιαβουλευτήκες και πήρες απάντηση;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Συγγνώμη, εννά μιλάτε μεταξύ σας; Για να ξέρω!

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Προφανώς και όχι...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας παρακαλώ, ολοκληρώστε!

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Προφανώς και όχι και σας παρακαλώ, την ώρα που μιλώ, να μη με διακόπτουν, όπως εγώ δεν έχω διακόψει κανέναν!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, αλλά σας παρακαλώ να μη μιλάτε με τον κ. Λουκαΐδη!

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Άρα, σεβασμός πρώτα και πάνω από όλα στους πολίτες, στις νομοθεσίες και τα προγράμματά μας δεν μπορεί να έρχονται σε πρώτη ζήτηση. Πρώτα είναι το κοινοβουλευτικό έργο και μετά οτιδήποτε άλλο!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κυρία Ερωτοκρίτου, θέλετε κάτι ή να τοποθετηθώ;

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Χαίρομαι.

Λοιπόν, εκεί και όπου μπορεί να υπάρξει αναβολή για κάποιο ζήτημα, θεωρώ ότι μπορούμε να το πράξουμε. Θα θέτω εισήγηση και, αν δεν υπάρχει ένσταση, θα το δούμε. Είναι φύσει αδύνατο να μείνουμε εδώ

μέχρι τις δύο τα ξημερώματα! Οπότε, δεν υπάρχει, εκτιμώ, βουλευτής και βουλευτριά σ' αυτό το σώμα που να μην πιστεύει ότι βρίσκεται εδώ μετά λόγου γνώσεως, για να παρακολουθεί και να συμμετέχει στην κοινοβουλευτική διαδικασία. Όμως, αντιλαμβανόμαστε ότι ήδη είναι περασμένες οκτώ και είμαστε στο δεύτερο θέμα. Οπότε, νομίζω, με τη συνεργασία όλων θα μπορέσουμε να προχωρήσουμε.

Επιτρέψτε μου να προχωρήσω ευθύς αμέσως στο εικοστό πρώτο θέμα και, όταν είμαστε σύντομοι, σύντομες, λακωνικές, λακωνικοί, θα τελειώσουμε πάρα πολύ σύντομα.

Το εικοστό πρώτο θέμα, που τιτλοφορείται «Ο περί της Επαγγελματικής Άδειας Οδηγού (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022», είναι πρόταση νόμου των κ. Κώστα Κώστα, Γιαννάκη Γαβριήλ, Βαλεντίνου Φακοντή εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

Τον σκοπό, κύριε Γεωργίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τροποποίηση του περί Επαγγελματικής Άδειας Οδηγού Νόμου, ώστε να τροποποιηθεί ο ορισμός του όρου «φορτηγό όχημα», προκειμένου να περιλαμβάνει φορτηγό μηχανοκίνητο όχημα με μικτό επιτρεπόμενο βάρος άνω των 7 500 κιλών, αντί με μικτό επιτρεπόμενο βάρος 7 500 κιλών και άνω, όπως ορίζεται στην ισχύουσα ερμηνευτική διάταξη.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων για την πρόταση νόμου «Ο περί της Επαγγελματικής Άδειας Οδηγού (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Μαρίνος Μουσιούπας, πρόεδρος

Γιαννάκης Γαβριήλ

Φωτεινή Τσιρίδου

Χρυσάνθος Σαββίδης

Δημήτρης Δημητρίου

Ηλίας Μυριάνθους

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία κατατέθηκε από τους κ. Κώστα Κώστα, Γιαννάκη Γαβριήλ και Βαλεντίνο Φακοντή, σε δύο συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 9 και 23 Ιουνίου 2022. Στην πρώτη συνεδρία της επιτροπής κλήθηκε και παρευρέθηκε ενώπιόν της εκπρόσωπος του Τμήματος Οδικών Μεταφορών του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της εξέτασης της πρότασης νόμου παρευρέθηκαν επίσης τα μέλη της επιτροπής κ. Κώστας Κώστα, Πρόδρομος Αλαμπρίτης, Βαλεντίνος Φακοντής, Χρίστος Ορφανίδης και Σταύρος Παπαδούρης.

Σκοπός της πρότασης νόμου είναι η τροποποίηση του περί Επαγγελματικής Άδειας Οδηγού Νόμου, ώστε να τροποποιηθεί ο ορισμός του όρου «φορτηγό όχημα», προκειμένου να περιλαμβάνει φορτηγό μηχανοκίνητο όχημα με μικτό επιτρεπόμενο βάρος άνω των 7 500 κιλών, αντί με μικτό επιτρεπόμενο βάρος 7 500 κιλών και άνω όπως ορίζεται στην ισχύουσα ερμηνευτική διάταξη.

Σύμφωνα με τους εισηγητές της πρότασης νόμου, ο υφιστάμενος ορισμός του όρου «φορτηγό όχημα» περιλαμβάνει και οχήματα των οποίων το βάρος ισούται με 7 500 κιλά, με αποτέλεσμα να απαιτείται από τους ιδιοκτήτες οχημάτων τέτοιου βάρους η εξασφάλιση επαγγελματικής άδειας οδηγού. Περαιτέρω, οι ίδιοι ανέφεραν ότι οι εν ισχύ διατάξεις της υπό τροποποίηση βασικής νομοθεσίας δε συνάδουν με την κατηγοριοποίηση οχημάτων βάσει του βάρους τους που προβλέπεται σε άλλες συναφείς νομοθεσίες, στις οποίες τα οχήματα βάρους 7 500 κιλών περιλαμβάνονται σε ξεχωριστή κατηγορία από τα οχήματα των οποίων το βάρος τους υπερβαίνει τα 7 500 κιλά, με αποτέλεσμα να επιβάλλονται στους ιδιοκτήτες φορτηγών οχημάτων με βάρος που ισούται με 7 500 κιλά αχρειάστες υποχρεώσεις.

Ο εκπρόσωπος του Τμήματος Οδικών Μεταφορών του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων συμφώνησε με την προτεινόμενη ρύθμιση και δήλωσε ότι με αυτή θα εναρμονιστεί η υπό τροποποίηση βασική νομοθεσία με άλλες συναφείς νομοθεσίες της Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με την κατηγοριοποίηση οχημάτων βάσει του βάρους τους και θα διορθωθεί η ισχύουσα λανθασμένη διατύπωση της ερμηνείας του όρου «φορτηγό όχημα».

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφιση της πρότασης νόμου σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Δεν υπάρχουν.

Δεύτερη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 2 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ομόφωνα, σαράντα τρεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν αποχή;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα τρεις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 και 2 εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί της Επαγγελματικής Άδειας Οδηγού (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με σαράντα τρεις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, η πρόταση νόμου ψηφίζεται σε νόμο.

Συνεχίζουμε με το εικοστό δεύτερο θέμα, που είναι εξ αναβολής και πιλοφορείται «Οι περί Αρχαιοτήτων (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022».

Εδώ υπάρχει εισήγηση να πάει την ερχόμενη Πέμπτη.

Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πάρα πολύ ωραία. Θα το εξετάσουμε την ερχόμενη Πέμπτη.

Κύριε Μουσιούττα, είστε εντάξει;

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Ησυχία. Ένα λεπτό να βρω το κείμενό μου...

Λοιπόν, προχωράμε...

ΜΑΡΙΝΟΣ ΜΟΥΣΙΟΥΤΤΑΣ:

Αναβάλλεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αναβάλλεται, ναι.

Προχωράμε τώρα στο υπ' αριθμόν 2 θέμα της ημερήσιας διάταξης, που τιτλοφορείται «Ο περί της Συμφωνίας Πλαισίου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφενός, και της Αυστραλίας, αφετέρου, (Κυρωτικός) Νόμος του 2022».

Τον σκοπό, κύριε Γεωργίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κύρωση της Συμφωνίας Πλαισίου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών, αφενός, και της Αυστραλίας, αφετέρου, η οποία υπεγράφη στις 7 Αυγούστου 2017 από τον αντιπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τους αντιπροσώπους των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον αντιπρόσωπο της Αυστραλίας και της οποίας η υπογραφή εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας από τον Μόνιμο Αντιπρόσωπο της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση εγκρίθηκε με την υπ' αριθμόν 81.257 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 5 Σεπτεμβρίου 2016.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων για το νομοσχέδιο «Ο περί της Συμφωνίας Πλαισίου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφενός, και της Αυστραλίας, αφετέρου, (Κυρωτικός) Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Χάρης Γεωργιάδης, πρόεδρος

Χρύσης Παντελίδης

Νίκος Τορναρίτης

Κωστής Ευσταθίου

Γιώργος Λουκαΐδης

Μη μέλη της επιτροπής:

Γιώργος Κουκουμάς

Αλεξάνδρα Ατταλίδου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δύο συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 28 Ιουνίου και στις 5 Ιουλίου 2022. Στην πρώτη συνεδρία της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιόν της εκπρόσωποι του Υπουργείου Εξωτερικών και της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης του νομοσχεδίου παρευρέθηκαν επίσης τα μέλη της επιτροπής κ. Μάριος Μαυρίδης, Μαρίνα Νικολάου, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου και Χρίστος Χρίστου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η, δυνάμει του άρθρου 169.2 του Συντάγματος, κύρωση της Συμφωνίας Πλαισίου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφενός, και της Αυστραλίας, αφετέρου, η οποία υπεγράφη στις 7 Αυγούστου 2017 από τον αντιπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τους αντιπροσώπους των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον αντιπρόσωπο της Αυστραλίας και της οποίας η υπογραφή εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας από τον Μόνιμο Αντιπρόσωπο της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση εγκρίθηκε με την υπ' αριθμόν 81.257 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 5 Σεπτεμβρίου 2016.

Ειδικότερα, σκοπός της συμφωνίας είναι η καθιέρωση ενισχυμένης εταιρικής σχέσης μεταξύ των δύο μερών, με στόχο τη δημιουργία ενός πλαισίου συνεργασίας σε ένα ευρύ φάσμα τομέων ενδιαφέροντος.

Στο στάδιο της συζήτησης του νομοσχεδίου τα μέλη της επιτροπής ζήτησαν πρόσθετα στοιχεία και επεξηγήσεις αναφορικά με τις πρόνοιες της υπό αναφορά συμφωνίας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των προνοιών του νομοσχεδίου κατά τη συζήτησή του στην ολομέλεια του σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα.

Ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Μάλιστα.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Τα πρώτα έξι θέματα είναι κυρωτικές συμφωνίες και μπορούν να ψηφιστούν μαζί.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Τα υπ' αριθμόν 2 μέχρι 6 θέματα.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Τα υπ' αριθμόν 2 μέχρι 6 θέματα, ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Κύριε Λουκαΐδη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Στο δεύτερο θέμα για τη συμφωνία Ευρωπαϊκής Ένωσης-Αυστραλίας εμείς είμαστε αποχή, οπότε αν καταγραφεί η αποχή μας σ' εκείνο. Στα υπόλοιπα είμαστε υπέρ, κυρία Πρόεδρε, αν θα γίνει ενιαία ψηφοφορία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Άρα, στο υπ' αριθμόν 2 θέμα είστε αποχή, ενώ στα άλλα είστε...

Νομίζω σύντομα να κάμουμε τη διαδικασία, γιατί θα συγχυστούμε.

Λοιπόν, είμαστε τώρα στον κυρωτικό...

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Το συμφωνημένο πλαίσιο, ο περί της συμφωνίας Ευρωπαϊκής Ένωσης-Αυστραλίας (Κυρωτικός) Νόμος του 2022, θα το τελειώσουμε σε τρία λεπτά.

Έχετε θέση ή ψηφίζουμε;

Ψηφίζουμε.

Δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Ερμηνεία. Άρθρο 2.

Κύρωση της Συμφωνίας. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τριάντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τριάντα ένας υπέρ.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς, καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Δεκατρείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα μία ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και δεκατρείς αποχές, τα άρθρα 1 έως 3 εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί της Συμφωνίας-Πλαίσιο μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφενός, και της Αυστραλίας, αφετέρου, (Κυρωτικός) Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τριάντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τριάντα ένας υπέρ.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς, καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Δεκατρείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με τριάντα μία ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και δεκατρείς αποχές, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

Το τρίτο θέμα πιλοφορείται «Ο περί της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης του Βασιλείου του Μπαχρέιν για την Κατάργηση Θεωρήσεων επί Διπλωματικών, Ειδικών και Υπηρεσιακών Διαβατηρίων (Κυρωτικός) Νόμος του 2022».

Να διαβαστεί ο σκοπός.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης του Βασιλείου του Μπαχρέιν για την Κατάργηση Θεωρήσεων επί Διπλωματικών, Ειδικών και Υπηρεσιακών Διαβατηρίων, η οποία υπεγράφη από τα δύο μέρη στη Μανάμα στις 13 Σεπτεμβρίου 2021 και εγκρίθηκε με την υπ' αριθμόν 91.918 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 8 Οκτωβρίου 2021.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων για το νομοσχέδιο «Ο περί της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης του Βασιλείου του Μπαχρέιν για την Κατάργηση Θεωρήσεων επί Διπλωματικών, Ειδικών και Υπηρεσιακών Διαβατηρίων (Κυρωτικός) Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Χάρης Γεωργιάδης, πρόεδρος

Χρύσης Παντελίδης

Νίκος Τορναρίτης

Κωστής Ευσταθίου

Γιώργος Λουκαΐδης

Μη μέλη της επιτροπής:

Γιώργος Κουκουμάς

Αλεξάνδρα Ατταλίδου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δύο συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 28 Ιουνίου και στις 5 Ιουλίου 2022. Στην πρώτη συνεδρία της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιόν της εκπρόσωποι του Υπουργείου Εξωτερικών και της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης του νομοσχεδίου παρευρέθηκαν επίσης τα μέλη της επιτροπής κ. Μάριος Μαυρίδης, Μαρίνα Νικολάου, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου και Χρίστος Χρίστου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η, δυνάμει του άρθρου 169.2 του Συντάγματος, κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης του Βασιλείου του Μπαχρέιν για την Κατάργηση Θεωρήσεων επί Διπλωματικών, Ειδικών και Υπηρεσιακών Διαβατηρίων, η οποία υπεγράφη από τα δύο μέρη στη Μανάμα στις 13 Σεπτεμβρίου 2021 και εγκρίθηκε με την υπ' αριθμόν 91.918 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 8 Οκτωβρίου 2021.

Ειδικότερα, σκοπός της συμφωνίας είναι η διευκόλυνση των επαφών μεταξύ ανώτερων αξιωματούχων και υπηρεσιακών λειτουργών των δύο χωρών και θα συμβάλει στην προώθηση των διμερών πολιτικών, εμπορικών, οικονομικών και άλλων σχέσεων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην επιτροπή από το Υπουργείο Εξωτερικών, η συμφωνία προνοεί μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Οι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας οι οποίοι κατέχουν διπλωματικά και υπηρεσιακά διαβατήρια θα δύνανται να εισέρχονται χωρίς θεώρηση εισόδου στο Βασίλειο του Μπαχρέιν για περίοδο μέχρι ενενήντα (90) ημέρες ανά εξάμηνο.
2. Οι πολίτες του Βασιλείου του Μπαχρέιν οι οποίοι κατέχουν διπλωματικά και ειδικά διαβατήρια θα δύνανται να εισέρχονται χωρίς θεώρηση εισόδου στην Κυπριακή Δημοκρατία για περίοδο μέχρι ενενήντα (90) ημέρες ανά εξάμηνο.
3. Σε περίπτωση διπλωματικής ή προξενικής αποστολής στις δύο χώρες, οι κάτοχοι τέτοιων διαβατηρίων μέλη των αποστολών αυτών και οι οικογένειές τους θα έχουν δικαίωμα εισόδου και διαμονής για όσο καιρό διαρκεί η θητεία του μέλους της διπλωματικής ή προξενικής αποστολής.
4. Ασφαλιστικές δικλίδες για λόγους κρατικής ασφάλειας, δημόσιας τάξης και δημόσιας υγείας, έτσι ώστε έκαστο κράτος να διατηρεί τα δικαιώματα άρνησης εισόδου ή παραμονής στην επικράτειά του σε στοχευμένους πολίτες του άλλου κράτους οι οποίοι κατέχουν τα υπό αναφορά διαβατήρια και προσωρινής αναστολής της εφαρμογής της συμφωνίας στο σύνολό της ή εν μέρει.
5. Η συμφωνία έχει διάρκεια πέντε (5) χρόνων και θα ανανεώνεται για διαδοχικές περιόδους των πέντε (5) ετών, εκτός εάν το ένα κράτος γνωστοποιήσει στο άλλο την επιθυμία του να τερματίσει τη συμφωνία. Σε τέτοια περίπτωση, η συμφωνία θα παύσει να ισχύει μετά την παρέλευση έξι (6) μηνών από την υποβολή της γραπτής γνωστοποίησης του ενός κράτους προς το άλλο.

Σημειώνεται ότι και άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Γαλλία, η Ιταλία και η Ουγγαρία, έχουν υπογράψει παρόμοιες συμφωνίες με το Μπαχρέιν.

Στο στάδιο της συζήτησης του νομοσχεδίου μέλη της επιτροπής ζήτησαν πρόσθετα στοιχεία και επεξηγήσεις αναφορικά με τις πρόνοιες της υπό αναφορά συμφωνίας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των προνοιών του νομοσχεδίου κατά τη συζήτησή του στην ολομέλεια του σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Δεν υπάρχουν.

Δεύτερη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Ερμηνεία. Άρθρο 2.

Κύρωση της Συμφωνίας. Άρθρο 3.

Αρμόδια αρχή. Άρθρο 4.

Έκδοση Κανονισμών. Άρθρο 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα τέσσερις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς, καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα τέσσερις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 έως 5 εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης του Βασιλείου του Μπαχρέιν για την Κατάργηση Θεωρήσεων επί Διπλωματικών, Ειδικών και Υπηρεσιακών Διαβατηρίων (Κυρωτικός) Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα τέσσερις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς, καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με σαράντα τέσσερις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο και η σύμβαση κυρούται.

Το τέταρτο θέμα πιλοφορείται «Ο περί της Συμφωνίας για την Έκδοση Φυγοδίκων μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Χασεμιτικού Βασιλείου της Ιορδανίας (Κυρωτικός) Νόμος του 2022».

Να διαβαστεί ο σκοπός.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Χασεμιτικού Βασιλείου της Ιορδανίας, η οποία υπεγράφη στις 17 Δεκεμβρίου 2021 και εγκρίθηκε με την υπ' αριθμόν 92.285 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 13 Δεκεμβρίου 2021.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων για το νομοσχέδιο «Ο περί της Συμφωνίας για την Έκδοση Φυγοδίκων μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Χασεμιτικού Βασιλείου της Ιορδανίας (Κυρωτικός) Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Χάρης Γεωργιάδης, πρόεδρος

Χρύσης Παντελίδης

Νίκος Τορναρίτης

Κωστής Ευσταθίου

Γιώργος Λουκαΐδης

Μη μέλη της επιτροπής:

Γιώργος Κουκουμάς

Αλεξάνδρα Ατταλίδου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δύο συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 28 Ιουνίου και στις 5 Ιουλίου 2022. Στην πρώτη συνεδρία της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης του νομοσχεδίου παρευρέθησαν επίσης τα μέλη της επιτροπής κ. Μάριος Μαυρίδης, Μαρίνα Νικολάου, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου και Χρίστος Χρίστου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η, δυνάμει του άρθρου 169.2 του Συντάγματος, κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Χασεμιτικού Βασιλείου της Ιορδανίας, η οποία υπεγράφη στις 17 Δεκεμβρίου 2021 και εγκρίθηκε με την υπ' αριθμόν 92.285 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 13 Δεκεμβρίου 2021.

Σημειώνεται ότι η υπό αναφορά συμφωνία συνάδει με τις πρόνοιες της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Έκδοσης Φυγοδίκων του 1957. Ειδικότερα, προνοείται η υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών να εκδίδουν, σύμφωνα με τις εθνικές τους νομοθεσίες και κατόπιν αιτήματος του αντισυμβαλλόμενου κράτους, πρόσωπα τα οποία βρίσκονται στο έδαφός τους και τα οποία καταζητούνται από τις αρμόδιες αρχές του αντισυμβαλλόμενου κράτους είτε για να διωχθούν για αδίκημα που επισύρει ποινή φυλάκισης ή άλλη στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας τουλάχιστον ενός (1) έτους είτε για να εκτίσουν ποινή φυλάκισης που τους έχει επιβληθεί διάρκειας τουλάχιστον έξι (6) μηνών. Περαιτέρω, εξαιρείται η έκδοση υπηκόων του κράτους από το οποίο ζητείται η έκδοση, καθώς και η έκδοση προσώπου για στρατιωτικά ή πολιτικά αδικήματα ή η έκδοση προσώπου, όταν αυτή αντίκειται στις θεμελιώδεις αρχές του εφαρμοστέου δικαίου του συμβαλλόμενου μέρους από το οποίο ζητείται.

Στο στάδιο της συζήτησης του νομοσχεδίου τα μέλη της επιτροπής ζήτησαν πρόσθετα στοιχεία και επεξηγήσεις αναφορικά με τις πρόνοιες της υπό αναφορά συμφωνίας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των προνοιών του νομοσχεδίου κατά τη συζήτησή του στην ολομέλεια του σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Δεν υπάρχουν.

Δεύτερη ανάγνωση του νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Ερμηνεία. Άρθρο 2.

Κύρωση της Συμφωνίας. Άρθρο 3.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα τέσσερις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς, καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα τέσσερις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 έως 3 εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση, κύριε Γεωργίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί της Συμφωνίας για την Έκδοση Φυγοδίκων μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Χασεμιτικού Βασιλείου της Ιορδανίας (Κυρωτικός) Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με σαράντα τέσσερις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο και η σύμβαση κυρούται.

Το πέμπτο θέμα πιλοφορείται «Ο περί της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής για Συνεργασία στην Επιστήμη και την Τεχνολογία (Κυρωτικός) Νόμος του 2022».

Να διαβαστεί ο σκοπός.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κύρωση της Συμφωνίας για Συνεργασία στην Επιστήμη και την Τεχνολογία μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, η οποία υπεγράφη από τα δύο μέρη στις 11 Φεβρουαρίου 2022 και εγκρίθηκε με την υπ' αριθμόν 92.558 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 2 Φεβρουαρίου 2022.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων για το νομοσχέδιο «Ο περί της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής για Συνεργασία στην Επιστήμη και την Τεχνολογία (Κυρωτικός) Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Χάρης Γεωργιάδης, πρόεδρος

Χρύσης Παντελίδης

Νίκος Τορναρίτης

Κωστής Ευσταθίου

Γιώργος Λουκαΐδης

Μη μέλη της επιτροπής:

Γιώργος Κουκουμάς

Αλεξάνδρα Ατταλίδου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δύο συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 28 Ιουνίου και στις 5 Ιουλίου 2022. Στην πρώτη συνεδρία της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εξωτερικών και της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης του νομοσχεδίου παρευρέθηκαν επίσης τα μέλη της επιτροπής κ. Μάριος Μαυρίδης, Μαρίνα Νικολάου, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου και Χρίστος Χρίστου.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η, δυνάμει του άρθρου 169.2 του Συντάγματος, κύρωση της Συμφωνίας για Συνεργασία στην Επιστήμη και την Τεχνολογία μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, η οποία υπεγράφη από τα δύο μέρη στις 11 Φεβρουαρίου 2022 και εγκρίθηκε με την υπ' αριθμόν 92.558 Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 2 Φεβρουαρίου 2022.

Ειδικότερα, σκοπός της συμφωνίας είναι η συνέχιση και εμπάθυνση της συνεργασίας μεταξύ των δύο μερών στους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας. Η εν λόγω συνεργασία με τις ΗΠΑ θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική για την Κύπρο, γιατί θα συμβάλει στην προώθηση της χώρας ως περιφερειακού κόμβου έρευνας, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, δημιουργώντας ταυτόχρονα επιχειρηματικές ευκαιρίες και πρόσθετες θέσεις απασχόλησης μέσω της προσέλευσης εταιρειών τεχνολογιών αιχμής από τις ΗΠΑ.

Στο στάδιο της συζήτησης του νομοσχεδίου τα μέλη της επιτροπής ζήτησαν πρόσθετα στοιχεία και επεξηγήσεις αναφορικά με τις πρόνοιες της υπό αναφορά συμφωνίας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των προνοιών του νομοσχεδίου κατά τη συζήτησή του στην ολομέλεια του σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Δεν υπάρχουν.

Δεύτερη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Ερμηνεία. Άρθρο 2.

Κύρωση της Συμφωνίας. Άρθρο 3.

Αρμόδια αρχή. Άρθρο 4.

Έκδοση Κανονισμών. Άρθρο 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα τέσσερις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς, καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα τέσσερις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 έως 5 εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής για Συνεργασία στην Επιστήμη και την Τεχνολογία (Κυρωτικός) Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα τέσσερις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς, καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με σαράντα τέσσερις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο και η σύμβαση κυρούται.

Το έκτο θέμα πιλοφορείται «Ο περί της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής σχετικά με την επιβολή περιορισμών στις εισαγωγές σε κατηγορίες αρχαιολογικού και εθνολογικού υλικού της Κυπριακής Δημοκρατίας (Κυρωτικός) Νόμος του 2022».

Να διαβαστεί ο σκοπός.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής σχετικά με την επιβολή περιορισμών στις εισαγωγές σε κατηγορίες αρχαιολογικού και εθνολογικού υλικού της Κυπριακής Δημοκρατίας, η οποία υπεγράφη στη Λευκωσία στις 14 Ιουνίου 2022 και της οποίας η υπογραφή εξουσιοδοτήθηκε με την υπ' αριθμόν 622.2022 απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 18 Μαΐου 2022.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων για το νομοσχέδιο «Ο περί της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής σχετικά με την επιβολή περιορισμών στις εισαγωγές σε κατηγορίες αρχαιολογικού και εθνολογικού υλικού της Κυπριακής Δημοκρατίας (Κυρωτικός) Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Χάρης Γεωργιάδης, πρόεδρος

Νίκος Τορναρίτης

Γιώργος Λουκαΐδης

Γιώργος Κουκουμάς

Χρύσης Παντελίδης

Κωστής Ευσταθίου

Μη μέλη της επιτροπής:

Αλεξάνδρα Ατταλίδου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 5 Ιουλίου 2022. Στη συνεδρίαση αυτή κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής εκπρόσωποι του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, του Τμήματος Αρχαιοτήτων του ίδιου υπουργείου και της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας. Το Υπουργείο Εξωτερικών, παρ' όλο που κλήθηκε, δεν εκπροσωπήθηκε στη συνεδρία της επιτροπής.

Σημειώνεται ότι η επιτροπή μελέτησε το υπό αναφορά νομοσχέδιο κατά προτεραιότητα, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κανονισμού 40Α(3) του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων, λόγω της φύσης και της σημασίας των προτεινόμενων νομοθετικών ρυθμίσεων.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η, δυνάμει του άρθρου 169.2 του Συντάγματος, κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής σχετικά με την επιβολή περιορισμών στις εισαγωγές σε κατηγορίες αρχαιολογικού και εθνολογικού υλικού της Κυπριακής Δημοκρατίας, η οποία υπεγράφη στη Λευκωσία στις 14 Ιουνίου 2022 και της οποίας η υπογραφή εξουσιοδοτήθηκε με την υπ' αριθμόν 622/2022 απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 18 Μαΐου 2022.

Ειδικότερα, σκοπός της συμφωνίας είναι ο περαιτέρω περιορισμός της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αντικειμένων λόγω του ότι επεκτείνεται η χρονολογική περίοδος στην οποία εμπίπτει το προστατευόμενο αρχαιολογικό υλικό.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην επιτροπή από το Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, η συμφωνία προνοεί μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Επιβολή περιορισμών από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (ΗΠΑ) στην εισαγωγή κυπριακών αρχαιολογικών αντικειμένων τα οποία χρονολογούνται από την 11^η χιλιετία π.Χ. μέχρι το 1770 μ.Χ. και εθνολογικών αντικειμένων από τον 4^ο αιώνα μ.Χ. έως το 1878.

Σημειώνεται ότι στο μνημόνιο συναντίληψης περιλαμβάνονταν βυζαντινά εκκλησιαστικά και εθνολογικά αντικείμενα, καθώς και νομίσματα τα οποία χρονολογούνται μόνο μέχρι το 1500 μ.Χ., καθώς και αντικείμενα λατρευτικής και εθνολογικής φύσεως τα οποία χρονολογούνται μόνο μέχρι το 1850.

2. Απαγόρευση εισαγωγής εντός των ΗΠΑ κυπριακών πολιτιστικών αγαθών που εμπίπτουν στον καθορισμένο κατάλογο κυπριακού αρχαιολογικού υλικού τον οποίο έχει δημοσιεύσει η κυβέρνηση των ΗΠΑ, εκτός αν συνοδεύονται από άδεια εξαγωγής που έχει εκδοθεί από την αρμόδια αρχή της Κυπριακής Δημοκρατίας.
3. Τα παράνομα αρχαιολογικά και εθνογραφικά αντικείμενα τα οποία εντοπίζονται στις ΗΠΑ επιστρέφονται στην Κυπριακή Δημοκρατία.
4. Καθορισμός των τομέων συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών, με στόχο την καταπολέμηση της αρχαιοκαπηλίας και της παράνομης διακίνησης πολιτιστικής περιουσίας, όπως η ανταλλαγή πληροφοριών για ανασκαφές και η ανταλλαγή αρχαιολογικού υλικού μέσω μακροπρόθεσμων δανεισμών.

Στο στάδιο της συζήτησης του νομοσχεδίου, μέλη της επιτροπής ζήτησαν πρόσθετα στοιχεία και επεξηγήσεις αναφορικά με τις πρόνοιες της υπό αναφορά συμφωνίας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των προνοιών του νομοσχεδίου κατά τη συζήτησή του στην ολομέλεια του σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Δεν υπάρχουν.

Δεύτερη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Ερμηνεία. Άρθρο 2.

Κύρωση της Συμφωνίας. Άρθρο 3.

Αρμόδια αρχή. Άρθρο 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα τέσσερις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς, καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα τέσσερις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 έως 4 εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση, κύριε Γεωργίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής σχετικά με την επιβολή περιορισμών στις εισαγωγές σε κατηγορίες αρχαιολογικού και εθνολογικού υλικού της Κυπριακής Δημοκρατίας (Κυρωτικός) Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα τέσσερις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς, καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με σαράντα τέσσερις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

Το έβδομο θέμα πιλοφορείται «Ο περί της Απαγόρευσης Πλήρωσης Κενών Θέσεων στο Δημόσιο και στον Ευρύτερο...

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Αναβλήθηκε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αναβλήθηκε από πριν, να μη θεωρηθεί ότι το κάνουμε τώρα.

Το όγδοο θέμα πιλοφορείται «Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2022».

Υπάρχει αίτημα για αναβολή;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ τον γραμματέα να διαβάσει τον σκοπό.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τροποποίηση του περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμου, ώστε να παραχωρείται από το φορολογικό έτος 2022 και μετά αυξημένη έκπτωση ύψους 20% επί της πραγματικής δαπάνης σε επιστημονική έρευνα, καθώς και σε έρευνα και ανάπτυξη για ενθάρρυνση των επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων που ασκούν επιχείρηση να επενδύσουν στην έρευνα και ανάπτυξη.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για το νομοσχέδιο «Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, πρόεδρος

Χρίστος Χριστοφίδης

Χάρης Γεωργιάδης

Σωτήρης Ιωάννου

Ονούφριος Κουλλά

Ηλίας Μυριάνθους

Σάβια Ορφανίδου

Αλέκος Τρυφωνίδης

Άριστος Δαμιανού

Μη μέλη της επιτροπής:

Αντρέας Καυκαλιάς

Σταύρος Παπαδούρης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δύο συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 20 και 27 Ιουνίου 2022. Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν η Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών, του Τμήματος Φορολογίας του ίδιου υπουργείου, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου (ΣΕΛΚ). Ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος, παρ' όλο που κλήθηκε, δεν εκπροσωπήθηκε στις συνεδρίες της επιτροπής.

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της εξέτασης του νομοσχεδίου παρευρέθηκε επίσης το μέλος της επιτροπής κ. Χρύσης Παντελίδης.

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η τροποποίηση του περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμου, ώστε να παραχωρείται για περίοδο τριών ετών, αρχής γενομένης του φορολογικού έτους 2022, αυξημένη έκπτωση ύψους 20% επί της πραγματικής δαπάνης σε επιστημονική έρευνα, καθώς και σε έρευνα και ανάπτυξη για ενθάρρυνση των επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων που ασκούν επιχείρηση να επενδύσουν στην έρευνα και ανάπτυξη.

Στο πλαίσιο της συζήτησης του νομοσχεδίου η εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών δήλωσε ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις εντάσσονται στο πλαίσιο της στρατηγικής προσέλκυσης εταιρειών για δραστηριοποίηση

ή και επέκταση των δραστηριοτήτων τους στη Δημοκρατία, όπως αυτή εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο τον Οκτώβριο του 2021.

Όπως η ίδια εκπρόσωπος ανέφερε, το νομοσχέδιο περιλαμβάνεται στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και προωθείται στο πλαίσιο της υλοποίησης της πολιτικής για την ενθάρρυνση και προσέλκυση επενδύσεων και κεφαλαίων για την έρευνα και ανάπτυξη.

Η Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, αναφερόμενη στο ζήτημα της συμβατότητας του νομοσχεδίου με τους ευρωπαϊκούς κανόνες κρατικών ενισχύσεων, επισήμανε ότι οποιοδήποτε μέτρο προωθείται εκ μέρους του κράτους δεν πρέπει να είναι επιλεκτικό αλλά γενικό. Όπως η ίδια αξιωματούχος δήλωσε, κατόπιν εξέτασης του νομοσχεδίου, δεν προκύπτει οποιοδήποτε ζήτημα επιλεκτικότητας και συναφώς ο προτεινόμενος νόμος είναι συμβατός με το ευρωπαϊκό δίκαιο.

Ο εκπρόσωπος του ΣΕΛΚ συμφώνησε με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις και εισηγήθηκε μικρής έκτασης νομοτεχνικές βελτιώσεις επί του κειμένου του νομοσχεδίου, καθώς και την τροποποίηση επιμέρους προνοιών αυτού, ώστε να διασαφηνιστεί ότι το προτεινόμενο μέτρο αφορά και δαπάνες κεφαλαιουχικής φύσεως.

Στη βάση των πιο πάνω η επιτροπή κάλεσε το Υπουργείο Οικονομικών όπως μελετήσει τις εισηγήσεις του ΣΕΛΚ και καταθέσει ενώπιόν της αναθεωρημένο κείμενο νομοσχεδίου, εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο.

Συναφώς, το Υπουργείο Οικονομικών κατέθεσε στις 22 Ιουνίου 2022 αναθεωρημένο κείμενο του νομοσχεδίου, στο οποίο διευκρινίζεται ότι:

1. η φορολογική ελάφρυνση παραχωρείται σε πρόσωπο το οποίο έχει την οικονομική ιδιοκτησία του άυλου περιουσιακού στοιχείου που προκύπτει ή ενδέχεται να προκύψει από τη διενέργεια δαπάνης για επιστημονική έρευνα, καθώς και για έρευνα και ανάπτυξη και
2. η πρόσθετη έκπτωση ύψους 20% θα παραχωρείται και για δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης κεφαλαιουχικής φύσεως.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τα κατατεθέντα από το Υπουργείο Οικονομικών στοιχεία, το αναθεωρημένο κείμενο του νομοσχεδίου έτυχε σχετικού ελέγχου από το Γραφείο της Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων ως προς τη συμβατότητά του με τους ευρωπαϊκούς κανόνες κρατικών ενισχύσεων.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, κατέληξε στις ακόλουθες θέσεις:

1. Η πρόεδρος της επιτροπής βουλευτής της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος, τα μέλη της βουλευτές της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, καθώς και το μέλος της βουλευτής της Δημοκρατικής Παράταξης επιφυλάχθηκαν να τοποθετηθούν κατά τη συζήτηση του θέματος στην ολομέλεια του σώματος.
2. Τα μέλη της επιτροπής βουλευτές της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού, καθώς και το μέλος της βουλευτής του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ τάχθηκαν υπέρ της ψήφισης του νομοσχεδίου σε νόμο.

Στη βάση των πιο πάνω τοποθετήσεων η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού υποβάλλει την παρούσα έκθεσή της για σκοπούς λήψης τελικής απόφασης επί του νομοσχεδίου κατά τη συζήτησή του στην ολομέλεια του σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Ουδείς, ουδεμία.

Προχωράμε στη δεύτερη ανάγνωση, κύριε Γεωργίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 9 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα τρεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σαράντα τρεις υπέρ.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς, καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κανείς, καμία.

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Καμία.

Με σαράντα τρεις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 και 2 εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) (Αρ. 5) Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα τρεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σαράντα τρεις υπέρ.

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς, καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κανείς, καμία.

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Καμία.

Με σαράντα τρεις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

Το ένατο θέμα τιλοφορείται «Ο περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2022».

Παρακαλώ, υπάρχει αίτημα για αναβολή;

Όχι.

Τον σκοπό παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τροποποίηση του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου, ώστε η ΕΔΥ κατά τη διεξαγωγή προφορικής εξέτασης υποψηφίων για διορισμό στη δημόσια υπηρεσία να ενεργεί αναφορικά με την απόδοση των υποψηφίων, σύμφωνα με τις νέες διατάξεις που εισήχθησαν στον βασικό νόμο, στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της δημόσιας υπηρεσίας και περίληψη στους καταλόγους υπαλλήλων που δύναται να διοριστούν ως ερευνητές λειτουργοί για τη διερεύνηση πειθαρχικών παραπτώματων, οι οποίοι καταρτίζονται σε υπουργεία, ανεξάρτητα

γραφεία ή υπηρεσίες υπαλλήλων διαφορετικών ιεραρχικών επιπέδων με μισθολογική Κλίμακα Α8 και άνω του κυβερνητικού μισθολογίου.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για το νομοσχέδιο «Ο περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, πρόεδρος
Χρύσης Παντελίδης
Χάρης Γεωργιάδης
Ονούφριος Κουλλά
Σάβια Ορφανίδου
Άριστος Δαμιανού
Αντρέας Καυκαλιάς

Χρίστος Χριστοφίδης
Σωτήρης Ιωάννου
Ηλίας Μυριάνθους
Αλέκος Τρυφωνίδης
Μη μέλη της επιτροπής:
Σταύρος Παπαδούρης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε δύο συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 27 Ιουνίου και στις 4 Ιουλίου 2022. Στην πρώτη συνεδρία της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών, του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης του ίδιου υπουργείου, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας (ΕΔΥ).

Σκοπός του νόμου που προτείνεται είναι η τροποποίηση του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου, ώστε να επενεχθούν τα ακόλουθα:

1. Η ΕΔΥ κατά τη διεξαγωγή προφορικής εξέτασης υποψηφίων για διορισμό στη δημόσια υπηρεσία να ενεργεί αναφορικά με την απόδοση των υποψηφίων σύμφωνα με τις νέες διατάξεις που εισήχθησαν στον βασικό νόμο στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της δημόσιας υπηρεσίας, οι οποίες προβλέπουν για την εφαρμογή εσωτερικών μηχανισμών σε όλες τις διαδικασίες της που να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τους τύπους, το νομικό πλαίσιο και τις αρχές που διέπουν την επιλογή υποψηφίων.
2. Στους καταλόγους υπαλλήλων που δύναται να διοριστούν ως ερευνώντες λειτουργοί για τη διερεύνηση πειθαρχικών παραπτώματων, οι οποίοι καταρτίζονται σε υπουργεία και ανεξάρτητα γραφεία/υπηρεσίες, να περιλαμβάνονται υπάλληλοι διαφορετικών ιεραρχικών επιπέδων με μισθολογική κλίμακα Α8 και άνω του κυβερνητικού μισθολογίου.

Σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία, με βάση τις υφιστάμενες διατάξεις του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου:

1. Στο πλαίσιο της διαδικασίας πλήρωσης θέσεων Πρώτου Διορισμού και Πρώτου Διορισμού και Προαγωγής η γενική εντύπωση αναφορικά με την απόδοση υποψηφίων ενώπιον της Συμβουλευτικής Επιτροπής, σε περίπτωση που αυτή συσταθεί, καθώς και της ΕΔΥ κατά την προφορική εξέταση καταγράφεται στα πρακτικά της κάθε επιτροπής κατά περίπτωση και αιτιολογείται.
2. Η ΕΔΥ μεριμνά για την εφαρμογή ασφαλιστικών δικλίδων σε όλες τις διαδικασίες της για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους τύπους, το νομικό πλαίσιο και τις αρχές που διέπουν την επιλογή των υποψηφίων, οι οποίες αφορούν μεταξύ άλλων στη συμπλήρωση δομημένων εντύπων για κάθε υποψήφιο κατά τη διαδικασία επιλογής υποψηφίων, στην καταγραφή ή/και βαθμολόγηση των αποτελεσμάτων της προφορικής εξέτασης αυτών και στην καταγραφή κάθε άλλης παρατήρησης που επενεργεί στη λήψη απόφασης από την ΕΔΥ.

Συναφώς, σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία η πρώτη υπό αναφορά προτεινόμενη ρύθμιση προωθείται κατόπιν σχετικής εισήγησης της ΕΔΥ προς το Υπουργείο Οικονομικών, με σκοπό οι εν λόγω διατάξεις να συνάδουν μεταξύ τους.

Στο πλαίσιο της συζήτησης του θέματος η εκπρόσωπος του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού του Υπουργείου Οικονομικών δήλωσε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Με βάση τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας, στα υπουργεία και ανεξάρτητα γραφεία ή υπηρεσίες, με εξαίρεση το Γραφείο της ΕΔΥ, καταρτίζεται κατάλογος υπαλλήλων που δύναται να οριστούν ως ερευνώντες λειτουργοί για τη διερεύνηση πειθαρχικών παραπτώματων. Ο κατάλογος αποτελείται κατ'ελάχιστον από τέσσερις υπαλλήλους, οι οποίοι προέρχονται από όλα τα ιεραρχικά επίπεδα και υπηρετούν σε θέση με μισθολογική κλίμακα Α8 και άνω του κυβερνητικού μισθολογίου, ενώ στις περιπτώσεις ανεξάρτητων γραφείων ή υπηρεσιών ο αριθμός των λειτουργών δύναται να είναι μικρότερος.

2. Δεδομένου του ότι οι πιο πάνω ρυθμίσεις παρέχουν ευελιξία ως προς τον αριθμό των υπαλλήλων που απαρτίζουν τους καταλόγους ερευνώντων λειτουργών και λαμβάνοντας υπόψη ότι σε ορισμένα υπουργεία και υπηρεσίες τα ιεραρχικά επίπεδα σε θέσεις πέραν της μισθολογικής κλίμακας Α8 του κυβερνητικού μισθολογίου υπερβαίνουν τα τέσσερα, κρίνεται απαραίτητη η προώθηση της δεύτερης υπό αναφορά προτεινόμενης ρύθμισης, ώστε οι υπάλληλοι να προέρχονται από διαφορετικά ιεραρχικά επίπεδα και όχι κατ' ανάγκη από όλα τα ιεραρχικά επίπεδα.
3. Η υποχρέωση για καταρτισμό καταλόγου προσώπων για διορισμό τους ως ερευνώντων λειτουργών και ο καθορισμός ελάχιστου αριθμού προσώπων από τον οποίο αυτός απαρτίζεται περιλήφθηκε στον βασικό νόμο στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της δημόσιας υπηρεσίας, προκειμένου οι αρμόδιες αρχές να έχουν τη δυνατότητα ανά πάσα στιγμή να επιλέγουν το καταλληλότερο πρόσωπο για τη διερεύνηση πειθαρχικού παραπτώματος. Ο κατάλογος καταρτίζεται εκ των προτέρων και τα πρόσωπα που περιλαμβάνονται σε αυτόν τυγχάνουν κατάλληλης εκπαίδευσης για σκοπούς ανάληψης καθηκόντων ερευνώντος λειτουργού.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί του νομοσχεδίου κατά τη συζήτησή του στην ολομέλεια του σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Όχι.

Δεύτερη ανάγνωση, κύριε Γεωργίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 33 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

Τροποποίηση του άρθρου 34 του βασικού νόμου. Άρθρο 3.

Τροποποίηση του άρθρου 81 του βασικού νόμου. Άρθρο 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ουδείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα μία ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 έως 4 εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ουδείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με σαράντα μία ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

Τα θέματα με τους αριθμούς 10, 11 και 12 έχουν κοινή έκθεση και τιτλοφορούνται «Ο περί Εξυγίανσης Πιστωτικών Ιδρυμάτων και Επενδυτικών Εταιρειών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022», «Ο περί Δημοσίων Προτάσεων Εξαγοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022» και «Ο περί Συμφωνιών Παροχής Χρηματοοικονομικής Εξασφάλισης (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022».

Παρακαλώ τον...

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Να αναβληθούν; Υπάρχει αίτημα;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ναι.

ΠΑΝΙΚΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ:

Όχι...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Όχι. Και τα τρία μαζί, Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Και τα τρία μαζί να ψηφιστούν. Ωραία.

Τους σκοπούς σύντομα, κύριε Γεωργίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σκοπός του υπ' αριθμόν 10 νομοσχεδίου είναι η τροποποίηση του περί Εξυγίανσης Πιστωτικών Ιδρυμάτων και Επενδυτικών Εταιρειών Νόμου, ώστε να επιτευχθεί εναρμόνιση με το Άρθρο 1, παράγραφος 3, της πράξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «Οδηγία 2014/59/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15^{ης} Μαΐου 2014 για τη θέσπιση πλαισίου για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων και για την τροποποίηση της οδηγίας 82/891/ΕΟΚ του Συμβουλίου, και των οδηγιών 2001/24/ΕΚ, 2002/47/ΕΚ, 2004/25/ΕΚ, 2005/56/ΕΚ, 2007/36/ΕΚ, 2011/35/ΕΕ, 2012/30/ΕΕ και 2013/36/ΕΕ, καθώς και των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και (ΕΕ) αριθ. 648/2012».

Σκοπός του υπ' αριθμόν 11 νομοσχεδίου είναι η τροποποίηση του περί Δημοσίων Προτάσεων Εξαγοράς Νόμου, ώστε να επιτευχθεί εναρμόνιση με το Άρθρο 4, παράγραφος 5, τρίτο εδάφιο, της πράξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «Οδηγία 2004/25/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21^{ης} Απριλίου 2004 σχετικά με τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς».

Σκοπός του υπ' αριθμόν 12 νομοσχεδίου είναι η τροποποίηση του περί Συμφωνιών Παροχής Χρηματοοικονομικής Εξασφάλισης Νόμου, ώστε να επιτευχθεί εναρμόνιση με το Άρθρο 1, παράγραφος 6, και με το Άρθρο 9α της πράξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «Οδηγία 2002/47/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6^{ης} Ιουνίου 2002 για τις συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας».

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για τα νομοσχέδια του επισυνημμένου παραρτήματος

Παρόντες:

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, πρόεδρος
Χρύσης Παντελίδης
Χάρης Γεωργιάδης
Ονούφριος Κουλλά
Σάβια Ορφανίδου
Άριστος Δαμιανού
Αντρέας Καυκαλιάς

Χρίστος Χριστοφίδης
Σωτήρης Ιωάννου
Ηλίας Μυριάνθους
Αλέκος Τρυφωνίδης

Μη μέλη της επιτροπής:
Σταύρος Παπαδούρης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού μελέτησε τα νομοσχέδια του επισυνημένου παραρτήματος σε τρεις συνεδρίες της, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις 20 και 27 Ιουνίου και στις 4 Ιουλίου 2022. Στο πλαίσιο των συνεδριών της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομικών, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) και της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου (ΕΚΚ).

Σκοπός του πρώτου νομοσχεδίου του επισυνημένου παραρτήματος είναι η τροποποίηση του περί Εξυγίανσης Πιστωτικών Ιδρυμάτων και Επενδυτικών Εταιρειών Νόμου, ώστε να επιτευχθεί εναρμόνιση με το Άρθρο 1, παράγραφος 3, της πράξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «Οδηγία 2014/59/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15^{ης} Μαΐου 2014 για τη θέσπιση πλαισίου για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων και για την τροποποίηση της οδηγίας 82/891/ΕΟΚ του Συμβουλίου, και των οδηγιών 2001/24/ΕΚ, 2002/47/ΕΚ, 2004/25/ΕΚ, 2005/56/ΕΚ, 2007/36/ΕΚ, 2011/35/ΕΕ, 2012/30/ΕΕ και 2013/36/ΕΕ, καθώς και των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και (ΕΕ) αριθ. 648/2012».

Σκοπός του δεύτερου νομοσχεδίου του επισυνημένου παραρτήματος είναι η τροποποίηση του περί Δημοσίων Προτάσεων Εξαγοράς Νόμου, ώστε να επιτευχθεί εναρμόνιση με το Άρθρο 4, παράγραφος 5, τρίτο εδάφιο, της πράξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «Οδηγία 2004/25/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21^{ης} Απριλίου 2004 σχετικά με τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς».

Σκοπός του τρίτου νομοσχεδίου του επισυνημένου παραρτήματος είναι η τροποποίηση του περί Συμφωνιών Παροχής Χρηματοοικονομικής Εξασφάλισης Νόμου, ώστε να επιτευχθεί εναρμόνιση με το Άρθρο 1, παράγραφος 6, και με το Άρθρο 9α της πράξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «Οδηγία 2002/47/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6^{ης} Ιουνίου 2002 για τις συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας».

Σύμφωνα με τα κατατεθέντα στοιχεία, οι προτεινόμενες εναρμονιστικές ρυθμίσεις πηγάζουν από τον «Κανονισμό (ΕΕ) 2021/23 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2020 σχετικά με πλαίσιο για την ανάκαμψη και την εξυγίανση κεντρικών αντισυμβαλλομένων και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1095/2010, (ΕΕ) αριθ. 648/2012, (ΕΕ) αριθ. 600/2014, (ΕΕ) αριθ. 806/2014 και (ΕΕ) 2015/2365 και των οδηγιών 2002/47/ΕΚ, 2004/25/ΕΚ, 2007/36/ΕΚ, 2014/59/ΕΕ και (ΕΕ) 2017/1132» και αποσκοπούν γενικότερα στη μείωση του κινδύνου πτώχευσης των κεντρικών αντισυμβαλλομένων και στην καθιέρωση διαδικασιών για την εξυγίανση κεντρικών αντισυμβαλλομένων που περιέρχονται σε κατάσταση πτώχευσης, ώστε να περιοριστούν οι επιπτώσεις στο χρηματοοικονομικό σύστημα και στα δημόσια οικονομικά.

Στο στάδιο της συζήτησης επί ζητήματος αρχής η εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών δήλωσε ότι, παρ' όλο που δεν υπάρχουν στην Κύπρο κεντρικοί αντισυμβαλλόμενοι στο παρόν στάδιο, η προώθηση των προτεινόμενων νόμων είναι απαραίτητη για σκοπούς συμμόρφωσης με το ευρωπαϊκό κεκτημένο.

Οι εκπρόσωποι της ΕΚΚ και της ΚΤΚ συμφώνησαν με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των νομοσχεδίων.

Η εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομικών ενημέρωσε την επιτροπή για την ανάγκη τροποποίησης των κειμένων των προτεινόμενων νόμων, ώστε να επέλθουν σε αυτά μικρής έκτασης νομοτεχνικές βελτιώσεις για σκοπούς ορθότερης αναφοράς σε υφιστάμενα άρθρα του νόμου.

Στο στάδιο της περαιτέρω εξέτασης των νομοσχεδίων οι εκπρόσωποι της ΚΤΚ εισηγήθηκαν επίσης τροποποιήσεις για σκοπούς περαιτέρω απλοποίησης των εν λόγω αναφορών.

Η επιτροπή, στη βάση των όσων διαμείφθηκαν ενώπιόν της, κάλεσε το Υπουργείο Οικονομικών όπως καταθέσει αναθεωρημένα κείμενα νομοσχεδίων.

Συναφώς, το Υπουργείο Οικονομικών με σχετικές επιστολές του, ημερομηνίας 24 Ιουνίου και 1^{ης} Ιουλίου 2022, κατέθεσε αναθεωρημένα κείμενα νομοσχεδίων.

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της εξέτασης των νομοσχεδίων η επιτροπή ζήτησε περαιτέρω διευκρινίσεις σε σχέση με τις δραστηριότητες των κεντρικών αντισυμβαλλομένων, ζήτημα για το οποίο ενημερώθηκε από την εκπρόσωπο του Υπουργείου Οικονομικών.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των νομοσχεδίων κατά τη συζήτησή τους στην ολομέλεια του σώματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Ο περί Εξυγίανσης Πιστωτικών Ιδρυμάτων και Επενδυτικών Εταιρειών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022. (Αρ. Φακ.: 23.01.063.057-2022)
2. Ο περί Δημοσίων Προτάσεων Εξαγοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022. (Αρ. Φακ.: 23.01.063.058-2022)
3. Ο περί Συμφωνιών Παροχής Χρηματοοικονομικής Εξασφάλισης (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022. (Αρ. Φακ.: 23.01.063.059-2022)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Όχι.

Δεύτερη ανάγνωση του υπ' αριθμόν 10 νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προοίμιο. Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 2 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

Τροποποίηση του άρθρου 3 του βασικού νόμου. Άρθρο 3.

Έναρξη της ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρο 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ουδείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα μία ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 έως 4 εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση του υπ' αριθμόν 10 νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Εξυγίανσης Πιστωτικών Ιδρυμάτων και Επενδυτικών Εταιρειών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ουδείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με σαράντα μία ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.
Δεύτερη ανάγνωση του υπ' αριθμόν 11 νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προοίμιο. Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 2 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

Τροποποίηση του άρθρου 15Α του βασικού νόμου. Άρθρο 3.

Έναρξη της ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρο 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ουδείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα μία ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 έως 4 εγκρίνονται.
Τρίτη ανάγνωση του υπ' αριθμόν 11 νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Δημοσίων Προτάσεων Εξαγοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ουδείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με σαράντα μία ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.

Δεύτερη ανάγνωση του υπ' αριθμόν 12 νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Προοίμιο. Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 2 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

Τροποποίηση του άρθρου 3 του βασικού νόμου. Άρθρο 3.

Τροποποίηση του άρθρου 11Α του βασικού νόμου. Άρθρο 4.

Έναρξη της ισχύος του παρόντος Νόμου. Άρθρο 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ουδείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα μία ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 έως 5 εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση του υπ' αριθμόν 12 νομοσχεδίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί των Συμφωνιών Παροχής Χρηματοοικονομικής Εξασφάλισης (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα ένας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ουδείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:
Καμία.
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με σαράντα μία ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, το νομοσχέδιο ψηφίζεται σε νόμο.
Τα θέματα με τους αριθμούς 13 και 14 έχουν κοινή έκθεση και τιτλοφορούνται «Ο περί Ακίνητης...
(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Ευθύμιο Δίπλαρο)
(Αστειευόμενη)

Ναι, τρεις φορές η σφύρα, έτσι είναι, κύριε Δίπλαρε.
Έχουν κοινή έκθεση και τιτλοφορούνται «Ο περί Ακίνητης Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022» και «Ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022».

Υπάρχει αίτημα για αναβολή;
ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Να πάνε στην επιτροπή.
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχει ένσταση επί τούτου; Υπάρχει οποιαδήποτε ένσταση;
(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Ωραία. Άρα, δε θα είναι την ερχόμενη Πέμπτη, πάνε πίσω στην επιτροπή...
Ε, αποφασίστε.

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΥΚΑΛΙΑΣ:

Πρόεδρε, θα πάνε για συζήτηση στην επιτροπή...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αν είναι έτοιμα, θα 'ρθούνε την Πέμπτη.

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΥΚΑΛΙΑΣ:

Θα πάνε στην επιτροπή Οικονομικών τη Δευτέρα για διευκρίνιση κάποιων σημείων επί των προτάσεων νόμου και θα τεθούν ενώπιον της ολομέλειας την Πέμπτη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πολύ ωραία.
Υπάρχει ένσταση;
Κύριε Τορναρίτη;
Κύριε Παπαδούρη, συγγνώμη.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΥΡΗΣ:

Δεν έχω ένσταση, Πρόεδρε, απλώς να το ξεκαθαρίσουμε ότι δεν υπάρχει περίπτωση να μην πάν' την επόμενη Πέμπτη. Είναι θέματα τα οποία έχουμε μπλοκάρει στο Κτηματολόγιο, διακόσιες με τριακόσιες υποθέσεις...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΥΡΗΣ:

...παραπονιούνται όλοι, οτιδήποτε είναι να τεθεί τη Δευτέρα να τεθεί, την Πέμπτη πρέπει να ψηφίζεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία.

Κύριε Τορναρίτη.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Εμείς συμφωνούμε με το αίτημα για αναβολή, η πρώτη φορά, αλλά δε συμφωνούμε να πάει στην επιτροπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κυρία Ερωτοκρίτου.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Να πάει στην επιτροπή τη Δευτέρα με τη σύμφωνο όμως γνώμη και κατανόηση ότι θα είναι στην επόμενη ολομέλεια την Πέμπτη, έτσι;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, αναβάλλονται τα δύο θέματα με τη δέσμευση ότι την ερχόμενη Πέμπτη θα είναι ενώπιον της ολομέλειας. Συμφωνούμε;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Ναι, ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία.

Το δέκατο πέμπτο θέμα, που τιτλοφορείται «Ο περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2021», είναι πρόταση νόμου της κ. Σάβιας Ορφανίδου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού.

Αίτημα για αναβολή;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όχι, όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι.

Παρακαλώ τον γραμματέα να διαβάσει τον σκοπό.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τροποποίηση του περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως Νόμου, ώστε να αναθεωρηθεί η διάταξη η οποία προβλέπει ότι για σκοπούς έκδοσης, τροποποίησης ή ανανέωσης ενιαίας άδειας υπηκόου τρίτης χώρας, απαιτείται να είναι κάτοχος έγκυρου διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου ισχύος δύο (2) τουλάχιστον ετών κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών για την πρόταση νόμου «Ο περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2021»

Παρόντες:

Άριστος Δαμιανού, πρόεδρος

Πανίκος Λεωνίδου

Μαρίνα Νικολάου

Χρίστος Σενέκης

Βαλεντίνος Φακοντής

Κωστής Ευσταθίου

Νίκος Σύκας

Μαρίνος Μουσιούπτας

Νίκος Γεωργίου

Αλεξάνδρα Ατταλίδου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία κατατέθηκε στη Βουλή από την κ. Σάβια Ορφανίδου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού, σε δύο συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 9 και 30 Ιουνίου 2022. Στην πρώτη συνεδρία της επιτροπής κλήθηκε και παρευρέθηκε εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών. Η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, παρ' όλο που κλήθηκε, δεν εκπροσωπήθηκε στη συνεδρίαση αυτή.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης παρευρέθηκε επίσης το μέλος της επιτροπής κ. Κυριάκος Χατζηγιάννης.

Σημειώνεται επίσης ότι η επιτροπή μελέτησε την πρόταση νόμου κατά προτεραιότητα, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κανονισμού 40Α του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων, για λόγους που προκύπτουν από τους σκοπούς της προτεινόμενης νομοθετικής ρύθμισης, καθώς και λόγω έλλειψης χρόνου προς ολοκλήρωση της προβλεπόμενης διαδικασίας συζήτησης, σύμφωνα με τα προαπαιτούμενα στον Κανονισμό της Βουλής, ενόψει της διακοπής των εργασιών της Βουλής για την καλοκαιρινή περίοδο.

Σκοπός της πρότασης νόμου είναι η τροποποίηση του περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως Νόμου, ώστε να αναθεωρηθεί η διάταξη αυτού η οποία προβλέπει ότι για σκοπούς έκδοσης, τροποποίησης ή ανανέωσης ενιαίας άδειας υπηκόου τρίτης χώρας απαιτείται όπως αυτός είναι κάτοχος έγκυρου διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου ισχύος δύο (2) τουλάχιστον ετών κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης.

Ειδικότερα, με την προτεινόμενη τροποποίηση, όπως αρχικά κατατέθηκε η πρόταση νόμου στη Βουλή, καθορίζεται ότι το εν λόγω πρόσωπο οφείλει να είναι κάτοχος έγκυρου διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου ισχύος ενός (1) τουλάχιστον έτους κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στην περίπτωση έκδοσης ή τροποποίησης ενιαίας άδειας και ισχύος έξι (6) τουλάχιστον μηνών στην περίπτωση ανανέωσης ενιαίας άδειας.

Σύμφωνα με την εισηγήτρια της πρότασης νόμου, καθώς και με την αιτιολογική έκθεση που τη συνοδεύει, η προτεινόμενη ρύθμιση κρίνεται αναγκαία, ώστε να καταστεί δυνατή η έκδοση ή η τροποποίηση ενιαίας άδειας αναφορικά με υπηκόους τρίτων χωρών των οποίων τα ταξιδιωτικά έγγραφα έχουν ισχύ κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για ενιαία άδεια μικρότερη των δύο (2) ετών, με απώτερο στόχο την απλοποίηση των διαδικασιών οι οποίες ισχύουν για σκοπούς εργοδότησης στη Δημοκρατία προσώπων που προέρχονται από τρίτες χώρες. Επιπροσθέτως, με την εν λόγω ρύθμιση καθίσταται δυνατή η ανανέωση ενιαίας άδειας αναφορικά με υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δε δύναται να ανανεώσουν το διαβατήριό τους, λόγω του ότι ουδεμία χώρα ανανεώνει διαβατήρια, εκτός εάν η λήξη αυτών επέρχεται εντός χρονικού διαστήματος που δεν υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες.

Στο πλαίσιο της συζήτησης της πρότασης νόμου η επιτροπή ενημερώθηκε από την εκπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών για ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής της προτεινόμενης νομοθεσίας και της εργοδότησης αλλοδαπών στη Δημοκρατία.

Περαιτέρω, η ίδια εκπρόσωπος δήλωσε ότι το Υπουργείο Εσωτερικών υιοθετεί καταρχήν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της πρότασης νόμου. Πέρα ταύτα, εισηγήθηκε στην επιτροπή επιμέρους τροποποιήσεις και βελτιωτικές αλλαγές επί του κειμένου αυτής, δεδομένου ότι το εν λόγω υπουργείο προτίθετο να καταθέσει σε μεταγενέστερο στάδιο στη Βουλή νομοσχέδιο προς υιοθέτηση ανάλογων ρυθμίσεων όσον αφορά τις διατάξεις της υπό τροποποίηση βασικής νομοθεσίας που αφορούν την έκδοση, τροποποίηση ή ανανέωση ενιαίας άδειας.

Ειδικότερα, η εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών εισηγήθηκε όπως αναθεωρηθεί το κείμενο της πρότασης νόμου, ώστε αφενός η ισχύς του διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για έκδοση, τροποποίηση ή ανανέωση ενιαίας άδειας να λήγει τουλάχιστον έξι (6) μήνες μετά τη λήξη της ισχύος της αιτούμενης ενιαίας άδειας και αφετέρου ανάλογες ρυθμίσεις να ισχύουν σε περίπτωση υποβολής αίτησης στο πλαίσιο άσκησης του δικαιώματος οικογενειακής επανένωσης ή για σκοπούς έκδοσης της μπλε κάρτας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία αφορά την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης, με απώτερο στόχο να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή της υπό τροποποίηση βασικής νομοθεσίας στον τομέα αυτό.

Συναφώς, η επιτροπή, με τη σύμφωνη γνώμη της εισηγήτριας της πρότασης νόμου, αποφάσισε να υιοθετήσει τις πιο πάνω αναφερόμενες εισηγήσεις που υποβλήθηκαν ενώπιόν της από την εκπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών και να τροποποιήσει ανάλογα το κείμενο αυτής.

Ο πρόεδρος και τα μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω, επιφυλάχθηκαν να τοποθετηθούν κατά τη συζήτηση της πρότασης νόμου στην ολομέλεια του σώματος, όπως αυτή αναθεωρήθηκε σύμφωνα με την πιο πάνω απόφαση της επιτροπής.

Σημειώνεται ότι, σε περίπτωση ψήφισης της πρότασης νόμου σε νόμο, θα τροποποιηθεί ο τίτλος της, ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Όχι.

Δεύτερη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 18ΑΑ του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

Τροποποίηση του άρθρου 18ΣΕ του βασικού νόμου. Άρθρο 3.

Τροποποίηση του άρθρου 18ΥΣΤ του βασικού νόμου. Άρθρο 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα τρεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομόφωνα, σαράντα τρεις.

Να αναμένετε, αφού δε θέλετε ηλεκτρονική ψηφοφορία, και να μη διαμαρτύρεστε!

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ΚΩΣΤΑΣ ΚΩΣΤΑ)

Όι, αν έν' τζι η άλλη βδομάδα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τζιαι την άλλη εβδομάδα, υπολογίστε μία ώρα έξτρα, γιατί εννά μετρούμε με το χέρι!

Με σαράντα τρεις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 έως 4 εγκρίνονται.

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κανείς, καμία.

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με σαράντα τρεις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, τα άρθρα 1 έως 4 εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με σαράντα τρεις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, η πρόταση νόμου ψηφίζεται σε νόμο.

Το δέκατο έκτο θέμα τιλοφορείται «Οι περί Κυπριακού Πρακτορείου Ειδήσεων (Ταμείο Ευημερίας Προσωπικού) Κανονισμοί του 2022».

Υπάρχει αίτημα για αναβολή;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ:

Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι.

Τον σκοπό παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Θέσπιση κανονισμών για τη ρύθμιση της λειτουργίας του ταμείου ευημερίας του προσωπικού του ΚΥΠΕ.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών για τους κανονισμούς «Οι περί Κυπριακού Πρακτορείου Ειδήσεων (Ταμείο Ευημερίας Προσωπικού) Κανονισμοί του 2022»

Παρόντες:

Άριστος Δαμιανού, πρόεδρος	Πανίκος Λεωνίδου
Μαρίνα Νικολάου	Χρίστος Σενέκης
Βαλεντίνος Φακοντής	Κωστής Ευσταθίου
Νίκος Σύκας	Μαρίνος Μουσιούπτας
Νίκος Γεωργίου	Αλεξάνδρα Ατταλίδου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών μελέτησε τους πιο πάνω κανονισμούς σε δύο συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 9 και 30 Ιουνίου 2022. Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών, του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού του Υπουργείου Οικονομικών, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, του Κυπριακού Πρακτορείου Ειδήσεων (ΚΥΠΕ) και των συνδικαλιστικών οργανώσεων ΣΗΔΗΚΕΚ-ΠΕΟ και ΣΥΚΥΠΕ (ΟΗΟ-ΣΕΚ). Η Ένωση Συντακτών Κύπρου και η συνδικαλιστική οργάνωση ΔΕΟΚ, παρ' όλο που κλήθηκαν, δεν εκπροσωπήθηκαν στις συνεδρίες της επιτροπής.

Σημειώνεται ότι στην πρώτη συνεδρία της επιτροπής παρευρέθηκε επίσης το μέλος της κ. Κυριάκος Χατζηγιάννης.

Σημειώνεται επίσης ότι η επιτροπή μελέτησε τους εν λόγω προτεινόμενους κανονισμούς κατά προτεραιότητα σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κανονισμού 40Α του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων, για λόγους που προκύπτουν από τους σκοπούς των προτεινόμενων νομοθετικών ρυθμίσεων, καθώς και λόγω έλλειψης χρόνου, προς ολοκλήρωση της προβλεπόμενης διαδικασίας συζήτησης σύμφωνα με τα προαπαιτούμενα στον Κανονισμό της Βουλής και ενόψει της διακοπής των εργασιών της Βουλής για την καλοκαιρινή περίοδο.

Σκοπός των προτεινόμενων κανονισμών, οι οποίοι εκδίδονται δυνάμει των άρθρων 8 και 20 του περί Κυπριακού Πρακτορείου Ειδήσεων Νόμου, είναι η θέσπιση κανονισμών αναφορικά με τη λειτουργία του ταμείου ευημερίας του προσωπικού του ΚΥΠΕ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν στην επιτροπή από το Υπουργείο Εσωτερικών, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις κρίνονται αναγκαίες λόγω της μετάβασης του υπό αναφορά ταμείου σε νέο νομικό καθεστώς λειτουργίας, δεδομένου ότι η λειτουργία των ταμείων ευημερίας εν γένει δε διέπεται πλέον από τις διατάξεις του οικείου νομοθετικού πλαισίου για τη σύσταση και λειτουργία των σωματείων.

Στο στάδιο της μελέτης των προτεινόμενων κανονισμών η επιτροπή επικεντρώθηκε στη συζήτηση ορισμένων ζητημάτων που άπτονται της εφαρμογής των προτεινόμενων ρυθμίσεων και συναφώς ζητήθηκαν από τους εκπροσώπους του Υπουργείου Εσωτερικών και του ΚΥΠΕ πρόσθετα στοιχεία και διευκρινίσεις.

Συναφώς, στη βάση των όσων λέχθηκαν κατά τη συζήτηση των προτεινόμενων κανονισμών, η επιτροπή, με τη σύμφωνη γνώμη των εκπροσώπων του Υπουργείου Εσωτερικών και του ΚΥΠΕ, αποφάσισε να επιφέρει στο κείμενό τους επιμέρους τροποποιήσεις, με στόχο την αποτελεσματικότερη ρύθμιση των διαδικασιών που αφορούν τη λειτουργία του ταμείου ευημερίας του ΚΥΠΕ, καθώς και για να επέλθουν οι δέουσες βελτιώσεις από νομοτεχνική άποψη. Ειδικότερα, αποφάσισε όπως τροποποιήσει το κείμενο των κανονισμών, ώστε αυτό να διαλαμβάνει μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Επέκταση της χρονικής περιόδου εντός της οποίας συγκαλείται η τακτική γενική συνέλευση των μελών του υπό αναφορά ταμείου ευημερίας, ώστε αυτή να συγκαλείται εντός του πρώτου εξαμήνου εκάστου έτους αντί κατά την περίοδο μεταξύ 1^{ης} Απριλίου και 31^{ης} Μαΐου.
2. Αναθεώρηση του χρονικού περιθωρίου εντός του οποίου κάθε μέλος δύναται να υποβάλει θέμα προς συζήτηση στην τακτική γενική συνέλευση, ώστε το εν λόγω αίτημα να υποβάλλεται τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες πριν από την ημέρα κατά την οποία αναμένεται να πραγματοποιηθεί η συνέλευση.
3. Αναθεώρηση του χρονικού περιθωρίου εντός του οποίου η ημερήσια διάταξη της τακτικής γενικής συνέλευσης γνωστοποιείται με εγκύκλιο προς τα μέλη του ταμείου, ώστε αυτά να ενημερώνονται πέντε (5) ημέρες πριν από την ημέρα κατά την οποία αναμένεται να πραγματοποιηθεί η συνέλευση.
4. Αναθεώρηση των προτεινόμενων ρυθμίσεων οι οποίες προβλέπονται ως ασφαλιστικές δικλίδες, για να μην υφίσταται ενδεχόμενο σύγκρουσης συμφέροντος στο πλαίσιο της εφαρμογής των υπό αναφορά κανονισμών, ώστε το επηρεαζόμενο μέλος του εν λόγω ταμείου ευημερίας ή της προβλεπόμενης

διαχειριστικής επιτροπής αυτού, ανάλογα με την περίπτωση, να δύναται να συμμετέχει στη συζήτηση που το αφορά χωρίς δικαίωμα ψήφου.

5. Θέσπιση ομοίμορφων ρυθμίσεων αναφορικά με τη διάλυση και μη επανάληψη έκτακτης γενικής συνέλευσης, είτε αυτή συγκαλείται από τη διαχειριστική επιτροπή του εν λόγω ταμείου ευημερίας, καθότι το έκρινε αναγκαίο, είτε ύστερα από αίτημα του ενός τρίτου των μελών αυτού.
6. Χορήγηση δικαιώματος ακρόασης σε μέλος του ταμείου, προτού ληφθεί απόφαση για παύση αυτού από την προβλεπόμενη διαχειριστική επιτροπή ή στο πλαίσιο έκτακτης γενικής συνέλευσης.
7. Αναθεώρηση των προτεινόμενων ρυθμίσεων αναφορικά με ενδεχόμενη διάλυση του υπό αναφορά ταμείου ευημερίας, ώστε αφενός να απαλειφθούν ορισμένες πρόνοιες που συγκρούονται με άλλες οι οποίες αφορούν το ίδιο αντικείμενο και αφετέρου να καθορισθεί ότι σε περίπτωση διάλυσης του ταμείου η περιουσία αυτού διατίθεται στα μέλη του.

Όλες οι πλευρές που κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής συμφώνησαν με τις πρόνοιες των υπό συζήτηση κανονισμών.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω, υιοθετεί τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των κανονισμών όπως αυτοί έχουν αναθεωρηθεί σύμφωνα με τα προαναφερθέντα και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκρισή τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Όχι.

Προχωρούμε στην έγκριση των κανονισμών.

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ των κανονισμών;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Σαράντα τρεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με σαράντα τρεις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, οι κανονισμοί εγκρίνονται.

Το δέκατο έβδομο θέμα τιτλοφορείται «Οι περί Στρατού της Δημοκρατίας (Διορισμοί, Ιεραρχία, Προαγωγές και Αφυπηρητήσεις Υπαξιωματικών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022».

Υπάρχει αίτημα όμως για αναβολή;

Όχι.

Παρακαλώ τον γραμματέα να διαβάσει τον σκοπό.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τροποποίηση των περί Στρατού της Δημοκρατίας (Διορισμοί, Ιεραρχία, Προαγωγές και Αφυπηρητήσεις Υπαξιωματικών) Κανονισμών για την καλύτερη εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την υπηρεσία των υπαξιωματικών του στρατού.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Άμυνας για τους κανονισμούς «Οι περί Στρατού της Δημοκρατίας (Διορισμοί, Ιεραρχία, Προαγωγές και Αφυπηρητήσεις Υπαξιωματικών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022»

Παρόντες:

Μαρίνος Σιζόπουλος, πρόεδρος

Παύλος Μυλωνάς

Γιώργος Κάρουλλας

Χρίστος Χρίστου

Κώστας Κώστα

Αλέκος Τρυφωνίδης

Ζαχαρίας Κουλίας

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Άμυνας μελέτησε τους πιο πάνω κανονισμούς σε δύο συνεδρίες της, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις 23 και 30 Ιουνίου 2022. Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιόν της ο Υπουργός Άμυνας, ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Άμυνας και ο Αρχηγός Εθνικής Φρουράς, συνοδευόμενοι από υπηρεσιακούς παράγοντες.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης των κανονισμών παρευρέθηκαν επίσης τα μέλη της επιτροπής κ. Χάρης Γεωργιάδης και Βαλεντίνος Φακοντής.

Σκοπός των κανονισμών, οι οποίοι εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 76 του περί Στρατού της Δημοκρατίας Νόμου, είναι η τροποποίηση των περί Στρατού της Δημοκρατίας (Διορισμοί, Ιεραρχία, Προαγωγές και Αφυπηρετήσεις Υπαξιωματικών) Κανονισμών για την καλύτερη εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την υπηρεσία των μελών του στρατού.

Όπως είναι γνωστό, στο πλαίσιο της συζήτησης των κανονισμών στις 24 Μαρτίου 2022, η επιτροπή αποφάσισε σε πρώτο στάδιο να προωθήσει για έγκριση από την ολομέλεια της Βουλής μόνο το μέρος των κανονισμών που αφορούσε τα ακόλουθα:

1. Εναρμόνιση των προνοιών των βασικών κανονισμών με τις διατάξεις του περί Στρατού της Δημοκρατίας (Τροποποιητικού) Νόμου του 2021.
2. Ενοποίηση των υπηρεσιακών καταστάσεων των υπαξιωματικών που αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας.
3. Δημιουργία ξεχωριστής επετηρίδας για τους υπαξιωματικούς γραφείου, ανεξαρτήτως κλάδου και κοινού σώματος, καθότι μέχρι σήμερα η εν λόγω κατηγορία μελών του στρατού, παρά την ένταξή τους στις επετηρίδες ελαφράς υπηρεσίας και υπηρεσίας γραφείου, διατηρούσαν τη θέση τους στην επετηρίδα που ενεργράφησαν μετά τον διορισμό τους.

Υπενθυμίζεται ότι οι πρόνοιες του εναπομείναντος μέρους των κανονισμών δεν προωθήθηκαν για έγκριση στην ολομέλεια του σώματος, ώστε να παρασχεθεί χρόνος για ενδελεχέστερη μελέτη του από την επιτροπή, αλλά και λόγω των επιφυλάξεων που εξέφρασαν μέλη της για το ενδεχόμενο επηρεασμού των κρίσεων οι οποίες επρόκειτο να διενεργηθούν κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα για προαγωγή, καθώς και για το ενδεχόμενο πρόκλησης αναστάτωσης στους επηρεαζόμενους υπαξιωματικούς. Περαιτέρω, η επιτροπή εξέφρασε την ετοιμότητά της να εξετάσει το εναπομείναν μέρος των κανονισμών μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας κρίσεων των υπαξιωματικών του στρατού από το Υπουργείο Άμυνας και αφού προηγουμένως εγκριθούν οι σχετικοί κανονισμοί που διέπουν την υπηρεσία των αξιωματικών, ώστε να περιληφθούν αντίστοιχες με αυτές των εν λόγω κανονισμών ρυθμίσεις. Σημειώνεται ότι οι υπό αναφορά κανονισμοί για τους αξιωματικούς εγκρίθηκαν από την ολομέλεια της Βουλής στις 9 Ιουνίου 2022.

Στο εναπομείναν μέρος των κανονισμών προβλέπονται τα ακόλουθα:

1. Η απόφαση του Υπουργού Άμυνας για χαρακτηρισμό ή μη υπαξιωματικού ως υπαξιωματικού γραφείου απαιτείται να λαμβάνεται εντός είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία έκδοσης της σχετικής ιατρικής γνωμάτευσης ή, σε περίπτωση κατά την οποία υπαξιωματικός βρίσκεται υπό κρίση, πριν από τη σύνοδο του αρμόδιου Συμβουλίου Κρίσεων.
2. Υπαξιωματικός που είναι χαρακτηρισμένος ως υπαξιωματικός γραφείου δύναται οποτεδήποτε να επανέλθει στην προηγούμενη υπηρεσιακή κατάσταση, εφόσον αποκατασταθούν τα προβλήματα υγείας που αντιμετώπιζε και, σε περίπτωση επανόδου του, η αρχαιότητά του καθορίζεται όπως και πριν από τον χαρακτηρισμό του, ήτοι με βάση την ημερομηνία απόκτησης του κατεχόμενου βαθμού και όχι με βάση την ημερομηνία αποχαρακτηρισμού του, όπως ισχύει σήμερα. Περαιτέρω, σε περίπτωση αποχαρακτηρισμού του, ο χρόνος διοίκησης που απαιτείται να έχει, ώστε να κριθεί στον κατεχόμενο βαθμό, είναι τόσο ο χρόνος του κατεχόμενου βαθμού όσο και ο χρόνος που υπολείπεται από τους προηγούμενους βαθμούς με μέγιστο τα τρία (3) έτη επιπλέον του χρόνου διοίκησης για τον βαθμό που κατέχει. Επιπροσθέτως, υπαξιωματικοί γραφείου που επανέρχονται στην προηγούμενη υπηρεσιακή κατάσταση, για να κριθούν με την ανώτατη διαβάθμιση κρίσης, πρέπει να έχουν αποφοιτήσει από τα καθοριζόμενα σχολεία.
3. Υπαξιωματικοί οι οποίοι υπηρετούν σε στρατιωτικά τμήματα είναι δυνατό να παραπέμπονται για εξέταση από ιατροσυμβούλιο με απόφαση του Υπουργού Άμυνας ή/και του Αρχηγού Εθνικής Φρουράς ή ύστερα από αίτησή τους, ώστε να διαγνωσθεί η πάθησή τους και να αποφασιστεί κατά πόσο είναι ικανοί να εκτελούν τα καθήκοντά τους.

4. Τα αρμόδια Συμβούλια Κρίσεων δύνανται να χαρακτηρίσουν πειθαρχικό παράπτωμα που διαπράχθηκε από υπαξιωματικό ως σοβαρό, εφόσον του επιβλήθηκε για τη διάπραξη του ποινή φυλάκισης ή ποινή αουστηρότερη από αυτήν, δυνάμει των πειθαρχικών κανονισμών της Εθνικής Φρουράς, ενώ δύνανται να λάβουν υπόψη ως κριτήριο για την κρίση υπαξιωματικού πειθαρχικό παράπτωμα ή/και ποινικό αδίκημα μόνο κατά την πρώτη κρίση που έπεται χρονικά της ημερομηνίας επιβολής της πειθαρχικής ποινής για το παράπτωμα ή/και της καταδίκης από ποινικό δικαστήριο.
5. Η κύρωση των Πινάκων Κρίσεων υπαξιωματικών από τον Υπουργό Άμυνας, καθώς και η προβλεπόμενη με βάση τους ισχύοντες κανονισμούς εξουσία του να παραπέμπει υποθέσεις κρίσεων υπαξιωματικών ενώπιον του Συμβουλίου Επανακρίσεων καταργείται για λόγους αντικειμενικότητας και αμεροληψίας, καθώς και για σκοπούς ομοιομορφίας με τις διαδικασίες κρίσεων των αξιωματικών, δεδομένου ότι ο ίδιος είναι πρόεδρος του εν λόγω συμβουλίου.
6. Για σκοπούς καλύτερης λειτουργίας της όλης διαδικασίας και ειδικότερα αναφορικά με την κοινοποίηση των κρίσεων και των Πινάκων Κρίσεων στους κριθέντες υπαξιωματικούς, η διαδικασία κρίσεων των υπαξιωματικών διαφοροποιείται.
7. Για σκοπούς ορθότερης διενέργειας της διαδικασίας ανέλιξης υπαξιωματικών σε αξιωματικούς, η εν λόγω διαδικασία διαφοροποιείται.
8. Υπαξιωματικός βαθμού Ανθυπασπιστή Β΄ δικαιούται αναβάθμιση, σε περίπτωση κατά την οποία, παρ' όλο που λόγω βαθμολογιών σε έκθεση αξιολόγησης κρίνεται με χαμηλότερες διαβαθμίσεις από την ανώτατη για τον βαθμό του, η βαθμολογία του στις εκθέσεις αξιολόγησής του που συντάχθηκαν μετά την κρίση του σε χαμηλότερη διαβάθμιση κρίσης επιτρέπει την κατάταξή του στην ανώτερη διαβάθμιση, εφόσον πληροί τα λοιπά κριτήρια της αντίστοιχης διαβάθμισης και δεν έχει χαρακτηριστεί ως υπαξιωματικός γραφείου. Σημειώνεται ότι το εν λόγω ευεργέτημα εφαρμόζεται ήδη στους υπόλοιπους βαθμούς υπαξιωματικών.

Στο πλαίσιο της συζήτησης του εναπομείναντος μέρους των κανονισμών, το Υπουργείο Άμυνας κατέθεσε στην επιτροπή αναθεωρημένο κείμενο των κανονισμών, ώστε οι πρόνοιές τους να εναρμονίζονται πλήρως με τις πρόνοιες των κανονισμών που διέπουν την υπηρεσία των αξιωματικών. Υπενθυμίζεται ότι η κυριότερη τροποποίηση αφορούσε τον προσδιορισμό της αρχαιότητας αξιωματικού που επανέρχεται στην προ του χαρακτηρισμού του ως αξιωματικού γραφείου υπηρεσιακή κατάσταση. Ως εκ τούτου, τηρουμένων των αναλογιών, υπαξιωματικός που επανέρχεται στην προ του χαρακτηρισμού του ως υπαξιωματικού γραφείου υπηρεσιακή κατάσταση εντάσσεται στην επετηρίδα στην οποία ανήκε πριν από τον χαρακτηρισμό του και τοποθετείται τελευταίος σε σειρά στον κατάλογο των υπαξιωματικών με τους οποίους έχει προαχθεί στον κατεχόμενο βαθμό.

Επιπροσθέτως, η επιτροπή επέφερε στο αναθεωρημένο στη βάση των πιο πάνω κείμενο των κανονισμών περαιτέρω τροποποιήσεις, με σκοπό τη διασαφήνιση ορισμένων προνοιών τους και τη βελτίωσή τους από νομοτεχνική άποψη.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Άμυνας, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκριση των κανονισμών όπως αυτοί έχουν αναθεωρηθεί στη βάση των πιο πάνω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Όχι.

Προχωράμε στην έγκριση των κανονισμών.

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ομόφωνα, σαράντα τρεις ψήφοι υπέρ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με σαράντα τρεις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, οι κανονισμοί εγκρίνονται ομόφωνα.

Το δέκατο όγδοο θέμα τιλοφορείται «Οι περί Στρατού της Δημοκρατίας (Προσλήψεις, Ιεραρχία, Προαγωγές και Τερματισμός Απασχόλησης Συμβασιούχων Υπαξιωματικών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022».

Τον σκοπό.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τροποποίηση των περί Στρατού της Δημοκρατίας (Προσλήψεις, Ιεραρχία, Προαγωγές και Τερματισμός της Απασχόλησης Συμβασιούχων Υπαξιωματικών) Κανονισμών για την καλύτερη εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την υπηρεσία των συμβασιούχων υπαξιωματικών του στρατού.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Άμυνας για τους κανονισμούς «Οι περί Στρατού της Δημοκρατίας (Προσλήψεις, Ιεραρχία, Προαγωγές και Τερματισμός της Απασχόλησης Συμβασιούχων Υπαξιωματικών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022»

Παρόντες:

Μαρίνος Σιζόπουλος, πρόεδρος	Παύλος Μυλωνάς
Γιώργος Κάρουλλας	Χρίστος Χρίστου
Κώστας Κώστα	Αλέκος Τρυφωνίδης
Ζαχαρίας Κουλίας	

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Άμυνας μελέτησε τους πιο πάνω κανονισμούς σε δύο συνεδρίες της, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις 23 και 30 Ιουνίου 2022. Στα πλαίσια των συνεδριάσεων της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιόν της ο Υπουργός Άμυνας, ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Άμυνας και ο Αρχηγός Εθνικής Φρουράς, συνοδευόμενοι από υπηρεσιακούς παράγοντες.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης των κανονισμών παρευρέθηκαν επίσης τα μέλη της επιτροπής κ. Χάρης Γεωργιάδης και Βαλεντίνος Φακοντής.

Σκοπός των κανονισμών, οι οποίοι εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 76 του περί Στρατού της Δημοκρατίας Νόμου, είναι η τροποποίηση των περί Στρατού της Δημοκρατίας (Προσλήψεις, Ιεραρχία, Προαγωγές και Τερματισμός της Απασχόλησης Συμβασιούχων Υπαξιωματικών) Κανονισμών για την καλύτερη εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου που διέπει την υπηρεσία των μελών του στρατού.

Όπως είναι γνωστό, στα πλαίσια της συζήτησης των κανονισμών στις 24 Μαρτίου 2022, η επιτροπή αποφάσισε σε πρώτο στάδιο να προωθήσει για έγκριση από την ολομέλεια της Βουλής μόνο το μέρος των κανονισμών που αφορούσε τα ακόλουθα:

1. Εναρμόνιση των προνοιών των βασικών κανονισμών με τις διατάξεις του περί Στρατού της Δημοκρατίας (Τροποποιητικού) Νόμου του 2021.
2. Ενοποίηση των υπηρεσιακών καταστάσεων των συμβασιούχων υπαξιωματικών που αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας.
3. Δημιουργία ξεχωριστής επετηρίδας για τους συμβασιούχους υπαξιωματικούς γραφείου, ανεξαρτήτως κλάδου και κοινού σώματος, καθότι μέχρι σήμερα η εν λόγω κατηγορία μελών του στρατού, παρά την ένταξή τους στις επετηρίδες ελαφράς υπηρεσίας και υπηρεσίας γραφείου, διατηρούσαν τη θέση τους στην επετηρίδα στην οποία ενεγράφησαν μετά τον διορισμό τους.

Υπενθυμίζεται ότι οι πρόνοιες του εναπομείναντος μέρους των κανονισμών δεν προωθήθηκαν για έγκριση στην ολομέλεια του σώματος, ώστε να παρασχεθεί χρόνος για ενδελεχέστερη μελέτη του από την επιτροπή, αλλά και λόγω των επιφυλάξεων που εξέφρασαν μέλη της για το ενδεχόμενο επηρεασμού των κρίσεων οι οποίες επρόκειτο να διενεργηθούν κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα για προαγωγή, καθώς και για το ενδεχόμενο πρόκλησης αναστάτωσης στους επηρεαζόμενους συμβασιούχους υπαξιωματικούς. Περαιτέρω, η επιτροπή εξέφρασε την ετοιμότητά της να εξετάσει το εναπομείναν μέρος των κανονισμών μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας κρίσεων από το Υπουργείο Άμυνας και αφού προηγουμένως εγκριθούν οι σχετικοί κανονισμοί που διέπουν την υπηρεσία των αξιωματικών, ώστε να περιληφθούν αντίστοιχες με αυτές των εν λόγω κανονισμών ρυθμίσεις. Σημειώνεται ότι οι υπό αναφορά κανονισμοί για τους αξιωματικούς εγκρίθηκαν από την ολομέλεια της Βουλής στις 9 Ιουνίου 2022.

Στο εναπομείναν μέρος των κανονισμών προβλέπονται τα ακόλουθα:

1. Η απόφαση του Υπουργού Άμυνας για χαρακτηρισμό ή μη συμβασιούχου υπαξιωματικού ως ΣΥΠ Γραφείου απαιτείται να λαμβάνεται εντός είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία έκδοσης της σχετικής ιατρικής γνωμάτευσης ή, σε περίπτωση κατά την οποία ο συμβασιούχος υπαξιωματικός βρίσκεται υπό κρίση, πριν από τη σύνοδο του αρμόδιου Συμβουλίου Κρίσεων.
2. Συμβασιούχος υπαξιωματικός που είναι χαρακτηρισμένος ως ΣΥΠ Γραφείου δύναται οποτεδήποτε να επανέλθει στην προηγούμενη υπηρεσιακή κατάσταση, εφόσον αποκατασταθούν τα προβλήματα υγείας που αντιμετώπιζε και, σε περίπτωση επανόδου του, η αρχαιότητά του καθορίζεται όπως και πριν από τον χαρακτηρισμό του, ήτοι με βάση την ημερομηνία απόκτησης του κατεχόμενου βαθμού και όχι με βάση την ημερομηνία αποχαρακτηρισμού του, όπως ισχύει σήμερα. Περαιτέρω, συμβασιούχοι υπαξιωματικοί

γραφείου που επανέρχονται στην προηγούμενη υπηρεσιακή κατάσταση, για να κριθούν με την ανώτατη διαβάθμιση κρίσης, πρέπει να έχουν αποφοιτήσει από τα καθοριζόμενα σχολεία.

3. Για σκοπούς κρίσης συμβασιούχων υπαξιωματικών σε κάθε βαθμό λαμβάνεται υπόψη ο συνολικός χρόνος υπηρεσίας στον στρατό και όχι μόνο τα χρόνια παραμονής σε κάθε βαθμό, όπως ισχύει για τους αξιωματικούς και τους υπαξιωματικούς.
4. Συμβασιούχοι υπαξιωματικοί οι οποίοι υπηρετούν σε στρατιωτικά τμήματα είναι δυνατό να παραπέμπονται για εξέταση από ιατροσυμβούλιο με απόφαση του Υπουργού Άμυνας ή/και του Αρχηγού Εθνικής Φρουράς ή ύστερα από αίτησή τους, ώστε να διαγνωσθεί η πάθησή τους και να αποφασιστεί κατά πόσο είναι ικανοί να εκτελούν τα καθήκοντά τους.
5. Τα αρμόδια Συμβούλια Κρίσεων δύνανται να χαρακτηρίσουν πειθαρχικό παράπτωμα που διαπράχθηκε από συμβασιούχο υπαξιωματικό ως σοβαρό, εφόσον του επιβλήθηκε για τη διάπραξη του ποινής φυλάκισης ή ποινή αυστηρότερη από αυτήν, δυνάμει των πειθαρχικών κανονισμών της Εθνικής Φρουράς, ενώ δύνανται να λάβουν υπόψη ως κριτήριο για την κρίση συμβασιούχου υπαξιωματικού πειθαρχικό παράπτωμα ή/και ποινικό αδίκημα μόνο κατά την πρώτη κρίση που έπεται χρονικά της ημερομηνίας επιβολής της πειθαρχικής ποινής για το παράπτωμα ή/και της καταδίκης από ποινικό δικαστήριο.
6. Η κύρωση των Πινάκων Κρίσεων συμβασιούχων υπαξιωματικών από τον Υπουργό Άμυνας, καθώς και η προβλεπόμενη με βάση τους ισχύοντες κανονισμούς εξουσία του να παραπέμπει υποθέσεις κρίσεων συμβασιούχων υπαξιωματικών στο Συμβούλιο Επανακρίσεων καταργείται για λόγους αντικειμενικότητας και αμεροληψίας, καθώς και για σκοπούς ομοιομορφίας με τις διαδικασίες κρίσεων των αξιωματικών και των υπαξιωματικών, δεδομένου ότι ο ίδιος είναι πρόεδρος του εν λόγω συμβουλίου.
7. Για σκοπούς καλύτερης λειτουργίας της όλης διαδικασίας και ειδικότερα αναφορικά με την κοινοποίηση των κρίσεων και των Πινάκων Κρίσεων στους κριθέντες συμβασιούχους υπαξιωματικούς, η διαδικασία κρίσεων των συμβασιούχων υπαξιωματικών διαφοροποιείται.

Στα πλαίσια της συζήτησης του εναπομείναντος μέρους των κανονισμών, το Υπουργείο Άμυνας κατέθεσε στην επιτροπή αναθεωρημένο κείμενο των κανονισμών, ώστε οι πρόνοιές τους να εναρμονίζονται πλήρως με τις πρόνοιες των κανονισμών που διέπουν την υπηρεσία των αξιωματικών και των υπαξιωματικών. Υπενθυμίζεται ότι η κυριότερη τροποποίηση αφορούσε τον προσδιορισμό της αρχαιότητας αξιωματικού που επανέρχεται στην προ του χαρακτηρισμού του ως αξιωματικού γραφείου υπηρεσιακή κατάσταση. Ως εκ τούτου, τηρουμένων των αναλογιών, συμβασιούχος υπαξιωματικός που επανέρχεται στην προ του χαρακτηρισμού του ως συμβασιούχου υπαξιωματικού γραφείου υπηρεσιακή κατάσταση εντάσσεται στην επετηρίδα στην οποία ανήκε πριν από τον χαρακτηρισμό του και τοποθετείται τελευταίος σε σειρά στον κατάλογο των συμβασιούχων υπαξιωματικών με τους οποίους έχει προαχθεί στον κατεχόμενο βαθμό.

Επιπροσθέτως, η επιτροπή επέφερε στο αναθεωρημένο στη βάση των πιο πάνω κείμενο των κανονισμών περαιτέρω τροποποιήσεις, με σκοπό τη διασαφήνιση ορισμένων προνοιών τους και τη βελτίωσή τους από νομοτεχνική άποψη.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Άμυνας, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την έγκριση των κανονισμών όπως αυτοί έχουν αναθεωρηθεί στη βάση των πιο πάνω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Υπάρχουν ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Όχι.

Προχωρούμε στην έγκριση των κανονισμών.

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εσείς; Συγγνώμη! Ναι, κύριε Χρίστου.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ:

Ήθελα να μιλήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Βεβαίως!

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Εδώ απευθύνεστε, στο προεδρείο, δε μιλάτε μεταξύ σας.

Κύριε Χρίστου, έχετε τον λόγο. Απολογούμαι, δε σας είχα δει. Ναι.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ:

Όσον αφορά την ψήφιση των κανονισμών για τους ΣΥΠ, δεν είναι μέσα στους κανονισμούς οι οποίοι θα περάσουν σήμερα. Αυτό νομίζω πρέπει να το ξεκαθαρίσουμε. Όμως συζητείται στην επιτροπή Οικονομικών ένα θέμα το οποίο τους αφορά άμεσα και το οποίο πιθανόν, εάν περάσει -όπως θέλει η κυβέρνηση να το περάσει- να επηρεάσει έναν σημαντικό αριθμό ατόμων από τη συγκεκριμένη κατηγορία υπαξιωματικών. Το αναφέρω, επειδή είναι πάρα πολύ σημαντικό για μας το ηθικό γενικότερα της Εθνικής Φρουράς να διατηρηθεί στο υψηλότερο δυνατόν επίπεδο. Αυτή είναι η μια πλευρά και, από την άλλη, το θέμα νομίζω η Βουλή θα πρέπει να το δει και πιο ανθρωπιστικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Υπάρχει κάποιος, κάποια άλλη που θέλει τον λόγο;

Όχι.

Προχωράμε στην έγκριση των κανονισμών.

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ομόφωνα σαράντα τρεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με σαράντα τρεις ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και καμία αποχή, οι κανονισμοί εγκρίνονται.

Τα θέματα με τους αριθμούς 19 και 20 έχουν κοινή έκθεση και τιτλοφορούνται «Ο περί Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022» και «Ο περί Μεταφοράς Προσωπικού του Ανώτερου Ξενοδοχειακού Ινστιτούτου Κύπρου στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου Νόμος του 2022», αντίστοιχα. Τα διαβάζω, γιατί ξέρω ότι υπάρχει ένσταση για την αναβολή.

Υπήρχε εισήγηση για αναβολή, αλλά αντιλαμβάνομαι ότι δε συναινείτε...

Κύριε Σαββίδη;

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε, πρέπει να ψηφιστούν σήμερα τα δύο νομοσχέδια, να δημοσιευτούν και να πάμε την ερχόμενη εβδομάδα να ψηφίσουμε τους κανονισμούς, αλλιώς θα πάμε τον Σεπτέμβρη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αυτή την ενημέρωση έχω και εγώ.

Ναι, κύριε Λουκαΐδη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Ενημέρωση προφανώς που δε λαμβάνει υπόψη ότι μόλις την περασμένη εβδομάδα εκάμαμεν το ίδιο τζιαι εψηφίσαμεν τζιαι νόμο τζιαι κανονισμούς για το ίδιο θέμα. Και αυτό είναι που κάμνουμε, συνάδελφοι, συνεχώς.

Η δέσμευση είναι ότι θα είναι στην ολομέλεια την άλλη εβδομάδα, διαφορετικά πρέπει να ξεκινήσουμε μια συζήτηση, με όλη την εκτίμηση... Ήμασαν έτοιμοι να ψηφίσουμε, αλλά θέλουμε να συζητήσουμε το θέμα. Και θα πάρει τουλάχιστον μία ώρα η συζήτηση, επομένως ζητούμε αναβολή. Θα πάει με τους κανονισμούς την άλλη εβδομάδα, όπως έγινε τζιαι την περασμένη εβδομάδα με άλλον νόμο τζιαι κανονισμούς, που τα εψηφίσαμεν την ίδια μέρα. Τζιαι το έχουμε κάμει άπειρες φορές. Επομένως, θερμή παράκληση, αφήστε το για την ερχόμενη εβδομάδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Όχι, έχω την εντύπωση ότι ήταν η διαφορά μας την προηγούμενη εβδομάδα το συγκεκριμένο και δεν έγινε στο τέλος.

Ναι, κύριε Τορναρίτη.

Θα μιλήσετε και εσείς, βεβαίως.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Απ' ό,τι έχω εδώ σημειωμένο, εμείς δεν μπορούμε να δεχτούμε την αναβολή, μπορούμε όμως να συμφωνήσουμε εδώ ότι θα το ψηφίσουμε, δε θα μιλήσουμε τζιαι να μιλήσουμε την άλλη εβδομάδα...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Πρόεδρε, είναι και η πρώτη φορά που ζητούμε αναβολή! Με βάση τον κανονισμό...

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Βάλτε το σε ψηφοφορία.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Και η δέσμευση είναι να ψηφιστεί την ερχόμενη βδομάδα. Τούντα τατσιζιλίκκια 'πόψε πραγματικά δεν τα καταλαβαίνω! Έν' ανεξήγητα πράγματα δηλαδή!

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Κυρία Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Παρακαλώ.

Ναι, κύριε Θεμιστοκλέους.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ:

Κυρία Πρόεδρε, πρέπει να δοθεί οπωσδήποτε αναβολή. Το θέμα δεν είναι τόσο απλό όσο εμφανίζεται από κάποιους συναδέλφους. Είναι θέμα πολύ σοβαρό, είναι θέμα το οποίο θα επηρεάζει και το ΤΕΠΑΚ και την ανώτατη παιδεία και την οικονομία του τόπου τα επόμενα πενήντα χρόνια και αυτή η θεωρία, να το ψηφίσουμε δηλαδή τώρα, για να μιλήσουμε μετά το παναϋριν, εν παρπατει! Έχει σημασία το θέμα να πάει για αναβολή μια βδομάδα. Δε θα πάθει τίποτε ούτε το ΤΕΠΑΚ ούτε η Πάφος ούτε και ο Συναγερμός!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία!

Κύριε Ιωάννου.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε, εμείς διαφωνούμε με την αναβολή. Θεωρούμε ότι είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό θέμα και δεν μπορώ να αντιληφθώ αν ζητείται αναβολή γιατί κάποιοι δεν έχουν χρόνο ή γιατί θέλουν να δουν κάποια ζητήματα. Γιατί, αν ισχύει το πρώτο, έν' πρωτάκουστο!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία! Καταγράφηκε.

Και ο κ. Μυλωνάς, ο κ. Κάρουλλας...

Σύντομα, σας παρακαλώ. Ως τώρα εσυζητούσαμε το θέμα!

Κύριε Μυλωνά, ως πρόεδρος της επιτροπής.

ΠΑΥΛΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ:

Κυρία Πρόεδρε, απ' ό,τι αντιλαμβάνομαι, ο λόγος που δε θέλουμε να το συζητήσουμε είναι η πίεση του χρόνου. Το κατανοώ. Αυτό μπορεί να είναι μάθημα για το ότι κάποτε τα θέματα για τα οποία επιλέγουμε να σπαταλούμε ή να χρησιμοποιούμε ή να αξιοποιούμε χρόνο -ο καθένας διαλέγει ό,τι θέλει- τα θέματα που θεωρεί ο καθένας από μας ότι είναι άξια προς συζήτηση για πολλή ώρα... Λοιπόν, έν' πολύ σοβαρό θέμα προφανώς, αλλά από την άλλη έγινε -και έγινε πολλές φορές- επίκληση και από συναδέλφους του ΑΚΕΛ, που είναι ενδεδειγμένη, συνεχόμενη... Να μη σας πω τα κόμματα και τις τελείες!

Εμείς είχαμε ενημέρωση 'πού τις υπηρεσίες της Βουλής ότι θα 'ταν σωστό, με βάση τους κανονισμούς, να ψηφιστεί τώρα η νομοθεσία και την επόμενη εβδομάδα οι κανονισμοί, για να μην πάμε τον Σεπτέμβριο.

Όμως, επειδή λέγεται ότι είναι εφικτό, εγώ θα 'θελα να έχω τη διαβεβαίωση όλων σας ότι θα μπορέσουμε την επόμενη εβδομάδα να προχωρήσουμε στην ψήφιση. Αν θέλουμε να κρατήσουμε το γράμμα και τον κανονισμό, σημαίνει ότι πρέπει να ψηφίσουμε σήμερα τζιαι να συζητήσουμε. Ας μιλήσει ένας από κάθε κοινοβουλευτική ομάδα για ακόμα μισή ώρα, αλλά η συζήτηση μέσα στην επιτροπή έχει εξαντληθεί. Είναι γνωστές οι θέσεις όλων των παρατάξεων.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε, θέλω να θυμίσω -επειδή εννά το θυμούνται ούλλοι οι συνάδελφοι- ότι την περασμένη εβδομάδα απορρίψαμε τον νόμο για τα glamring. Ακολουθούσαν κανονισμοί μετά. Μόλις την περασμένη εβδομάδα εκάμαμεν αυτό το πράγμα. Τούτες τες τυπικότητες, σε μια ώρα που η ομάδα του ΑΚΕΛ έπρεπε να είσιν φύει... Σας λέω ότι το εκάμαμεν την περασμένη εβδομάδα τζιαι εν εψηφίσαμεν τους κανονισμούς, κύριε Κουλία... Μόλις την περασμένη εβδομάδα το εκάμαμεν. Τωρά πατούμε πάνω στην Αγία Τράπεζα!

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΚΟΥΛΙΑΣ:

Κύριε Λουκαΐδη, συμφωνώ μαζί σου!

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Αυτό εκάμαμεν μόλις την περασμένη εβδομάδα! Τυπικά έν' καλλύπτερα, γίνεται όμως, το εκάμαμεν την περασμένη εβδομάδα τζιαι δεσμευόμαστε -με επιτροπή θέλουμε να πάει, με τίποτε- να πάμε, να το φέρουμε, να το ψηφίσουμε, να τελειώνουμε την άλλη εβδομάδα. Για όνομα του Θεού!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν...

Κύριε Αλαμπρίτη.

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΑΛΑΜΠΡΙΤΗΣ:

Το θέμα είναι ότι, επειδή έχει ιστορικό το θέμα, να μην χρησιμοποιηθεί το συγκεκριμένο, η ψήφιση του νόμου τζιαι των κανονισμών, για να πάει παρακάτω το θέμα, για να μην έχουμε την εξέλιξη τον Σεπτέμβρη...

Λέω κάτι πολλά συγκεκριμένο. Να μη χρησιμοποιηθεί το δεδομένο του κανονισμού τζιαι του νόμου, για να πάει παρακάτω το θέμα.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Έν' δέσμευση και δική μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, θέλει κάποιος...

Ο κ. Κάρουλλας. Σύντομα, σας παρακαλώ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΟΥΛΛΑΣ:

Κυρία Πρόεδρε, το θέμα έχει συζητηθεί πολύ εξαντλητικά -το είπε και ο πρόεδρος της επιτροπής- εις την επιτροπή. Έχουμε φθάσει σε επίπεδο τροπολογιών, είναι ενώπιόν μας, άρα... Τζιαι είναι γραμμένο τζιαι στην έκθεση ότι πρέπει να ψηφιστεί σήμερα, πριν από τους κανονισμούς, η σχετική νομοθεσία, άρα πρέπει να προχωρήσουμε, να μη δημιουργούμε τζιαι άλλα προηγούμενα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Λοιπόν, κύριε Παπαγιάννη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε, έχει εξαντληθεί η συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ναι, το ξέρω.

Κύριε Παπαγιάννη, σύντομα. Σας ακούω.

ΛΙΝΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε, θεωρώ ότι η εισήγηση του κ. Μυλωνά, εφόσον έχει ακουστεί και από το ΑΚΕΛ ότι την επόμενη εβδομάδα θα προχωρήσει η ψήφιση, μας βρίσκει σύμφωνους.

(Θόρυβος στην αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τι; Δεν άκουσα.

ΛΙΝΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ:

Μας βρίσκει σύμφωνους, είπα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σύμφωνους.

Κύριε Λεωνίδου, εσείς είστε σύμφωνοι;

ΠΑΝΙΚΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε, θα συμφωνούσαμε, νοούμενου ότι θα ξεκαθαρίσει οριστικά και αμετάκλητα το διαδικαστικό νομικό ζήτημα, το συνταγματικό ζήτημα. Εμείς είχαμε τοποθετηθεί...

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Χρίστο Χριστοφίδη)

Παρακαλώ, κύριε Χριστοφίδη, με όλο τον σεβασμό! Ακούαμέν σας τόσην ώρα!

Ναι, έν'... Αφήστε μας να ολοκληρώσουμε!

Κυρία Πρόεδρε, ζητώ τη συνδρομή σας, για να μπορέσω να συνεχίσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας ακούμε.

ΠΑΝΙΚΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ:

Λοιπόν, στην περασμένη συνεδρίαση, κυρία Πρόεδρε, ετέθηκε παρόμοιο ζήτημα και κάναμε έντονη συζήτηση. Ο καθένας είπε τις απόψεις του. Επειδή το θέμα δεν είναι πολιτικό, είναι συνταγματικό, είναι νομικό, πρέπει οριστικά και αμετάκλητα να έρθει προς τη Βουλή μία γνωμάτευση, για να μη συζητάμε κάθε φορά τι είναι, αν είναι κανονισμοί, αν προηγείται ο νόμος ή αν προηγείται ο κανονισμός. Εμείς ξέρουμε, γνωρίζουμε -το είπαμε προχθές και επαναλαμβάνω και σήμερα- ότι αυτό που λέει ο συνάδελφος ο Γιώργος ο Λουκαΐδης... Εμείς διαφωνούμε. Όμως, εάν υπάρχει συναίνεση να αναβληθεί, αλλά να ψηφιστεί την επόμενη βδομάδα και να μη ζητηθεί αναβολή 'που οποιονδήποτε άλλο, για να πάμε τον Σεπτέμβρη... Γιατί, αντιλαμβάνεστε, θα παρθεί μια ιστορική απόφαση μεταφοράς της συγκεκριμένης σχολής στην Πάφο, με αποτέλεσμα, αν δε γίνει, να μην μπορεί να γίνει ο προγραμματισμός από το ΤΕΠΑΚ.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας παρακαλώ! Σας παρακαλώ!

ΠΑΝΙΚΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ:

Λοιπόν, χρειάζεται συνεπώς να είμαστε σοβαροί, όταν ζητούμε αναβολές, και θα μπορούσε, Γιώργο, με όλον τον σεβασμό, να ζητούσατε αναβολή το πρωί στη Σύσκεψη των Αρχηγών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Δαμιανού... Κύριε Τορναρίτη...

(Θόρυβος στην αίθουσα)

Παρακαλώ, ησυχία!

Ναι, κύριε Τορναρίτη.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Κύριε Λουκαΐδη, αγαπητοί συνάδελφοι, μετά...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ως τωρά εσυζητούσαμεν το, εν τω μεταξύ, αλλά συνεχίστε!

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Εγώ δεν πιστεύω ποτέ στον τύπο, πιστεύω στο πνεύμα του νόμου. Αφ' ης στιγμής τώρα το ΑΚΕΛ δέχεται και ο νόμος και οι κανονισμοί να συζητηθούν την ίδια ημέρα, το αποδεχόμαστε κι εμείς, αναβάλλεται το θέμα. Προχωρούμε παρακάτω, για να ηρεμήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Δαμιανού.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε, θέλω να πω δύο πράγματα, πάρα πολύ σύντομα.

(Θόρυβος στην αίθουσα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ήσυχία, παρακαλώ!

ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Τουλάχιστον εγώ -έχει τζιαι παλαιότερους από μένα συναδέλφους, αλλά εγώ είμαι σ' αυτό το σώμα έντεκα χρόνια- δεν έχω ξαναδεί τέτοια στάση έναντι κοινοβουλευτικής ομάδας που για πολύ εύλογο, συγκεκριμένο λόγο να ζητά μια διευκόλυνση και να υπάρχει αυτή η στάση. Και λυπούμαι πάρα πολύ, αλλά τούντο πράμα έν' ενδεικτικό κάποιων άλλων προθέσεων, που δεν έχουν να κάμουν με την ολομέλεια της Βουλής.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Δεύτερον, δεύτερον, δεύτερον... Επειδή έχει συμφωνηθεί το ζήτημα, θέλω να ξεκαθαρίσω μιαν τζιαι καλήν το νομικό ζήτημα, το οποίο ισχυρίζομαι ότι εμείς πρώτοι ηγείραμε μαζί με τον κ. Ανδρέα Αγγελίδη πριν από πάρα πολλά χρόνια. Τούτη η ολομέλεια, από τη στιγμή που με κάποιες σολομώντειες λύσεις, ακόμα και την ημέρα - είναι εδώ ο κ. Τορναρίτης- που εψηφίζαμεν εμπορικό δικαστήριο και ναυτοδικείο, αλλά επειδή ο Συναγερμός έθελε ντε και καλά εκείνη την ημέρα που είχε εξασφαλισμένη πλειοψηφία να ψηφιστούν και τα δύο τζιαι ηύραμεν τη σολομώντειο λύση -τζιαι ηύραμεν την!- ε, τότε πρέπει να είμαστε όλοι πολύ προσεκτικοί στο να επικαλούμαστε τους κανονισμούς της Βουλής!

Άρα, επειδή θα ψηφίσουμε επί της αρχής τζιαι είναι προχωρημένη η ώρα, σας παρακαλούμε, πάμε στο επόμενο ζήτημα τζιαι είναι καλά αυτά τα ζητήματα να τα λύσετε τελεσίδικα στη Σύσκεψη των Αρχηγών, αλλά να προχωρήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μα, τώρα εμφανίστηκαν, κύριε Δαμιανού...

ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Είναι κρίμα, είναι κρίμα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

...δε συζητήθηκαν καν εις τη Σύσκεψη των Αρχηγών.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

...είναι κρίμα να πλειοδοτούμε για ζητήματα που είναι λυμένα!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ωραία!

Μα γνωρίζουμε το θεσμικό! Το θέμα είναι ότι το θεσμικό εν μπορεί να το χρησιμοποιούμε κατά το δοκούν!

Ναι, κύριε Τορναρίτη.

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Κυρία Πρόεδρε, εμείς εδώσαμεν τη λύση... Ανέμενα ένα «ευχαριστώ». Είμαι σίγουρος ότι δεν είναι σε μας...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Ήσουν πολύ εποικοδομητικός!

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Ευχαριστώ πολύ! Δεν είναι σε μας...

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Ήσουν ο πιο εποικοδομητικός σήμερα!

ΝΙΚΟΣ ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ:

Ευχαριστώ πολύ!

Η μομφή είμαι σίγουρος δεν είναι σε μας. Αν ήσασταν ειδικότερα στη Σύσκεψη των Αρχηγών...

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Χρύσανθο Σαββίδη)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ε, θέλετε τζι εσείς «ευχαριστώ»;

(Γέλια)

Τι δεν είπαμε που...

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ:

Ευχαριστούμε!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Να 'στε καλά!

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτή)

Τζι εσείς «ευχαριστώ»; Τι;

Έληξε το ζήτημα. ΄Πού τη στιγμή που υπάρχει κοινή συναίνεση...

Κύριε Χρίστου, εσείς θέλετε τον λόγο επί της διαδικασίας;

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ:

Ναι, κυρία Πρόεδρε...

Όι, θέλω να μιλήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ό,τι θέλετε! Ακούμε. Διαφωνείτε καταρχάς με την αναβολή;

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ:

Περιμένω με υπομονή. Βλέπω να γίνεται μία συζήτηση, όποιος θέλει παίρνει τον λόγο, τώρα που ήρθε η σειρά μας θέλω να αναφέρω ορισμένα ζητήματα. Την 31^η Μαρτίου του 2022 ζητήσαμε αναβολή για συγκεκριμένο λόγο ως ΕΛΑΜ, που δεν αφορούσε κομματικές υποχρεώσεις, και το σώμα το αρνήθηκε. Επίσης, κατ' επανάληψιν, όποτε έτυχε σε συγκεκριμένα νομοσχέδια να ζητήσουμε αναβολή, επίσης μας αρνηθήκατε. Σήμερα, επειδή η κοινοβουλευτική ομάδα του ΑΚΕΛ βιάζεται να πάει στο φεστιβάλ της ΕΔΟΝ, προσπαθούμε να εξυπηρετήσουμε.

Την προηγούμενη βδομάδα ακολουθήσαμε μια πρωτοφανή διαδικασία, με τροπολογία η οποία τέθηκε προφορικά εν μέσω της συζήτησης του κρατικού προϋπολογισμού, για να εξυπηρετήσουμε το ΑΚΕΛ. Αν θέλουν τα υπόλοιπα κόμματα να ακολουθούν αυτή την οδό και αυτό τον δρόμο, είναι πρόβλημά τους! Εμείς, ως ΕΛΑΜ, σας δηλώνουμε ξεκάθαρα ότι δε θα συναινέσουμε στο να διακοπεί η συνεδρία, για τους λόγους τους οποίους έχω αναφέρει και εξηγήσει, διότι θεωρούμε ότι το σώμα πρέπει να εκτελέσει πρώτα απ' όλα το καθήκον του και την αποστολή του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μάλιστα, σεβαστή η άποψή σας.

Κυρία Ερωτοκρίτου, κάτι διαφορετικό;

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Επί της διαδικασίας, κυρία Πρόεδρε.

Νομίζω ότι η ολομέλεια δεν είναι ο χώρος ή ο χρόνος κατά τον οποίο το κάθε κόμμα θα εκφράσει την άποψή του κατά πόσο έχει αδικηθεί ή έχει βοηθηθεί στο παρελθόν. Ο καθένας δικαιούται να έχει την άποψή του. Τη στιγμή που υπάρχει αίτημα από ένα κόμμα για αναβολή, αν υπάρχει συμφωνία εγκρίνεται, μπαίνει σε ψηφοφορία. Είτε απορρίπτεται είτε εγκρίνεται και τέλος η συζήτηση. Δεν αντιλαμβάνομαι γιατί πρέπει στην ολομέλεια να κάμνουμε αυτού του είδους τη συζήτηση και να θυμόμαστε τι έγινε την περασμένη βδομάδα που ήταν εις βάρος του δικού μου κόμματος, πριν έξι μήνες που ήταν προς όφελος του Συναγερμού ή πριν έναν χρόνο που ήταν εις βάρος του ΑΚΕΛ!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σωστά.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Να το ψηφίσουμε να τελειώνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ο κ. Ιωάννου, κάτι διαφορετικό;

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

Κυρία Πρόεδρε, σύμφωνα με τον Κανονισμό, βασικά ήμασταν οι μόνοι οι οποίοι δικαιολογούμε να μιλήσουμε σε αυτή τη συζήτηση, γιατί ψηφίσαμε εναντίον. Άρα, έχουμε το -ακριβώς- αναφαίρετο κοινοβουλευτικό και δημοκρατικό δικαίωμα να δικαιολογήσουμε την ψήφο μας. Αυτό έπραξε ο κ. Χρίστου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Μα, για ποιο πράγμα μιλάτε, κύριε Ιωάννου; Δεν εκάμαμεν ψηφοφορία ακόμη. Συζητούμε αν θα το συζητήσουμε!

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

Ήμασταν οι μόνοι ενάντια στην αναβολή. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο ο κ. Χρίστου ζήτησε τον λόγο, για να δικαιολογήσει την ψήφο του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κάστετε κάτω, έληξε, κύριε Ιωάννου, η συζήτηση.

Θέλω να πω κάτι. Πραγματικά εντυπωσιάζομαι σήμερα, εντυπωσιάζομαι πάρα πολύ με το επίπεδο!

Λοιπόν, αυτή η Βουλή και αυτό το σώμα λειτουργεί δημοκρατικά, δεν αποφασίζουμε απολυταρχικά, τίθεται, εφόσον υπάρχει συναίνεση προς ψήφιση, δε ζητήθηκε από τη Σύσκεψη Αρχηγών και σέβομαι απόλυτα την ετυμηγορία της πλειοψηφίας, που δημοκρατικά έχει αποφανθεί, και συναινείτε λοιπόν στο να πάει για ψήφιση την ερχόμενη βδομάδα μαζί, αν και θεσμικά οφείλω να τοποθετηθώ ότι είναι ο νόμος και μετά οι κανονισμοί. Έχει δίκαιο ο κ. Λουκαΐδης ότι έχει ξαναγίνει, αλλά δε σημαίνει ότι, επειδή έχει ξαναγίνει, πρέπει να επαναλαμβάνεται. Αυτή είναι η διαδικασία η σωστή, αυτό θα γίνει την ερχόμενη Πέμπτη, γιατί πρέπει, ναι, το ΤΕΠΑΚ να έχει οδηγό σπουδών και να δεχτεί τους φοιτητές του το ερχόμενο ακαδημαϊκό έτος. Οπότε, τα θέματα με τους αριθμούς 19 και 20 αναβάλλονται για την ερχόμενη Πέμπτη.

Και πάμε στο εικοστό τρίτο θέμα, που πιλοφορείται «Ο περί της Ρύθμισης της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ξενώνων Νόμος του 2022». Υπάρχει αίτημα για αναβολή και εδώ;

Όχι.

Είναι πρόταση νόμου των κ. Κυριάκου Χατζηγιάννη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου, και Χρύση Παντελίδη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας.

Παρακαλώ τον κ. Γεωργίου να διαβάσει τον σκοπό.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Θέσπιση νομοθεσίας για τη ρύθμιση της ίδρυσης και λειτουργίας ξενώνων, ώστε να διασφαλιστεί η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού για την πρόταση νόμου «Ο περί της Ρύθμισης της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ξενώνων Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Κυριάκος Χατζηγιάννης, πρόεδρος

Ηλίας Μυριάνθους

Κώστας Κώστα

Μιχάλης Γιακουμή

Χρύση Παντελίδης

Σταύρος Παπαδούρης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία κατατέθηκε στη Βουλή στις 5 Μαΐου 2022 από τους κ. Κυριάκο Χατζηγιάννη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου, και Χρύση Παντελίδη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας, σε τρεις συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 24 Μαΐου και στις 7 και την 21^η Ιουνίου 2022.

Στα πλαίσια της μελέτης της πρότασης νόμου κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής ο Υφυπουργός Τουρισμού, εκπρόσωποι του Υπουργείου Εσωτερικών, του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως του ίδιου υπουργείου, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, του Γραφείου Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων, του Πανεπιστημίου Κύπρου, του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, της Ένωσης Δήμων Κύπρου, της Ένωσης Κοινοτήτων Κύπρου, του Επιστημονικού και Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου, της εργοδοτικής οργάνωσης ΟΕΒ και του Συνδέσμου Ιδιοκτητών Ξενώνων Κύπρου. Το Υπουργείο Οικονομικών, το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, το Πανεπιστήμιο Frederick, ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου, ο Σύνδεσμος Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου, ο Σύνδεσμος Ταξιδιωτικών Πρακτόρων Κύπρου, ο Κυπριακός Σύνδεσμος Καταναλωτών και η Παγκύπρια Ένωση Καταναλωτών και Ποιότητας Ζωής, παρ' όλο που κλήθηκαν, δεν εκπροσωπήθηκαν στις συνεδρίες της επιτροπής.

Σημειώνεται ότι κατά τη συζήτηση της πρότασης νόμου παρέστησαν επίσης τα μέλη της επιτροπής κ. Ονούφριος Κουλλά, Νίκος Σύκας, Γιαννάκης Γαβριήλ, Ανδρέας Πασιουρτίδης και Πανίκος Λεωνίδου.

Σκοπός του προτεινόμενου νόμου είναι η θέσπιση νομοθεσίας για την ίδρυση και λειτουργία ξενώνων, ώστε να ρυθμιστεί το κενό που υπήρχε έως τώρα λόγω της απουσίας σχετικού νομοθετικού πλαισίου και να διασφαλιστεί η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών τους.

Ειδικότερα, με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις καθορίζονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Τα πλαίσια αδειοδότησης και δημιουργίας μητρώου για την εγγραφή ξενώνων, το οποίο θα τηρείται από το Υφυπουργείο Τουρισμού.
2. Ο οδηγός υπηρεσιών ξενώνα, στον οποίο θα περιλαμβάνονται πληροφορίες για την ενημέρωση των πελατών του, καθώς και οι όροι λειτουργίας του.
3. Οι τεχνικές και λειτουργικές προδιαγραφές, καθώς και οι προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας αναφορικά με τη λειτουργία ξενώνων.
4. Τα αδικήματα και οι ποινές που θα επιβάλλονται σε άτομα που λειτουργούν και διαχειρίζονται ξενώνα χωρίς άδεια λειτουργίας.

Περαιτέρω, στην πρόταση νόμου προβλέπεται μεταβατική διάταξη με βάση την οποία παρέχεται η δυνατότητα στους ιδιοκτήτες ή/και διαχειριστές των υφιστάμενων ξενώνων να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες, ώστε να εξασφαλίσουν την απαιτούμενη άδεια λειτουργίας τους από την αρμόδια αρχή και οι ξενώνες να καταχωρισθούν στο σχετικό μητρώο ξενώνων, σύμφωνα με τις πρόνοιες του προτεινόμενου νόμου.

Στα πλαίσια της συζήτησης της πρότασης νόμου ο Υφυπουργός Τουρισμού συμφώνησε με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της και τόνισε ότι μέσω αυτής εμπλουτίζεται το τουριστικό προϊόν της Κύπρου και προσελκύεται τουρισμός και από νέες αγορές. Όπως επίσης επισήμανε, σε περίπτωση ψήφισης της πρότασης νόμου σε νόμο, το υφυπουργείο θα ετοιμάσει σχετικό νομοσχέδιο, στο οποίο θα προβλέπεται η ταξινόμηση των ξενώνων σε τάξεις πολυτελείας, Α' και Β'.

Στα πλαίσια της συνέχισης της συζήτησης της πρότασης νόμου ο εκπρόσωπος του Υφυπουργείου Τουρισμού εισηγήθηκε στην επιτροπή την εισαγωγή απλοποιημένης διαδικασίας καταχώρισης του ξενώνα στο σχετικό μητρώο, ώστε η εν λόγω καταχώριση να πραγματοποιείται κατά την έκδοση της άδειας λειτουργίας του. Επιπροσθέτως, επισήμανε την ανάγκη δημιουργίας στους ξενώνες ξεχωριστού χώρου υγιεινής ανδρών και γυναικών για το προσωπικό των ξενώνων.

Ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών συμφώνησε με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της πρότασης νόμου και εισηγήθηκε ορισμένες βελτιωτικές αλλαγές. Ειδικότερα, εισηγήθηκε την αντικατάσταση της υποβολής αντιγράφου της άδειας οικοδομής του κτιρίου του ξενώνα, που αποτελεί μια από τις προϋποθέσεις για την εξασφάλιση της άδειας λειτουργίας του, με την υποβολή αντιγράφου του πιστοποιητικού έγκρισης ή του πιστοποιητικού έγκρισης με σημειώσεις.

Ο εκπρόσωπος του Συνδέσμου Ιδιοκτητών Ξενώνων Κύπρου συμφώνησε με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις και εισηγήθηκε μεταξύ άλλων τις ακόλουθες βελτιώσεις και αλλαγές επί του κειμένου της πρότασης νόμου:

1. Απάλειψη της υποχρέωσης για δημιουργία ξεχωριστών προθαλάμων με νιπτήρες, μέσα στέγνωσης χεριών και καθρέφτες στους κοινόχρηστους χώρους υγιεινής, καθώς λόγω της περιορισμένης χωρητικότητας των υφιστάμενων υποστατικών δεν είναι εφικτή η υλοποίηση της εν λόγω υποχρέωσης.
2. Απάλειψη της υποχρέωσης για την εγκατάσταση μηχανημάτων αυτόματης πώλησης/παρασκευής τροφίμων και ποτών στους κοινόχρηστους χώρους του ξενώνα, καθώς οι διαμένοντες σε αυτόν αναμένεται ότι θα εξυπηρετούνται από τις προσφερόμενες υπηρεσίες της ευρύτερης περιοχής όπου λειτουργεί ο ξενώνας.
3. Τροποποίηση της πρόνοιας για δημιουργία στους ξενώνες χώρου υγιεινής για το προσωπικό, ώστε αυτή να καταστεί προαιρετική από υποχρεωτική, καθώς μία τέτοια πρόνοια θα επηρεάσει δυσμενώς τη λειτουργία των υφιστάμενων υποστατικών που λειτουργούν ως ξενώνες.
4. Βελτίωση της πρόνοιας για τη λειτουργία της υποδοχής ξενώνα, ώστε να λειτουργεί τουλάχιστον οκτώ ώρες, καθώς η άφιξη πελατών κατά τις βραδινές ώρες θα επηρεάσει τη νυκτερινή ανάπαυση των διαμενόντων.

Οι εκπρόσωποι του Πανεπιστημίου Κύπρου, τόσο γραπτώς όσο και προφορικώς ενώπιον της επιτροπής, συμφώνησαν με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της πρότασης νόμου και παράλληλα εισηγήθηκαν την υιοθέτηση επιπρόσθετων απαιτούμενων προϋποθέσεων για την εξασφάλιση της άδειας λειτουργίας ξενώνα. Επίσης, επισήμαναν την ανάγκη καθορισμού συγκεκριμένου αριθμού και μεγέθους δωματίων για την εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία.

Επιπροσθέτως, εισηγήθηκαν την αύξηση του αριθμού ηλεκτροδοτών ανά κλίνη, αφού κάτι τέτοιο ανταποκρίνεται στην αυξημένη χρήση της τεχνολογίας και ενισχύει την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών στους ξενώνες.

Η εκπρόσωπος της Ένωσης Δήμων Κύπρου επισήμανε ότι πρέπει οι τεχνικές προδιαγραφές και οι προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που προβλέπονται στην πρόταση νόμου να συνάδουν με συγκεκριμένες πρόνοιες των περί Οδών και Οικοδομών Κανονισμών, οι οποίες διασφαλίζουν ότι κάθε οικοδομή σχεδιάζεται και κατασκευάζεται με τρόπο που να αποτρέπονται οι κίνδυνοι ατυχημάτων ή ζημιών και να είναι προσβάσιμη από άτομα με αναπηρία και με μειωμένη κινητικότητα.

Το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, παρ' όλο που δεν εκπροσωπήθηκε στις συνεδρίες της επιτροπής, με γραπτό υπόμνημά του που απέστειλε στην επιτροπή επισημαίνει μεταξύ άλλων ότι συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της πρότασης νόμου.

Οι εκπρόσωποι του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, τόσο γραπτώς όσο και προφορικώς, δήλωσαν ότι συμφωνούν με τις πρόνοιες της πρότασης νόμου.

Ειδικότερα, στα γραπτά υπομνήματα που στάλθηκαν από τα πιο πάνω πανεπιστήμια επισημαίνεται ότι μέσα από τη θεσμοθέτηση της λειτουργίας των ξενώνων θα εξυπηρετηθεί μεγάλος αριθμός φοιτητών/φοιτητριών που επιλέγουν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα ERASMUS ή σε άλλου είδους συνεργασία με πανεπιστήμια ευρωπαϊκών κρατών που προάγουν την ανταλλαγή και την κινητικότητα μεταξύ των φοιτητών/φοιτητριών. Επιπροσθέτως, επισημαίνεται ότι υπάρχουν καταγγελίες φοιτητών σε σχέση με τις τιμές και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών των ξενώνων στους οποίους διαμένουν, καθώς και ότι δεν υπάρχει ο αναγκαίος εποπτικός έλεγχος από τις αρμόδιες αρχές.

Στα πλαίσια της περαιτέρω συζήτησης της πρότασης νόμου η επιτροπή, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, αποφάσισε όπως τροποποιήσει το κείμενο της πρότασης νόμου, ώστε να επιτευχθούν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Απλοποίηση της διαδικασίας καταχώρισης στο μητρώο ξενώνων, ώστε στα πλαίσια της έκδοσης της άδειας λειτουργίας ξενώνα να πραγματοποιείται και η καταχώρισή του στο εν λόγω μητρώο.
2. Απάλειψη της υποχρέωσης λειτουργίας στους ξενώνες μηχανημάτων αυτόματης παρασκευής και πώλησης τροφίμων και ποτών.
3. Απάλειψη της υποχρέωσης δημιουργίας ξεχωριστών προθαλάμων με νιπτήρες, μέσα στέγνωσης χεριών και καθρέφτες στους κοινόχρηστους χώρους υγιεινής των ξενώνων.
4. Προσθήκη πρόνοιας για την υποχρέωση δημιουργίας ξεχωριστών χώρων υγιεινής ανδρών και γυναικών για το προσωπικό, μόνο στην περίπτωση απασχόλησης πέραν των πέντε ατόμων.
5. Αύξηση του αριθμού των ηλεκτροδοτών ανά κλίνη από ένα σε τέσσερις.
6. Προσθήκη πρόνοιας για δυνατότητα τοποθέτησης εγκαταστάσεων που παράγουν ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για αυτοκατανάλωση.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, συμφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της πρότασης νόμου, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί σύμφωνα με τα πιο πάνω, και ομόφωνα εισηγείται στη Βουλή την ψήφισή της σε νόμο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομιλητές, ομιλήτριες;

Κύριε Χατζηγιάννη, ως εισηγητής, και ο κ. Θεοπέμπτου.

Ναι.

Και ο κ. Παντελίδης.

Ρώτησα αν υπάρχει αίτημα για αναβολή και δεν απαντήσατε, κύριε Λουκαΐδη, ώσπου να το συζητήσουμε, θα ολοκληρώσουμε.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Θεωρήσαμε ότι δε θα υπήρχαν τοποθετήσεις.

Το προηγούμενο θέμα. Ο λόγος που ζητήσαμε αναβολή έντιμην επειδή διαφωνούμε, επειδή θα είχε συζήτηση. Θερμή παράκληση: Όσα θέματα χρειάζονται συζήτηση να πάνε στην επόμενη ολομέλεια, εκτός από τον περί Αποβλήτων, που ο κ. Θεοπέμπτου με ενημέρωσε, όπως και η υπηρεσία, έπρεπε, πρέπει μέχρι τις 7 του μηνός να προωθηθεί. Εκείνο ας το ψηφίσουμε και, σας παρακαλώ, σεβαστείτε ένα αίτημα από ένα κόμμα, διότι πραγματικά δεν ξέρω σήμερα τι γίνεται!

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αφού ρώτησα αν υπάρχει αίτημα για αναβολή και δεν απάντησε.

Λοιπόν, θέλετε να δεσμευτούμε ότι θα είστε σύντομοι και να...

(Μη ευκρινή σχόλια από τον κ. Γιώργο Λουκαΐδη)

Μα, έχει δύο εισηγητές, δεν μπορώ να στερήσω τον λόγο. Να είναι σύντομοι στα δύο λεπτά.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ:

Πολύ σύντομα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κύριε Χατζηγιάννη, έχετε πρόβλημα να το αφήσουμε την ερχόμενη βδομάδα;

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ:

Δεν καταλαβαίνω πραγματικά αυτό το ύφος, να μη γίνεται τοποθέτηση για ένα θέμα. Πραγματικά! Να υποσχεθούμε εδώ, παρακαλώ, να είμαστε πολύ σύντομοι και θα ήθελα τον πολύ αγαπητό συνάδελφο τον κ. Παντελίδη να τον ευχαριστήσω και να τον συγχαρώ για τη συνεργασία, καθώς επίσης και την επιτροπή στο σύνολό της. Ρυθμίζουμε ένα κενό το οποίο υπήρχε. Ρυθμίζουμε τη διαχείριση, ρυθμίζουμε την αδειοδότηση και κάνουμε εφικτό πλέον εκείνο το αίτημα δεκάδων χιλιάδων φοιτητών από τον κόσμο όλο, να μπορούν μέσα από προγράμματα να έρχονται να κάνουν ανταλλαγές στα κυπριακά πανεπιστήμια. Και με τον τρόπο αυτό θα υπάρχει πραγματικό όφελος. Γι' αυτό τον λόγο ευχαριστώ ξανά τον συνάδελφο και όλους τους συναδέλφους της επιτροπής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Χατζηγιάννη, και για το σύντομο.

Κύριε Παντελίδη, σύντομα και μετά εσείς.

(Θόρυβος στην αίθουσα)

Σας παρακαλώ! Σας ακούω.

ΧΡΥΣΗΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ:

Ευχαριστώ τον πρόεδρο της επιτροπής, την επιτροπή, το Υφυπουργείο Τουρισμού, έν' τζιαι και κυβερνητικός βουλευτής, εξέχασέν το, και όλους τους εμπλεκόμενους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ, κύριε Παντελίδη.

Ο κ. Θεοπέμπτου.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΘΕΟΠΕΜΠΤΟΥ:

Εμείς θα ψηφίσουμε την πρόταση νόμου. Έσσει δκυο-τρία πράματα που θέλω να πω όμως, για να έχουμε έννοια, γιατί πρέπει να επανέλθουμε τον Σεπτέμβρη. Εξανάετυχέν μας να λαλούμεν ότι πρέπει να μπει η Πολεοδομία, θα καθορίζει η Πολεοδομία, τζι η Πολεοδομία να μεν καθορίζει πούποτε τζιαι να 'χουμε πρόβλημα πού εννά τους κάμουμεν. Έσσει μια αναφορά μέσα για προσωρινή διαμονή και θα πρέπει κάποια στιγμή τον Σεπτέμβρη να δούμε τι εννοεί. Έν' πάρα πολλά αυστηρό στο ένα αδίκημα για ασφάλεια και υγεία να το κλείεις. Εν έχουμε πουθενά αλλού, από ό,τι ξέρω, τόση μεγάλη αυστηρότητα. Και υπάρχει ένα σοβαρό θέμα μέσα στην πρόταση που οπωσδήποτε πρέπει να το διορθώσουμε τουλάχιστον τον Σεπτέμβρη, που ζητά τα προσωπικά δεδομένα όλων όσοι έμειναν μέσα στον ξενώνα να τα στέλνει στην κυβέρνηση. Τζιαι τούτο, καταλαβαίνετε, δεν είναι σωστό.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ευχαριστώ κι εγώ πάρα πολύ.

Δεύτερη ανάγνωση της πρότασης νόμου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Ερμηνεία. Άρθρο 2.

Καθορισμός περιοχών ανάπτυξης ξενώνων. Άρθρο 3.
Ίδρυση και λειτουργία ξενώνα. Άρθρο 4.
Άδεια λειτουργίας ξενώνα. Άρθρο 5.
Καταχώριση στο Μητρώο Ξενώνων. Άρθρο 6.
Καθορισμός σχετικού τέλους. Άρθρο 7.
Όνομα ξενώνα. Άρθρο 8.
Αυτεπάγγελτος έλεγχος ξενώνων από την αρμόδια αρχή. Άρθρο 9.
Οδηγός υπηρεσιών ξενώνα και συναφή θέματα. Άρθρο 10.
Διαφήμιση ή προβολή ξενώνα. Άρθρο 11.
Τήρηση στατιστικών στοιχείων πελατών. Άρθρο 12.
Αδικήματα και ποινές. Άρθρο 13.
Διοικητικό πρόστιμο. Άρθρο 14.
Ιεραρχική προσφυγή. Άρθρο 15.
Μεταβατική διάταξη. Άρθρο 16.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τριάντα έξι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Με τριάντα έξι ψήφους, τα άρθρα εγκρίνονται ομόφωνα.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο περί της Ρύθμισης της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ξενώνων Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τριάντα έξι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με τον ίδιο, αντιλαμβάνομαι, αριθμό ψήφων, η πρόταση νόμου ψηφίζεται σε νόμο.

Το εικοστό τέταρτο θέμα τιτλοφορείται «Οι περί Αποβλήτων (Διαχείριση Δημοτικών Αποβλήτων από τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης) Κανονισμοί του 2021».

Εδώ υπάρχει εισήγηση για αναβολή; Πρέπει να ψηφιστεί, αφού.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτή)

Γι' αυτό σας λέω, πρέπει να ψηφιστεί. Ωραία.

Παρακαλώ, τον σκοπό.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καθορισμός των αρμοδιοτήτων των αρχών τοπικής διοίκησης για την ορθολογική διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Περιβάλλοντος για τους κανονισμούς «Οι περί Αποβλήτων (Διαχείριση Δημοτικών Αποβλήτων από τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης) Κανονισμοί του 2021»

Παρόντες:

Νίκος Κέττηρος, αναπλ. πρόεδρος

Μαρίνα Νικολάου

Πρόδρομος Αλαμπρίτης

Χρύσανθος Σαββίδης

Αντρέας Καυκαλιάς

Λίνος Παπαγιάννης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος μελέτησε τους πιο πάνω κανονισμούς σε επτά συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στο διάστημα μεταξύ της 13^{ης} Απριλίου 2022 και της 22^{ας} Ιουνίου 2022. Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιόν της η Επίτροπος Περιβάλλοντος, εκπρόσωποι του Γραφείου Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων, του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, του Τμήματος Περιβάλλοντος του ίδιου υπουργείου, του Υπουργείου Εσωτερικών, της Διεύθυνσης Ελέγχου του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, της Ένωσης Δήμων Κύπρου, της Ένωσης Κοινοτήτων Κύπρου, του Κυπριακού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου (ΚΕΒΕ), της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων (ΟΕΒ), του Συνδέσμου Βιομηχάνων Ανακύκλωσης και Συνεργατών Κύπρου, της Green Dot (Cyprus) Public Co Ltd, της Αναπτυξιακής Εταιρείας Τροόδους και της περιβαλλοντικής οργάνωσης «Φίλοι της Γης Κύπρου».

Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, η Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομικών, ο Σύνδεσμος Ανακυκλωτών Κύπρου και το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος (Terra Cyprica), παρ' όλο που κλήθηκαν, δεν παρευρέθηκαν στις συνεδρίες της επιτροπής. Η Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ), παρ' όλο που κλήθηκε, δεν παρευρέθηκε στις συνεδρίες της επιτροπής, ωστόσο ενημέρωσε με γραπτό υπόμνημά της την επιτροπή ότι συμφωνεί με τον σκοπό και τις πρόνοιες των υπό εξέταση κανονισμών.

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της συζήτησης των κανονισμών παρευρέθηκαν επίσης τα μέλη της επιτροπής κ. Χαράλαμπος Θεοπέμπτου, Σάβια Ορφανίδου, Ρίτα Θεοδώρου Σούπερμαν, Χρίστος Ορφανίδης και Μιχάλης Γιακουμή.

Σκοπός των προτεινόμενων κανονισμών, οι οποίοι εκδίδονται δυνάμει του εδαφίου (6) του άρθρου 13, του εδαφίου (5) του άρθρου 15, του εδαφίου (1Α) του άρθρου 35, του εδαφίου (1Α) του άρθρου 36 και της παραγράφου (ζ) του εδαφίου (2) του άρθρου 54 του περί Αποβλήτων Νόμου, είναι ο καθορισμός των αρμοδιοτήτων των αρχών τοπικής διοίκησης για την ορθολογική διαχείριση των δημοτικών τους αποβλήτων.

Ειδικότερα, στους υπό αναφορά κανονισμούς προβλέπονται μεταξύ άλλων οι ακόλουθες υποχρεώσεις των αρχών τοπικής διοίκησης:

1. Εκπόνηση εξαετούς τοπικού σχεδίου δράσης για την πρόληψη της δημιουργίας και τη διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων, με σκοπό την επίτευξη των ευρωπαϊκών στόχων που τέθηκαν για αύξηση αφενός της επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης και αφετέρου της χωριστής συλλογής των ανακυκλώσιμων και οργανικών αποβλήτων, καθώς και για μείωση των ποσοτήτων μικτών αποβλήτων που καταλήγουν σε υγειονομική ταφή.

2. Εφαρμογή του συστήματος υποχρεωτικής διαλογής στην πηγή και χωριστής συλλογής για τις κατηγορίες δημοτικών αποβλήτων που καθορίζονται στη σχετική πρόνοια των υπό εξέταση κανονισμών, σύμφωνα με τις ελάχιστες τεχνικές προδιαγραφές και απαιτήσεις που καθορίζονται στο σχετικό διάταγμα που εκδίδει ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.
3. Εφαρμογή του συστήματος «Πληρώνω όσο Πετάω».
4. Ενημέρωση του κοινού αναφορικά με τις πρόνοιες του οικείου τοπικού σχεδίου δράσης, του συστήματος διαλογής στην πηγή και χωριστής συλλογής και του συστήματος «Πληρώνω όσο Πετάω», καθώς και με τα θέματα που προβλέπονται στη σχετική πρόνοια των υπό εξέταση κανονισμών.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν ενώπιον της επιτροπής από το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις κρίνονται αναγκαίες, καθότι αποτελούν εκ των προτέρων αιρεσιμότητα για την εκταμίευση κονδυλίων από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 και για τα χρηματοδοτικά προγράμματα που αφορούν τη διαχείριση των αποβλήτων. Πρόσθετα, ο Υπουργός Οικονομικών με επιστολή του ημερομηνίας 9 Μαΐου 2022 ενημέρωσε την επιτροπή ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε την εκπλήρωση της πιο πάνω αιρεσιμότητας ως προϋπόθεση για την έγκριση του προγράμματος πολιτικής συνοχής «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027» προϋπολογισμού ύψους €1,8 δις.

Στο πλαίσιο της συζήτησης επί της αρχής των προτεινόμενων κανονισμών οι εκπρόσωποι των εμπλεκόμενων φορέων, παρ' όλο που συμφώνησαν με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των κανονισμών, εξέφρασαν με σχετικά υπομονήματά τους επιφυλάξεις/παρατηρήσεις σε σχέση με συγκεκριμένες πρόνοιές τους.

Ειδικότερα, οι εκπρόσωποι της Ένωσης Δήμων Κύπρου και της Ένωσης Κοινοτήτων Κύπρου υπογράμμισαν την ανάγκη οικονομικής στήριξης των αρχών τοπικής διοίκησης και ιδιαίτερα των ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών της Δημοκρατίας, ώστε να επιτευχθεί η υλοποίηση των πρόσθετων υποχρεώσεων που θα επιωμιστούν για την εφαρμογή των προνοιών των υπό αναφορά κανονισμών. Επιπροσθέτως, εξέφρασαν την αντίθεσή τους σχετικά με την πρόνοια των προτεινόμενων κανονισμών που θέτει ως προθεσμία εκπόνησης των τοπικών σχεδίων δράσης για την πρόληψη δημιουργίας και διαχείρισης των δημοτικών αποβλήτων την 31^η Δεκεμβρίου 2022, λόγω του σύντομου χρόνου που απομένει για εκπλήρωση της εν λόγω υποχρέωσης, και εισηγήθηκαν στην επιτροπή την επέκταση της εν λόγω προθεσμίας έως την 31^η Δεκεμβρίου 2023.

Περαιτέρω, οι εκπρόσωποι της περιβαλλοντικής οργάνωσης «Φίλοι της Γης Κύπρου» εξέφρασαν τη διαφωνία τους με τις πρόνοιες των προτεινόμενων κανονισμών που προβλέπουν ότι οι αρχές τοπικής διοίκησης συμβάλλουν «στο μέτρο των οικονομικών τους δυνατοτήτων» σχετικά με την επίτευξη ορισμένων υποχρεώσεων που προβλέπονται στις πρόνοιες των υπό αναφορά κανονισμών, καθότι η εν λόγω αναφορά ενδέχεται να παρέχει τη δυνατότητα στις αρχές τοπικής διοίκησης να επικαλούνται οικονομικές δυσκολίες, με στόχο να αποκλίνουν από τις υποχρεώσεις τους για επίτευξη των εθνικών στόχων για ορθολογική διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων. Πρόσθετα, εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με την πρόνοια με την οποία παρέχεται η δυνατότητα στον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος να καθορίσει με σχετικό διάταγμα του ότι τα μικτά δημοτικά απόβλητα δύναται να συλλέγονται υπό προϋποθέσεις στον ίδιο κάδο και/ή στην ίδια σακούλα με άλλες κατηγορίες αποβλήτων, υπογραμμίζοντας ότι τα μικτά δημοτικά απόβλητα πρέπει πάντα να συλλέγονται ξεχωριστά από τα οργανικά απόβλητα και τα ανακυκλώσιμα υλικά.

Στο πλαίσιο της εξέτασης των προνοιών των υπό αναφορά κανονισμών η επιτροπή εξέφρασε επιφυλάξεις σχετικά με ορισμένες πρόνοιες αυτών και επισήμανε την ανάγκη τροποποίησής τους, ώστε να επενεχθούν σε αυτούς τα ακόλουθα:

1. Διαχωρισμός των αποβλήτων του ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού από τα ογκώδη απόβλητα, λόγω της ειδικής διαχείρισης που πρέπει αυτά να τύχουν σε σύγκριση με άλλα ογκώδη απόβλητα.
2. Επανεξέταση του όρου «αρχή τοπικής διοίκησης», ώστε να καθοριστούν ρητά στις πρόνοιες των κανονισμών οι δήμοι και τα συμπλέγματα υπηρεσιών κοινοτήτων ως αυτά διαμορφώθηκαν πρόσφατα με τη μεταρρύθμιση της τοπικής διοίκησης, λόγω του ότι δεν είναι δυνατή η παραπομπή στη σχετική νομοθεσία, αφού αυτή δεν έχει ακόμη τεθεί σε ισχύ, καθότι σύμφωνα με τις διατάξεις της εν λόγω νομοθεσίας αυτή τίθεται σε ισχύ με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.
3. Επέκταση της προθεσμίας που τέθηκε στις αρχές τοπικής διοίκησης για εκπόνηση των τοπικών σχεδίων δράσης για την πρόληψη της δημιουργίας και τη διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων, λόγω του σύντομου χρόνου που απομένει για εκπλήρωση της εν λόγω υποχρέωσης έως την 31^η Δεκεμβρίου 2022 που προβλέπει η σχετική πρόνοια των κανονισμών.
4. Καθορισμός του χρονικού διαστήματος εντός του οποίου ο διευθυντής του Τμήματος Περιβάλλοντος δύναται να υποβάλει απόψεις και υποδείξεις στην αρχή τοπικής διοίκησης σε περίπτωση διαπίστωσης ελλείψεων στο οικείο τοπικό σχέδιο δράσης πριν από την οριστικοποίησή του.

5. Καθορισμός του χρόνου εντός του οποίου η αρχή τοπικής διοίκησης δύναται να θέσει σε ισχύ το οικείο τοπικό σχέδιο δράσης.
6. Επανεξέταση της δυνατότητας που παρέχεται στον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος να καθορίσει με σχετικό διάταγμά του ότι τα μικτά δημοτικά απόβλητα δύναται να συλλέγονται υπό προϋποθέσεις στον ίδιο κάδο και/ή στην ίδια σακούλα με άλλες κατηγορίες αποβλήτων.
7. Επανεξέταση των θεμάτων τα οποία είναι δεκτικά ρύθμισης με σχετικά διατάγματα που εκδίδει ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και ειδικότερα περιορισμός της εν λόγω ευχέρειας του υπουργού σε ρύθμιση των ελάχιστων τεχνικών προδιαγραφών του συστήματος «Πληρώνω όσο Πετάω».
8. Επανεξέταση της υποχρέωσης των αρχών τοπικής διοίκησης να ενημερώνουν το κοινό μέσω έντυπου υλικού, ανακοινώσεων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και μέσω διαδικτύου σχετικά με θέματα που προβλέπονται στη σχετική πρόνοια των κανονισμών, ώστε αφενός να διασφαλιστεί ότι η εν λόγω ενημέρωση θα είναι αναλυτική και θα διενεργείται τακτικά και αφετέρου ότι αυτή θα προβλέπεται αναλυτικά στο οικείο τοπικό σχέδιο δράσης.
9. Διαγραφή της υποχρέωσης που προβλέπεται για παροχή πληροφοριών από τον κάτοχο δημοτικών αποβλήτων στην αρχή τοπικής διοίκησης σχετικά με την προέλευση, κατηγορία, ποσότητα, διαχείριση και προορισμό των αποβλήτων που κατέχει και περιορισμός της εν λόγω υποχρέωσης μόνο για τους εμπορικούς κατόχους δημοτικών αποβλήτων.
10. Επανεξέταση της προτεινόμενης έναρξης ισχύος ορισμένων προνοιών των προτεινόμενων κανονισμών, ώστε να δοθεί περαιτέρω χρόνος στις αρχές τοπικής διοίκησης να εκπονήσουν τα τοπικά σχέδια δράσης.

Ακολούθως, το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος επανεξέτασε τις πρόνοιες των κανονισμών στη βάση των παρατηρήσεων που διατυπώθηκαν στην επιτροπή τόσο από μέλη της όσο και από τους εμπλεκόμενους φορείς και προέβη σε αναθεώρηση του κειμένου αυτών, το οποίο έθεσε ενώπιον της επιτροπής σε αντικατάσταση του αρχικώς κατατεθέντος με επιστολή του ημερομηνίας 15 Ιουνίου 2022. Σημειώνεται ότι η αντικατάσταση των προτεινόμενων κανονισμών έγινε κατόπιν σχετικής εξουσιοδότησης από το Υπουργικό Συμβούλιο στην απόφαση αυτού ημερομηνίας 24 Νοεμβρίου 2021.

Ειδικότερα, οι κυριότερες πρόνοιες που περιλαμβάνονται στο αναθεωρημένο κείμενο των κανονισμών και διαφοροποιούνται σε σχέση με το αρχικώς κατατεθέν κείμενο είναι οι ακόλουθες:

1. Καθορισμός των δήμων και των συμπλεγμάτων υπηρεσιών κοινότητων στο σχετικό παράρτημα των προτεινόμενων κανονισμών, ώστε αυτοί να συνάδουν με τις διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας που ψηφίστηκε πρόσφατα στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της τοπικής διοίκησης κατόπιν σχετικής σύστασης της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.
2. Επέκταση της προθεσμίας που τέθηκε στις αρχές τοπικής διοίκησης για εκπόνηση των τοπικών σχεδίων δράσης για την πρόληψη της δημιουργίας και τη διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων έως την 31^η Δεκεμβρίου 2023.
3. Θέσπιση της υποχρέωσης των αρχών τοπικής διοίκησης να θέσουν σε ισχύ το τοπικό σχέδιο δράσης για την πρόληψη της δημιουργίας και τη διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων που αυτές εκπονούν έως την 31^η Δεκεμβρίου 2023.
4. Καθορισμός χρονικού διαστήματος δύο (2) μηνών εντός του οποίου ο διευθυντής του Τμήματος Περιβάλλοντος δύναται να υποβάλει απόψεις και υποδείξεις στην αρχή τοπικής διοίκησης σε περίπτωση διαπίστωσης ελλείψεων στο οικείο τοπικό σχέδιο δράσης πριν από την οριστικοποίησή του.
5. Θέσπιση της υποχρέωσης των αρχών τοπικής διοίκησης να επικοινωνούν αμέσως με τα συστήματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού, σε περίπτωση που δημιουργείται πρόβλημα στην εξυπηρέτηση των δημοτών, και, σε περίπτωση που αυτό κρίνεται απαραίτητο, να λαμβάνουν μέτρα για άρση του εν λόγω προβλήματος, το κόστος των οποίων επιβαρύνει τα εν λόγω συστήματα.
6. Θέσπιση της υποχρέωσης του Υπουργού Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για ανάπτυξη των κατάλληλων μηχανισμών ή διαδικασιών, με σκοπό την παροχή χρηματοδότησης και/ή παραχώρησης κινήτρων, ώστε να διασφαλίζεται ότι όλοι ανεξαιρέτως οι κάτοχοι δημοτικών αποβλήτων θα μπορούν να διενεργούν χωριστή συλλογή αυτών απρόσκοπτα και χωρίς δυσανάλογο κόστος.
7. Περιορισμός του δικαιώματος του Υπουργού Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος να εκδίδει διατάγματα μόνο για τον καθορισμό των ελάχιστων τεχνικών προδιαγραφών του συστήματος «Πληρώνω όσο Πετάω».

8. Θέσπιση της υποχρέωσης των αρχών τοπικής διοίκησης για ενημέρωση του κοινού σε τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να διασφαλιστεί η παροχή αναλυτικής πληροφόρησης, σχετικά με θέματα που προβλέπονται στη σχετική πρόνοια των κανονισμών.
9. Διαγραφή της υποχρέωσης που προβλέπεται για παροχή πληροφοριών από τον κάτοχο δημοτικών αποβλήτων στην αρχή τοπικής διοίκησης σχετικά με την προέλευση, κατηγορία, ποσότητα, διαχείριση και προορισμό των αποβλήτων που κατέχει, ώστε η εν λόγω υποχρέωση να αφορά μόνο τους εμπορικούς κατόχους δημοτικών αποβλήτων.

Επιπρόσθετα, στο αναθεωρημένο κείμενο που υποβλήθηκε στην επιτροπή από το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος προβλέπεται ότι τα Μέρη III και IV των προτεινόμενων κανονισμών που αφορούν επιμέρους ρυθμίσεις σχετικά με τη διαλογή στην πηγή, τη χωριστή συλλογή και τη μεταφορά, καθώς και με το σύστημα «Πληρώνω όσο Πετάω», αντίστοιχα, τίθενται σε ισχύ έξι (6) μήνες από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος των τοπικών σχεδίων δράσης. Ωστόσο, στο πλαίσιο της συζήτησης των προνοιών του αναθεωρημένου κειμένου των κανονισμών, η επιτροπή εξέφρασε επιφυλάξεις σχετικά με την εν λόγω πρόνοια, καθότι σύμφωνα με τη σχετική πρόνοια των κανονισμών οι αρχές τοπικής διοίκησης δύνανται να εκπονήσουν και να θέσουν σε ισχύ το τοπικό σχέδιο δράσης σε οποιαδήποτε ημέρα έως και την 31^η Δεκεμβρίου 2023, με αποτέλεσμα, σε περίπτωση που οι αρχές τοπικής διοίκησης εκπονήσουν το υπό αναφορά σχέδιο εντός του χρονικού πλαισίου που τίθεται αλλά σε διαφορετική ημερομηνία εκάστη, η έναρξη της ισχύος των προτεινόμενων κανονισμών να είναι διαφορετική για την κάθε τοπική αρχή διοίκησης, γεγονός που εγείρει προβληματισμούς ως προς ενδεχόμενη παραβίαση της αρχής της ισότητας και της ασφάλειας του δικαίου.

Ως εκ τούτου, η επιτροπή με τη σύμφωνη γνώμη των εκπροσώπων του Τμήματος Περιβάλλοντος αποφάσισε ομόφωνα την τροποποίηση της σχετικής πρόνοιας των προτεινόμενων κανονισμών, ώστε τα Μέρη III και IV αυτών να τεθούν σε ισχύ την 30^η Ιουνίου 2024.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της και αφού προέβη στην αναφερθείσα ανωτέρω τροποποίηση του αναθεωρημένου κειμένου των κανονισμών, καθώς και στις απαραίτητες νομοτεχνικές βελτιώσεις αυτού, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των προνοιών των κανονισμών κατά τη συζήτησή τους ενώπιον της ολομέλειας του σώματος.

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση έγκρισης των προτεινόμενων κανονισμών ο τίτλος τους θα τροποποιηθεί, ώστε να αναφέρεται ως «Οι περί Αποβλήτων (Διαχείριση Δημοτικών Αποβλήτων από τις Αρχές Τοπικής Διοίκησης) Κανονισμοί του 2022».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής;

Όχι.

Προχωρούμε στην έγκριση των κανονισμών.

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τριάντα τρεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τρεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με τριάντα τρεις ψήφους υπέρ, τρεις εναντίον και καμία αποχή, οι κανονισμοί εγκρίνονται.

Το εικοστό πέμπτο θέμα πιλοφορείται «Ο περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Διορισμός Γενικών Διευθυντών) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022».

Είναι πρόταση νόμου των κ. Νίκου Γεωργίου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού και Ανδρέα Πασιουρτίδη εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά Νέες Δυνάμεις.

Έχετε αίτημα για αναβολή; Όχι.

Τον σκοπό.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Τροποποίηση του περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Διορισμός Γενικών Διευθυντών) Νόμου, ώστε να παρασχεθεί η δυνατότητα σε διοικητικά συμβούλια νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου να ανανεώνουν άπαξ σύμβαση ιδιωτικού δικαίου γενικού διευθυντή για πέντε (5) έτη ή για μικρότερη χρονική διάρκεια, νοουμένου ότι η διάρκεια της ανανέωσης δεν υπερβαίνει το καθορισμένο όριο ηλικίας υποχρεωτικής αφυπηρέτησης.

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως για την πρόταση νόμου «Ο περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Διορισμός Γενικών Διευθυντών) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Νίκος Τορναρίτης, πρόεδρος

Γιώργος Κουκουμάς

Φωτεινή Τσιρίδου

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου

Νίκος Γεωργίου

Πανίκος Λεωνίδου

Άριστος Δαμιανού

Χαράλαμπος Θεοπέμπτου

Ανδρέας Πασιουρτίδης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία κατατέθηκε από τον κ. Νίκο Γεωργίου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού και τον κ. Ανδρέα Πασιουρτίδη εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, σε δύο συνεδρίες της, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν την 1^η Ιουνίου και στις 8 Ιουνίου 2022. Στην πρώτη συνεδρία της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Τμήματος Διοίκησης και Προσωπικού του Υπουργείου Οικονομικών, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και των συνδικαλιστικών οργανώσεων ΟΗΟ-ΣΕΚ και ΣΗΔΗΚΕΚ-ΠΕΟ.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης της πρότασης νόμου παρευρέθηκε και το μέλος της επιτροπής κ. Σωτήρης Ιωάννου.

Σκοπός του προτεινόμενου νόμου είναι η τροποποίηση του περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Διορισμός Γενικών Διευθυντών) Νόμου, ώστε να παρασχεθεί η δυνατότητα σε διοικητικά συμβούλια νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου να ανανεώνουν άπαξ σύμβαση ιδιωτικού δικαίου γενικού διευθυντή για πέντε (5) έτη ή για μικρότερη χρονική διάρκεια, νοουμένου ότι η διάρκεια της ανανέωσης δεν υπερβαίνει το καθορισμένο όριο ηλικίας υποχρεωτικής αφυπηρέτησης.

Σύμφωνα με τους εισηγητές της πρότασης νόμου, καθώς και την αιτιολογική έκθεση που τη συνοδεύει, η προτεινόμενη τροποποίηση κρίθηκε αναγκαία για σκοπούς παροχής της δυνατότητας αξιοποίησης της συσσωρευμένης πείρας προσώπου το οποίο ήδη κατέχει θέση γενικού διευθυντή σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, εφόσον τούτο επιβάλλεται για την εύρυθμη λειτουργία του εν λόγω νομικού προσώπου, καθώς και για λόγους δημόσιου συμφέροντος. Περαιτέρω, οι εισηγητές στο πλαίσιο της συζήτησης της πρότασης νόμου ανέφεραν ότι η προτεινόμενη ρύθμιση θα δώσει κίνητρα σε πρόσωπα ικανά και εγνωσμένου κύρους να υποβάλουν αίτηση και να εργοδοτηθούν σε ημικρατικούς οργανισμούς.

Στο στάδιο της μελέτης της πρότασης νόμου η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας εξέφρασε επιφυλάξεις αναφορικά με τη συνταγματικότητα της προτεινόμενης ρύθμισης. Ειδικότερα, επισήμανε ότι με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις τροποποιούνται διατάξεις με τις οποίες καθορίζονται η διαδικασία πρόσληψης και η χρονική διάρκεια της σύμβασης εργοδότησης γενικού διευθυντή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, ρυθμίσεις που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της εκτελεστικής εξουσίας και οι οποίες εισήχθησαν στη βασική νομοθεσία ύστερα από την ψήφιση σε νόμο σχετικού νομοσχεδίου, ήτοι του περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Διορισμός Γενικών Διευθυντών) (Τροποποιητικού) Νόμου του 2006. Ως εκ τούτου, όπως ανέφερε καταληκτικά, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις εγείρουν ζήτημα παραβίασης της αρχής της διάκρισης των εξουσιών.

Η εκπρόσωπος του Τμήματος Δημοσίας Διοίκησης και Προσωπικού του Υπουργείου Οικονομικών ανέφερε ότι ο σκοπός της πρότασης νόμου είναι θεμιτός και ότι το υπουργείο συμφωνεί να παρασχεθεί η δυνατότητα στα διοικητικά συμβούλια νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου να ανανεώνουν σύμβαση εργοδότησης ιδιωτικού δικαίου γενικού διευθυντή άπαξ για περίοδο μέχρι και πέντε (5) έτη. Επιπροσθέτως, αναφέρθηκε στις επιφυλάξεις που εκφράστηκαν από τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας αναφορικά με τη

συνταγματικότητα της προτεινόμενης ρύθμισης, ενημερώνοντας την επιτροπή ότι προωθείται η ετοιμασία σχετικού νομοσχεδίου.

Οι εκπρόσωποι των συνδικαλιστικών οργανώσεων ΟΗΟ-ΣΕΚ και ΣΗΔΗΚΕΚ-ΠΕΟ συμφώνησαν με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της προτεινόμενης ρύθμισης, επισημαίνοντας ότι για λειτουργικούς λόγους επιβάλλεται να επισπευσθεί η προώθηση της υπό συζήτηση πρότασης νόμου στην ολομέλεια της Βουλής προς ψήφιση.

Μέλη της επιτροπής εξέφρασαν τη διαφωνία τους με την άποψη της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας αναφορικά με τη συνταγματικότητα της προτεινόμενης ρύθμισης, επισημαίνοντας ότι τυχόν υιοθέτηση της εν λόγω θέσης περιορίζει ανεπίτρεπτα της εξουσίες της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των προνοιών της πρότασης νόμου κατά τη συζήτησή της ενώπιον της ολομέλειας του σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ομιλητές, ομιλήτριες επί θέματος αρχής; Όχι.

Δεύτερη ανάγνωση, παρακαλώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Συνοπτικός τίτλος. Άρθρο 1.

Τροποποίηση του άρθρου 3 του βασικού νόμου. Άρθρο 2.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Είκοσι επτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;

Αν δεν πάει στη θέση του ο κ. Σαββίδης, δεν μπορεί να υπολογιστεί η ψήφος του.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Δεκατρείς.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Δεκατρείς. Δε χρειάζεται να έχουμε απάντηση για όλα.

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Τα άρθρα εγκρίνονται.

Τρίτη ανάγνωση.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ο περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Διορισμός Γενικών Διευθυντών) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Πόσες, πόσοι ψηφίζουν υπέρ;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Είκοσι επτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Εναντίον;
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:
Δεκατρείς.
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:
Αποχές;
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:
Καμία.
ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με είκοσι επτά ψήφους υπέρ, δεκατρείς εναντίον και καμία αποχή, η πρόταση νόμου ψηφίζεται σε νόμο.

Το υπ' αριθμόν 28 θέμα αποσύρεται από την εκτελεστική εξουσία.

Τα θέματα με τους αριθμούς 29 με 36 αποσύρονται και επανακατατίθενται.

Εδώ φτάσαμε στο τέλος της νομοθετικής εργασίας.

Κεφάλαιο Δεύτερο: Κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων. Τα προτεινόμενα νομοθετήματα κατατίθενται και παραπέμπονται στις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές, σύμφωνα με τον σχετικό κατάλογο που έχει ήδη διανεμηθεί.

(Η κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων)

Νομοσχέδια, κανονισμοί, αποφάσεις, έγγραφα, εκθέσεις	Κατάθεση από	Παραπομπή/Κοινοποίηση σε
Ο περί Εκλογής (Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος της Δημοκρατίας) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022. (Αρ. Φακ. 23.01.063.123-2022).	Υπουργό Εσωτερικών	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών
Ο περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2022. (Αρ. Φακ. 23.01.063.124-2022).	Υπουργό Οικονομικών	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού
Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού του Οργανισμού Νεολαίας Νόμος (Αρ. 1) του 2022. (Αρ. Φακ. 23.01.063.125-2022).	Υπουργό Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού
Οι περί Φαρμακευτικών Υπηρεσιών - Θέσεις Διευθυντή, Πρώτου Φαρμακοποιού, Ανώτερου Φαρμακοποιού, Φαρμακοποιού και Τεχνικού Φαρμακείου (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2022. (Αρ. Φακ. 23.03.059.059-2022).	Υπουργό Υγείας	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
Οι περί Αστυνομίας (Γενικοί) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 2022. (Αρ. Φακ. 23.03.059.060-2022).	Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
Οι περί Ειδικών Αστυνομικών (Διαδικασία Διορισμού και Όροι Υπηρεσίας) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 2022. (Αρ. Φακ. 23.03.059.061-2022).	Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α7 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν απολυτήριο σχολής μέσης παιδείας ή δίπλωμα	Υπουργό Οικονομικών	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως

τριετούς μεταλυκειακού κύκλου σπουδών και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γραπτή εξέταση από την Ειδική Επιτροπή δυνάμει των διατάξεων των περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμων του 1998 έως 2021.
(Αρ. Φακ. 15.15.002).

Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α8 του κυβερνητικού μισθολογίου, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν και για την πλήρωση των οποίων διεξάγεται γραπτή εξέταση από την Ειδική Επιτροπή δυνάμει των διατάξεων των περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμων του 1998 έως 2021.
(Αρ. Φακ. 15.15.002).

Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν, των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α8 του κυβερνητικού μισθολογίου και για την πλήρωση των οποίων θα ακολουθούνται οι διατάξεις των περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμων του 1990 έως 2020.
(Αρ. Φακ. 15.15.002).

Κατάλογος θέσεων εισδοχής στη δημόσια υπηρεσία, για τις οποίες απαιτείται ως βασικό προσόν πανεπιστημιακό δίπλωμα ή ισότιμο προσόν, των οποίων η αρχική κλίμακα δεν υπερβαίνει την Κλίμακα Α8 του κυβερνητικού μισθολογίου και για την πλήρωση των οποίων θα διεξάγεται ειδική γραπτή εξέταση από τις οικείες Συμβουλευτικές Επιτροπές, αλλά η αξιολόγηση για επιλογή γίνεται και πάλι με βάση τα ίδια κριτήρια που καθορίζονται στους περί Αξιολόγησης Υποψηφίων για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμους του 1998 έως 2021.
(Αρ. Φακ. 15.15.002).

Υπουργό Οικονομικών

Κοινοβουλευτική
Επιτροπή Θεσμών, Αξιών
και Επιτρόπου Διοικήσεως

Υπουργό Οικονομικών

Κοινοβουλευτική
Επιτροπή Θεσμών, Αξιών
και Επιτρόπου
Διοικήσεως

Υπουργό Οικονομικών

Κοινοβουλευτική
Επιτροπή Θεσμών, Αξιών
και Επιτρόπου Διοικήσεως

Προτάσεις νόμου

1. Ο περί Ποινικού Κώδικα (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ.23.02.063.120-2022).
2. Ο περί Εταιρειών (Τροποποιητικός) (Αρ. 8) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.02.063.121-2022).
3. Ο περί Ηλεκτρισμού (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.02.063.122-2022).

Κατάθεση από

Άριστο Δαμιανού εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις
Μάριο Μαυρίδη εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού
Χρίστο Χρίστου,
Λίνο Παπαγιάννη και Σωτήρη Ιωάννου εκ μέρους του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου

Παραπομπή σε

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού
Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού

4.	Ο περί Αστυνομίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022. (Αρ. Φακ. 23.02.063.123-2022).	Χρίστο Χρίστου, Λίνο Παπαγιάννη και Σωτήρη Ιωάννου εκ μέρους του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
5.	Ο περί Προσφύγων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022. (Αρ. Φακ. 23.02.063.124-2022).	Χρίστο Χρίστου, Λίνο Παπαγιάννη και Σωτήρη Ιωάννου εκ μέρους του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών
6.	Ο περί Αστυνομίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2022. (Αρ. Φακ. 23.02.063.125-2022).	Κωστή Ευσταθίου, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
7.	Ο περί της Σύστασης και Λειτουργίας του Ενιαίου Φορέα Εξώδικης Επίλυσης Διαφορών Χρηματοοικονομικής Φύσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022. (Αρ. Φακ. 23.02.063.126-2022).	Σταύρο Παπαδούρη εκ μέρους του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών, Σωτήρη Ιωάννου εκ μέρους του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου, Ηλία Μυριάνθους εκ μέρους του Κινήματος Σοσιαδημοκρατών ΕΔΕΚ, Αλέκο Τρυφωνίδη και Μαρίνο Μουσιούττα εκ μέρους της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων	Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κεφάλαιο Τρίτο: Ερωτήσεις και απαντήσεις. Αυτές έχουν δοθεί γραπτώς.

(Οι ερωτήσεις των βουλευτών)

Ερώτηση με αρ. 23.06.012.01.333, ημερομηνίας 1^{ης} Ιουλίου 2022, της βουλευτού εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Αλεξάνδρας Ατταλίδου

«Στην ερώτηση με αριθμό 23.06.011.03.609 αναφορικά με την ανέγερση νέου κτιρίου για το Γενικό Χημείο του Κράτους ο τέως Υπουργός Υγείας απάντησε πως “Η ανέγερση του νέου κτιρίου του Γενικού Χημείου του Κράτους ευρίσκεται στο στάδιο της επικαιροποίησης της αρχικής κτιριολογικής μελέτης, ώστε να καταστεί δυνατή η προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση του έργου σε εργολάβο με την μέθοδο μελέτης κατασκευής και δωδεκαετούς συντήρησης, για τελικά αρχιτεκτονικά σχέδια, μέχρι το τέλος του 2019”.

Επιπρόσθετα, στο ερώτημα για το αν έχει τεθεί χρονοδιάγραμμα σχετικά με την ανέγερση του νέου κτιρίου του κρατικού χημείου και τη συνεπακόλουθη απομάκρυνση από την περιοχή της Ακρόπολης, ο τέως Υπουργός Υγείας μάς πληροφόρησε πως “Το χρονοδιάγραμμα που έχει τεθεί για την ανέγερση του νέου κτιρίου, σύμφωνα με το Τμήμα Δημοσίων Έργων το οποίο έχει την ευθύνη συντονισμού της εκτέλεσης του έργου, έχει ως στόχο την αποπεράτωση των νέων κτιριακών εγκαταστάσεων εντός του 2023 με την ταυτόχρονη απομάκρυνσή μας από την περιοχή της Ακρόπολης”.

Δεδομένου πως σήμερα το Γενικό Χημείο του Κράτους στεγάζεται σε ένα πεπαλαιωμένο κτίριο, ιδιαίτερα επικίνδυνο σε περίπτωση σεισμού, παρακαλώ τον αρμόδιο υπουργό όπως πληροφορήσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων για το κατά πόσο το έργο έχει ανατεθεί σε εργολάβο, σε ποιο στάδιο βρίσκεται η ανέγερση των νέων κτιριακών εγκαταστάσεων και πότε αναμένεται να ολοκληρωθεί η μεταστέγασή του. Υπενθυμίζω πως πρόκειται για ένα συνεχιζόμενο θέμα που άπτεται της ασφάλειας, καθώς, εξ όσων γνωρίζω, το κτίριο στο οποίο στεγάζεται το Γενικό Χημείο του Κράτους κατατάσσεται στον κατάλογο με τα προβληματικά δημόσια κτίρια, ενώ διατηρεί ραδιενεργές, εύφλεκτες και τοξικές ουσίες, που σε περίπτωση ζημιάς ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο τόσο το προσωπικό όσο και τους περιοίκους.»

Ερώτηση με αρ. 23.06.012.01.334, ημερομηνίας 6 Ιουλίου 2022, του βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Χαράλαμπου Θεοπέμπτου

«Παρακαλώ τον αρμόδιο υπουργό όπως ενημερώσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων όσον αφορά την πρόοδο του σχεδίου δεντροφυτεύσεων που περιλαμβάνεται στο Εθνικό Σχέδιο της Κύπρου για την Ενέργεια και το Κλίμα.»

Ερώτηση με αρ. 23.06.012.01.335, ημερομηνίας 6 Ιουλίου 2022, της βουλευτού εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Αλεξάνδρας Ατταλίδου

«Στις 17 Φεβρουαρίου 2022 η Βουλή των Αντιπροσώπων ψήφισε νόμο για την ίδρυση και λειτουργία της Ανεξάρτητης Αρχής κατά της Διαφθοράς. Στις 3 Μαΐου 2022 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ασκώντας τις εξουσίες που του απέδωσε ο συγκεκριμένος νόμος, διόρισε τον πρόεδρο και τα τέσσερα μέλη της Ανεξάρτητης Αρχής κατά της Διαφθοράς. Στις 8 Ιουλίου 2022 έχει προγραμματιστεί η επίσημη διαβεβαίωση του προέδρου και των μελών της Αρχής, ημερομηνία κατά την οποία αναλαμβάνουν και επίσημα καθήκοντα. Ωστόσο, έχω πληροφορηθεί ότι η Αρχή δε θα είναι σε θέση να λαμβάνει παράπονα και/ή καταγγελίες, όπως προνοεί ο νόμος, για τον λόγο ότι δεν υπάρχουν κανονισμοί που να διέπουν τη διαδικασία λήψης και εξέτασης καταγγελιών, αλλά και γενικότερα τη λειτουργία της.

Παρακαλώ τον αρμόδιο υπουργό να πληροφορήσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων για τα ακόλουθα:

1. Δεδομένης της απουσίας κανονισμών λειτουργίας της Αρχής, οι οποίοι βάσει του άρθρου 28(2)(γ) περιλαμβάνουν και τον τρόπο τήρησης των πρακτικών των συνεδριάσεων της Αρχής, θα έχει τη δυνατότητα η Αρχή να συνεδριάσει πριν από την έκδοση των εν λόγω κανονισμών;
2. Ποιο το εκτιμώμενο χρονοδιάγραμμα σύνταξης των εν λόγω κανονισμών και κατάθεσής τους στη Βουλή των Αντιπροσώπων;
3. Υπήρχαν λόγοι για τους οποίους δεν υποβλήθηκαν παράλληλα με το νομοσχέδιο οι κανονισμοί λειτουργίας της Αρχής και ποιοι είναι αυτοί;
4. Πέραν της λήψης και εξέτασης παραπόνων/καταγγελιών, ποιες άλλες εξουσίες δε θα ασκούν ο Επίτροπος Διαφάνειας και τα τέσσερα μέλη της Αρχής από την επίσημη διαβεβαίωσή τους μέχρι και την ψήφιση των κανονισμών λειτουργίας της Αρχής;
5. Ποια η λύση που προτείνεται, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους πολίτες να δύνανται τουλάχιστον να υποβάλλουν άμεσα παράπονα και καταγγελίες, δεδομένου ότι οι κανονισμοί παρέχουν δυνατότητα ρύθμισης και δεν αποτελούν προαπαιτούμενο εφαρμογής του νόμου;»

Ερώτηση με αρ. 23.06.012.01.336, ημερομηνίας 6 Ιουλίου 2022, της βουλευτού εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Αλεξάνδρας Ατταλίδου

«Στις 24 Ιουνίου 2022 πραγματοποιήθηκε τελετή, με συμμετοχή του Υπουργού Άμυνας, κατά την οποία έγινε ενημέρωση για υπογραφή συμφωνίας που αφορά στην προμήθεια έξι ελαφρών επιθετικών ελικοπτέρων τύπου "H145M" της εταιρείας "Airbus Helicopters" με δικαίωμα εξάσκησης προαίρεσης για απόκτηση ακόμη έξι. Σύμφωνα με αναφορά του υπουργού, το ποσό που έχει διατεθεί για τον συγκεκριμένο σκοπό είναι το υψηλότερο που έχει διατεθεί για αμυντικούς εξοπλισμούς τα τελευταία είκοσι χρόνια.

Η γαλλική δικαιοσύνη διερευνά υπόθεση διαφθοράς εναντίον στελέχους της Airbus και παράνομων προμηθειών εναντίον ενός μεσάζοντα, οι οποίοι είχαν εμπλακεί σε συμφωνία πώλησης ελικοπτέρων στο Καζακστάν. Η υπόθεση είναι γνωστή ως "Kazakhgate".

Παρακαλώ τον αρμόδιο υπουργό να πληροφορήσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων για το κόστος της σχετικής συμφωνίας για την Κυπριακή Δημοκρατία, αν υπήρξε μεσάζοντας μεταξύ της εταιρείας "Airbus Helicopters" με την Κυπριακή Δημοκρατία και, σε περίπτωση που υπήρξε, ποιο ήταν το ποσό της προμήθειας που έχει καταβληθεί σ' αυτόν.»

Ερώτηση με αρ. 23.06.012.01.337, ημερομηνίας 6 Ιουλίου 2022, του βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λάρνακας κ. Χρίστου Ορφανίδη

«Όταν αποφασίζοταν η μεταφορά των ελαστικών από την περιοχή Ιδαλίου στην περιοχή Βασιλικού, ο τότε διευθυντής της Πυροσβεστικής, όπως έχουμε ενημερωθεί από σχετικό δημοσίευμα, ανέφερε τα εξής: "...αυτές τις ανησυχίες τις έχουμε συζητήσει. Ήμουν παρών στη σύσκεψη που έγινε στο Προεδρικό για μεταφορά των ελαστικών και συμφώνησα γιατί γνωρίζω την περιοχή, την επισκέφθηκα, είναι μία μεγάλη περιοχή, δεν υπάρχει περίπτωση η πυρκαγιά να επεκταθεί προς τα έξω, υπάρχει εγκατάσταση νερού, η οποία μπορεί αμέσως να τροφοδοτήσει τους τυλικτήρες για άμεση κατάσβεση της πυρκαγιάς στα πρώτα λεπτά, ούτως ώστε αυτή να μην εξαπλωθεί".

Παρακαλώ τον αρμόδιο υπουργό όπως ενημερώσει τη Βουλή των Αντιπροσώπων για τα ακόλουθα:

1. Υπάρχει εγκατάσταση νερού;
2. Υπάρχουν τυλικτήρες για άμεση κατάσβεση της πυρκαγιάς;
3. Εάν δεν έγινε η εγκατάσταση και δεν τοποθετηθήκαν τυλικτήρες, γιατί έγιναν αυτές οι δηλώσεις, αφού, όπως διαπιστώθηκε στην πρόσφατη πυρκαγιά στην περιοχή, τα πιο πάνω δεν υπήρχαν;»

(Οι απαντήσεις των αρμόδιων υπουργών)

(Έχει διατηρηθεί η ορθογραφία και η σύνταξη των αποστολέων.)

Απάντηση ημερομηνίας 1^{ης} Ιουλίου 2022 του Υπουργού Εσωτερικών κ. Νίκου Νουρή στην ερώτηση με αρ. 23.06.012.01.130, ημερομηνίας 1^{ης} Δεκεμβρίου 2021, του βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Νίκου Γεωργίου

«Επιθυμώ να αναφερθώ στην πιο πάνω ερώτηση αναφορικά με τη δημιουργία οδικού δικτύου για εξυπηρέτηση των αναπτύξεων, που έχουν δημιουργηθεί στο Τ/Κ τεμάχιο με αρ. 1 Φ/ΣΧ. 40/64W2 επί της οδού Φανερωμένης και σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

- (α) Στο πλαίσιο εξυπηρέτησης επαγγελματικών αναγκών των προσφύγων, η Υπηρεσία Διαχείρισης Τ/Κ Περιουσιών έχει προβεί στην εκμίσθωση μέρους του Τ/Κ ιδιοκτησίας τεμαχίου με αρ. 1 Φ/ΣΧ. 40/64W2, που βρίσκεται επί της οδού Φανερωμένης στη Λάρνακα, σε οκτώ εκτοπισμένους δικαιούχους, με σκοπό την επαγγελματική τους δραστηριοποίηση. Λόγω της θέσης του τεμαχίου (εφάπτεται κυκλικού κόμβου), ο Δήμος Λάρνακας δεν είναι πρόθυμος να προβεί στην έκδοση των σχετικών αδειών για λειτουργία των αναπτύξεων, εκτός και εάν προηγηθεί σωστός σχεδιασμός ανάπτυξης ολόκληρου του τεμαχίου.
- (β) Στο πλαίσιο ορθολογικής ανάπτυξης του αναφερόμενου τεμαχίου, σύμφωνα με τα δεδομένα της περιοχής, ο Δήμος Λάρνακας ετοίμασε σχέδιο διαχωρισμού του αναφερόμενου Τ/Κ τεμαχίου σε οκτώ οικοπέδα επαγγελματικής στέγης, οδικού δικτύου και χώρων στάθμευσης. Η πρόταση του Δήμου Λάρνακας για δημιουργία οδικού δικτύου και χώρων στάθμευσης κρίθηκε αναγκαία, αφού είχε ως γνώμονα τη δυνατότητα εμπορικής ανάπτυξης του τεμαχίου, προσφέροντάς τους ικανοποιητική και ασφαλή πρόσβαση, καθώς και χώρους στάθμευσης των επισκεπτών κατά τρόπο που να μη δημιουργούνται κυκλοφοριακά προβλήματα και θέματα ασφάλειας. Κύριος λόγος είναι η θέση του τεμαχίου, το οποίο εφάπτεται της πολυσύχναστης οδού Φανερωμένης και κυκλικού κυκλοφοριακού κόμβου.
2. Εφόσον το έργο επιβάλλεται να δημιουργηθεί, ώστε οι μισθωτές να μπορέσουν να εξασφαλίσουν πολεοδομική και οικοδομική άδεια για τη σωστή λειτουργία των αναπτύξεών τους, το θέμα τέθηκε ενώπιον του Κηδεμόνα Τ/Κ Περιουσιών και εγκρίθηκε η καταβολή του ποσού των €100.000 από κονδύλι της Υπηρεσίας Διαχείρισης Τ/Κ Περιουσιών προς το Δήμο Λάρνακας, ο οποίος και θα αναλάβει την εκτέλεση του έργου. Ήδη το πιο πάνω ποσό έχει μεταφερθεί σε κονδύλι του Επάρχου Λάρνακας -Κλάδος Διαχείρισης Τ/Κ Περιουσιών- για τα περαιτέρω.
3. Παραμένω στη διάθεσή σας για οποιοσδήποτε πρόσθετες πληροφορίες.»

Απάντηση ημερομηνίας 1^{ης} Ιουλίου 2022 του Υπουργού Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας κ. Πρόδρομου Προδρόμου στην ερώτηση με αρ. 23.06.012.01.207, ημερομηνίας 1^{ης} Μαρτίου 2022, του βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λάρνακας κ. Ανδρέα Πασιουριτίδη

«Αναφορικά με τα ερωτήματα που έχουν τεθεί, σας αναφέρουμε τα ακόλουθα:

2. (α) *Ποιος ο αριθμός των Εκπαιδευτικών Ψυχολόγων που εργοδοτείται στα σχολεία και ποια η αναλογία εκπαιδευτικού ψυχολόγου-μαθητή;*
- Σήμερα στην Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας εργοδοτούνται 48 λειτουργοί. Από τους 48 λειτουργούς που υπηρετούν στην Υπηρεσία Εκπαιδευτικής ψυχολογίας, 25 είναι μόνιμοι και 23 εργαζόμενοι Αορίστου χρόνου. Στη Διεύθυνση της Υπηρεσίας εργοδοτούνται τρεις Ανώτεροι Εκπαιδευτικοί Ψυχολόγοι, υπάρχει μία κενή θέση Ανώτερου Ε.Ψ. καθώς και ένας Πρώτος Εκπαιδευτικός Ψυχολόγος/Προϊστάμενος. Σήμερα αναλογούν περίπου 2,700 μαθητές σε κάθε Εκπαιδευτικό Ψυχολόγο. Στην Υπηρεσία αναλογούν περίπου γύρω στα 20 με 25 σχολεία ανά Εκπαιδευτικό Ψυχολόγο.
- (β) *Τι υπηρεσίες προσφέρονται από τους εκπαιδευτικούς ψυχολόγους;*
- Η Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας είναι Υπηρεσία που υπάγεται απευθείας στη Γενική Διεύθυνση του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας. Είναι διατμηματική Υπηρεσία και οι υπηρεσίες των εκπαιδευτικών ψυχολόγων απευθύνονται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Αποστολή της Υπηρεσίας Εκπαιδευτικής ψυχολογίας είναι η προαγωγή της ψυχικής υγείας όλων των μαθητών και η διευκόλυνση της μάθησης και της ολόπλευρης ανάπτυξης κάθε ατόμου που μετέχει στο εκπαιδευτικό μας σύστημα. Σκοπός της Υπηρεσίας είναι να μεταφέρει τις αρχές της ψυχολογίας στον χώρο της εκπαίδευσης συμβάλλοντας σημαντικά στον ποιοτικό εκδημοκρατισμό του θεσμού του σχολείου, στην αποδοχή και το σεβασμό της διαφορετικότητας και στη σχολική επιτυχία όλων των παιδιών.
- Η εργασία των Εκπαιδευτικών Ψυχολόγων καλύπτει δύο βασικούς τομείς: τον τομέα των ατομικών περιπτώσεων και τον τομέα προγραμμάτων, ερευνών και μελετών.
- Ο τομέας των ατομικών περιπτώσεων είναι ο τομέας στον οποίο παραδοσιακά οι Εκπαιδευτικοί Ψυχολόγοι αφιερώνουν μεγάλο μέρος του χρόνου τους. Στην Υπηρεσία παραπέμπονται μαθητές/μαθήτριες από τα σχολεία, τους γονείς, τις κατά τόπους Επαρχιακές Επιτροπές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης καθώς και από άλλους αρμόδιους φορείς (ιατρούς, παιδοψυχιάτρους,

παιδονευρολόγους, ΥΚΕ). Οι μαθητές αυτοί προέρχονται από όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευτικοί ψυχολόγοι παρέχουν υπηρεσίες συμβουλευτικής, αξιολόγησης, διάγνωσης μέσα από συνεντεύξεις με μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικούς και άλλους ειδικούς με στόχο την πρόληψη και αντιμετώπιση ενός ευρύτατου φάσματος δυσκολιών που μπορεί να παρουσιάζουν οι μαθητές στο σχολείο. Η αξιολογητική διαδικασία πέρα από την κλινική συνέντευξη περιλαμβάνει τη χρήση εξειδικευμένων δοκιμών καθώς και την κλινική παρατήρηση. Οι εκπαιδευτικοί ψυχολόγοι ετοιμάζουν εκθέσεις για τις περιπτώσεις που παρακολουθούν με εισηγήσεις για αντιμετώπιση των προβλημάτων. Η Υπηρεσία εκπροσωπείται στις κατά τόπους Επαρχιακές Επιτροπές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης και οι λειτουργοί της συνεργάζονται με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς για την ποιοτική παροχή υπηρεσιών στους μαθητές.

Μέσα στα πλαίσια της στρατηγικής της πρόληψης οι εκπαιδευτικοί ψυχολόγοι αφιερώνουν μεγάλο μέρος του χρόνου τους στην ανάπτυξη προληπτικών προγραμμάτων και παρεμβάσεων στο χώρο του σχολείου που έχουν ως αντικείμενό τους:

- Τη σχολική βία και όλες τις μορφές της (διαδικτυακή άσκηση βίας, εκφοβιστική συμπεριφορά κ.λπ.).
- Τη σχολική αποτυχία και το σχολικό κλίμα.
- Τη χρήση νόμιμων και παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών.
- Την πρόωμη ανίχνευση και αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών.
- Την ένταξη και ενσωμάτωση των παιδιών με ειδικές ανάγκες και την ενεργό συμμετοχή τους σε κάθε σχολική δραστηριότητα.
- Τη συναισθηματική και κοινωνική αγωγή των παιδιών.
- Τον ποιοτικό εκδημοκρατισμό της εκπαίδευσης και την καταπολέμηση κάθε είδους ρατσιστικής αντίληψης με βάση το φύλο, την προέλευση ή τη διαφορετικότητα του κάθε ατόμου εντός του σχολικού συστήματος.
- Τη διαχείριση κρίσεων στο σχολείο και την κοινότητα.
- Τη διαχείριση της κρίσης της πανδημίας στα σχολεία και την προώθηση της ψυχικής ανθεκτικότητας.

Μέσα από τα διάφορα προληπτικά προγράμματα και παρεμβάσεις επιδιώκεται η συναισθηματική καλλιέργεια και η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων όλων των μαθητών με στόχο να αντιμετωπιστούν πιθανά μελλοντικά προβλήματα.

(γ) *Ποια τα σχέδια και ποιος ο προγραμματισμός του Υπουργείου για αναβάθμιση του θεσμού;*

Έχει προχωρήσει η διαδικασία πρόσληψης 31 νέων θέσεων εκπαιδευτικών ψυχολόγων. Οι θέσεις βρίσκονται στην Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας για πλήρωση. Παράλληλα προωθείται η αναβάθμιση της Υπηρεσίας η οποία κρίνεται ως εξίσου σημαντική για να μπορέσει να προσφέρει αποτελεσματικότερα ποιοτικές υπηρεσίες με τα νέα δεδομένα και τις προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει.

3. Παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιοσδήποτε επιπρόσθετες πληροφορίες ή διευκρινίσεις.»

Απάντηση ημερομηνίας 6 Ιουλίου 2022 της Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κ. Στέφης Δράκου στην ερώτηση με αρ. 23.06.012.01.240, ημερομηνίας 29 Μαρτίου 2022, του βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Γιώργου Κουκουμά

«Σχετικά με την πιο πάνω ερώτηση σας διαβιβάζεται η ακόλουθη απαντητική επιστολή του Αρχηγού Αστυνομίας:

“Σχετικά με το πιο πάνω θέμα πληροφορείστε τα ακόλουθα:

1. Τα ερωτήματα του βουλευτή κ. Κουκουμά αφορούν αποκλειστικά στο άρθρο 9 του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου του 2021 [N.115(I)2021] που προνοεί για την διάδοση υλικού πορνογραφικού ή σεξουαλικού περιεχομένου.
2. Πριν την ψήφιση της πιο πάνω Νομοθεσίας του 2021, στην οποία εμπίπτει το υπό αναφορά άρθρο, τα αδικήματα που καταγγέλλονταν διερευνώντο σύμφωνα με τον νόμο για την παραβίαση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
3. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι τα τελευταία πέντε χρόνια καταγγέθηκαν συνολικά εξήντα πέντε (65) περιστατικά εκδικητικής πορνογραφίας εκ των οποίων τα δώδεκα (12) περιστατικά, διερευνήθηκαν στα πλαίσια του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου του 2021.
4. Σε ό,τι αφορά στο ερώτημα υπ’ αριθμόν 3, αναφέρεται ότι παρά το ότι δεν υπάρχει σχετική νομοθεσία για υποχρέωση σε παρόχους υπηρεσιών για διαγραφή του υλικού, η Αστυνομία αποστέλλει προς τις

εταιρείες, σε εθελοντική βάση, αιτήματα για διαγραφή υλικού. Εν όψει του ότι υπάρχει σχετική θετική ανταπόκριση από τις εταιρείες, αφού παραβιάζονται και οι όροι χρήσης, το υλικό διαγράφεται. Επί του προκειμένου γίνεται εισήγηση όπως στην πιο πάνω αναφερόμενη Νομοθεσία εισαχθούν διατάξεις που να αφορούν στην υποχρέωση των παρόχων υπηρεσιών ή/και των ψηφιακών πλατφόρμων να διαγράφουν το υλικό πορνογραφικού ή σεξουαλικού περιεχομένου.

5. Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα δεκαεπτά (17) εκ των εξήντα πέντε (65) καταγγελλθέντων περιστατικών αφορούσαν εκδικητική πορνογραφία με θύματα άντρες, κρίνεται σκόπιμο όπως στην σχετική Νομοθεσία, και ειδικότερα στο άρθρο 9, περιληφθεί και η ποινικοποίηση των εν λόγω εγκλημάτων με θύματα άνδρες.”»

Απάντηση ημερομηνίας 1^{ης} Ιουλίου 2022 του Υπουργού Οικονομικών κ. Κωνσταντίνου Πετρίδη στην ερώτηση με αρ. 23.06.012.01.254, ημερομηνίας 12 Απριλίου 2022, του βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Μαρίνου Μουσιούττα

Σημείωση: Η απάντηση του υπουργού είναι περιορισμένης χρήσης.

Απάντηση ημερομηνίας 6 Ιουλίου 2022 του Υπουργού Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας κ. Πρόδρομου Προδρόμου στην ερώτηση με αρ. 23.06.012.01.261, ημερομηνίας 15 Απριλίου 2022, του βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου κ. Γιώργου Κουκουμά

«Αναφέρομαι στην επιστολή σας, αναφορικά με την αντιρατσιστική πολιτική του ΥΠΠΑΝ “Κώδικας Συμπεριφοράς κατά του Ρατσισμού & Οδηγός Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών” και σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

1. Σχετικά με το ερώτημα 1, αναμένεται από όλα τα σχολεία Δημοτικής, Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης να εφαρμόζουν την αντιρατσιστική πολιτική, ως μία από τις βασικές πολιτικές του ΥΠΠΑΝ. Για τη φετινή σχολική χρονιά, 2021-2022, στο Δίκτυο σχολείων που συντονίζει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για υποστήριξη της εφαρμογής της αντιρατσιστικής πολιτικής, συμμετέχουν τα ακόλουθα 31 σχολεία:

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓΛΑΝΤΖΙΑΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΡΟΣΙΑΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΟΛΕΜΙΔΙΩΝ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΟΛΕΑΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΥΨΩΝΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΛΑΝΤΖΙΑΣ Δ΄ (ΚΑ)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΛΑΝΤΖΙΑΣ Ε΄ - ΑΚΗ ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΘΗΝΟΥ (ΚΒ)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΣΤΡΟΜΕΡΙΤΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΡΗΜΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ Δ΄ (ΚΒ)

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΥΘΟΡΟΔΟΝΤΑ - ΜΕΛΕΤΕΙΟΝ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΝΔΡΙΩΝ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΟΡΟΥΝΤΑΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΛΟΔΕΙΑΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΛΕΜΙΟΥ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΛΗΣ ΧΡΥΣΟΧΟΥΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΡΑΧΩΝΙΟΥ Β΄

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΦΑΡΜΑΚΑ - ΚΑΜΠΙΟΥ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΑΚΗΣ ΚΟΡΝΕΣΙΟΣ

ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΙ ΛΥΚΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

ΘΕΚΛΕΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

ΛΥΚΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

ΛΥΚΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΛΥΚΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΕΜΠΙΑΣ

ΛΥΚΕΙΟ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ

ΛΥΚΕΙΟ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ΄

ΛΥΚΕΙΟ ΠΑΛΟΥΡΙΩΤΙΣΣΑΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΙ ΛΥΚΕΙΟ ΛΕΥΚΑΡΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΞΥΛΟΦΑΓΟΥ

2. Όσον αφορά στο ερώτημα 2, στον πιο κάτω πίνακα παρουσιάζεται ο αριθμός των σχολείων που υπέβαλαν στο ΥΠΠΑΝ ετήσια αναφορά για τα ρατσιστικά περιστατικά που διερεύνησαν και αντιμετώπισαν ανά αριθμό περιστατικών και ανά έτος:

	2015- 2016	2016- 2017	2017- 2018	2018- 2019	2019- 2020	2020- 2021
Σχολεία που υπέβαλαν ετήσια αναφορά	73	41	100	124	129	124
Συνολικός αριθμός ρατσιστικών περιστατικών που αναφέρθηκαν	110	127	266	357	245	124

3. Σε σχέση με το ερώτημα 3, τα κυριότερα χαρακτηριστικά στα οποία βασίστηκε η ρατσιστική συμπεριφορά για τα πλείστα περιστατικά, όπως προκύπτουν από τα δεδομένα που υποβλήθηκαν από τα σχολεία είναι τα εξής:

	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Κυριότερα χαρακτηριστικά	Εθνικότητα Εμφάνιση	Εμφάνιση Ηλικία Φύλο	Εμφάνιση Εθνικότητα Γλώσσα	Εμφάνιση Εθνικότητα Ικανότητες	Εμφάνιση Γλώσσα Εθνικότητα	Ηλικία Εθνικότητα Ικανότητες

Σημειώνεται, εντούτοις, ότι τα πιο πάνω αποτελέσματα δεν μπορούν να αποτελέσουν βάση για γενικεύσεις αναφορικά με τη μορφή και τη συχνότητα των ρατσιστικών περιστατικών που καταγράφονται στα σχολεία, λόγω των προκλήσεων που παρατηρούνται στην καθολική εφαρμογή της πολιτικής.

4. Αναφορικά με το ερώτημα 4, σας ενημερώνω ότι η αντιρατσιστική πολιτική του ΥΠΠΑΝ "Κώδικας Συμπεριφοράς κατά του Ρατσισμού & Οδηγός Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών" θεωρείται υποχρεωτική πολιτική του ΥΠΠΑΝ για τα σχολεία Δημοτικής, Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.
5. Στο Παράρτημα της επιστολής επισυνάπτονται οι απολογισμοί εφαρμογής της αντιρατσιστικής πολιτικής από το 2014 μέχρι το 2021. Ο απολογισμός για τη φετινή σχολική χρονιά 2021-2022 αναμένεται να είναι έτοιμος τον Ιούλιο 2022, αφού υποβληθούν τα συνοπτικά έντυπα καταγραφής ρατσιστικών περιστατικών από τα σχολεία τον Ιούνιο 2022.
6. Το ΥΠΠΑΝ παραμένει στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε επιπρόσθετη πληροφορία ή διευκρίνιση.»

Σημείωση: Τα επισυνημμένα έγγραφα έχουν καταχωρισθεί στο Αρχείο της Βουλής. Αντίγραφο τους δόθηκε στον βουλευτή που υπέβαλε την ερώτηση.

Απάντηση ημερομηνίας 6 Ιουλίου 2022 του Υπουργού Εσωτερικών κ. Νίκου Νουρή στην ερώτηση με αρ. 23.06.012.01.271, ημερομηνίας 21^{ης} Απριλίου 2022, της βουλευτού εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Αλεξάνδρας Ατταλίδου

«Αναφέρομαι στην πιο πάνω ερώτηση και επιθυμώ να σας πληροφορήσω τα ακόλουθα:

- (α) Σύμφωνα με πληροφόρηση που εξασφαλίστηκε από την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, οι απαγορευμένες περιοχές κυνηγίου κηρύσσονται περί τα μέσα Αυγούστου εκάστου έτους και έχουν ισχύ μέχρι τις 15 Αυγούστου, του επόμενου έτους, οπότε αναθεωρούνται κάθε χρόνο. Για την κήρυξη μιας περιοχής ως απαγορευμένης περιοχής κυνηγίου λαμβάνονται υπόψη τα πιο κάτω, αναλόγως του σκοπού που κηρύσσεται η απαγορευμένη περιοχή:

- i. Στην περίπτωση κήρυξης μιας περιοχής κυνηγίου ως απαγορευμένης για σκοπούς διαχείρισης και προστασίας της άγριας ζωής, διαχείρισης του κυνηγίου και ελέγχου της κυνηγετικής πίεσης, λαμβάνονται υπόψη:
    - οι θέσεις των άμεσα εμπλεκόμενων οργανωμένων συνόλων, καθώς και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων (stakeholders),
    - τα διάφορα επιστημονικά δεδομένα (π.χ. έρευνα κάρπωσης, ετήσιες καταμετρήσεις πληθυσμών, πληθυσμός των ειδών σε συγκεκριμένη περιοχή),
    - η οικολογία των ειδών,
    - οι ιδιαιτερότητες της κάθε περιόδου κυνηγίου και της κάθε περιοχής, καθώς και
    - η κυπριακή πραγματικότητα σε σχέση με τους κυνηγούς της Κύπρου.
  - ii. Στην περίπτωση κήρυξης μιας περιοχής κυνηγίου ως απαγορευμένης για μείωση των προβλημάτων που προκύπτουν από τη διεξαγωγή του κυνηγίου πλησίον οικιστικών περιοχών, μεμονωμένων κατοικιών, κτηνοτροφικών υποστατικών, γεωργικών καλλιεργειών και στρατιωτικών εγκαταστάσεων, λαμβάνονται υπόψη:
    - οι παρατηρήσεις της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας για διάφορα προβλήματα που είναι δυνατό να προκύψουν από την διεξαγωγή του κυνηγίου σε μια περιοχή,
    - η επέκταση οικιστικών ζωνών και διάφορες άλλες αναπτύξεις,
    - τυχόν επιστολές ή απόψεις των τοπικών αρχών ή επιστολές από άλλες κρατικές υπηρεσίες, καθώς και
    - τα παράπονα μεμονωμένων ιδιοκτητών γης ή επιστολές παραπόνων που αποστέλλονται είτε στο Υπουργείο Εσωτερικών είτε απευθείας στην Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας.
- (β) Σε ό,τι αφορά στη διασφάλιση της σωστής δραστηριότητας του κυνηγίου, αυτή επιτυγχάνεται μέσω στοχευμένων περιπολιών από μέλη της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας, κατά τις ημέρες κυνηγίου. Κατά την περίοδο κυνηγίου ελέγχονται περιοχές όπου υπάρχουν αξιόπιστες πληροφορίες, ότι διαπράττονται αδικήματα, ενώ παράλληλα γίνεται τεράστια προσπάθεια για ανταπόκριση της Υπηρεσίας σε καταγγελίες ή παράπονα, που αναφέρονται κατά τις ημέρες κυνηγίου. Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να αναφερθεί, ότι σε κάθε βάρδια και σε κάθε Επαρχιακό Γραφείο της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας, ο υπεύθυνος βάρδιας είναι εφοδιασμένος με υπηρεσιακό κινητό τηλέφωνο, οι αριθμοί των οποίων είναι δημοσιευμένοι στις άδειες κυνηγίου, στον επίσημο χάρτη κυνηγίου, καθώς και στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας, ενώ κατά καιρούς δημοσιεύονται και σε σχετικές ανακοινώσεις που εκδίδει η Υπηρεσία. Μέσω των πιο πάνω τηλεφώνων, λαμβάνονται σχεδόν καθημερινά πληροφορίες για διάφορα αδικήματα για τα οποία γίνεται μια πρώτη αξιολόγησή τους και στη συνέχεια όπου είναι δυνατό, λαμβάνονται άμεσα μέτρα.
- (γ) Στις περιπτώσεις όπου υπάρχει συστηματική παραβίαση των απαγορευμένων περιοχών κυνηγίου, γίνεται προσπάθεια ελέγχου αυτών των περιοχών μέσω στοχευμένων περιπολιών, με σκοπό την καταγγελία των προσώπων, που προβαίνουν σε αυτές τις ενέργειες. Σημειώνεται ότι το αδίκημα του κυνηγίου σε απαγορευμένη περιοχή κυνηγίου τιμωρείται, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων Νόμου του 2003 (Ν. 152(Ι)/2003), με εξώδικο πρόστιμο €2.000, ενώ το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει ποινές φυλάκισης μέχρι τρία χρόνια ή χρηματική ποινή μέχρι €20.000 ή και τις δύο πιο πάνω ποινές.
- (δ) Σε ό,τι αφορά στη σήμανση των απαγορευμένων περιοχών κυνηγίου, αυτή γίνεται με την χρήση πινακίδων στις οποίες αναγράφεται η φράση ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΥΝΗΓΙΟΥ. Για να είναι εύκολα κατανοητές για τους κυνηγούς, τα όρια των απαγορευμένων περιοχών κυνηγίου επιλέγονται με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να είναι ορατά και ξεκάθαρα. Σημειώνεται ότι ως όρια των απαγορευμένων περιοχών κυνηγίου επιλέγονται κυρίως δρόμοι και αντιπυρικές λωρίδες.
- (ε) Τέλος, σε ό,τι αφορά την ενημέρωση των κυνηγών για τις απαγορευμένες περιοχές κυνηγίου, αυτή γίνεται μέσω των πιο κάτω τρόπων:
- i. Πριν από την έναρξη κάθε κυνηγετικής περιόδου, η εφαρμογή για έξυπνα κινητά τηλέφωνα (Artemis Cy) που έχει δημιουργηθεί από την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας εδώ και δύο χρόνια, ενημερώνεται για τα όρια των απαγορευμένων περιοχών κυνηγίου.
  - ii. Με την έκδοση χάρτη κυνηγίου ο οποίος διανέμεται δωρεάν σε όποιο κυνηγό ενδιαφέρεται, ενώ αναρτάται και στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας στην οποία οποιοσδήποτε μπορεί να έχει πρόσβαση.

- iii. Με την έκδοση σχετικού διατάγματος στο οποίο περιγράφονται τα όρια όλων των απαγορευμένων περιοχών κυνηγίου, το οποίο δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, ενώ αναρτάται και στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας.
  - iv. Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων που διεξάγονται για πρόσωπα που θέλουν να αποκτήσουν πρώτη φορά άδεια κυνηγίου.
  - v. Με διαλέξεις και παρουσιάσεις που διεξάγονται από Λειτουργούς της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας σε οργανωμένα κυνηγετικά σύνολα.
  - vi. Με όλα τα δελτία τύπου που εκδίδει η Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, πριν από την έναρξη κάθε κυνηγετικής περιόδου.
2. Παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιοσδήποτε περαιτέρω διευκρινίσεις.»

Απάντηση ημερομηνίας 6 Ιουλίου 2022 της Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κ. Στέφης Δράκου στην ερώτηση με αρ. 23.06.012.01.281, ημερομηνίας 12 Μαΐου 2022, της βουλευτού εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Αλεξάνδρας Ατταλίδου

«Σχετικά με την πιο πάνω ερώτηση σας διαβιβάζεται η ακόλουθη απαντητική επιστολή του Αρχηγού Αστυνομίας αυτονόητου περιεχομένου:

“Σχετικά με την πιο πάνω ερώτηση αναφέρονται τα ακόλουθα:

- 2. Η Αστυνομία στις περιπτώσεις υποβολής παραπόνων εναντίον μελών της στην Ανεξάρτητη Αρχή Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας (ΑΑΔΙΠΑ) δεν προβαίνει σε διερεύνηση για τυχόν παραβιάσεις της νομοθεσίας από τα μέλη της κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, αλλά αναμένει το πόρισμα της ΑΑΔΙΠΑ.
- 3. Στην προκειμένη περίπτωση, η ΑΑΔΙΠΑ, στις 08/02/2021, διόρισε ποινικούς ανακριτές για διερεύνηση των γεγονότων (αρ. παραπόνου ΑΙΠ 73/21).
- 4. Οι εξετάσεις των ποινικών ανακριτών έχουν ολοκληρωθεί και ο φάκελος της υπόθεσης διαβιβάστηκε για τελικές οδηγίες στον Γενικό Εισαγγελέα και αναμένεται σύντομα η απόφασή του.
- 5. Με βάση τα πιο πάνω και δεδομένου ότι η Αστυνομία δεν είναι σε θέση να απαντήσει στα ερωτήματα, έχουμε την άποψη ότι το θέμα, λόγω αρμοδιότητας, πρέπει να προωθηθεί στον Πρόεδρο της ΑΑΔΙΠΑ.”»

Απάντηση ημερομηνίας 6 Ιουλίου 2022 της Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κ. Στέφης Δράκου στην ερώτηση με αρ. 23.06.012.01.284, ημερομηνίας 16 Μαΐου 2022, της βουλευτού εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας κ. Αλεξάνδρας Ατταλίδου

Σημείωση: Η απάντηση της υπουργού είναι εμπιστευτική.

Απάντηση ημερομηνίας 6 Ιουλίου 2022 της Υπουργού Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας κ. Νατάσας Πηλείδου στην ερώτηση με αρ. 23.06.012.01.294, ημερομηνίας 24 Μαΐου 2022, των βουλευτών κ. Χρίστου Χρίστου, Λίνου Παπαγιάννη και Σωτήρη Ιωάννου, εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας, Αμμοχώστου και Λάρνακας, αντίστοιχα

«Επιθυμώ να αναφερθώ στο πιο πάνω θέμα και να σας πληροφορήσω ότι με βάση σχετική πληροφόρηση που έχει ληφθεί από την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) με επιστολή της με αρ. φακ. ΠΚΔ.01/426-Α/Α 1288316 και ημερομηνία 15 Ιουνίου 2022:

- (α) για την περίοδο 2020-2021 διακόπηκε λόγω μη πληρωμής η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας κατά μέσο όρο σε 9.800 οικιακούς πελάτες. Ο αντίστοιχος αριθμός μέχρι τα μέσα Ιουνίου 2022, ανήλθε σε 5.200 πελάτες. Το ύψος του οφειλόμενου ποσού, κατά μέσο όρο ανήλθε στα €290.
  - (β) στον αριθμό των οικιακών πελατών που διακόπηκαν για μη πληρωμή την περίοδο 2020-2021, περιλαμβάνονταν κατά μέσο όρο 440 πελάτες ή ποσοστό 4,5%, οι οποίοι ανήκαν στην οικιακή διατίμηση με κώδικα 08. Ο αντίστοιχος αριθμός μέχρι τα μέσα Ιουνίου 2022 ανήλθε σε 250 πελάτες ή ποσοστό 4,8%. Το οφειλόμενο ποσό κατά μέσο όρο ανήλθε σε €340.
2. Συναφώς αναφέρω ότι η ΑΗΚ-Προμήθεια πριν προχωρήσει σε εντολή διακοπής της παροχής ηλεκτρικής ενέργειας σε υποστατικά των πελατών της, καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε ο πελάτης να διευκολυνθεί και να μπορεί να εξοφλήσει το οφειλόμενο ποσό του. Η προσπάθεια αυτή περιλαμβάνει τη σύναψη Συμφωνίας Αποπληρωμής του οφειλόμενου ποσού με δόσεις μεταξύ ΑΗΚ και επηρεαζόμενου πελάτη. Σε περίπτωση αθέτησης της συμφωνίας αυτής, ενημερώνεται ο πελάτης με μήνυμα sms ότι σε 5 μέρες θα διακοπεί η παροχή στο υποστατικό του. Επιπρόσθετα σε αρκετές περιπτώσεις καταβάλλεται προσπάθεια μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας με τον πελάτη, να υπάρχει η δυνατότητα καταβολής έναντι ποσού του λογαριασμού του πριν μεταβεί το Σύνεργείο στο υποστατικό για τη διακοπή της παροχής.

Περαιτέρω σημειώνεται ότι οι οικιακοί πελάτες έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν αίτηση για ένταξη στο Σχέδιο Μηνιαίων Δόσεων για καλύτερη διαχείριση των οικονομικών τους.»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Κεφάλαιο Τέταρτο: Θέματα εγγραφέντα για συζήτηση. Δε θα προχωρήσουμε σήμερα.

Η επόμενη συνεδρία θα είναι στις 14 Ιουλίου, την ερχόμενη Πέμπτη, στις 11.00 π.μ., με ημερήσια διάταξη που θα σας αποσταλεί.

[Στις 12 Ιουλίου 2022 κυκλοφόρησε ημερήσια διάταξη της τριακοστής εβδομης συνεδρίας της Πρώτης Συνόδου της Δωδέκατης Βουλευτικής Περιόδου του σώματος:

«Η Πρόεδρος της Βουλής συγκαλεί συνεδρία της ολομέλειας του σώματος την **Πέμπτη, 14 Ιουλίου 2022, στις 11.00 π.μ.**, με την ακόλουθη ημερήσια διάταξη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:

Νομοθετική εργασία

1. Ο περί Αγοραπωλησίας Πιστωτικών Διευκολύνσεων και για Συναφή Θέματα (Τροποποιητικός) Νόμος του 2021. (Αρ. Φακ. 23.01.062.079-2021).
2. Ο περί Ακίνητης Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2021. (Αρ. Φακ. 23.01.062.080-2021).
3. Ο περί Ακίνητης Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022. *(Πρόταση νόμου των κ. Χριστιάνας Ερωτοκρίτου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος και Σταύρου Παπαδούρη εκ μέρους του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών).* (Αρ. Φακ. 23.02.063.041-2022).
4. Ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022. *(Πρόταση νόμου των κ. Χριστιάνας Ερωτοκρίτου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος και Σταύρου Παπαδούρη εκ μέρους του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών).* (Αρ. Φακ. 23.02.063.115-2022).
5. Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022. (Αρ. Φακ. 23.01.063.088-2022).
6. Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 2022. (Αρ. Φακ. 23.01.063.121-2022).
7. Ο περί Προϋπολογισμού του Γραφείου Επιτρόπου για τη Ρύθμιση Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων του 2022 Νόμος του 2022. (Αρ. Φακ. 23.01.063.118-2022).
8. Ο περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022. *(Πρόταση νόμου των κ. Αλέκου Τρυφωνίδη και Μιχάλη Γιακουμή εκ μέρους της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων).* (Αρ. Φακ. 23.02.063.063-2022).
9. Ο περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2022. *(Πρόταση νόμου του κ. Στέφανου Στεφάνου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις).* (Αρ. Φακ. 23.02.063.078-2022).
10. Ο περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 2022.

(Πρόταση νόμου των κ. Νικόλα Παπαδόπουλου, Χριστιάνας Ερωτοκρίτου και Χρύση Παντελίδη εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος).
(Αρ. Φακ. 23.02.063.102-2022).

11. Ο περί Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.081-2022).
12. Ο περί Μεταφοράς Προσωπικού του Ανώτερου Ξενοδοχειακού Ινστιτούτου Κύπρου στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.082-2022).
13. Ο περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού του Οργανισμού Νεολαίας Νόμος (Αρ. 1) του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.125-2022).
14. Ο περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.
(Πρόταση νόμου των κ. Χρίστου Χριστοφίδη, Αντρέα Καυκαλιά και Χρίστου Χριστόφια εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις).
(Αρ. Φακ. 23.02.063.044-2022).
15. Οι περί Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (Σχολές και Τμήματα κατά Σχολή) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.037-2022).
16. Οι περί Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (Ακαδημία Επαγγελματιών Φιλοξενίας Κύπρου) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.038-2022).
17. Οι περί Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (Φοιτητικά Θέματα και Θέματα Σπουδών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.039-2022).
18. Ο περί της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ιδιωτικών Φροντιστηρίων και για Άλλα Συναφή Θέματα (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.
(Πρόταση νόμου του κ. Πανίκου Λεωνίδου, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού).
(Αρ. Φακ. 23.02.063.090-2022).
19. Οι περί Αρχαιοτήτων (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.007-2022).
20. Ο περί Ρύθμισης της Διακίνησης Ποδηλάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.053-2022).
21. Ο περί Εξωδίκου Ρυθμίσεως Αδικημάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.054-2022).
22. Οι περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.018-2022).
23. Ο περί Εξωδίκου Ρυθμίσεως Αδικημάτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 2021.
(Πρόταση νόμου του κ. Χρύση Παντελίδη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας).
(Αρ. Φακ. 23.02.062.191-2021).
24. Ο περί Ρύθμισης της Διακίνησης Ποδηλάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2021.
(Πρόταση νόμου του κ. Χρύση Παντελίδη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας).
(Αρ. Φακ. 23.02.062.192-2021).

25. Ο περί Εμπορικής Ναυτιλίας (Έκδοση και Αναγνώριση Πιστοποιητικών και Ναυτική Εκπαίδευση) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.01.062.173-2021).
26. Οι περί Πολιτικής Αεροπορίας (Εθνικό Πρόγραμμα Διευκολύνσεων Πολιτικής Αεροπορίας) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.058.055-2021).
27. Ο περί των Τεχνιτών Οχημάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.01.062.136-2021).
28. Ο περί Δημόσιας Επιχείρησης Φυσικού Αερίου Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.066-2022).
29. Ο περί Πετρελαιοειδών (Καθορισμός Ανωτάτων Τιμών Πώλησης σε Ειδικές Περιπτώσεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.
(Πρόταση νόμου του κ. Στέφανου Στεφάνου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις).
(Αρ. Φακ. 23.02.063.037-2022).
30. Ο περί Καθορισμού Ανωτάτων Τιμών Χονδρικής και Λιανικής Πώλησης σε Ειδικές Περιπτώσεις (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.071-2022).
31. Ο περί Αλιείας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2022.
(Πρόταση νόμου των κ. Ζαχαρία Κουλία, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου, Γιαννάκη Γαβριήλ, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου, Πανίκου Λεωνίδου, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού, Χρίστου Σενέκη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου, Γιώργου Κάρουλλα, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου, Ρίτας Θεοδώρου Σούπερμαν, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Κερύνειας, Νίκου Γεωργίου, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου, Χαράλαμπου Πάζαρου, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Πάφου, και Κωστή Ευσταθίου, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας).
(Αρ. Φακ. 23.02.063.036-2022).
32. Οι περί Εγγραφής των Εκμεταλλεύσεων όπου Κρατούνται ή Εκτρέφονται Πουλερικά Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.002-2022).
33. Οι περί Προστασίας και Ευημερίας των Ζώων (Προστασία Ωσπααραγωγών Ορνίθων) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.003-2022).
34. Ο περί Εργοστασίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.069-2022).
35. Οι περί Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία (Συστήματα Ρευστών) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.030-2022).
36. Οι περί της Σύστασης και Λειτουργίας της Επιτροπής Παρακολούθησης Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.047-2022).
37. Ο περί της Συμμετοχής της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Ποινικού Μητρώου (ECRIS) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.089-2022).
38. Οι περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Γενικοί) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.093-2019).

39. Ο περί Ορισμένων Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Διορισμός Διοικητικών Συμβουλίων) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.078-2022).
40. Ο περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 4) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.102-2022).
41. Ο περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλοι Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2019.
(Αρ. Φακ. 23.01.060.130-2019).
42. Ο περί Δικαστηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2019.
(Αρ. Φακ. 23.01.060.131-2019).
43. Οι περί Αστυνομίας (Γενικοί) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.060-2022).
44. Οι περί Ειδικών Αστυνομικών (Διαδικασία Διορισμού και Όροι Υπηρεσίας) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.061-2022).
45. Οι περί Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας - Θέση Οικονόμου Α' (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.033-2022).
46. Οι περί Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας - Θέση Ανώτερου Τεχνικού Μηχανικού Χαρτογραφίας/Φωτολιθογραφίας (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.040-2022).
47. Οι περί του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων - Θέση Υγειονομικού Μηχανικού (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.042-2022).
48. Οι περί Τμήματος Εργασιακών Σχέσεων - Θέση Διευθυντή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.043-2022).
49. Οι περί του Τμήματος Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών - Θέση Κυβερνήτη/Μηχανικού Σκάφους (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.045-2022).
50. Οι περί Κρατικού Αρχείου - Θέση Τεχνικού (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.048-2022).
51. Οι περί Τμήματος Φορολογίας - Θέσεις Αρχιφοροθέτη, Λειτουργού Φορολογίας, Ανώτερου Φοροθέτη Α', Ανώτερου Φοροθέτη Β', Βοηθού Φορολογίας (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.051-2022).
52. Ο περί Επιτρόπου Διοικήσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.01.063.096-2022).
53. Ο περί Φαρμακευτικής και Δηλητηρίων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022.
(Πρόταση νόμου εκ μέρους της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Υγείας).
(Αρ. Φακ. 23.02.063.016-2022).
54. Σχέδιο ψηφίσματος για την ανάγκη επιβολής κυρώσεων και τερματισμού πώλησης όπλων και στρατιωτικού εξοπλισμού στην Τουρκία.
(Κατατέθηκε από το Εθνικό Λαϊκό Μέτωπο).

- (Αρ. Φακ. 23.10.001).
55. Σχέδιο ψηφίσματος αλληλεγγύης προς τον κουρδικό λαό.
(Κατατέθηκε από το Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών).
(Αρ. Φακ. 23.10.001).
56. Σχέδιο ψηφίσματος αναφορικά με την αναθεωρητική πολιτική της Τουρκίας.
(Κατατέθηκε από το Δημοκρατικό Κόμμα).
(Αρ. Φακ. 23.10.001).
- Απόσυρση**
57. Οι περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.053-2022).
- Απόσυρση και επανακατάθεση**
58. Οι περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.046-2022).
59. Οι περί Ελεγκτών (Όροι Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.014-2022).
60. Οι περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.058.088-2021).
61. Οι περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) (Αρ. 2) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.058.089-2021).
62. Οι περί Πολιτικής Αεροπορίας (Εθνικό Πρόγραμμα Διευκολύνσεων Πολιτικής Αεροπορίας) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.058.055-2021).
63. Οι περί Κέντρων Αναψυχής (Άδειες Εκπομπής Ήχου και Τέλη) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.058.056-2021).
64. Οι περί Προστασίας της Παραλίας (Άδειες και Δικαιώματα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.052.036-2015).
65. Οι περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.054.051-2017).
66. Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Δίδακτρα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.055.057-2018).
67. Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Φοιτητικά Θέματα και Θέματα Σπουδών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.055.058-2018).
68. Οι περί Δασών (Άδειες, Χρήση Δασικών Δρόμων και Εξαγωγή Δασικών Προϊόντων) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.055.072-2018).
69. Οι περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων στους Τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.055.098-2018).
70. Οι περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Διαχείριση και Διάθεση/Χρήση Κοπριάς και άλλων Κτηνοτροφικών Αποβλήτων που προκύπτουν από Αγελαδοτροφικές Μονάδες) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.013-2019).
71. Οι περί Διαχείρισης των Αποβλήτων της Εξορυκτικής Βιομηχανίας (Χρήση Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών σε περιπτώσεις

- Παρουσίας Κυανίου σε Λίμνη Τελμάτων και περί Διασπώμενου με Ασθενές Οξύ Κυανίου) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.038-2019).
72. Οι περί Διαχείρισης των Αποβλήτων της Εξορυκτικής Βιομηχανίας (Επιθεωρήσεις) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.039-2019).
73. Οι περί Διαχείρισης των Αποβλήτων της Εξορυκτικής Βιομηχανίας (Χρηματικές Εγγυήσεις) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.040-2019).
74. Οι περί Ιατρών και Οδοντιάτρων (Συντάξεις και Χορηγήματα) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.041-2019).
75. Οι περί Φυλακών (Γενικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.070-2019).
76. Οι περί Εισροών και Εκροών του Εθνικού Ταμείου Επενδύσεων και του Κυπριακού Οργανισμού Διαχείρισης Επενδύσεων και για Συναφή Θέματα Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.056.079-2019).
77. Οι περί Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λεμεσού-Αμαθούνας (Έλεγχος Υποστατικών και Λήψη Δραστικών Μέτρων) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.057.001-2020).
78. Οι περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Γενικοί) (Τροποποιητικοί) (Αρ. 3) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.057.057-2020).
79. Οι περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.057.111-2020).
80. Οι περί Διαμεσολάβησης σε Οικογενειακές Διαφορές Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.057.049-2020).
81. Οι περί Οδοντιάτρων (Ειδικά Προσόντα) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.057.117-2020).
82. Οι περί Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων Φαρμακευτικών Προϊόντων Οικιακής Προέλευσης) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.058.005-2021).
83. Οι περί της Διαχείρισης της Εκτέλεσης Δημοσίων Συμβάσεων και των Διαδικασιών Αποκλεισμού των Οικονομικών Φορέων από Διαδικασίες Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.058.013-2021).
84. Οι περί Διαμνημονεύσεων του Στρατού της Δημοκρατίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.058.014-2021).
85. Οι περί Διαμνημονεύσεων της Εθνικής Φρουράς (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2021.
(Αρ. Φακ. 23.03.058.015-2021).
86. Οι περί Κρατικού Αρχείου - Θέση Τεχνικού (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.048-2022).
87. Οι περί Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων (Κυβερνητικό Υδατικό Έργο του Σταθμού Επεξεργασίας Οικιακών Βοθρολυμάτων, Βιομηχανικών Αποβλήτων, Περίσσειας Υγρής Λάσπης και Στραγγισμάτων στην Περιοχή Βατί) Κανονισμοί του 2022.

- (Αρ. Φακ. 23.03.059.031-2022).
88. Οι περί Ενιαίας Διαχείρισης Υδάτων (Κυβερνητικό Υδατικό Έργο του Σταθμού Επεξεργασίας Οικιακών Λυμάτων και Βιομηχανικών Αποβλήτων στη Βαθεία Γωνιά) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.032-2022).
89. Οι περί Αποχετεύσεων Λευκωσίας (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.049-2022).
90. Οι περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Ειδικές Απαλλαγές) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.050-2022).
91. Οι περί Προστασίας και Ευημερίας των Ζώων (Προστασία Σκύλων και Γατών σε Εκτροφεία, Ξενοδοχεία, Καταφύγια και Υποστατικά Προσωρινής Φύλαξης) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.016-2022).
92. Οι περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.018-2022).
93. Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Συντάξεις Ακαδημαϊκού Προσωπικού) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.025-2022).
94. Οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Διοικητικό Προσωπικό) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.004-2022).
95. Οι περί Ιδιωτικών Κτηνιατρικών Ιατρείων, Κλινικών και Νοσοκομείων (Εγγραφή, Λειτουργία και Έλεγχος) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.005-2022).
96. Οι περί Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (Ακαδημαϊκό Προσωπικό) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.006-2022).
97. Οι περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Ιατρικές Εξετάσεις και Ιατρική Περίθαλψη) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.058.061-2021).
98. Οι περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.052-2022).
99. Οι περί Αναπαραγωγής των Ζώων (Καθορισμός Τελών) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.054-2022).
100. Οι περί Αναπαραγωγής των Ζώων (Εμπόριο Ιπποειδών που Προορίζονται για Αγώνες και οι Όροι Συμμετοχής στους Αγώνες Αυτούς) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.055-2022).
101. Οι περί Υπηρεσιακών Οχημάτων του Κρατικού Τομέα και του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.056-2022).
102. Οι περί Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, Μέση Εκπαίδευση - Θέση Καθηγητή (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2022.
(Αρ. Φακ. 23.03.059.057-2022).
103. Οι περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Ειδικές Απαλλαγές) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022.

(Αρ. Φακ. 23.03.059.058-2022).

104. Οι περί Φαρμακευτικών Υπηρεσιών - Θέσεις Διευθυντή, Πρώτου Φαρμακοποιού, Ανώτερου Φαρμακοποιού, Φαρμακοποιού και Τεχνικού Φαρμακείου (Σχέδια Υπηρεσίας) Κανονισμοί του 2022. (Αρ. Φακ. 23.03.059.059-2022).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Ερωτήσεις και απαντήσεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Θέματα εγγραφέντα για συζήτηση

1. «Τα νέα μέτρα αντιμετώπισης του κορωνοϊού και οι επιπτώσεις αυτών στην οικονομία και την κοινωνία.»
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση του κ. Χρίστου Χρίστου, προέδρου του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου).
(8.7.2021).
(Αρ. Φακ. 23.05.054.002-2021).
2. «Η αναθεωρητική πολιτική της Τουρκίας, η οποία αποσκοπεί στην αλλαγή των ισορροπιών στην ευρύτερη περιοχή, με στόχο να καταστεί ηγεμονική δύναμη, και οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν.»
(Θέμα εγγραφέν με εισήγηση των κ. Χρίστου Σενέκη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Αμμοχώστου, Κωστή Ευσταθίου, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας, και Σταύρου Παπαδούρη, βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού).
(20.1.2022).
(Αρ. Φακ. 23.05.055.001-2022).»]

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Σας ευχαριστώ και κηρύσσω τη λήξη της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

(Ωρα λήξης: 8.35 μ.μ.)

Παρόντες βουλευτές

(αλφαβητικά κατά κόμμα)

ΔΗΣΥ

Δημητρίου Αννίτα	Μαυρίδης Μάριος
(Πρόεδρος Βουλής)	Νεοφύτου Αβέρωφ
Αλαμπρίτης Πρόδρομος	Ορφανίδου Σάβια
Γεωργιάδης Χάρης	Σούπερμαν Θεοδώρου Ρίτα
Γεωργίου Νίκος	Σύκας Νίκος
Δημητρίου Δημήτρης	Τορναρίτης Νίκος
Δίπλαρος Ευθύμιος	Τσιρίδου Φωτεινή
Κάρουλλας Γιώργος	Χατζηγιάννης Κυριάκος
Κουλλά Ονούφριος	

ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις

Γαβριήλ Γιαννάκης	Λουκαΐδης Γιώργος
Δαμιανού Άριστος	Νικολάου Μαρίνα
Καυκαλιάς Αντρέας	Πασιουρτίδης Ανδρέας
Κέττηρος Νίκος	Στεφάνου Στέφανος
Κουκουμάς Γιώργος	Φακοντής Βαλεντίνος
Κυπριανού Άντρος	Χριστόφιας Χρίστος
Κώστα Κώστας	Χριστοφίδης Χρίστος

ΔΗΚΟ

Ερωτοκρίτου Χριστιάνα	Ορφανίδης Χρίστος
Κουλίας Ζαχαρίας	Παντελίδης Χρύσης
Λεωνίδου Πανίκος	Παπαδόπουλος Νικόλας
Μυλωνάς Παύλος	Σαββίδης Χρύσανθος

ΕΛΑΜ

Ιωάννου Σωτήρης	Χρίστου Χρίστος
Παπαγιάννης Λίνος	

ΚΣ ΕΔΕΚ

Αποστόλου Ανδρέας	Μυριάνθους Ηλίας
Ευσταθίου Κωστής	Σιζόπουλος Μαρίνος

ΔΗΠΑ-Συνεργασία

Γιακουμή Μιχάλης	Μουσιούπτας Μαρίνος
Καρογιάν Μάριος	Τρυφωνίδης Αλέκος

Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

Ατταλίδου Αλεξάνδρα	Παπαδούρης Σταύρος
Θεοπέμπτου Χαράλαμπος	

Ανεξάρτητοι

Θεμιστοκλέους Ανδρέας

Παρόντες αντιπρόσωποι θρησκευτικών ομάδων

Μούσας Γιαννάκης (Μαρωνιτών)

Μαχτεσιάν Βαρτκές (Αρμενίων)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Αναφορά της Προέδρου της Βουλής στους πρόσφατους θανάτους εν ώρα καθήκοντος των συμβασιούχων οπλιτών (ΣΥΟΠ) Παναγιώτη Γιαννιού και Νάταλι Νεοφύτου, καθώς και του λοχαγού Μηχανικού Ξάνθου Κυριάκου, στην έκρηξη στη ναυτική βάση «Ευάγγελος Φλωράκης» στο Μαρί το 2011, καθώς και στον θάνατο του Αρχηγού Εθνικής Φρουράς Ευάγγελου Φλωράκη και τεσσάρων αξιωματικών από πτώση ελικοπτέρα το 2002 και τήρηση μονόλεπτης σιγής.
2. Συγχαρητήρια της Προέδρου της Βουλής προς την κ. Ειρήνη Χαραλαμπίδου για την επανεκλογή της έως το 2025 στη θέση της Αντιπροέδρου της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΚΣ ΟΑΣΕ).
3. Ενημέρωση για τη συμμετοχή των κ. Ειρήνης Χαραλαμπίδου, ως επικεφαλής, και Κυριάκου Χατζηγιάννη και Χρίστου Σενέκη, ως μελών, της κυπριακής αντιπροσωπίας στην ΚΣ ΟΑΣΕ, στις εργασίες της 29^{ης} Ετήσιας Συνόδου της Συνέλευσης στο Μπέρμιγχαμ του Ηνωμένου Βασιλείου και επανεκλογή της κ. Ειρήνης Χαραλαμπίδου στη θέση της Αντιπροέδρου της Συνέλευσης.
4. Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί της Εικοστής Δεύτερης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος του 2019», αγορεύσεις (Νίκος Τορναρίτης, Χαράλαμπος Θεοπέμπτου, Μάριος Καρογιάν, Μαρίνος Σιζόπουλος, Νικόλας Παπαδόπουλος, Αλεξάνδρα Ατταλίδου, Πανίκος Λεωνίδου, Αλέκος Τρυφωνίδης, Κωστής Ευσταθίου, Σωτήρης Ιωάννου, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, Άριστος Δαμιανού, Ανδρέας Θεμιστοκλέους) και ψήφισή του σε νόμο με τον τίτλο «Ο περί της Δέκατης Έβδομης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος του 2022».
5. Έκθεση για τις προτάσεις νόμου «Ο περί Ποινικού Κώδικα (Τροποποιητικός) (Αρ. 5) Νόμος του 2021» και «Ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022», αγορεύσεις και συζήτηση (Κωστής Ευσταθίου, Πρόεδρος, Ανδρέας Θεμιστοκλέους, Μαρίνα Νικολάου, Αλεξάνδρα Ατταλίδου, Σωτήρης Ιωάννου, Αλέκος Τρυφωνίδης, Χρύσης Παντελίδης, Ανδρέας Πασιουρτίδης, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, Ρίτα Θεοδώρου Σούπερμαν) και ψήφισή της δεύτερης σε νόμο με τον τίτλο «Ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022».

6. Έκθεση για την πρόταση νόμου «Ο περί της Επαγγελματικής Άδειας Οδηγού (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022» και ψήφισή της σε νόμο.
7. Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί της Συμφωνίας Πλαισίου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφενός, και της Αυστραλίας, αφετέρου, (Κυρωτικός) Νόμος του 2022» και ψήφισή του σε νόμο με τον τίτλο «Ο περί της Συμφωνίας-Πλαίσιο μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, αφενός, και της Αυστραλίας, αφετέρου, (Κυρωτικός) Νόμος του 2022».
8. Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης του Βασιλείου του Μπαχρέιν για την Κατάργηση Θεωρήσεων επί Διπλωματικών, Ειδικών και Υπηρεσιακών Διαβατηρίων (Κυρωτικός) Νόμος του 2022» και ψήφισή του σε νόμο.
9. Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί της Συμφωνίας για την Έκδοση Φυγοδίκων μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Χασεμιτικού Βασιλείου της Ιορδανίας (Κυρωτικός) Νόμος του 2022» και ψήφισή του σε νόμο.
10. Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής για Συνεργασία στην Επιστήμη και την Τεχνολογία (Κυρωτικός) Νόμος του 2022» και ψήφισή του σε νόμο.
11. Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής σχετικά με την επιβολή περιορισμών στις εισαγωγές σε κατηγορίες αρχαιολογικού και εθνολογικού υλικού της Κυπριακής Δημοκρατίας (Κυρωτικός) Νόμος του 2022» και ψήφισή του σε νόμο.
12. Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2022» και ψήφισή του σε νόμο (με αρ. 5).
13. Έκθεση για το νομοσχέδιο «Ο περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2022» και ψήφισή του σε νόμο (με αρ. 2).
14. Έκθεση για τα νομοσχέδια:
  - α. «Ο περί Εξυγίανσης Πιστωτικών Ιδρυμάτων και Επενδυτικών Εταιρειών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022»,
  - β. «Ο περί Δημοσίων Προτάσεων Εξαγοράς (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022» και
  - γ. «Ο περί Συμφωνιών Παροχής Χρηματοοικονομικής Εξασφάλισης (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022»
 και ψήφισή τους σε νόμους, του τρίτου με τον τίτλο «Ο περί των Συμφωνιών Παροχής Χρηματοοικονομικής Εξασφάλισης (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022».
15. Έκθεση για την πρόταση νόμου «Ο περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2021» και ψήφισή της σε νόμο με τον τίτλο «Ο περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022».
16. Έκθεση για τους κανονισμούς «Οι περί Κυπριακού Πρακτορείου Ειδήσεων (Ταμείο Ευημερίας Προσωπικού) Κανονισμοί του 2022» και έγκρισή τους.
17. Έκθεση για τους κανονισμούς «Οι περί Στρατού της Δημοκρατίας (Διορισμοί, Ιεραρχία, Προαγωγές και Αφυπηρητήσεις Υπαξιωματικών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022» και έγκρισή τους (με αρ. 2).
18. Έκθεση για τους κανονισμούς «Οι περί Στρατού της Δημοκρατίας (Προσλήψεις, Ιεραρχία, Προαγωγές και Τερματισμός Απασχόλησης Συμβασιούχων Υπαξιωματικών) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2022», παρατηρήσεις του κ. Χρίστου και έγκρισή τους (με αρ. 2).
19. Αναβολή των νομοσχεδίων «Ο περί Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022» και «Ο περί Μεταφοράς Προσωπικού του Ανώτερου Ξενοδοχειακού Ινστιτούτου Κύπρου στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου Νόμος του 2022», έπειτα από συζήτηση (Χρυσάνθος Σαββίδης, Γιώργος Λουκάδης, Νίκος Τορνάρης, Ανδρέας Θεμιστοκλέους, Σωτήρης Ιωάννου, Παύλος Μυλωνάς, Ζαχαρίας Κουλίας, Πρόδρομος Αλαμπρίτης, Γιώργος Κάρουλλας, Λίνος Παπαγιάννης, Πανίκος Λεωνίδου, Άριστος Δαμιανού, Χρίστος Χρίστου, Χριστίανα Ερωτοκρίτου, Πρόεδρος).
20. Έκθεση για την πρόταση νόμου «Ο περί της Ρύθμισης της Ίδρυσης και Λειτουργίας Ξενώνων Νόμος του 2022», αγορεύσεις και συζήτηση (Κυριάκος Χατζηγιάννης, Χρύσης Παντελίδης, Χαράλαμπος Θεοπέμπτου) και ψήφισή της σε νόμο.
21. Έκθεση για τους κανονισμούς «Οι περί Αποβλήτων (Διαχείριση Δημοτικών Αποβλήτων από τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης) Κανονισμοί του 2021» και έγκρισή τους.

22. Έκθεση για την πρόταση νόμου «Ο περί Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Διορισμός Γενικών Διευθυντών) (Τροποποιητικός) Νόμος του 2022» και ψήφισή της σε νόμο.
23. Κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων.
24. Ερωτήσεις βουλευτών:
Ανέγερση νέου κτιρίου για το Γενικό Χημείο του Κράτους - Πρόοδος του σχεδίου δεντροφυτεύσεων του Εθνικού Σχεδίου της Κύπρου για την Ενέργεια και το Κλίμα -Απουσία κανονισμών λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής κατά της Διαφθοράς - Διερεύνηση συμφωνίας προμήθειας ελαφρών επιθετικών ελικοπτέρων τύπου «H145M» - Μεταφορά ελαστικών από την περιοχή Ιδαίου στην περιοχή Βασιλικού.
25. Απαντήσεις υπουργών στις ακόλουθες ερωτήσεις βουλευτών:
Χορήγηση πολεοδομικής άδειας σε τρία τεμάχια στον δήμο Λάρνακας - Ερωτήματα σχετικά με τον θεσμό του εκπαιδευτικού ψυχολόγου - Καταγγελίες περιστατικών εκδικητικής πορνογραφίας - Ποσά που αφορούν εγκριθέντα ταμεία προνοίας - Ρατσιστικά περιστατικά και αντιρατσιστική πολιτική στις σχολικές μονάδες - Ερωτήματα για τις απαγορευμένες περιοχές κυνηγίου - Διερεύνηση παραπόνων κατά της Αστυνομίας Κύπρου σχετικά με την υπόθεση των κατηγορουμένων που συνελήφθησαν στη διαμαρτυρία της 13^{ης} Φεβρουαρίου στο πάρκο «Κολοκάση» - Διερεύνηση κατηγοριών για Ρώσους ολιγάρχες και ελεγκτικό οίκο σχετικά με επιχειρηματικά συμφέροντα - Η αδυναμία πολιτών να πληρώσουν τους λογαριασμούς ρεύματος και η στάση της ΑΗΚ.

Τιμή: €3,50